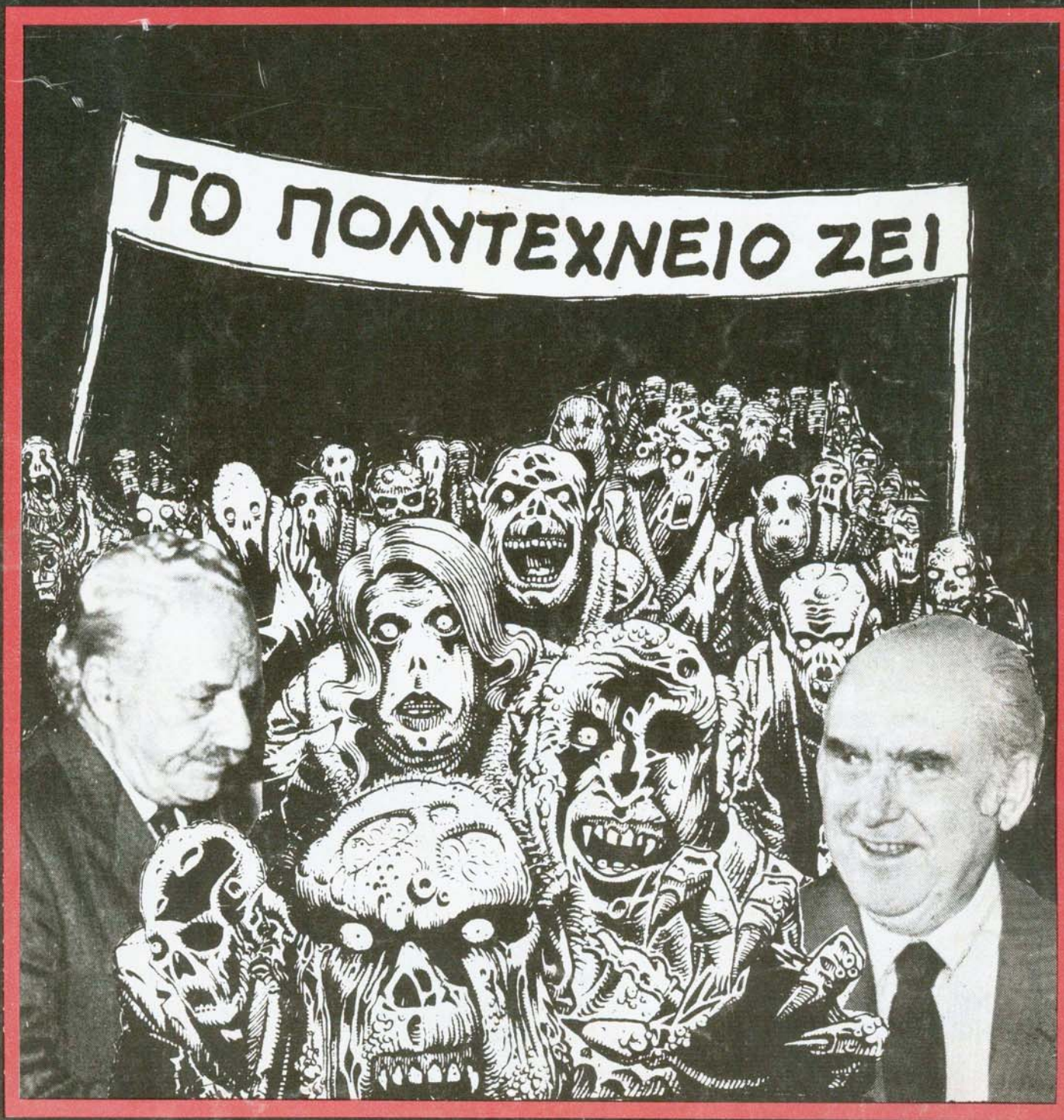
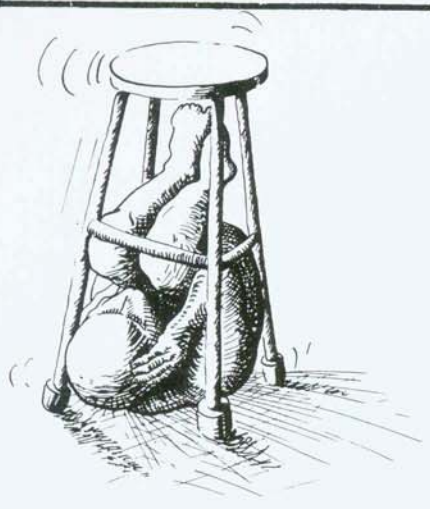

ΑΝΑΡΧΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 1, ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1983 — ΤΙΜΗ 120 δραχμές

"Σε μια εποχή καθολικής εξαχρείωσης
το να λες την αλήθεια
είναι μια επαναστατική πράξη"
Τζωρτζ Όργουελ

c. Piet.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α			
	Σελ. 2 COMIC		Σελ. 4 ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΜΟΣ ΠΡΟΤΑΓΗΣ ΕΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ
	Σελ. 10	ΤΑ ΟΠΛΑ ΚΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ	
		Σελ. 13	ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΑΝΑΡΧΟΣ
 Δίμηνο Περιοδικό
 Θεωρίας και Πληροφόρησης
 Τεύχος 1ο, Νοέμβρης 1983
 Εκδόσεις:
 Κολλεκτίβα "Αναρχος"
 Ζ. Πηγής 17, Εξάρχεια
 Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο:
 Σπύρος Κοτρώτσιος
 Γερ. Φωκά 1, Ν. Κόσμος

Σελ. 28	COMIC Η ΡΕΜΑΤΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ			Σελ. 34	ΜΙΛΙΤΑ- ΡΙΣΜΟΣ
	Σελ. 40	ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΕΖΟ- ΚΥΚΛΟΦΟ- ΡΙΑΣ		Σελ. 45	DIRECT ACTION
Σελ. 49	ΙΣΠΑΝΙΑ	Σελ. 52	ΡΩΣΙΑ	Σελ. 54	ΠΟΛΩΝΙΑ
	Σελ. 58	Ο ΚΑΘΕΣΤΩΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ			
				Σελ. 62	ΙΝΔΙΑΝΟΙ

Σελ. 63	ΝΕΑ ΑΣΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ			Σελ. 64	
---------	----------------------------------	--	--	---------	--

**ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΔΙΑΘΕΣΗ**
 Βιβλιοπωλείο
 ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ
 ΤΥΠΟΣ
 Ζ. Πηγής 17
 τηλ. 3639980

				Η 31η ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ	
					Ⓞ

**ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ
ΣΥΝΤΑΞΗΣ**

ΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ.

ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΜΟΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ:

προβλήματα πειραματισμού και πραγματικότητας

Μ. Χαρίτου - Φατούρου

Πρόθεση της μελέτης αυτής είναι να εξεταστεί τους πιθανούς παράγοντες που επιδρούν σε ένα άτομο ώστε να υπακούσει σχεδόν τυφλά και συχνά αντίθετα από τη θέλησή του στις επιταγές της εξουσίας, ακόμη και όταν πρόκειται φανερά να βλάψει κάποιον.

Πρόκειται για το πρώτο μέρος μιας ευρύτερης εργασίας για την εξουσία βίας στην οποία ερευνώνται πρόσφατες εφαρμογές της μέσα στον ελληνικό χώρο. Εδώ θα αναφερθώ πολύ σύντομα σε παλαιότερες έρευνες και θα σταθώ κυρίως στα πειράματα του **S. Milgram** (1974) και θα κάνω μερικές συσχετίσεις με συγκεκριμένες συνθήκες και περιπτώσεις κατά τη διάρκεια της δικτατορικής περιόδου 1967-74 στα κρατητήρια του ΕΑΤ/ΕΣΑ.

Είναι σκόπιμο όμως πρώτα, για λόγους σαφήνειας, να γίνει διαχωρισμός ανάμεσα στην απλή υπακοή στην εξουσία και στην υπακοή στην εξουσία βίας. Αν είναι πραγματική ή όχι η ελευθερία του ατόμου στην επιλογή ενός ορισμένου τρόπου συμπεριφοράς είναι ένα πανάρχαιο φιλοσοφικό όσο και κοινωνικό ερώτημα. Η επιλογή, ξέρουμε τώρα, ότι θα εξαρτηθεί κατά κύριο λόγο από το άτομο ή τα άτομα

που την επιβάλλουν (**Rogers, Skinner, 1966**). Έτσι, είναι δυνατόν να καταλήξει κανείς ουσιαστικά σε μια ανελεύθερη επιλογή, ή αλλιώς, μια "ελεύθερη" υπακοή στην εξουσία και η δύναμη της εξουσίας αντλείται από την ισχύ που το ίδιο το άτομο της έχει δώσει, θελημένα ή αθέλητα. Αυτή είναι η περίπτωση που συναντάμε καθημερινά στο μέσο άνθρωπο - πολίτη που ζει και επηρεάζεται από το κοινωνικό σύνολο. Δεν συμβαίνει το ίδιο όμως στο άτομο που υπακούει μετά από κάποια φανερή απειλή από μέρους της εξουσίας. Η επιβολή ποινής σε περίπτωση ανυπακοής με σκοπό τη δημιουργία κλίματος φόβου, αφορά ένα ιδιαίτερο είδος εξουσίας, την εξουσία της βίας. Η υπακοή εδώ οφείλεται στο φόβο και όχι στη λεγόμενη "ελεύθερη" απόφαση μετά από κοινή συμφωνία, φανερή ή όχι. Αμφισβητώ την ελευθερία της απόφασης γιατί ακριβώς στηρίζεται συνήθως σε κοινά παραδεκτές αξίες που έχουν οικοδομηθεί από πολύ νωρίς μέσα στο σύστημα αγωγής στο οποίο αναπτύσσεται το άτομο. Άλλωστε, η υπακοή είναι ένας από τους πιο γερά ριζωμένους ψυχολογικούς μηχανισμούς που ενώνουν την ατομική πράξη με τον πολιτικό στόχο. Γι' αυτό και

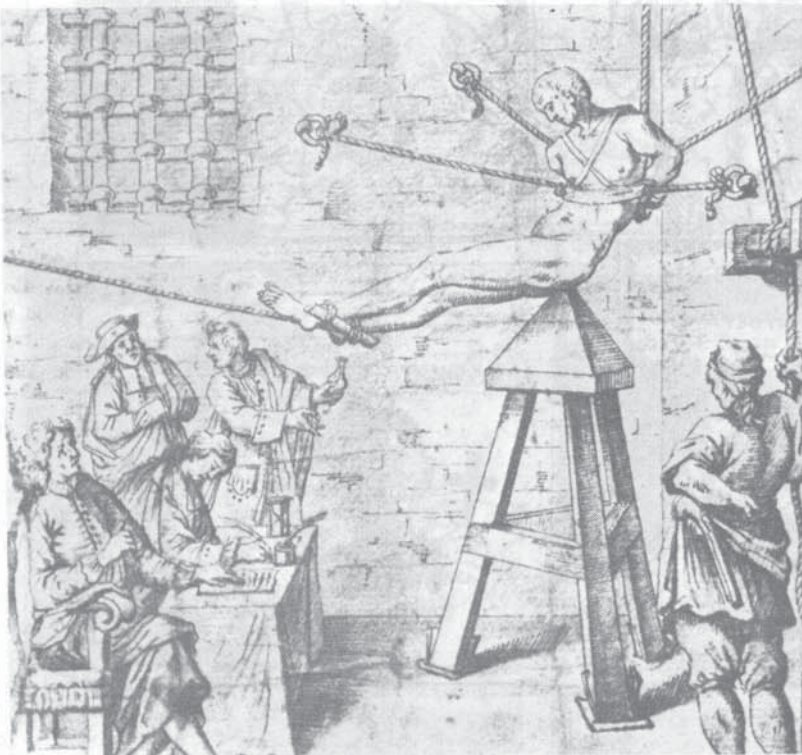
είναι συχνά ένας επικίνδυνος μηχανισμός.

Μια σειρά από παλαιότερες έρευνες έχουν ασχοληθεί κυρίως με το ρόλο που παίζει η ισχύς στη σχέση δύο ή και περισσότερων ατόμων. Θα αναφερθώ μόνο ενδεικτικά σε μερικές από αυτές.

Ο **Bierstedt** (1954) μελέτησε τις διαφορές ανάμεσα στην πειθώ και την καταπίεση. Λέει συμπερασματικά: "Η πειθώ μπορεί να προσελκύσει έναν φίλο, αλλά η ισχύς θα προσελκύσει φίλο και εχθρό". Οι **Lewin, Lippitt** και **White** (1939, 1965) μελέτησαν το ρόλο του αρχηγού μέσα στην ομάδα ως μορφή εξουσίας και το θέμα έχει από τότε προκαλέσει το ενδιαφέρον πολλών ερευνητών.

Ο **Ash** (1956), σε μια από τις εργασίες του, εξέτασε τις κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες αποφασίζει να συμφωνήσει ή να διαφωνήσει ένα άτομο με την κρίση των άλλων και μάλιστα όταν η κρίση αυτή είναι πέρα από κάθε αμφιβολία αντίθετη προς τα πραγματικά γεγονότα. Το πείραμά του είναι απλό, αλλά και σύγχρονα ενδεικτικό της πολυπλοκότητας του θέματος, αφού τα αποτελέσματα είναι απροσδόκητα, τουλάχιστον σε πρώτη ματιά. Μεταχειρίστηκε ομάδες φοιτητών από τους οποίους ζητούσε να του υποδείξουν ποιά από τις τρεις γραμμές που τους έδειχνε ήταν ίση με μια τέταρτη. Ένας από κάθε ομάδα ήταν "αμήτος" στους στόχους του πειράματος, ενώ σε όλους τους άλλους που ήταν "μυημένοι" είχε δοθεί η οδηγία να διαλέγουν επίτηδες, τις περισσότερες φορές, τη λάθος γραμμή (μεγαλύτερη ή μικρότερη από τη γραμμή σύγκρισης). Το ερώτημα ήταν, πόσο μπορεί να αντισταθεί το αμήτο άτομο μέσα σε μια ομάδα στην κρίση των πολλών, ακόμη και όταν η κρίση αυτή είναι φανερά λαθεμένη. Φαίνεται λοιπόν πως ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό τείνει να υποχωρήσει στην παράλογη κρίση των πολλών, δηλαδή της κοινής γνώμης, θάλαγε κανείς. Μόνο 13 από τα 50 αμήτα άτομα που μεταχειρίστηκε ο **Ash** στάθηκαν ακλόνητα στην αρχική σωστή τους κρίση, παρόλο που είπαν ότι το έκαναν με αρκετή δυσφορία. Οι περισσότεροι ανέφεραν πως υποχώρησαν γνωρίζοντας πως είναι λάθος, αλλά ότι το έκαναν γιατί δεν ήθελαν να φανούν "διαφορετικοί" από τους υπόλοιπους. Πολλοί αναρωτήθηκαν μήπως πρόκειται ακόμη και για οπτική πλάνη, προσπαθώντας έτσι να δικαιολογήσουν την αδικαιολόγητη κατά τα άλλα υποχώρησή τους.

Επιχειρώντας διάφορες παραλλαγές

του πειράματος ο **Ash** βρήκε πως το ποσοστό υποχωρήσεων των αμήτων υποκειμένων εξαρτάται από δύο βασικούς παράγοντες: α) Το οφθαλμοφανές του λάθους δηλαδή, όσο μικρότερη η διαφορά μήκους ανάμεσα στις γραμμές που συγκρίνει το αμήτο άτομο, τόσο λιγότερο επιμένει στη γνώμη του. Μ' άλλα λόγια, στις διαφορούμενες καταστάσεις το μεμονωμένο άτομο θα υποχωρήσει στη γνώμη των πολλών. β) Την αυξομείωση του αριθμού των ατόμων που εκφράζουν την ίδια γνώμη με τον αμήτο· όσο λιγοστεύει ο αριθμός των μνημένων ατόμων μέσα στην ομάδα, τόσο το ποσοστό των σωστών κρίσεων αυξάνει, και η θέση του ενός "παράλογου" (του μνημένου) μέσα στην ομάδα προκαλεί την απόρριψη ή τουλάχιστον τη γελοιοποίησή του. Δηλαδή, αν το μεμονωμένο άτομο αισθανθεί πως έχει έστω και έναν σύντροφο μέσα στην ομάδα που υποστηρίζει τη δικαίη θέση του, θα αντισταθεί στην παράλογη κρίση των πολλών.

Το απροσδόκητο των αποτελεσμάτων δεν βρίσκεται βέβαια στις παραλλαγές αλλά στο αρχικό πείραμα. Έδειξε πόσο το άτομο είναι τρωτό μέσα σε μια ομάδα. Πόσο επηρεάζεται από τη γνώμη των πολλών, έστω και αν κάνουν χονδροειδή λάθη. Μ' άλλα λόγια, το άτομο τείνει να υπακούσει στην εξουσία της ομάδας γιατί της αποδίδει ισχύ που στην πραγματικότητα μπορεί να μην έχει.

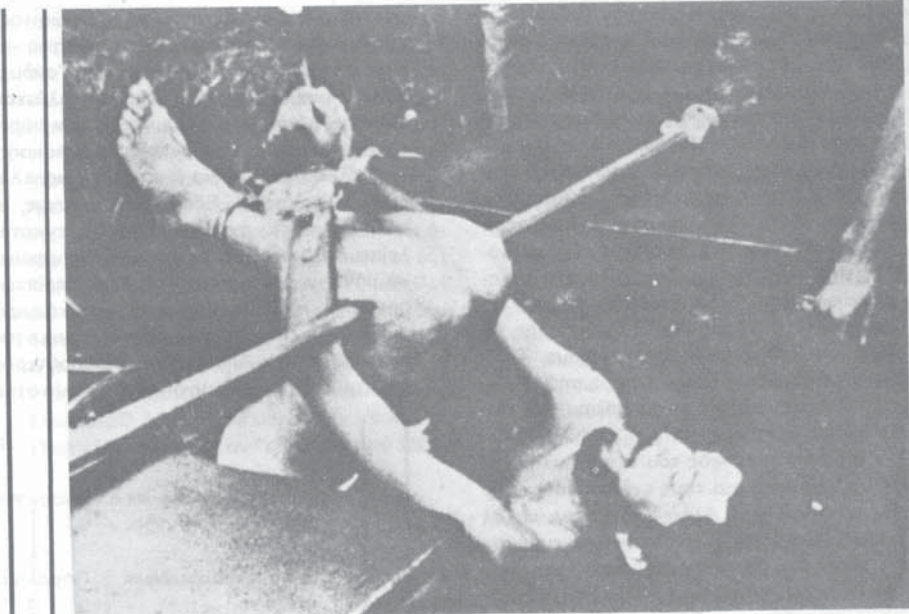
ΤΑ ΠΕΙΡΑΜΑΤΑ ΤΟΥ **S. MILGRAM**: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

Θα αναλύσω με λεπτομέρεια τα πειράματα του **S. Milgram** (1974) γιατί συνδέονται στενά με το θέμα της μελέτης και γιατί η δουλειά του είναι ενδιαφέρουσα, όσο και συνταρακτική στα συμπεράσματά της.

Μέχρι πού μπορεί να φτάσει η υπακοή; Ο άνθρωπος θα εξακολουθήσει να υπακούει στις επιταγές της εξουσίας έστω και αν αυτές είναι αντίθετες με τις αξίες που έχει μάθει να σέβεται; Αυτά τα ερωτήματα προσπάθησε να ερευνήσει πειραματικά ο **Milgram**. Η ιδέα του ήταν απλή. Να πώς την περιγράφει ο ίδιος:

Δύο άτομα έρχονται στο Ψυχολογικό Εργαστήριο (του Παν/μίου του **Yale**) για να πάρουν μέρος, όπως τους έχουν πληροφορήσει, σε μια μελέτη για τη μνήμη και τη μάθηση. Ο ένας ορίζεται ότι είναι ο μαθητής και ο άλλος ο εκπαιδευτής. Ο επιστήμονας (πειραματιστής) που είναι παρών δίνει εξηγήσεις. Λέει πως η μελέτη θέλει να εξετάσει την επίδραση της τιμωρίας στη μάθηση. Ο μαθητής οδηγείται σε ένα γειτονικό δωμάτιο και καθλώνεται σε μια καρέκλα με ένα ηλεκτρόδιο στον καρπό του χεριού του. Του λένε πως θα πρέπει να μάθει μια σειρά από ζεύγη λέξεων, δηλαδή όταν θα ακούει μια λέξη θα πρέπει να λέει το ζευγάρι της. Κάθε φορά που θα κάνει λάθος θα δέχεται ηλεκτρική εκκένωση η οποία με κάθε καινούριο λάθος θα αυξάνει σε ένταση.

Το πραγματικό ενδιαφέρον όμως του πειράματος συγκεντρώνεται στον εκπαιδευτή (το υποκείμενο του πειράματος). Αφού παρακολουθήσει τη σκηνή με τον μαθητή,

οδηγείται στο εργαστήριο και κάθεται μπροστά σε ένα εντυπωσιακό όργανο που παράγει ηλεκτρισμό, αρχίζοντας από **15 V** και καταλήγοντας στα **450 V**, σε 30 διαστήματα των **15 V** το καθένα. Διαβάζει ακόμη και σχετικές ενδείξεις, δηλαδή στα **15 V** "ελαφρά ηλεκτρική εκκένωση", ενώ στα **450 V** διαβάζει "κίνδυνος: εξαιρετικά ισχυρή ηλεκτρική εκκένωση". Του εξηγούν πώς να δώσει τα ζεύγη των λέξεων στον εκπαιδευόμενο. Κάθε φορά που εκείνος θα απαντάει σωστά, θα προχωρεί στο επόμενο ζεύγος, ενώ αν απαντήσει λάθος θα του δίνει μια ηλεκτρική εκκένωση αρχίζοντας από τη χαμηλότερη και προχωρώντας κάθε φορά ένα διάστημα υψηλότερα.

Ο εκπαιδευτής είναι ένα ανυποψίαστο άτομο που απάντησε σε σχετική αγγελία στις εφημερίδες ή σε γράμμα για να πάρει μέρος σε ένα πείραμα, με αμοιβή 4 δολάρια την ώρα. Ο μαθητής, ή το θύμα θα έλεγε κανείς, είναι ένας ηθοποιός που έχει προσληφθεί ειδικά για την εργασία αυτή. Έχει ασκηθεί συστηματικά να προσποιείται πως δέχεται ηλεκτρικές εκκενώσεις, ενώ στην πραγματικότητα δεν αισθάνεται τίποτα και οι οδηγίες του είναι να δίνει συστηματικά λαθεμένες απαντήσεις.

Το ερώτημα εδώ είναι, πότε θα σταματήσει ο εκπαιδευτής. Η δυσκολία του βέβαια αρχίζει κυρίως από τη στιγμή που το θύμα αρχίζει να διαμαρτύρεται, και μάλιστα ολοένα και δυνατώτερα καθώς η ένταση αυξάνει. "Σταματήστε, βγάλτε με από δω μέσα, υποφέρω" φωνάζει συχνά χτυπώντας συγχρόνως τον τοίχο. Για τον εκπαιδευτή η κατάσταση τώρα πια είναι κρίσιμη, το άγχος του είναι εκδηλο και ισχυρό. Από τη μια, ακούει το μαθητή να υποφέρει, από την άλλη έχει τον επιστήμονα δίπλα του να του λέει επιτακτικά να προχωρήσει. Του θυμίζει πως "το απαιτεί η μελέτη", τον διαβεβαιώνει πως η ηλεκτρική εκκένωση, αν και φέρνει πόνο, δεν προκαλεί όμως καμιά οργανική βλάβη" και ο επιστήμονας ξέρει, είναι ο υπεύθυνος. Ο εκπαιδευτής αισθάνεται ότι έχει υποχρέωση απέναντί του να συ-

νεχίσει και πως έχει αναλάβει ένα έργο που πρέπει να τελειώσει. Ξέρει πως για να μπορέσει ν' απαλλαγεί απ' αυτό το δίλημμα θα πρέπει ν' αντιδράσει αρνητικά σε ένα ισχυρό πρόσωπο που εκείνη τη στιγμή είναι ο επιστήμονας - πειραματιστής.

Τι θα κάνει ο καινός άνθρωπος όταν η εξουσία του ζητήσει να κάνει κακό σ' έναν συνάνθρωπό του; Αυτό είναι το γενικότερο ερώτημα. Ο **Milgram** έκανε το ερώτημα αυτό για τις συγκεκριμένες πειραματικές του συνθήκες σε έναν περιορισμένο αριθμό ψυχιάτρων, φοιτητών και ατόμων μεσαίας κοινωνικο-οικονομικής τάξης (39, 31 και 40 άτομα αντίστοιχα). Όλοι, και μάλιστα οι ψυχίατροι περισσότερο από τους άλλους, πρόβλεψαν πως κανένας από τους εκπαιδευτές δεν θα δεχθεί να δώσει "ισχυρότατη" ηλεκτρική εκκένωση (πάνω από **300 V**). Και οι περισσότεροι πρόβλεψαν πως θα σταματούσαν πολύ νωρίς, στα **180 V**. Πολλοί από μας ίσως να έλεγαν ακόμη, πως σε παρόμοια κατάσταση θα αρνούνταν εντελώς να αρχίσουν. Η έρευνα όμως έδειξε ότι κανένας δεν σηκώθηκε να φύγει από την πρώτη στιγμή και διάφευσε όσους έκαναν τις παραπάνω προβλέψεις, γιατί αρκετοί εκπαιδευτές έφτασαν μέχρι το τέλος, μέχρι και την ανώτατη σε ένταση ηλεκτρική εκκένωση. Σχεδόν τα 2/3 υπάκουσαν στο ισχυρό πρόσωπο του επιστήμονα.

Σημειώνουμε πως τα άτομα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν λίγο πολύ αντιπροσωπευτικά των κοινωνικο-οικονομικών τάξεων της επαρχιακής πόλης **New Haven** στην Πολιτεία **Connecticut** των Η.Π.Α.. Ήταν μόνο άνδρες, ηλικίας από 20 έως 50 ετών, από τους οποίους 40% ήταν εργάτες, 40% ιδιωτικοί και δημόσιοι υπάλληλοι, και 20% διάφοροι επαγγελματίες. Μήπως θα μπορούσαμε λοιπόν να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως ακόμη και άνθρωποι - απλοί πολίτες, κοινοί, χωρίς ιδιαίτερες επιθετικές τάσεις, που τους βλέπουμε καθημερινά γύρω μας, είναι δυνατόν, κάτω από ορισμένες συνθήκες να κάνουν πρά-

Ξεις που είναι αντίθετες προς βασικές ανθρώπινες αξίες" και ότι λίγοι είναι εκείνοι που μπορούν να αντισταθούν στην επιβολή της εξουσίας;

Τέτοιου είδους πληροφορίες προσάθηνε να συλλέξει ο Milgram, αν και όχι συστηματικά, αμέσως μετά το τέλος του πειράματος, όταν ο εκπαιδευτής μάθαινε όλα τα μυστικά της έρευνας, και το κυριότερο βέβαια, ότι δεν είχε δώσει ποτέ ηλεκτροσόκ στο μαθητή του. Του ζητούσαν τις εντυπώσεις του' τί ακριβώς είχε νιώσει, τις σκέψεις του, τις αντιδράσεις του προς το θύμα, τη γνώμη του για το πείραμα. Το ίδιο επαναλαμβάνονταν και μετά από 6 μήνες. Οι συνεντεύξεις αυτές πρέπει να ήταν ανεξάντλητη πηγή για την ποιοτική ανάλυση της συμπεριφοράς του εκπαιδευτή, για τα κίνητρό του, για τους ενδοισμούς του, για το άγχος του. Αλλά ο Milgram, ασχολήθηκε πιο πολύ με τα ποσοτικά ευρήματα τα οποία και θα αναλύσω παρακάτω. Θα σταθώ περισσότερο σε εκείνα που έχουν γενικότερο ενδιαφέρον και σε όσα έχουν ειδικό ενδιαφέρον για έναν παραλληλισμό με σύγχρονες πραγματικές καταστάσεις.

1. Εξέτασε την επίδραση της εγγύτητας μέσα στο χώρο ανάμεσα στον εκπαιδευτή και το μαθητή σε 4 διαφορετικές συνθήκες: α) Ο εκπαιδευτής και ο μαθητής βρίσκονται σε χωριστά δωμάτια, χωρίς ο τελευταίος να ακούγεται καθόλου. β) Οι δύο βρίσκονται σε διαφορετικά δωμάτια, αλλά ο μαθητής αρχίζει να φωνάζει και να διαμαρτύρεται χτυπώντας τον τοίχο μετά τα 120 V. γ) Βρίσκονται στο ίδιο δωμάτιο, αλλά μακριά ο ένας από τον άλλον. δ) Βρίσκονται στο ίδιο δωμάτιο ο ένας πλάι στον άλλον και ο εκπαιδευτής πρέπει, με τη βία, να βάλει το χέρι του θύματος πάνω στο ηλεκτρόδιο κάθε φορά που ο τελευταίος κάνει λάθος. Παρατηρείται στον Πίνακα 1 πως η υπακοή στην εξουσία περιορίζεται από τα 65% στα 30% καθώς προχωρούμε από την πρώτη στην τέταρτη συνθήκη. Φαίνεται λοιπόν πως η σωματική εγγύτητα φέρνει και συναισθηματικό πλησίασμα προς το θύμα. Δηλαδή αυξάνουν τα στοιχεία "μέθεξης"(1) στην όλη πειραματική κατάσταση γιατί μειώνεται η φυσική απόσταση ανάμεσα στην πράξη και το αποτέλεσμα της.

Πολλοί είπαν μετά τη συνέντευξη: "Δεν ήθελα να τον βλέπω, δεν ήθελα να βλέπω τα αποτελέσματα της πράξης μου". Ένας είπε: "Είναι περίεργο πώς σχεδόν ξεχνάς πως υπάρχει ένας άνθρωπος εκεί μέσα. Για πολλή ώρα απλώς συγκεντρώνομαι στο να πατάω τα κουμπιά".

Εδώ θα κάνω την πρώτη συσχέτιση με τις ιδιαίτερες συνθήκες στα κρατητήρια του ΕΑΤ/ΕΣΑ. Η απαγόρευση της συνομιλίας με κρατούμενους όπου η μόνη λεκτική επικοινωνία ήταν μονόδρομη και επιθετική (βρισιές και απειλές), είχε σαν σκοπό της να εξαφανίσει τα οποιαδήποτε στοιχεία μέθεξης που είχαν απομείνει ανάμεσα στο στρατόνομο και στον κρατούμενο(2).

2. Εξέτασε επίσης την επίδραση της αλλαγής ως προς την προσωπικότητα του επιστήμονα και του μαθητή. Ο επιστήμο-

νας είναι τώρα περισσότερο "ανθρώπινος" και λιγότερο τεχνοκράτης, πιο ζεστός και φιλικός, ενώ ο μαθητής είναι πιο "απόμακρος", ψυχρός, σκληρός και με καλύτερη σωματική διάπλαση. Όμως εδώ δεν παρατηρήθηκε παρά μικρή μείωση της υπακοής.

3. Θα σταθώ για λίγο στην παραλλαγή 7 (Πίνακας 2). Εδώ ο επιστήμονας, αφού δώσει τις σχετικές οδηγίες, εγκαταλείπει το χώρο και επικοινωνεί τηλεφωνικά μόνο με τον εκπαιδευτή. Στην περίπτωση αυτή η υπακοή πέφτει κατακόρυφα σχεδόν. Πολλοί μάλιστα λένε ψέματα στον επιστήμονα ότι δέθεν δίνουν ισχυρότερες ηλεκτρικές εκκένωσεις απ' ό,τι δίνουν στην

πραγματικότητα. Αυτό είναι κάτι που θα περίμενε κανείς. Όμως εδώ πρέπει να προσέξουμε τις εξαιρέσεις. Από τα 40 άτομα, 9 φτάσανε μέχρι το τέλος, παρόλο που μπορούσαν να είχαν εξαπατήσει την εξουσία από την αρχή. Μήπως παλαιότερες εμπειρίες τους, αναφορικά με τη δύναμη της εξουσίας, τους είχαν κάνει να την υπακούσουν χωρίς όρους και χωρίς ερωτηματικά; Μπορεί αυτό να συμβαίνει με τους περισσότερους από αυτούς. Ίσως όμως υπάρχουν ανάμεσά τους και άτομα που όχι μόνο δεν αισθάνονται άγχος για την υπακοή στην εξουσία βίας, αλλά αντίθετα αισθάνονται ευχαρίστηση. Δύο τέτοια άτομα πιθανόν να

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 1

Ανώτατα όρια ηλ. εκκένωσης που έδωσαν οι "εκπαιδευτές" στις Παραλλαγές 1, 2, 3 και 4

Επίπεδα ηλ. εκκένωσης	Παραλλαγή 1 Από μακριά (η = 40)	Παραλλαγή 2 Από μακριά + φωνή (η = 40)	Παραλλαγή 3 Εγγύτητα (η = 40)	Παραλλαγή 4 Σωματική εγγύτητα (η = 40)
Ελαφρά				
1	15			
2	30			
3	45			
4	60			
Μέτρια				
5	75			
6	90			
7	105		1	
8	120			
Ισχυρή				
9	135		1	1
10	150		5	10
11	165		1	1
12	180		1	2
3				3
Πολύ ισχυρή				
13	195			
14	210			1
15	225		1	1
16	240			
Πάρα πολύ ισχυρή				
17	255			1
18	270			1
19	285		1	1
20	300	5*	1	5
21	315			
22	330	4		
23	345	2		
24	360	1		
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
Κίνδυνος:				
Εξαιρετικά ισχυρή				
25	375	1		1
26	390			
27	405			
28	420			
29	435			
30	450	26	25	16
Μέση ανώτατη ηλ. εκκένωση	27.0	24.53	20.80	17.88
% υπάκουων υποκειμένων	65.0%	62.5%	40.0%	30.0%

* Δείχνει ότι στην παραλλαγή 1, πέντε υποκείμενα έδωσαν ηλεκτρική εκκένωση 300 V, κατά ανώτατο όριο.

είναι οι εξαιρέσεις που παρουσιάζονται στην παράλλαγή 11. Εδώ, ο εκπαιδευτής διαλέγει ο ίδιος το επίπεδο ηλεκτρικής εκκένωσης που θέλει, για να τιμωρήσει το μαθητή για κάθε λάθος που κάνει. Βλέπουμε πως κανένας, εκτός από δύο, δεν προχώρησαν πάνω από το επίπεδο των 150 V. Οι δύο αυτές περιπτώσεις δείχνουν ασφαλώς παθολογική συμπεριφορά που έχει βέβαια τις ρίζες της σε προηγούμενες παθολογικές εμπειρίες των ατόμων αυτών, αλλά που δεν παύει για το λόγο αυτό να είναι παθολογική, αν συγκριθεί με το γενικότερο πληθυσμό. Άλλωστε πρόκειται για το 2,5% του δείγματος του πληθυσμού που πήρε μέρος στο πείραμα.

Θα επιχειρήσω άλλον ένα παραλληλισμό εδώ με το ΕΑΤ/ΕΣΑ. Σύμφωνα με σχετικές μαρτυρίες(3), από τον πληθυσμό των κληρωτών κάθε χρόνο, το 1,5% περίπου επάνδρωναν το ΕΑΤ/ΕΣΑ. Ίσως οι επιλογείς έψαχναν ακριβώς για τέτοιες παθολογικές περιπτώσεις κατά τη διάρκεια της σκληρής εκπαίδευσης στο ΚΕΣΑ. Έψαχναν δηλαδή για τα άτομα - εξαιρέσεις που θα γίνονταν τα όργανα της εξουσίας βίας.

4. Άλλη παράλλαγή που επιχειρήσε ο Milgram ήταν η αλλαγή του τόπου στον οποίο γινόταν το πείραμα, το οποίο μεταφέρθηκε σε έναν απλό χώρο γραφείου έξω από τον πανεπιστημιακό χώρο, και γι' αυτό λιγότερο επιβλητικό. Βέβαια παρατηρήθηκε κάποια μείωση εδώ, αλλά όχι σημαντική.

5. Περισσότερη πτώση της υπακοής, βρίσκουμε στην παράλλαγή όπου ο μαθητής, πριν αρχίσει το πείραμα, κάνει συμφωνία με τον επιστήμονα και τον εκπαιδευτή ότι θα σταματήσουν όλη τη διαδικασία μόλις τους το ζητήσει. Ωστόσο, και σ' αυτή την περίπτωση, 16 από τα 40 άτομα που πήραν μέρος αγνόησαν τη συμφωνία όταν τους το ζήτησε η εξουσία, παρόλο που αναγνώριζαν, όπως είπαν, πως η πράξη τους αυτή ήταν ανέντιμη, σύμφωνα με τα κοινά κοινωνικά κριτήρια. Είναι χαρακτηριστικό πως οι στρατονόμοι του ΕΑΤ/ΕΣΑ φαίνεται πως έκρυβαν προσεκτικά τις πράξεις τους από δικούς και φίλους, γιατί ήξεραν προφανώς πως ήταν πράξεις ντροπής και ατιμίας, πράξεις που ήταν αποτέλεσμα της χωρίς όρους υπακοής τους στην εξουσία βίας.

6. Η παράλλαγή 8, στην οποία χρησιμοποιήθηκαν γυναίκες ως εκπαιδευτές είναι ενδιαφέρουσα γιατί έδωσε τα ίδια αποτελέσματα με τους άνδρες, ενώ σύμφωνα με παλαιότερες κοινωνικές έρευνες θα περίμενε κανείς περισσότερη υπακοή από μέρους των γυναικών. Οι γυναίκες έδειξαν πολύ περισσότερο φανερό άγχος από τους άνδρες που, ωστόσο όμως, δεν στάθηκε ικανό να τους μειώσει την υπακοή στην εξουσία. Ασφαλώς διαπολιτιστικές μελέτες θα πρέπει να δώσουν διαφορετικά αποτελέσματα, ιδιαίτερα αν η γυναίκα πάρει τη θέση του θύματος ή του επιστήμονα.

7. Οι παραλλαγές στις οποίες εξετάζεται ο παράγοντας ανταλλαγής και μεταλλαγής ρόλων, δίνουν αρκετά ενδιαφέροντα στοιχεία αναφορικά με τη σχέση πολίτη - εξουσίας: α) Όταν ο μαθητής ζητάει να τι-

μωρηθεί, ενώ ο επιστήμονας νομίζει πως το πείραμα πρέπει να σταματήσει, ο εκπαιδευτής υπακούει χωρίς δισταγμό στην εξουσία. Επιτέλους εδώ η απόφαση της εξουσίας συμφωνεί απόλυτα με τη συναισθηματική του μέθεξη. β) Όταν στη θέση του επιστήμονα μπαίνει ένας απλός πολίτης που ήρθε μαζί με τον εκπαιδευτή για το πείραμα, η υπακοή μειώνεται σημαντικά. Και όταν αυτός ο απλός πολίτης, βλέποντας ότι ο εκπαιδευτής δεν τον υπακούει, απειλεί ότι θα πάρει τη θέση του, ο τελευταίος δεν διστάζει να επιτεθεί εναντίον του με λόγια ή με έργα. Άρα στην περίπτωση αυτή δεν υπάρχει γι' αυτόν πρόβλημα υπακοής στην εξουσία. Ο "όμοιος με μένα" δεν μπορεί να είναι εξουσία εκτός αν "είμαι και εγώ εξου-

σία". γ) Αντίθετα, όταν η ίδια η εξουσία πάρει τη θέση του θύματος, ο εκπαιδευτής αρνείται κατηγορηματικά να τον τιμωρήσει πέρα από ένα ορισμένο επίπεδο. Πώς μπορεί κανείς να βλάψει την εξουσία; Έχει επανειλημμένες εμπειρίες από το παρελθόν πως όποτε το επιχειρήσε δεν του βγήκε σε καλό, ακόμη και όταν η εξουσία δείχνει ένα αγαθό και αδύναμο πρόσωπο. δ) Όταν όμως υπάρχουν δύο επιστήμονες παρόντες, δηλαδή δύο πηγές εξουσίας, και ο ένας λέει στον εκπαιδευτή να συνεχίσει, ενώ ο άλλος του λέει να σταματήσει, ο εκπαιδευτής σταματάει το πείραμα. Μ' άλλα λόγια, όταν οι επιταγές της εξουσίας είναι αντιφατικές, ο μηχανισμός της υποταγής καταρρέει. Πόσες επαναστάσεις, ατομι-

Π Ι Ν Α Κ Α Σ 2

Ανώτατα όρια ηλ. εκκένωσης που έδωσαν οι "εκπαιδευτές" στις Παραλλαγές 5, 6, 7 και 11

Επίπεδα ηλ. εκκένωσης	Παραλλαγή 5 Νέα γραμμή βά- σης	Παραλλαγή 6 Αλλαγή προσωπικού	Παραλλαγή 7 Ο επιστήμο- νας λείπει	Παραλλαγή 11 Το υποκείμενο διαλέγει επίπεδο ηλ. εκκέν.
Ελαφρά				
1	15			3
2	30			6
3	45			7
4	60			7
Μέτρια				
5	75			5
6	90	1		5
7	105		1	1
8	120			1
Ισχυρή				
9	135			3
10	150	6	4	7
11	165		1	3
12	180	1	3	3
Πολύ ισχυρή				
13	195		1	5
14	210		2	
15	225			1
16	240			
Πάρα πολύ ισχυρή				
17	255			
18	270	2	2	3
19	285			
20	300	1	1	1
Ισχυρότατη				
21	315			
22	330	1	2	
23	345	1	1	1
24	360		1	2
Κίνδυνος: Εξαιρετικά ισχυρή				
25	375	1		1
26	390			1
27	405			1
28	420			
29	435			
30	450	26	20	9
Μέση ανώτατη ηλ. εκκένωση		24.55	22.20	18.15
% υπάκουων υποκειμένων		65.0%	50.0%	20.5%
				2.5%

κός ή ομαδικές, δεν έχουν ξεκινήσει ακριβώς από τη διαπίστωση διαμάχης μέσα στην εξουσία. ε) Αντίθετα, όταν ο ένας από τους δύο επιστήμονες πάρει θελητά τη θέση του θύματος, ο εκπαιδευτής δεν δυσκολεύεται καθόλου να τον ταυτίσει με τον οποιονδήποτε κοινό πολίτη και να προχωρήσει το πείραμα μέχρι το τέλος (παράλλαξη 16). Άλλος ένας συσχετισμός εδώ με το ΕΑΤ/ΕΣΑ: Οι περισσότεροι στρατιώτες δεν δίστασαν στη δίκη του Σεπτεμβρίου 1975 να κατηγορήσουν ανελέητα την παλιά εξουσία. Και είναι χαρακτηριστικό πως ο καλύτερος εκτελεστής των επιταγών της, ο Πέτρος, ήταν και ο χειρότερος κατηγορούς της(4). Ήταν δηλαδή ο άνθρωπος που είχε μάθει να υπακούει απόλυτα στην εξουσία κάτω από οποιαδήποτε μορφή. Είχε μάθει από παλαιότερες εμπειρίες, διάφορο αν ήταν σωστό ή λάθος, πως από μια τέτοια στάση, μόνο κέρδος μπορεί να έχει.

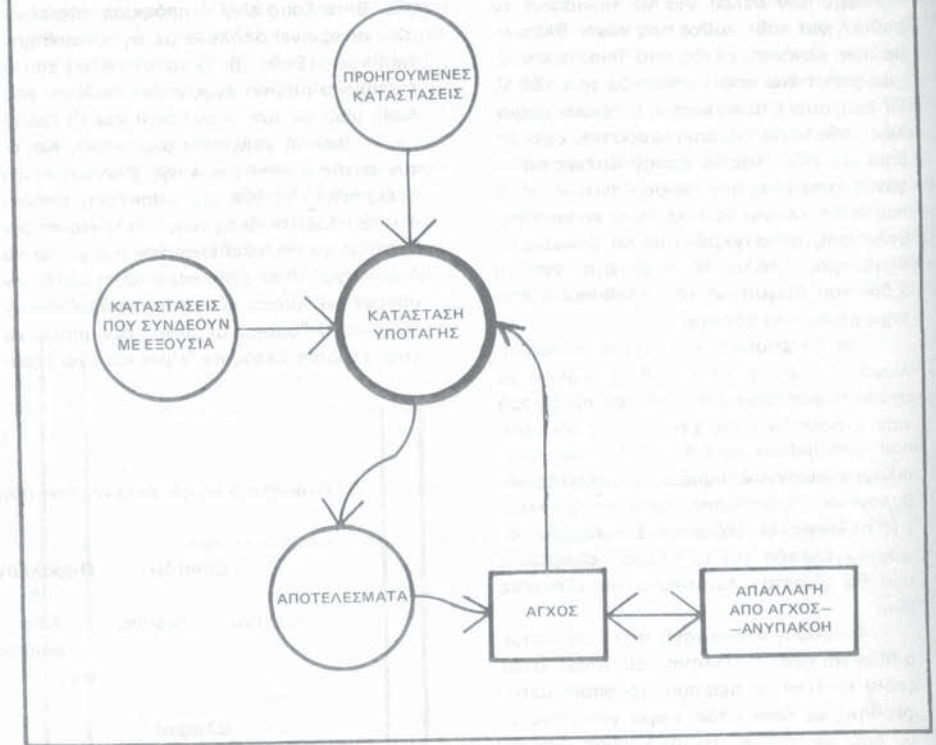
Στις παραλλαγές, στις οποίες εξετάζεται ο παράγοντας ομαδικής αντίδρασης στην εξουσία, είναι ενδιαφέρον ότι τα αποτελέσματα συμφωνούν λίγο πολύ με του Ash, που ανέλυσα στην αρχή. Όταν υπάρχει ένας σύντροφος ο οποίος τολμάει να αντισταθεί στις παράλογες απαιτήσεις της εξουσίας, οι περισσότεροι εκπαιδευτές αρνούνται και αυτοί να υπακούσουν. Γι' αυτό και η εξουσία βίαια αισθάνεται ιδιαίτερα τρωτή στην παρουσία οποιασδήποτε, έστω και μικρής αντίστασης στις απαιτήσεις της.

Ο Milgram κατέληξε σε συμπεράσματα που συνοψίζονται παρακάτω και αφορούν βέβαια τον κοινό άνθρωπο - πολίτη που αναγκάζεται να υποταχθεί στην εξουσία, όχι στα άτομα - εξαιρέσεις που γίνονται όργανα της εξουσίας βίας. Παραθέτω το σχετικό του μοντέλο (Σχ. 1).

Πρώτη γενική διαπίστωση: Υπάρχουν ορισμένοι "δεσμευτικοί παράγοντες" (binding factors) που δένουν το άτομο με τη συγκεκριμένη κατάσταση, δηλαδή την εξουσία. Αυτοί είναι: Η προηγούμενη συμφωνία του με τον πειραματιστή, η ανάγκη να αποδείξει πως κάνει καλά τη δουλειά που του ανέθεσαν, η δυσκολία αυτής καθεαυτής της πράξης ανυπακοής στην εξουσία. Συμπεραίνω ότι η δυσκολία αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι το άτομο έχει πιθανόν ξεχάσει τη διαδικασία της πράξης αυτής, αφού το κοινωνικό σύστημα την απαγορεύει και οι εμπειρίες του ανυπακοής χάνονται στην παιδική του ηλικία, όταν για τελευταία φορά το έσκασε από το σχολείο ή αντιμίλησε στην πατρική μορφή.

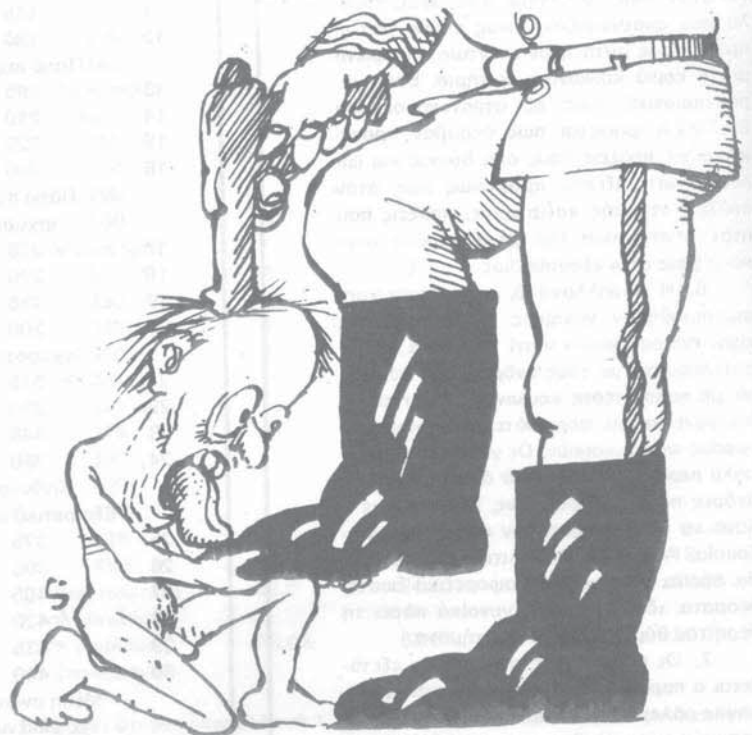
Δεύτερη γενική διαπίστωση: Σ' όλη τη διάρκεια της δοκιμής, το άτομο βρίσκεται σε κατάσταση σύγκρουσης ανάμεσα στην έντονη ανάγκη να εγκαταλείψει το πείραμα και στην ανάγκη να υπακούσει στην εξουσία που του ζητάει να συνεχίσει. Η σύγκρουση αυτή του προκαλεί συχνά ισχυρό άγχος. Προσπαθεί γι' αυτό να αναπτύξει ορισμένους "διορθωτικούς γνωστικούς μηχανισμούς" που θα τον βοηθήσουν, από τη μια μεριά να διατηρήσει τη σχέση του με την εξουσία, ενώ από την άλλη θα του μειώσουν το άγχος που αισθάνεται κάνοντας μια πράξη που είναι αντίθετη με τις βασικές ανθρώπινες αξίες που έχει μάθει να σέβεται. Αφροσιώνεται και κα-

Σχήμα 1. Μοντέλο του S. Milgram (από το βιβλίο του: *Obedience to Authority*, Pergamon Press, New York, 1974).

τατρίβεται με τις στενές τεχνικές λεπτομέρειες, ώστε να μη "βλέπει" την πλατύτερη έννοια και επακόλουθα του έργου. Δηλαδή εμπιστεύεται στην εξουσία την ορθότητα των στόχων και των αποφάσεων (η συνηθισμένη άποψη του τυπικού τεχνοκράτη). Προσπαθεί να πείσει τον εαυτό του, και τις περισσότερες φορές το καταφέρνει, πως δεν είναι υπεύθυνος για τις πράξεις του, και ότι κάποιος άλλος, η εξουσία, ευ-

θύνεται γι' αυτές. Μια συχνή παρατήρηση των εκπαιδευτών μετά το πείραμα ήταν: "Δεν θα το έκανα από μόνος μου. Έκανα ακριβώς ό,τι μου λέγανε". Θα άξιζε να σημειώσω εδώ πως παρόμοιες φράσεις έχουν ακουστεί σε όλες σχεδόν τις δίκες δολοφόνων, εγκληματιών πολέμου, βασανιστών(5). Άλλωστε, η εξαφάνιση του αισθήματος της υπευθυνότητας είναι βασική προϋπόθεση για την υποταγή στην εξου-

οία(6). Το άτομο αποπροσωποποιεί την εξουσία, για να μην αναγκαστεί να αιτιολογήσει και να αμφισβητήσει τις πράξεις που του επιβάλλει. Π.χ. σε μια περίπτωση ο εκπαιδευτής ακούγεται να μονολογεί ενώ πατάει τα κουμπιά: "Πρέπει να συνεχίσει, πρέπει να συνεχίσει". Τονίζω το γεγονός ότι δεν μιλάει στο πρώτο πρόσωπο. Δεν μπορεί ή δεν θέλει να δεχθεί πως ένας άνθρωπος σαν κι αυτόν θα μπορούσε να θέλει να συνεχίσει ένα τέτοιο έργο. Η τάση αυτή υπενθυμίζω πως ενισχύεται σκόπιμα από τον επιστήμονα ο οποίος τον προτρέπει λέγοντάς του: "Το πείραμα απαιτεί να συνεχίσεις". Αναζητάει μια καλή δικαιολογία για να συνεχίσει το έργο, και τη βρίσκει: Η δουλειά του βοηθάει την επιστήμη, βοηθάει στην αναζήτηση αυτού του τεχνολογικού μύθου που λέγεται επιστημονική αλήθεια και που στο όνομά της θυσιάζονται πολλές φορές οι ανθρώπινες αξίες. Η Φρουδική θεωρία έχει ήδη περιγράψει το μηχανισμό αυτό δίνοντάς του τον όρο "εκλογίκευση". Ο εκπαιδευτής φτάνει στο σημείο να υποβιάσει το θύμα του, ακριβώς για να δικαιολογήσει και πάλι την απαράδεκτη πράξη του. Φράσεις όπως: "ήταν τόσο κουτός", ή "δεν μπορούσε να μάθει τίποτα", ή "ό,τι έπαθε το άξιζε", ακούγονταν συχνά, ιδιαίτερα από τα άτομα που έφτασαν μέχρι το ανώτατο όριο έντασης στο ηλεκτροσόκ. Θα θυμίσω εδώ πως η προπαγάνδα της εξουσίας φροντίζει από πριν να καλλιεργήσει αυτή την τάση, ώστε να μειώσει όσο γίνεται περισσότερο τις πιθανότητες αντίστασης.

Τρίτη γενική διαπίστωση: Το άτομο μοιάζει να "μεταχειρίζεται" τη διαμάχη του με τον επιστήμονα (όταν δηλαδή προσπαθεί να τον πείσει να σταματήσουν) σαν μέσο για να απαλλαγεί από το άγχος του. Πολλοί, μετά ακριβώς από μια τέτοια μακριά και ζωντανή συζήτηση, συνέχισαν μέχρι το τέλος το πείραμα, φανερά απαλλαγμένοι από το άγχος. Μ' άλλα λόγια, στην προσπάθειά τους να δεχτούν τις επιταγές της εξουσίας κάνουν ένα βασικό λάθος: ταυτίζουν το λόγο με την πράξη.

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο **Milgram** επιχείρησε πολλές παραλλαγές στο πείραμά του για να εξετάσει διάφορες συνθήκες που κατά τη γνώμη του, και νομίζω σωστά, επηρεάζουν την υπακοή στην εξουσία. Δεν εξάντλησε βέβαια όλες τις συνθήκες — δεν είναι άλλωστε ποτέ δυνατό αυτό. Ίσως όμως άφησε μερικούς σημαντικούς παράγοντες απ' έξω: α) Δεν εξέτασε συστηματικά τις προσωπικές ή και γενικότερες συνθήκες και κίνητρα, το υπόβαθρο δηλαδή, που κάνει το άτομο να υπακούσει ή όχι. β) Μια παραλλαγή στον τρόπο που έδινε τη χρηματική αμοιβή (εφ' άπαξ και όχι με την ώρα) ή και απουσία χρηματικής αμοιβής ίσως διαφοροποιούσε τα αποτελέσματα σε μια κοινωνία ανταγωνιστική όπως είναι η κοινωνία των ΗΠΑ. γ) Η παρουσία ενός άλλου κινήτρου, πολύ ισχυρότερου και αντίθετου με τις συγκεκριμένες επιταγές της εξουσίας, ή η εφαρμογή του πειράματος σε άτομα που ζουν σ' ένα διαφορετικό κοινωνικο-οικονο-

μικό σύστημα (π.χ. σοσιαλιστικό), που καλλιεργεί άλλα κίνητρα για την υπακοή στην εξουσία, ίσως να έδιναν διαφορετικά αποτελέσματα. δ) Δεν ασχολήθηκε αρκετά με τις εξαιρέσεις, που φάνηκαν στο πείραμά του και που είναι συχνά πολύ πιο χρήσιμες από τον κανόνα στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων. ε) Τέλος, δεν εξέτασε, άμεσα τουλάχιστον, τον σημαντικότερο ίσως παράγοντα απ' όλους, την προηγούμενη γνώμη του εκπαιδευτή για το θύμα του, παράλειψη που άλλωστε αναγνωρίζεται και από τον ίδιο. Η στάση του προς το πρόσωπο του θύματος, στάση που συνήθως έχει καλλιεργηθεί από προηγούμενη μακροχρόνια προπαγάνδα και εκπαίδευση, σφραγώς θα επηρέασει το βαθμό υπακοής. Ξέρουμε π.χ. ότι ο αντισημιτισμός στη ναζιστική Γερμανία είχε καλλιεργηθεί συστηματικά για αρκετά χρόνια, πριν ζητηθεί από το Γερμανικό λαό να συμφωνήσει στο διωγμό των Εβραίων. Το ίδιο και ο αντικομμουνισμός στην Ελλάδα, που θα τον δούμε έντονο και πάλι στη βασική εκπαίδευση των κληρωτών στο ΚΕΣΑ και στο ΕΑΤ/ΕΣΑ για τους ίδιους λόγους(7).

Ασφαλώς τέτοιου είδους πειράματα εργαστηρίου δεν δίνουν κατά κανένα τρόπο όλες τις ποιοτικές και ποσοτικές αποχρώσεις που συναντάμε καθημερινά. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως η απόφαση του μεμονωμένου ατόμου μέσα σε μια ομάδα ή κάτω από ορισμένες συνθήκες θα εξαρτηθεί από ένα σωρό γνωστούς και άγνωστους παράγοντες: από το ίδιο το άτομο, από το είδος των άλλων ατόμων (ηλικία, φύλο, παλιές συνήθειες και εμπειρίες, κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο), από το είδος του θέματος που κρίνεται, από τη διάρκεια της κρίσης ή της επιλογής κλπ. Τα πειράματα που αναφέρθηκαν και οι συγκρίσεις που επιχειρήθηκαν αναλύουν ακραίες περιπτώσεις. Αλλά είναι γνωστό πόσο συχνά ακραίες περιπτώσεις μπορούν να οδηγήσουν σε αωστές κατευθύνσεις. Μήπως ο Φρόυντ δεν έχτισε τη θεωρία του του υποσυνειδητού πάνω στη συμπεριφορά των ασθενών του; Κάνω αυτή την παρατήρηση για να εκφράσω τον προβληματισμό, αλλά συγχρόνως και για να τονίσω τη χρησιμότητα της προσεκτικής παρατήρησης συγκεκριμένων καταστάσεων κάτω από τον πειραματικό έλεγχο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Μέθεξη: "συμπάσχω" κατά τον Κουρέτα' σχετικός με τον όρο **empathy** του **C. Rogers**.
2. Ο στρατονόμος Αλ. Λαβράνος αναφέρει στην απολογία του στη δίκη των κληρωτών του ΕΑΤ/ΕΣΑ, πως τους απαγόρευαν να μιλούν με τους κρατούμενους. Επίσης, μας πληροφορεί πως οι αξιωματικοί Αν. Σπανός και ο Ν. Χατζηζήσης τους έλεγαν ότι οι κρατούμενοι είναι κομμουνιστές, σκουλήκια, ανθέλληνες και "πρέπει να τους πατάμε, και όχι να τους λυπόμαστε". Βλ. Εφημ. "Το Βήμα", 2/9/75. Ακόμη, ο στρατονόμος Βλάσης Ανδρικόπουλος αναφέρει

σε σχετική συνέντευξη πως δεν πληροφορούσαν ποτέ τους Εσατζήδες ποιός ήταν ο κρατούμενος και τι είχε κάνει. Βλ. Εφημ. "Τα Νέα", 15/9/75.

3. Σύμφωνα με πληροφορίες που έδωσαν, α) ο Ν. Χατζηζήσης στην απολογία του στο Στρατοδικείο στη δίκη του ΕΑΤ/ΕΣΑ ότι στο σώμα αυτό υπηρετούσαν 100 - 110 κληρωτοί περίπου, βλ. Εφημ. "Το Βήμα", 3/9/75 και β) σε συνέντευξη που έδωσε ο στρατονόμος Ν. Καίνιχ ότι υπηρετούσαν 7.000 κληρωτοί στο ΚΕΣΑ, βλ. Εφημ. "Αθηναϊκή", 23/12/75, υπολογίζουμε πως το 1,5% περίπου του πληθυσμού των κληρωτών επιλέγονταν για το ΕΑΤ/ΕΣΑ.

4. Ο στρατονόμος Μ. Πέτρου λέει χαρακτηριστικά στην απολογία του: "Υπηρετήσα τις παρανοϊκές ιδέες μιας ομάδας καθαρμάτων, "ντρέπομαι γιατί υπηρέτησα στην ΕΣΑ". Βλ. Εφημ. "Το Βήμα", 2/9/75. Ενώ οι αδελφοί Α. και Δ. Μπουλούκος (καθώς και άλλοι κρατούμενοι άλλωστε) περιγράφουν τον Πέτρου με τα μελανότερα χρώματα: "Μόνο ψυχοπαθείς κάνουν τέτοια". "Το μεγαλύτερο κάθαρμα που γνώρισα στη φυλακισή μου", "Δήμιος", "Ο πιο εκπαιδευμένος" κλπ. Βλ. συνέντευξη προς τη δημοσιογράφο Τ. Στεφανοπούλου, Εφημ. "Αθηναϊκή", 23/9/75.

5. Ο Μ. Πέτρου στην απολογία του λέει: "Ένας οπλίτης δεν μπορούσε να παραβεί στο παρακράτος του ΕΑΤ/ΕΣΑ. Είχε να διαλέξει ανάμεσα στη ζωή του και στη ζωή των κρατούμενων", "Εχτύπησα κρατούμενο... αυτές ήταν οι διαταγές, αυτό έκανα". Βλ. Εφημ. "Το Βήμα", 2/9/75. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η φράση του Αλ. Λαβράνου στην απολογία του: "Όταν χτυπούσα, χτυπούσε με το χέρι μου ο Σπανός". Βλ. Εφημ. "Το Βήμα", 2/9/75. Άλλωστε, πόσες φορές δεν ακούστηκε στη δίκη των εγκληματιών πολέμου της Νυρεμβέργης η φράση: "Έκανα απλώς το καθήκον μου".

6. "Η αλλοτρίωση σε μέσο φυγής από τη διαταραχή και το άγχος που προκαλούνται από την ανάληψη της προσωπικής ευθύνης προμήθευσε στον Άιχμαν το επιχειρημα της υπεράσπισής του, υποστηρίζοντας πως δεν ήταν παρά ένα γρανάκι της μηχανής". Βλ. "Ψυχιατρική—Αντιψυχιατρική", ελλ. μετάφρ. Εκδ. Ράππα, 1974, σελ. 79.

7. Στην απολογία του στο Διαρκές Στρατοδικείο, στη δίκη των κληρωτών του ΕΑΤ/ΕΣΑ, ο Μ. Πέτρου αναφέρει πως ο Ν. Χατζηζήσης τους έλεγε: "Οι κρατούμενοι είναι όλοι κτήνη, είναι σκουλήκια, πρέπει να τους λιώνουμε". "Όλοι οι κρατούμενοι είναι κομμουνιστές". Βλ. Εφημ. "Το Βήμα", 2/9/75. Ακόμη, ο ίδιος, σε συνέντευξή του προς τη δημοσιογράφο Τ. Στεφανοπούλου, μας πληροφορεί πως γινόταν τρίωρο μάθημα καθημερινά στο ΚΕΣΑ (Κέντρο Εκπαίδευσης της ΕΣΑ) εναντίον των κομμουνιστών και όλων όσων ήταν αντίθετοι με το καθεστώς. Βλ. Εφημ. "Αθηναϊκή", 15/12/75.

Μ. Χαρίτου - Φατούρου

Ανάτυπο από τον τόμο Ζ' (Τεύχος Ι) της επιστημονικής επετηρίδας της Α.Β.Σ.Θ.

Ένα απ' τα συμπτώματα της αδυναμίας του επαναστατικού κινήματος σήμερα είναι το ότι δεν έχει ακόμα φθάσει στο σημείο να γεννήσει μια ποιοτική κι αυτόνομη έκφραση των γυναικών επαναστατών. Είναι γνωστό ότι ο βαθμός ανάπτυξης που πετυχαίνεται απ' τις δυνάμεις της άρνησης μέσα στην τωρινή κοινωνία βρίσκει την σαφή αποφασιστική και κατάφωρη εκδήλωσή του στις σχέσεις ανάμεσα στους αρσενικούς και θηλυκούς επαναστάτες και στον τρόπο με τον οποίο γίνεται κατανοητή η άμεση και φυσική σχέση των φύλων.

Ο καταμερισμός των ρόλων των φύλων στην αλλοτριωμένη κοινωνία, κληρονομημένος απ' τη φεουδαρχική κοινωνία και τα πρώτα στάδια της βιομηχανικής κοινωνίας, μπορεί να οριστεί σχηματικά με τον ακόλουθο τρόπο: η θηλυκότητα συγκεντρώνει τις αντιστορικές τάσεις της αλλοτριωμένης ζωής (παθητικότητα, υποταγή στη φύση, τις προλήψεις που προκύπτουν απ' αυτό, επανάληψη, παρτίση), η αρσενικότητα τις ψευδο-ιστορικές τάσεις της (μία κάποια εκφυλισμένη προτίμηση για πάλη, αλαζονεία, ψευδο-ενεργητικότητα, ανανέωση, εμπιστοσύνη στην εξουσία της κοινωνίας, ρασιοναλισμός). Η θηλυκότητα κι η αρσενικότητα είναι οι δυο συμπληρωματικές οίκοι πόλοι της ίδιας αλλοτρίωσης. Στη σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία, αυτοί οι δυο πόλοι τείνουν, χάνοντας την υλική τους βάση, ν' αναμειχθούν ο ένας με τον άλλο για να σχηματίσουν τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του σύγχρονου προλετάριου, όπου οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα γίνονται όλο και πιο ανεπαίσθητες.

Σ' όλες τις εποχές και σύμφωνα με τη φύση αυτών των εποχών, οι άντρες κι οι γυναίκες ποτέ δεν αποτέλεσαν δυο καθαρά ούς τύπους. Όποιο κι αν είναι το φύλο τους, τα άτομα συνενώνουν, με διά-

φορους τρόπους, τα χαρακτηριστικά γνώρισμα και τη συμπεριφορά και των δυο φύλων. Μολοντούτο, μέχρι σήμερα η θηλυκότητα υπήρξε πάντα το κυρίαρχο χαρακτηριστικό της αλλοτρίωσης των γυναικών, κι η αρσενικότητα της αλλοτρίωσης των αντρών. Αλλά, βασικά, τα χαρακτηριστικά της παλιάς θηλυκότητας είναι που επανεμφανίζονται σήμερα στη γενικευμένη παθητικότητα της βασιλείας της σύγχρονης οικονομίας, μολονότι η θηλυκότητα κι η αρσενικότητα, απελευθερωμένες απ' τις υλικές τους ρίζες επανακατακτούνται και χρησιμοποιούνται αδιακρίτως απ' τα δυο φύλα, σαν τρόποι θεαματικής επιβεβαίωσης.

Εγώ στην αλλοτριωμένη κοινωνία η γυναίκα κι ο άντρας βρίσκονται όλο και περισσότερο σ' ένα επίπεδο ισότητας (αν εξαιρέσουμε τις περιπτώσεις όπου επικρατεί ακόμα η πατριαρχία) γιατί η γυναίκα δεν μπορεί να βρει στον αρσενικό της σύντροφο — που είναι εξίσου άοπλος μ' αυτή — ένα θαυμάσιο και πανίσχυρο προστάτη, στο σύγχρονο επαναστατικό κίνημα, αντίθετα, η γυναίκα ξεκινάει με το να έρθει σε οξεία σύγκρουση με την παλιά της θηλυκότητα, μπροστά στην κυριαρχία ενός ορισμένου θεωρητικού γόητρου. Γιατί, για το άτομο που δεν εμπλέκεται στη θεωρητική δραστηριότητα, η θεωρία εμφανίζεται σαν μια "ικανότητα να γράφεις", να "σκέφτεσαι", ένα προϊόν ευφυΐας, μια ατομική δημιουργία γεμάτη μυστήριο. Αυτό είναι το αποτέλεσμα του θεάματος: ο φετιχισμός της θεωρίας για κείνους που βρίσκονται έξω απ' αυτήν. Η γυναίκα είναι συχνά αναγκασμένη να παραδεχτεί ότι "δεν έχει ακόμα γράψει κάτι" κι ότι δεν παίζει ενεργό ρόλο στην επεξεργασία της επαναστατικής θεωρίας, σε κατάφωρη αντίθεση με ορισμένους άντρες τους οποίους βλέπει. Σε θέματα που αφορούν τη θεωρία, η πρώτη της παρόρμηση είναι να στηριχτεί στους

ΤΑ ΟΠΛΑ ΚΑΙ ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

της Ζαν Σαρλ

άντρες, που της φαίνονται ότι έχουν "περισσότερα προσόντα" απ' αυτή. Έτσι καταλήγει να μην έχει εμπιστοσύνη στην ίδια της τη σκέψη, έχοντας παραλύσει από εξωτερικά κριτήρια. Όταν τυχαίνει να μπαίνει σε ανεξερεύνητα πεδία, σταματάει απότομα, σκεπτόμενη ότι αν αυτό δεν έγινε προηγούμενα, ο λόγος ήταν ότι δεν άξιζε τον κόπο. Η σκέψη της, όταν ξεχωρα απ' όλα τ' άλλα καταφέρνει να έχει κάποια, παραμένει νεκρό γράμμα: η γυναίκα ποτέ δεν αντιλαμβάνεται από μόνη της τις πρακτικές συνέπειες της σκέψης της. Συχνά, κρίνει ένα άτομο πολύ γρήγορα, κάνοντας μια κατάλληλη και διεισδυτική κριτική, ακόμα και πιο μπροστά απ' τον αρσενικό της φίλο ή φίλους, αλλά εγκλωβισμένη στην παθητικότητά της σταματάει εκεί. Όταν το θέμα φθάνει στις πρακτικές συνέπειες, κρύβεται πίσω απ' τους άντρες. Οι συλλογισμοί κι οι κριτικές της γίνονται ιδιαιτέρως, αφήνοντας στην αρσενικότητα τη φροντίδα της πρακτικής τους εφαρμογής.

Αλλά μ' αυτό τον τρόπο στερεί τον εαυτό της από έναν άμεσο έλεγχο πάνω στο κοινωνικό της περιβάλλον, ποτέ δεν επηρεάζει άμεσα κάτι και συνακόλουθα δεν μπορεί να γίνει ένας θεωρητικός. Γιατί η θεωρία είναι η κριτική της καθημερινής ζωής, είναι η λειτουργία κάθε ατόμου σ' αυτή την καθημερινή ζωή είναι μια διαδικασία ανανεωμένων και διορθωμένων επιβιώσεων σε σχέσεις με ανθρώπους (που αποτελούν επίσης το αποτέλεσμα της αλλοτρίωσης) και, κάτι που ισοδυναμεί με το ίδιο πράγμα, είναι επίσης μια σειρά επεμβάσεων στην κοινωνία. Η θεωρία είναι μια επιχείρηση επαναστατικού μετασχηματισμού που συνεπάγεται ότι ο κάθε θεωρητικός δέχεται τον ανεμπόδιο μετασχηματισμό του: Συνακόλουθα, η θεωρία βρίσκεται στην κατανόηση της δράσης και στη

δράση κατά σύνολα (ατομικό και κοινωνικό - ιστορικό). Αν οι άντρες κατέχουν μια κ α τ ά φ ω ρ α κυρίαρχη θέση μέσα στο επαναστατικό κίνημα, αυτό οφείλεται στο ότι πολλοί ανάμεσα τους μπαίνουν στην επαναστατική πάλη φέρνοντας τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της α ρ σ ε ν ι κ ό τ η τ α ς — δηλαδή, στην πραγματικότητα με τόσους τρόπους συμπεριφοράς όσους κι οι γυναίκες και με την ίδια α σ υ ν ε ι δ η τ η α υ τ ο ἰ κ α ν ο π ο ἴ η σ η αναφορικά με τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα που έχουν οι γυναίκες αναφορικά με τη θηλυκότητά τους — πράγμα που μπορεί να δ η μ ι ο υ ρ γ ῆ σ ε ι ψ ε υ δ α ι σ θ ῆ σ ε ι ς, αφού η πρακτική της θεωρίας απαιτεί φαντασία, πραγματική πάλη, εμπιστοσύνη στον εαυτό σου και στη δύναμη του ατόμου, ικανότητες που ο αρσενικός χαρακτήρας διαθέτει σε εκφυλισμένη μορφή. Για να πειστεί κανείς γι' αυτή την αθέατη μιζέρια του σύγχρονου επαναστατικού κινήματος, αρκεί να παρατηρήσει ότι η θηλυκότητα δεν θ' αφηνόταν να υπάρχει σ' αυτό χωρίς την έγκριση της αρσενικότητας, ή τουλάχιστον δε θα γινόταν ανεκτή για πολύ. Η θηλυκή παθητικότητα έχει το αντίστροφο της στον αρσενικό ακτιβισμό. Ός τώρα, είναι βασικά η παθητικότητα που έχει παρατηρηθεί, γιατί είναι η πιο χτυπητή αντίφαση μέσα σ' ένα κίνημα που στηρίζεται στην αυτονομία των ατόμων.

Οι γυναίκες αποικιοποιούνται απ' το θέαμα της θεωρίας μόνο στο μέτρο που είναι εντελώς έξω απ' τη θεωρία. Και δεν είναι το παράδειγμα ή η ε π έ μ β α σ η των αντρών, που κι οι ίδιοι είναι σε μεγάλο βαθμό α π ο ι κ ι ο π ο ἴ η μ έ ν ο ι απ' αυτό το θ έ α μ α, εκείνο το οποίο μπορεί να καταστρέψει τη μυστικοποίηση των γυναικών, που μπορεί να τις κάνει να καταλάβουν in vivo τι είναι η θεωρία. Συνακόλουθα, η παθητικότητα των γυναικών πρέπει να κριτικάριστεί, όχι ε π ι φ α ν ε ι α κ ᾶ επειδή δεν γράφουν ή δεν ξέρουν να εκφραστούν αυτόνομα, αλλά στη ρίζα της, γιατί δεν έχουν καμιά άμεση και πρακτική αποτελεσματικότητα, ιδιαίτερα στις σχέσεις τους με άλλους. Όμοια, δεν πρέπει

πια να 'ναι αρκετό για έναν άντρα να εκφράζεται α φ η ρ η μ έ ν α. Τα γραπτά κι η σκέψη του πρέπει να έχουν άμεσα συγκεκριμένα αποτελέσματα. Η αρσενικότητα κι ο ακτιβισμός της δεν θα πρέπει να έχουν πια σαν αντίστροφο τη θηλυκότητα και την παθητικότητά της.

Υπάρχει μια φανερή αυτοϊκανοποίηση στη διατήρηση αυτών των ρόλων.

Το αλλοτριωμένο άτομο διατάζει να ξεριζώσει ότι έχει απωθήσει κι αφού η αρσενικότητα κι η θηλυκότητα είναι συμπληρωματικές, έχουν όλο το κύρος φ υ σ ι κ ῶ ν κ ι α ν α π ὄ φ ε υ κ τ ω ν φ α ι ν ο μ έ ν ω ν. Μέσα στην άρνηση να καταπολεμηθούν αυτοί οι ρόλοι, υπάρχει στην πραγματικότητα η κ α θ ο λ ι κ ῆ αποδοχή της αλλοτριωμένης κοινωνίας. Εκείνοι που ισχυρίζονται ότι είναι επαναστάτες λένε ότι θέλουν ν' αλλάξουν τον κόσμο και την ίδια τους τη ζωή. Αλλά στην πραγματικότητα αυτά τα άτομα ελπίζουν ότι θα τα α λ λ ᾶ ξ ε ι η επανάσταση. Συνακόλουθα παραμένουν παθητικά άτομα, έτοιμα να π ρ ο σ α ρ μ ο σ τ ο ὦ ν, α ν υ π ο χ ρ ε ω θ ο ὦ ν ν α τ ο κ ᾶ ν ο υ ν, αλλά που β α σ ι κ ᾶ φοβούνται κάθε αλλαγή. Είναι το ακριβές αντίθετο των ιτουασιονιστών(1).

Η ανάλυση των ανεπαρκειών της επαναστατικής πρακτικής στην αρχή της νέας εποχής περνάει τώρα άμεσα μέσα απ' την ανάλυση των ανεπαρκειών των επαναστατών γυναικών, πράγμα που σημαίνει και, μέσα απ' το ξεπέραςμα μιας συγκεκριμένης, περιορισμένης αρσενικής πρακτικής που έχει ως τώρα προσαρμοστεί σ' αυτές τις ανεπάρκειες και τη διατήρησή τους. Είναι επιτακτικό καθήκον της κ ρ ι τ ι κ ῆ ς τ η ς κ α θ η μ ε ρ ι ν ῆ ς ζ ω ῆ ς να καταστρέψει οριστικά την ανισότητα των φύλων μέσα στην επαναστατική δραστηριότητα, δηλαδή, να καταστρέψει τους αντίστοιχους ρ ὀ λ ο υ ς που και τα δυο φύλα εδραιώνουν στην αλλοτριωμένη ζωή, τις χαρακτηριστικές δομές της θηλυκότητας και της αρσενικότητας και τους περιορισμούς που επιβάλλουν στην επαναστατική εμπειρία.

Δύο κύριοι τύποι γυναικών υπάρχουν στο επαναστατικό κίνημα προς το παρόν πιο πολλές είναι οι γυναίκες που είναι εφοδιασμένες μ' έναν προστάτη. Γίνονται δεκτές στους επαναστατικούς κύκλους με τα χαρακτηριστικά της θηλυκότητας, γιατί τις παρουσιάζει ένας άντρας. Οι άλλες παρουσιάζονται μόνες τους: γίνονται δεκτές σαν αποτέλεσμα ενός τιμημένου παρελθόντος στο οποίο είχαν πάρει μέρος, ή μιας ιδεολογίας την οποία αφομοίωσαν καλά. Οι τελευταίες γίνονται δεκτές με τα χαρακτηριστικά της αρσενικότητας, όπως είναι οι άντρες.

Μερικές απ' αυτές τις γυναίκες δε λένε απολύτως τίποτα δημόσια, ικανοποιούμενες με το να κάνουν ιδιαίτερως σχόλια που διαφορετικά δε θα τολμούσαν να κάνουν' ή δεν ανοίγουν το στόμα τους παρά μόνο για ν' απαντήσουν στο είδος εκείνο των μάταιων ερωτήσεων που πιστεύουν ότι είναι οι μόνες στις οποίες πρέπει ν' απαντήσουν' ή ξανά, παρεισφρώνοντας αυθαίρετα σε "θεωρητικές συζητήσεις", κρυφοκοιτώντας με αγνία απ' τη γωνιά του ματιού τους για να δούνε αν τις εγκρίνει ο προστάτης τους, δε θα τολμούσαν να παραδεχτούν την άγνοιά τους γύρω απ' το θέμα και περιπλέκονται μέσα στο κομφούζιο των σκέψεών τους ή επαναλαμβάνουν ότι είχαν ακούσει να λέγεται, ενώ οι δυσκολίες τους σ' αυτή τη σφαίρα τους φαίνονται επαίσχυντες' άλλες επιδεικνύουν ανοιχτά τις ανεπάρκειές τους, βρίσκοντας δικαιολογίες για τον εαυτό τους ότι δήθεν δυσκολεύονται να γράψουν — αλλά μόνο να γράψουν, σαν να πρόκειται για ανεξήγητη καταστροφή — υπαινισσόμενες ότι μολοντούτο σ κ έ φ τ ο ν τ σ ι θ α υ μ ᾶ σ ι α ή αναγνωρίζουν ίσως σ' αυτό ένα θηλυκό ελάττωμα και τρελαίνονται να τις προστατεύουν, υποθέτοντας ότι η ειλικρίνειά τους τις προφυλάσσει από οποιαδήποτε άλλη κριτική' άλλες πάλι εκφράζονται διαμέσου επιθετικών διαδηλώσεων ενάντια στους άντρες, για να δείξουν ότι δεν είναι υποχείρια κανενός άντρα κι ότι σκέφτονται αυτόνομα. Κάθε φορά, η αποικιοποίησή τους απ' το θέαμα της θεωρίας είναι εκείνη που παρλύει τις γυναίκες.

να εξαρτημένα απ' τη φαινομενικότητα. Στο μέτρο που η θεωρία συνεχίζει να γίνεται κατανοητή σαν προϊόν ευφροσύνης, σαν η ατομική ιδιότητα του να "σκέφτεσαι" και να "γράφεις" και σαν τέτοια, σε μια πιθανή πηγή προσωπικού γοήτρου, οι άντρες θα συνεχίσουν να "εκφράζονται" έναντι οποιουδήποτε τιμήματος κι οι γυναίκες θα θρηνούν επειδή δε θα μπορούν να τους μιμηθούν.

Πρόκειται για ένα θέμα κατανόησης της θεωρίας γι' αυτό που είναι. Είναι βασικό για τις γυναίκες (και τους άντρες) να μη δέχονται πια να υπάρχει αντίφαση μεταξύ των έργων και των πράξεών τους και την ύπαρξη κριτικών χωρίς συνέπειες. Είναι βασικό ν' αποκαταστήσουμε όλα τα δικαιώματα της υποκειμενικότητας δίνοντάς της μια πρακτική συνέχεια. Κανένας δε θα μπορούσε νάσαι σαφής για τους άλλους χωρίς να 'ναι σαφής για τον εαυτό του ή σαφής για τον εαυτό του χωρίς να 'ναι σαφής για τους άλλους. Το σύγχρονο επαναστατικό κίνημα πρέπει να γίνει απρόσφορο για την αρσενικότητα και τη θηλυκότητα. Πρέπει να κρίνει τα άτομα πά ν ω σ τ η ζ ω ή τ ο υ ς.

Ζαν Σαρλ

1. Σχετικά με τη μιζέρια των αιτουσαιο-νιστών, την οποία φαίνεται να ξεχνάει ή να αγνοεί η συγγραφέας του άρθρου ας δούμε τί λέει ο Κεν Νάμπ στο κείμενό του "Διπλός Συλλογισμός" (ελ. μετάφρ. εκδόσεις "Ελευθέρος Τύπος", Αθήνα 1982): "... Από κει προέρχεται η ιδιαιτερι μιζέρια των ερωτικών σχέσεων στους αιτουσαιο-νιστικούς κύκλους (εκτός απ' όλες, ή σχεδόν όλες τις άλλες μορφές μιζέριας που τα άτομα αυτών των κύκλων μοιράζονται με τον καθένα) παθητικές κι αδρές απόπειρες για να γεννηθεί ο έρωτας απ' τη συντροφικότητα ή η συντροφικότητα απ' τον έρωτα' η θεαματική απομόνωση σαν είδος ιδιαίτερης και ιδιότυπης προσωπικότητας (π.χ. το φαινόμενο γκρούπ), το φαινόμενο π υ γ μ α λ ι ώ ν (ο επαναστάτης ανακαλύπτει πως ο εραστής/ερωμένη του είναι η ίδια η εικόνα - και μόνον η εικόνα - της πρακτικής του. Αυτόματα η επιβεβαίωση όλων του των ενεργειών είναι η ίδια ακριβώς η ενσάρκωση της αδυναμίας και του αυτοεξευτελισμού του, που τόσο απεχθάνεται ο ίδιος) κλπ. ..." (Σημείωση της Σύνταξης)

Έτσι, ως επί το πλείστον, οι μόνες σχέσεις που απομένουν στις γυναίκες είναι οι ερωτικές. Εκεί επιδεικνύουν την ευαισθησία τους, καταφερόμενες ιδιαιτέρως ενάντια στη θεωρία σαν κάτι ψυχρό κι αφηρημένο κι υμνώντας τις "ανθρώπινες σχέσεις". Συχνά αναγνωρίζεται ότι οι γυναίκες έχουν μεγαλύτερη ευαισθησία κι οξύνονται όταν πρόκειται να κρίνουν ανθρώπους. Επιπλέον, οι άντρες, έχοντας ένα μίνιμουμ πρακτικής ανάγκης, είναι σημαντικά πιο συνετοί όταν πρόκειται να κάνουν κριτικές που συνεπάγονται πρακτικές συνέπειες. Προτιμάνε να θαυμάζουν το θηλυκό τους σύντροφο για μια τέτοια ικανότητα, την οποία ισχυρίζονται ότι κατέχουν μόνο σ' έναν μικρότερο βαθμό - έπρεπε να την απωθήσουν - κι έτσι δικαιολογούν τη σχέση τους μ' αυτή τη γυναίκα: η παθητικότητα και δημόσια ανυπαρξία της γυναίκας πρέπει ν' αντισταθμιστούν από έναν σπουδαιότερο αθέατο πλούτο, κι η μονογαμική δικαιολογία του ζευγαριού είναι αυτή η

συμπληρωματικότητα του άντρα και της γυναίκας. Αν η ευαισθησία εξακολουθεί να 'ναι μια ιδιότητα της θηλυκότητας, αυτό συμβαίνει γιατί η θεωρία δεν γίνεται κατανοητή σαν αυτό που είναι, μια και οι άντρες που θεωρούνται θεωρητικοί, πιστεύεται ότι στερούνται ευαισθησίας, ενώ στην πραγματικότητα η θεωρία συμπεριλαμβάνει την π ρ α κ τ ι κ ή ε φ α ρ μ ο γ ή αυτής της ευαισθησίας κι αυτής της οξύνωσης.

Το σύγχρονο επαναστατικό κίνημα πρέπει να καταστρέψει αυτή την αντίθεση ηδονής / δραστηριότητας, ευαισθησίας / διαύγειας, σύλληψης / εκτέλεσης, συνήθειας / νεωτερισμού.

Η αντίθεση θηλυκότητα / αρσενικότητα αντιστοιχεί σ' ένα αντικειμενοποιημένο στάδιο ανθρώπινης ανάπτυξης.

Τα άτομα που αποικιοποιήθηκαν απ' το θέμα της επαναστατικής θεωρίας στην πραγματικότητα είναι αποικιοποιημένα απ' την ανάγκη να φαίνονται αυτόνομα' ει-

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Πέμπτη 1 Νοέμβρη:

Ο υπουργός παιδείας Σιφναίος ανακοινώνει τις κυβερνητικές αποφάσεις σχετικά με τα φοιτητικά αιτήματα. Η κυβέρνηση δηλώνει ότι θα εξασφαλίσει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για να γίνουν αδιάβλητες φοιτητικές εκλογές. Ξαναδίνει το δικαίωμα αναβολής από το στρατό σ' όλους τους φοιτητές που είχαν στρατευτεί γιατί συμμετείχαν στις φοιτητικές κινητοποιήσεις. Οι φοιτητές δέχονται σα νίκη τους αυτά τα μέτρα. Είναι αντίθετοι στη συγκρότηση προσωρινών εφορευτικών επιτροπών από αριστούχους σπουδαστές για την προετοιμασία των εκλογών. Επιμένουν στα παλιότερα αιτήματά τους για αύξηση των δαπανών για την παιδεία, καθιέρωση της δημοτικής, δωδεκάμηνη θητεία για όλους τους Έλληνες, κατάργηση των διαταγμάτων: 93/69, 720/70, 1947/73, κατάργηση του σπουδαστικού της Ασφάλειας.

Σάββατο 3 Νοέμβρη:

Αναγγέλλεται για τις 4 Νοέμβρη το μνημόσυνο του Γ. Παπανδρέου, όπου θα βρεθούν ο Π. Κανελλόπουλος και διάφορα μέλη της Ένωσης Κέντρου απ' όλη την Ελλάδα. Οι κομματικοί παράγοντες της Ε.Κ. θα επιδιώξουν σύμφωνα με δημοσιογραφικές πληροφορίες να ανταλλάξουν απόψεις για την πολιτική κατάσταση και κυρίως να συζητήσουν την "λύση Καραμανλή".

Κυριακή 4 Νοέμβρη:

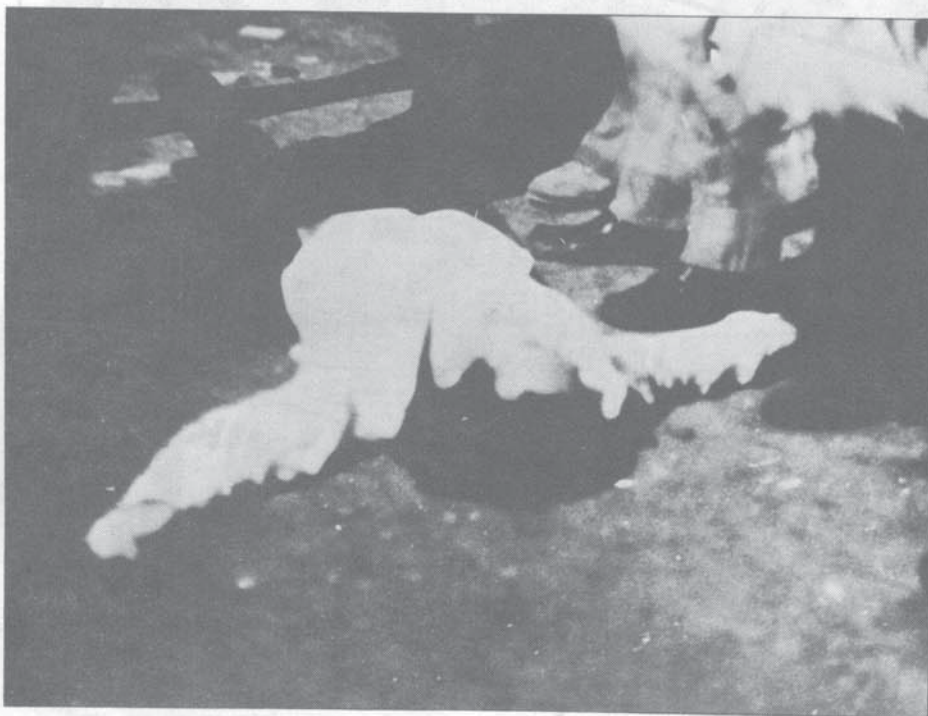
Αιματηρά επεισόδια με δεκάδες τραυματίες γίνονται μετά το μνημόσυνο. Συλλαμβάνονται πολίτες. Η αστυνομία ανεβάζει τον αριθμό των συλληφθέντων σε 37.

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

Τα επεισόδια γίνονται κύρια κοντά στο Α' Νεκροταφείο και διαρκούν από τις 11.30 έως τις 13.40. Οι συγκεντρωμένοι είναι 15 - 20.000. Τα συνθήματα που κυριαρχούν είναι: "ΟΛΟΙ ΕΝΩΜΕΝΟΙ", "ΕΞΩ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ", "ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ", "ΤΑΥΛΑΝΔΗ", "ΔΕΝ ΣΕ ΘΕΛΕΙ Ο ΛΑΟΣ, ΠΑΡ' ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΙ ΜΠΡΟΣ", "ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ", "114".

Ισχυρές δυνάμεις αστυνομικών προσαθούν να συγκρατήσουν 5.000 άτομα που είχαν πάει στο μνημόσυνο και στη συνέχεια θέλησαν να κατευθυνθούν στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη. Σφοδρόι λιθοβολισμοί, οδοφράγματα από τη μεριά των πολιτών και πυροβολισμοί στον αέρα από τους αστυνομικούς. Συλληφθέντες διαδηλωτές απελευθερώνονται από τα χέρια αστυνομικών. Ομάδες διαδηλωτών καταδιώκουν ομάδες αστυνομικών με ξύλα

και βροχή από πέτρες. Οι συγκρούσεις διασκορπίζονται σε αρκετά σημεία της Αθήνας. Άγριοι ξυλοδαρμοί πολιτών - διαδηλωτών από τους αστυνομικούς. Τα επεισόδια τελειώνουν με την διάλυση μικροομάδων στην Πατησίων, κοντά στο Πολυτεχνείο.

Το ίδιο βράδυ το **BBC** μεταδίδει:

"Οι ελπίδες του ελληνικού καθεστώτος περί ειρηνικής μεταβάσεως προς την κοινοβουλευτικήν Δημοκρατία υπέστησαν σήμερα σοβαρό πλήγμα όταν ξέσπασαν άγριες μάχες μεταξύ της αστυνομίας και ορισμένων διαδηλωτών. Η πρώτη κρίσιμη δοκιμασία για την κυβέρνηση του κ. Μαρκεζίνη έδειξε στην πραγματικότητα ότι είναι μικρότερες από ποτέ άλλοτε οι πιθανότητες συμβιβασμού μεταξύ αυτού και των αντιπάλων τού..."

Δευτέρα 5 – Τρίτη 6 Νοέμβρη:

Ανακοίνωση της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών χαρακτηρίζει τα γεγονότα της Κυριακής σαν "αναρχικές εκδηλώσεις", αλλά, διευκρινίζει ότι οι πολιτικοί που οργάνωσαν το μνημόσυνο δεν αναμίχθηκαν και ότι δεν ήταν στις προθέσεις τους η πρόκληση βίαιων εκδηλώσεων. Η δίκη των 17 από τους συλληφθέντες διαδηλωτές αναβάλλεται για την Πέμπτη 8 Νοέμβρη.

Αυτοί που παραπέμπονται είναι:

–Χαράλαμπος Ατσάλης, 33 χρόνων υπάλ-

ληλος ΟΤΕ.

–Γεώργιος Δ. Παπαδόπουλος 29 χρόνων φοιτητής φυσικομαθηματικής.

–Νικόλαος Μορφέσης 23 χρόνων, οικοδόμος.

–Αλέξανδρος Αλεξανδράκης 21 χρόνων, φοιτητής Νομικής.

–Παναγιώτης Κίνιας 40 χρόνων, καθηγητής.

–Βασίλειος Μπενάκης 21 χρόνων, σπουδαστής.

–Παναγιώτης Φασιλής 50 χρόνων, λογιστής.

–Χριστίνα Γιούργα 24 χρόνων, γεωπόνος.

–Ιωάννης Ζερβός 32 χρόνων, σπουδαστής Πολυτεχνείου.

–Αναστασία Στεφανοπούλου 22 χρόνων, δακτυλογράφος.

–Γεώργιος Μικρούτσικος 21 χρόνων, σπουδαστής.

–Παναγιώτης Μπακέλης 25 χρόνων, Πολιτικός Μηχανικός.

–Αντώνιος Σωτηρίου 19 χρόνων, σπουδαστής.

–Νίκ. Κούτσικος 26 χρόνων, δικαστικός κλητήρας.

–Κωνσταντίνος Δουβλέκας 32 χρόνων, αγρότης.

–Αναστάσιος Ίσαρης 24 χρόνων, τραπεζικός υπάλληλος.

Τετάρτη 7 Νοέμβρη:

Μια μέρα πριν αρχίσει η δίκη κι ενώ αναμένονταν "σημαντικές" δηλώσεις του Μαρκεζίνη για τις 15 Νοέμβρη, οι φοιτητές αναγγέλλουν για τις 11 το πρωί της

Πέμπτης συγκέντρωση στη Νομική με θέμα: "Γενικές φοιτητικές διεκδικήσεις και προβλήματα της Σχολής". Η συγκέντρωση αυτή έχει κύριο στόχο της τη συμπαράσταση σ' αυτούς που δικάζονται.

Πέμπτη 8 Νοέμβρη:

Αρχίζει η δίκη των 17 όπου παρουσιάζονται σαν μάρτυρες υπεράσπισης πρώην πολιτικοί. Οι αστυνομικοί μάρτυρες κατηγορίας, παρουσιάζουν φωτογραφίες που δείχνουν πολίτες να τους λιθοβολούν. Λίγο πριν αρχίσει η δίκη γίνονται οι πρώτες συμπλοκές φοιτητών και πολιτών διαδηλωτών με αστυνομικούς και με ντυμένους με πολιτικά ασφαλίτες.

Τραμπούκοι της παλιάς ΕΚΟΦ χτυπούν ύπουλα τους διαδηλωτές. Στο μεταξύ η Νομική Σχολή είναι κλειστή κι έτσι η συγκέντρωση των φοιτητών που είχε προγραμματιστεί σ' αυτή είναι αδύνατη. Την απόφαση για το κλείσιμο της Σχολής πήρε ο πρύτανης Χαστούπης.

Τα συνθήματα των διαδηλωτών είναι: **ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΛΑΕ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΕΛΛΑΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΩΝ, ΕΣΑ ΕΣ ΕΣ ΒΑΣΑΝΙΣΤΕΣ.**

Οι διαδηλωτές καταδιώκονται από ισχυρές δυνάμεις αστυνομικών προς τις οδούς Ιπποκράτους, Ακαδημίας και τις παράδους.

Λίγο μετά το μεσημέρι μεγάλες ομάδες φοιτητών πηγαίνουν όπου ενώνονται με άλλες ομάδες που ήδη βρίσκονταν στο προαύλιο. Οι συγκεντρωμένοι στήνουν πάνω με τα συνθήματα: **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΤΟΥΣ 17, ΕΞΟΥΣΙΑ ΣΤΟ ΛΑΟ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ.**

Απέναντι από την είσοδο του Πολυτεχνείου καθώς και στη Στουρνάρα και Τοσίτσα έχουν παραταχθεί ισχυρές δυνάμεις αστυνομικών που όμως δεν επεμβαίνουν. Στις 3 το απόγευμα οι συγκεντρωμένοι φοιτητές αποχωρούν αφού επί δυο ώρες περίπου έμειναν στο προαύλιο φωνάζοντας διάφορα συνθήματα.

Το απόγευμα έως αργά, ομάδες φοιτητών πραγματοποιούν νέες διαδηλώσεις στους χώρους γύρω από το μέγαρο των δικαστηρίων. Και πάλι διαλύονται από ισχυρές δυνάμεις αστυνομικών. Συλλήφθηκαν πολλοί διαδηλωτές που αργότερα αφέθηκαν ελεύθεροι.

Παρασκευή 9 Νοέμβρη:

Συνεχίζεται η δίκη των 17. Αναβρασμός στους φοιτητές. Η πλατιά δημοσίευση των πρακτικών της δίκης δημιουργεί αναταραχή στο λαό.

Σάββατο 10 – Κυριακή 11 Νοέμβρη:

Δημοσιεύεται στα ΝΕΑ συνέντευξη

του Α. Παπανδρέου όπου καλεί τα κόμματα να απέχουν από τις διαδικασίες για την φιλελευθεροποίηση και τις εκλογές που προγραμματίζει η χούντα για την άνοιξη του '74.

Η δίκη συνεχίζεται. Ο Μαρκεζίνης ζητά από τους εργαζόμενους "κατανόηση".

Δευτέρα 12 Νοέμβρη:

Η υπεράσπιση παρουσιάζει στο δικαστήριο φιλμ όπου ανάμεσα στ' άλλα εμφανίζονται αστυνομικοί να πατούν στο κεφάλι πεσμένους κάτω πολίτες.

Ανακοινώνεται ότι το "οργανόγραμμα" για το πλαίσιο της πολιτικής ζωής έως τις εκλογές θα γνωστοποιηθεί το Σάββατο 17 Νοέμβρη.

Τρίτη 13 Νοέμβρη:

Το δικαστήριο αθώνει 12 από τους 17 κατηγορούμενους ενώ στους 5 επιβάλλει ποινές με αναστολή. Αναγγέλλονται φοιτητικές συγκεντρώσεις για την επόμενη μέρα σε διάφορες σχολές. Το "ξέσπασμα" εναντίον του καθεστώτος αρχίζει να αποχτά διαστάσεις. Το μεσημέρι η σύγκλητος της ΑΣΟΕΕ αποφασίζει το κλείσιμο της σχολής για 3 μέρες με το αιτιολογικό της παράνομης συνέλευσης φοιτητών στο χτίριο.

Τετάρτη 14 Νοέμβρη:

Το πρωί γίνονται Γενικές Συνελεύσεις των συλλόγων των φοιτητών για να συζητήσουν το θέμα των φοιτητικών εκλογών, ύστερα από προηγούμενη δήλωση του υπουργού Παιδείας Σιφναίου στη Σύγκλητο και τους σπουδαστές ότι έχει στείλει για δημοσίευση το διάταγμα για την διεξαγωγή των εκλογών μετά τις 15 Φλεβάρη από εφορευτικές επιτροπές αριστούχων σπουδαστών.

Γύρω στο μεσημέρι καμιά τετρακοσάρια φοιτητές ξεκινούν μετά την συνέλευση της Νομικής και διαδηλώνοντας μέσω της Σόλωνος καταδιώκονται από αστυνομικούς. Κάπου τρακόσοι απ' αυτούς φτάνουν στο Πολυτεχνείο όπου και μπαίνουν στο προαύλιο.

Στις 1 μικρή αστυνομική δύναμη προσπαθεί να απομακρύνει όσους έχουν συγκεντρωθεί χωρίς να το κατορθώνει. Οι συγκεντρωμένοι φωνάζουν συνέχεια συνθήματα και καλούν τον κόσμο που στο μεταξύ έχει μαζευτεί στα απέναντι πεζοδρόμια να πλησιάσει στο Πολυτεχνείο.

Οι αστυνομικοί προσπαθούν να διώξουν τους συγκεντρωμένους στα πεζοδρόμια χωρίς αποτέλεσμα. Μέσα από τα κάγκελα οι συγκεντρωμένοι φωνάζουν συνέχεια

συνθήματα και πετούν στους αστυνομικούς νεράτσια. Σιγά-σιγά στα κικκλιδώματα τα συνθήματα παίρνουν ένταση. Όσοι είναι μέσα στο χτίριο γιουχαίζουν περαστικούς ανώτερους αξιωματικούς του στρατού, της αστυνομίας και ευέλπιδες.

Στις 5 περίπου, πλησίασε τον χώρο της συγκέντρωσης ο εισαγγελέας υπηρεσίας Σάνιτας. Δήλωσε στους συγκεντρωμένους ότι μπορούν να διαδηλώσουν και μετά να διαλυθούν ήσυχα.

Στις 6.30 οι αστυνομικοί που στο μεταξύ έχουν κυκλώσει το Πολυτεχνείο αποχωρούν κάτω από τα έντονα γιουχαίσματα των συγκεντρωμένων μέσα και έξω από το χτίριο.

Προηγούμενα δημιουργούνται μικροσυγκρούσεις μεταξύ των συγκεντρωμένων, που σχολώντας από τις δουλειές τους στάθηκαν στα πεζοδρόμια, και των αστυνομικών.

Οι κλεισμένοι μέσα στο χτίριο φοιτητές ενώνονται με τους συγκεντρωμένους απ' έξω πολίτες, σπουδαστές και μαθητές. Καταλαμβάνεται όλος ο χώρος μπροστά από το Πολυτεχνείο. Τα μέχρι τότε συνθήματα ήταν: ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΛΑΕ, ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ ΜΑΣ, ΛΑΕ ΣΠΑΣΕ ΤΟΝ ΚΛΟΙΟ, ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ.

Τώρα οι συγκεντρωμένοι φωνάζουν ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ, ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΤΥΡΑΝΝΟ, ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΛΑΕ, ΑΠΟΨΕ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΤΑΥΛΑΝΔΗ.

Γύρω στις 8 το βράδυ οι συγκεντρωμένοι φτάνουν τις 10.000. Οι γενικές συνελεύσεις μέσα στο χτίριο συνεχίζονται. Μπαίνει θέμα κατάληψης. Μέλη της Αντί-ΕΦΕΕ και του Ρήγα Φεραίου αντιτίθενται.

Έξω από το Πολυτεχνείο τα συνθήματα πληθαίνουν. Ο κόσμος φωνάζει: ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ, ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟ ΦΑ-

ΣΙΣΜΟ, ΕΝΑΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΑΡΧΗΓΟΣ Ο ΚΥΡΙΑΡΧΟΣ ΛΑΟΣ, 114, ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΛΑΕ, ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΛΑΕ, ΛΕΦΤΕΡΕΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ, ΛΕΥΤΕΡΙΑ, ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΤΥΡΑΝΝΟ, ΑΠΟΨΕ ΠΕΘΑΙΝΕΙ Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ. Αρχίζουν να κολλιούνται χαρτιά και να γράφονται συνθήματα στα τρόλευ και τα αυτοκίνητα που κινούνται με δυσκολία ανάμεσα απ' το κόσμο. Κάνουν την εμφάνισή τους οι πρώτες χειρόγραφες προκηρύξεις που μοιράζονται στα περαστικά αυτοκίνητα. Το σύνθημα ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ κυριαρχεί.

Γύρω στις 9 γίνεται ολοκληρωτική κατάληψη του Πολυτεχνείου και του γύρω χώρου. Σταματά η κυκλοφορία. Οι συγκεντρωμένοι ξεπερνούν τις 20.000.

Τα συνθήματα που φωνάζονται είναι: ΑΠΟΨΕ ΠΕΘΑΙΝΕΙ Ο ΦΑΣΙΣΜΟΣ, ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ, ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΛΑΕ, ΑΠΟΨΕ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΤΑΥΛΑΝΔΗ, ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΤΥΡΑΝΝΟ, ΨΩΜΙ ΠΑΙΔΕΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΕΡΓΑΤΕΣ ΑΓΡΟΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ, ΛΑΕ ΠΕΙΝΑΣ ΓΙΑΤΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΚΥΝΑΣ; ΛΑΕ ΠΕΙΝΑΣ ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΤΟΥΣ ΚΡΕΜΑΣ; ΛΑΕ ΠΟΛΕΜΑ ΣΟΥ ΠΙΝΟΥΝΕ ΤΟ ΑΙΜΑ, ΛΑΕ ΞΕΚΙΝΑ, ΠΕΘΑΙΝΕΙΣ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΕΙΝΑ, ΕΣ ΕΣ ΕΣ ΒΑΣΑΝΙΣΤΕΣ, ΛΑΕ ΛΑΕ 'Η ΤΩΡΑ 'Η ΠΟΤΕ, ΕΞΙ ΧΡΟΝΙΑ ΑΡΚΕΤΑ ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΟΥΝΕ ΕΦΤΑ, ΑΠΟΨΕ ΘΑ ΚΑΝΕΙ ΞΑΣΤΕΡΙΑ, Η ΧΟΥΝΤΑ ΣΤΟ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ, ΚΑΤΩ Ο ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΕΞΩ ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ, ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΟ ΝΑΤΟ, ΔΕΝ ΣΕ ΘΕΛΕΙ Ο ΛΑΟΣ ΠΑΡ' ΤΟΝ ΠΙΘΗΚΟ ΚΑΙ ΜΠΡΟΣΙ!

Σε λίγο διάστημα οι διαδηλωτές φτάνουν τις 30.000. Ανεμίζονται σημαίες, καίγονται ομοιώματα του Παπαδόπουλου και σύμβολα τις 21 Απρίλη. Υψώνονται απει-

λητικές γροθιές. Κολλιούνται πλακάτ και πάνω στα κάγκελα. Ισχυρές δυνάμεις αστυνομικών και θωρακισμένα του μηχανοκίνητου τμήματος βρίσκονται σ' επιφυλακή στις Πλατείες Κάνιγγος και Κοτζιά. Γύρω στις 12 τα μεσάνυχτα κλείνουν οι πόρτες του Πολυτεχνείου. Ο κόσμος αποχωρεί αιγά-αιγά. Αρχίζει η εσωτερική οργάνωση για την εξυπηρέτηση των αναγκών της καταληψίας. Απέξω από το Πολυτεχνείο τραμπούκοι και ασφαλίτες με πολιτικά χτυπούν και καταδιώκουν λίγους συμπαρασάτες που έχουν μείνει ακόμα στην Πατησίων.

Μέσα στο Πολυτεχνείο δημιουργούνται επιτροπές περιφρούρησης, για τις επιοιτιστικές ανάγκες, για τις υγειονομικές ανάγκες. Σχηματίζεται η Συντονιστική επιτροπή των φοιτητών από φοιτητές διάφορων σχολών που είχαν εκλεχτεί από παλιότερες φοιτητικές συνελεύσεις.

Το σύνολο των αντιπροσώπων είναι 28. Από αυτούς 14 έχουν αποφασιστική ψήφο και 14 συμβουλευτική.

Αρχίζει η προετοιμασία για την λειτουργία Ραδιοφωνικού σταθμού μέσα στο Πολυτεχνείο. Οι κλεισμένοι φτάνουν τις 3.500. Ανάμεσα σ' αυτούς υπάρχουν μερικοί εργάτες. Εκλέγονται μια εργατική επιτροπή. Η εργατική επιτροπή έρχεται σ' επαφή με την συντονιστική επιτροπή των φοιτητών.

Πέμπτη 15 Νοέμβρη:

Όλη τη νύχτα γίνονται συνελεύσεις κατά σχολές. Γίνεται η πρώτη εργατική συνέλευση στην αίθουσα Γκίνη στις 4 το πρωί. Εκλέγεται επιτροπή που διευθύνει την συζήτηση. Βγαίνει η πρώτη διακήρυξη της συνέλευσης εργατών του Πολυτεχνείου.

Στη συνέλευση της Ανωτάτης Εμπορικής προτείνεται η αποχώρηση από το Πολυτεχνείο και η επίδοση ψηφίσματος που να ζητά το σχηματισμό κυβέρνησης εθνικής ενότητας με συμμετοχή όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης. Η πρόταση αυτή απορρίφτηκε.

Η διακήρυξη των εργατών δεν γίνεται δεκτή από τη συντονιστική επιτροπή των φοιτητών και δεν τυπώνεται στον πολύγραφο που ελέγχουν οι φοιτητές. Τυπώνεται σε άλλο πολύγραφο, αλλά τελικά μοιράζεται σε ελάχιστα κομμάτια για να μη γίνει διάσπαση.

Στις 5 το πρωί αρχίζουν να φωνάζονται τα πρώτα συνθήματα της μέρας. Στην κεντρική πύλη υπάρχει μεγάλφωνο. Αστυνομικές δυνάμεις βρίσκονται μέσα σε οχήματα στους δρόμους Στουρνάρα, Τσοίτσα, στο Μουσείο και στην πλατεία Κάνιγγος. Κοντά στο Πολυτεχνείο έχουν σταθμεύσει τρία πυροσβεστικά οχήματα ειδικά για την διάλυση διαδηλώσεων και δύο θωρακισμένα οχήματα με δακρυγόνα και αέρια. Γύρω στις 9 ανοίγουν οι πόρτες του Πολυτεχνείου, αφού προηγουμένα δημιουργού-

νται αιμαμαχίες μεταξύ των κλεισμένων για το αν θα ανοιχτούν ή όχι οι πόρτες.

Στις 9.30 οι φοιτητές καίνε έξω από το χτίριο δύο σημαίες της 21 Απριλίου, και καταστρέφουν φωτογραφίες του Παπαδόπουλου.

Βγαίνουν στον πολύγραφο και κυκλοφορούν πολλές προκηρύξεις της Συντονιστικής Επιτροπής. Εξακολουθούν να γράφονται χιλιάδες χειρόγραφες προκηρύξεις. Εκατοντάδες άτομα φοιτητές και μη γράφουν συνθήματα ασταμάτητα.

Η αστυνομία από τις πρωινές ώρες εμποδίζει τον ερχομό του κόσμου, σχηματίζοντας ζώνες γύρω από το Πολυτεχνείο. Δημιουργούνται μεγάλες συγκεντρώσεις κόσμου μπροστά στις ζώνες των αστυνομικών και φωνάζονται συνθήματα. Οι αστυνομικοί επιτίθενται κατά διαστήματα αλλά οι διαδηλωτές δεν υποχωρούν.

Γίνονται επεισόδια στην προσπάθεια των διαδηλωτών να σπάσουν τις αλυσίδες των αστυνομικών. Από το Πολυτεχνείο φωνάζονται τα συνθήματα: ΛΑΕ ΣΠΑΣΕ ΤΟΝ ΚΛΟΙΟ, ΚΑΤΩ ΤΑ ΧΕΡΙΑ ΑΠ' ΤΟ ΛΑΟ, ΕΣΑ ΕΣ-ΕΣ ΒΑΣΑΝΙΣΤΕΣ.

Κάθε τόσο μερικοί καταφέρνουν να απάσουν τον κλοιό και να φτάσουν στο χτίριο.

Μαθαίνεται ότι καταφθάνουν φοιτητές από την Πάτρα κι αγρότες από τα Μέγαρα. Αυτό πολλαπλασιάζει τη μαχητική διάθεση. Ψάλλεται πολύ συχνά ο εθνικός ύμνος με ιδιαίτερη έμφαση στο στίχο: "...κι ήταν όλα σωπηλά γιατί τσσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά..."

Μπαίνει σε λειτουργία ο ραδιοφωνικός σταθμός του Πολυτεχνείου που εκπέμπει στους 1150 χιλιοκύκλους.

Τα συνθήματα γίνονται ολοένα και πιο μαχητικά. Ο λαός τόσο από τους συγκεντρωμένους όσο και από τους πομπούς, καλείται σε ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ και ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ.

Στις 8 το πρωί η Σύγκλητος του Ε.Μ. Πολυτεχνείου σε έκτακτη συνεδρίαση στα χτίρια του Ζωγράφου αποφασίζει να στείλει έγγραφο στην κυβέρνηση και να ζητά να μη γίνει επέμβαση στο Πολυτεχνείο.

Στις 2 το μεσημέρι η κυβέρνηση απαντά στη Σύγκλητο ότι θα σεβαστεί το παραβίαστο του Πανεπιστημιακού άσουλου. Σε εκδηλώσεις συμπαραστάσης κατεβαίνουν οι φοιτητές του πανεπιστημίου της Πάτρας και της Θεσσαλονίκης. 300 φοιτητές του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων καταλαμβάνουν το χτίριο της Σχολής τους.

Συγκεντρώνονται τρόφιμα, χρήματα. Πλήθος κόσμου δίνει τσιγάρα, χρήματα, ψωμιά, και κάθε λογής είδη για την ενίσχυση της κατάληψης. Οι φοιτητές μπαίνουν στα γραφεία του κυβερνητικού επιτροπου του πολυτεχνείου και παίρνουν διάφορα αποκαλυπτικά έγγραφα και μαγνητοταινίες. Τα υπόλοιπα έγγραφα τα ρίχνουν στο δρόμο.

Το απόγευμα της Πέμπτης ο κλοιός

των αστυνομικών σπάει. Η αστυνομία που μέχρι τότε πολιορκούσε το χτίριο έφτασε στο σημείο να πολιορκείται από πλήρη κόσμο. Έτσι υποχώρησε. Ο κόσμος καταλαμβάνει και πάλι τα πεζοδρόμια και μέρη της Πατησίων.

Μέσα στο Πολυτεχνείο μπαίνουν πολλοί μαθητές και ιδιαίτερα των τεχνικών σχολών συγκεντρωμένοι κάτω από ένα μεγάλο πανώ.

Από την συνέλευση των εργατών έχει εκλεγεί η Εργατική Επιτροπή Κινητοποίησης με αποστολή να τονίσει την είσοδο των εργατών στον αγώνα και να συγκαλέσει καινούργια συνέλευση απ' όπου θα εκλεγεί καινούργια, πιο αντιπροσωπευτική επιτροπή. Η Εργατική Επιτροπή Κινητοποίησης βάζει σαν άμεσο στόχο την Γενική Απεργία Διάρκειας με οικονομικά και πολιτικά αιτήματα και αποφασίζει να στείλει επιτροπές εργατών στα εργοστάσια, στις στάσεις των λεωφορείων, στην Κοτζιά για να κατεβάσουν τους εργαζόμενους στους δρόμους και να δημιουργήσουν εργοστασιακές επιτροπές Πάλης.

Οι εργάτες διαθέτουν δικιά τους γραφομηχανή. Τυπώνονται προκηρύξεις και φτιάχονται πανώ όπου κυριαρχεί το σύνθημα της Γενικής Απεργίας.

Στις 7 το απόγευμα γίνεται διαδήλωση από εργάτες του Πολυτεχνείου, που βγαίνουν στην Πατησίων φωνάζοντας τα συνθήματα: ΕΡΓΑΤΕΣ - ΑΓΡΟΤΕΣ - ΦΟΙΤΗΤΕΣ, ΑΠΕΡΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ, ΚΑΤΩ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, Ο ΛΑΟΣ ΠΕΙΝΑΕΙ ΑΠΩΣΕ ΘΑ ΣΑΣ ΦΑΕΙ, ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΗ.

Οι διαδηλωτές μαζί με άλλους εργάτες απ' το δρόμο μπαίνουν ξανά στο Πολυτεχνείο και πηγαίνουν στο χτίριο Γκίνη όπου αρχίζει η συνέλευση.

Η αίθουσα έχει περίπου 600 εργάτες. Οι τοίχοι είναι γεμάτοι με εργατικά συνθήματα. Γίνεται απολογισμός της Επιτροπής Εργατικής Κινητοποίησης που τον επιδοκιμάζει η Συνέλευση.

Συντάσσεται και εγκρίνεται η δεύτερη διακήρυξη. Αποφασίζεται να φύγουν το πρωί της επόμενης μέρας επιτροπές κινητοποίησης για τους χώρους δουλειάς. Ομάδες από διάφορους εργατικούς κλάδους και εργοστάσια μπαίνουν στο Πολυτεχνείο και δηλώνουν στην Επιτροπή Εργατικής Κινητοποίησης ότι είναι έτοιμοι να κατέβουν σε απεργία.

Η Συντονιστική Επιτροπή δηλώνει ότι η κατάληψη θα συνεχιστεί μέχρι να ικανοποιηθούν όλα τα αιτήματα.

Στη συνεδρίαση της 30μελούς Συντονιστικής Επιτροπής υπάρχουν και 2 αντιπρόσωποι εργάτες. Η Συντονιστική επιτροπή αποτελείται από 5 μέλη του ΚΚΕ, 7 του ΚΚΕ εσ., 11 ανεξάρτητους, 2 της ΟΣΕ, 1 της οργάνωσης "Μπολασεβίκων", 1 της ΠΠΣΠ, 1 Τροτσκιστή και 2 ανεξάρτητους εργάτες εκπρόσωπους της 5μελούς Εργατικής Επιτροπής.

Στο διάστημα αυτό γίνεται μυστική

σύσκεψη στελεχών του ΠΑΚ και του ΚΚΕ με σκοπό να κινηθεί η διαδικασία εγκατάλειψης του Πολυτεχνείου, πραξικοπηματικά.

Όλη την μέρα γίνεται έλεγχος στις ταυτότητες αυτών που μπαίνουν μέχρι το απόγευμα όπου η μαζική είσοδος κόσμου στο χτίριο κάνει αδύνατο ένα τέτοιο έλεγχο. Γίνεται προσπάθεια ελέγχου των συνθημάτων χωρίς επιτυχία.

Μέσα στο Πολυτεχνείο λειτουργεί η υπηρεσία τύπου και ραδιοφώνου που συντάσσει και μεταδίδει τα δελτία των ανακοινώσεων. Η υπηρεσία σουσιτίου - που φροντίζει για την καθημερινή παρασκευή φαγητού, το σερβίρισμα και την προμήθεια των απαραίτητων τροφίμων. Η υπηρεσία Νοσοκομείου που παρέχει ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Η υπηρεσία του Υπνωτηρίου - που φροντίζει για την ανάπαυση των κλεισμένων στο χτίριο. Η υπηρεσία καθαριότητας που φροντίζει για την καθαριότητα σ' όλο το χτίριο. Η υπηρεσία Τάξεως - που έχει την ευθύνη για τον έλεγχο της καταστάσεως εντός του Πολυτεχνείου, για την αλλαγή φρουρών στις πόλες και τα επίκαιρα σημεία των κτιρίων.

Όλες οι υπηρεσίες υπάγονται σε μια Γραμματεία που ασχολείται με τρέχοντα θέματα.

Κανένας δεν πληρώνει για ότι καταναλώνει στο εστιατόριο ή στις καντίνες.

Γύρω στα μεσάνυχτα παραμένουν μέσα στο χτίριο γύρω στις 4.000 κόσμο και απέξω διάφορες ομάδες που διαδηλώνουν.

Παρασκευή 16 Νοέμβρη:

Στις 1 κλείνει το εστιατόριο.

Στις 2 κλείνουν οι πόρτες του Πολυτεχνείου ενώ εξακολουθεί να υπάρχει ακόμα λίγος κόσμος απέξω. Γίνονται προμήθειες σε τρόφιμα και άλλα είδη.

Στις 3 αρχίζουν οι συνελεύσεις κατά σχολές. Στη συνέλευση της Νομικής γίνεται πρόταση για επαφές με την "Επιτροπή για την αποκατάσταση της Δημοκρατικής Νομιμότητας". Η πρόταση απορρίπτεται.

Από το πρωί χιλιάδες λαού έχουν συγκεντρωθεί γύρω από το Πολυτεχνείο. Μέσα στο χτίριο γίνεται γενική καθαριότητα. Στα κάγκελα φωνάζονται συνθήματα.

Η επιτροπή Τάξης αναλαμβάνει να καθαρίσει το χτίριο από χαφιάδες που έχουν μπει μέσα. Ομάδες εργατών αναλαμβάνουν κύρια αυτό το καθήκον.

Δίπλα στο Ραδιοφωνικό σταθμό του Πολυτεχνείου λειτουργούν και 4 ερασιτεχνικοί σταθμοί, ο ΡΣΟ, ο ΡΣ Κολιάτσου, ο ΡΣ Ψυχικού και ο Πρώτος Βοηθητικός.

Πολλά Γυμνάσια μένουν άδεια ενώ οι μαθητές κατεβαίνουν στο χώρο του Πολυτεχνείου. Ο κόσμος ολοένα πληθαίνει.

Στις 10 το πρωί γίνεται η οργανωμένη και με πανώ είσοδος 500 οικοδόμων στο χτίριο. Φωνάζεται με ενθουσιασμό το

σύνθημα ΟΙΚΟΔΟΜΟΙ - ΦΟΙΤΗΤΕΣ. Οι οικοδόμοι κατευθύνονται στην αίθουσα Γκίνη όπου συγκαλείται καινούργια συνέλευση.

Μαζί με τους οικοδόμους μπαίνουν και πολλοί μαθητές.

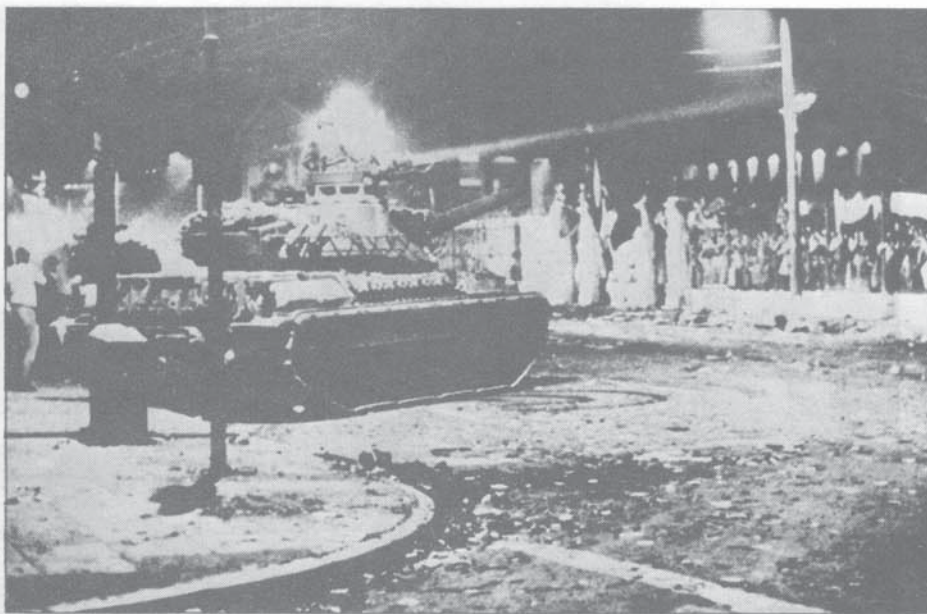
Από το Ραδιοφωνικό Σταθμό του Πολυτεχνείου καλείται και πάλι ο λαός σε ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ενώ για τις 3.30 καλούνται οι δημοσιογράφοι για προ-κόνφερανς από την Συντονιστική Επιτροπή.

Στο μεταξύ καταφθάνουν αγρότες από τα Μέγαρα και κρεμούν στα κάγκελα

πανώ με το σύνθημα ΑΥΤΗ Η ΓΗ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ.

Στις 3.30 έρχονται 25 δημοσιογράφοι ελληνικών εφημερίδων και ανταποκριτές ξένων πραχτορείων και εντύπων στην αίθουσα του χτιρίου της Σχολής Αρχιτεκτόνων. Στους φωτορεπόρτερς δεν επιτρέπεται να πάρουν φωτογραφίες στη διάρκεια της συνέντευξης αλλά και μετά το τέλος της για να μη πληροφορηθούν οι αρχές τα πρόσωπα που συντονίζουν τον αγώνα. Στη συνέντευξη δεν δόθηκαν απαντήσεις σε ερωτήσεις, αλλά διαβάστηκε μια ανα-

κοίνωση. Μετά οι δημοσιογράφοι οδηγήθηκαν σε διάφορους χώρους.

Προηγούμενα στη συνεδρίαση της εκλεγμένης Συντονιστικής Επιτροπής έχει μπει το θέμα για αποχώρηση από το Πολυτεχνείο και έχει απορριφθεί. Έχει απορριφθεί ακόμα και πρόταση στη διακήρυξη που πρότεινε την συγκρότηση κυβέρνησης Εθνικής ενότητας απ' όλα τα κόμματα, με ψήφους 7 κατά, 4 υπέρ. Την πρόταση είχαν κάνει μέλη του ΚΚΕ και του ΚΚΕ εσ.

Μέσα στο Πολυτεχνείο έχουν τοποθετηθεί άτομα με καθρέπτες για να εμποδίσουν το πάρισμο φωτογραφιών από συνεργεία της ασφάλειας που έχουν εγκατασταθεί στα γύρω χτίρια και στο απέναντι Ξενοδοχείο.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου αρχιτεκτόνων στέλνει ψήφισμα συμπαράστασης. Μηνύματα συμπάραστασης στέλνουν οι διπλωματούχοι μηχανικοί, οι δικηγόροι της Θήβας, οι έλληνες του εξωτερικού, οι πολιτικοί κρατούμενοι των φυλακών Κορυδαλλού, οι κάτοικοι του Σκαρामαγκά. Ψήφισμα βγάζουν και οι κλεισμένοι στο Πολυτεχνείο κινηματογραφιστές, ηθοποιοί και τεχνικοί της τηλεόρασης.

Το πλήθος έξω από το Πολυτεχνείο πυκνώνει συνέχεια. Το μεσημέρι όλοι οι δρόμοι γύρω από το Πολυτεχνείο, από τη Χαλκοκονδύλη ως τη Μάρνη και σε ακτίνα 500 και πλέον μέτρων από το μεσοδίο, έχουν καταληφθεί από πλήθη κόσμου. Σ' αυτούς τους χώρους μοιράζονται χιλιάδες προκηρύξεις και τρυκ με αντικαθεστωτικά συνθήματα. Ο λαός προσφέρει τσιγάρα, χρήματα, τρόφιμα και λουλούδια.

Ο μεγάλος αριθμός των συγκεντρωμένων αναγκάζει από το πρωί την διακοπή της κυκλοφορίας των αυτοκινήτων. Από το πρωί συγκροτούνται διαδηλώσεις. Οι πρώτες απ' αυτές έρχονται αντιμετώπιες με

φράγμα αστυνομικών αλλά δεν γίνονται συγκρούσεις.

Μέχρι τις 8 το βράδυ ο κόσμος γύρω από το Πολυτεχνείο ξεπερνάει τις 50.000.

Στις 4.30 το απόγευμα γίνεται στην αίθουσα που συνεδριάζουν οι εργάτες, η πρώτη μαθητική συνέλευση. Αποφασίζεται το κατέβασμα όλων των Γυμνασίων σε γενική απεργία για την επόμενη μέρα. Πρόταση που γίνεται για να παραμείνει ο αγώνας των μαθητών σε μαθητικά πλαίσια απορρίπτεται. Στις 7 συνεδριάζει η εργατική συνέλευση με πάνω από 600 άτομα.

Δημιουργείται προστριβή μεταξύ της επιτροπής των εργατών και της Συντονιστικής επιτροπής των φοιτητών από αιτία τη λογοκρισία που έγινε στη δεύτερη διακήρυξη της εργατικής συνέλευσης από τη συντονιστική επιτροπή των φοιτητών.

Από νωρίς το απόγευμα η κυκλοφορία από τα βόρεια προάστια προς το κέντρο γίνεται με δυσκολία. Από το ύψος των Αμπελοκήπων ήταν σχεδόν αδύνατη.

Λεωφορεία, τρόλεϋ, ΙΧ είχαν ακινητοποιηθεί από το ΧΙΛΤΟΝ και οι περισσότεροι επιβάτες κατέβαιναν και συνέχιζαν με τα πόδια προς το Σύνταγμα και άλλες κεντρικές περιοχές.

Στις 4.30 το απόγευμα έχουν αρχίσει οι συγκρούσεις. Σπουδαστές της Παντείου συμπλέκονται με την αστυνομία στου Μακρυγιάννη.

Στις 5 διαδηλωτές ξεκινούν από το Πολυτεχνείο, φτάνουν στην Κάνιγγος αλλά επιστρέφουν χωρίς επεισόδια.

Από τις 6 διαδηλωτές έχουν επιχειρήσει πολλές φορές να κάνουν πορεία προς το Σύνταγμα.

Στις 6.30 οι διαδηλωτές ανεβαίνοντας την Σταδίου φτάνουν στην πλατεία Κλαυθμόνος όπου συγκρούονται με αστυνομικούς που βρίσκονται εκεί. Οι συμπλο-

κές είναι βίαιες. Τραυματίζονται πολλά άτομα και μαθαίνεται ότι τραυματίστηκαν 14 αστυνομικοί και 9 διαδηλωτές.

Οι συγκρούσεις γενικεύονται στα Χαυτεία, στην Πλατεία Ταχυδρομείου, στις παρόδους της Πανεπιστημίου. Παντού, 300.000 κόσμου μαχόνται σ' όλη την έκταση της Αθήνας.

Στις 7, άφθονα δακρυγόνα και καπνογόνα πέφτουν στο κέντρο της Αθήνας. Πολλά άτομα τραυματίζονται. Οι διαδηλωτές μεταφέρουν τους τραυματίες στο Πολυτεχνείο. Ο Ραδιοσταθμός ζητά φάρμακα, ιατρικά εργαλεία, γιατρούς και ασθενοφόρα.

Στις 8, αρχίζει η χρήση των δακρυγόνων μαζικά και αδιάκριτα, με εντολή του διευθυντή της αστυνομίας Αθηνών Χριστολουκά, που ήταν επικεφαλής των αστυνομικών δυνάμεων. Οι διαδηλωτές που βρίσκονταν εκείνη τη στιγμή στα Χαυτεία, διαλύθηκαν. Ξαναγυρίζουν στην Πατησίων έξω από το Πολυτεχνείο, ενώ πολλοί σκρπίζουν στις παρόδους της Σταδίου και της Πανεπιστημίου, όπου η κυκλοφορία των αυτοκινήτων είχε διακοπεί νωρίτερα.

Αυτοκίνητα με αστυνομικούς ριχνουν δακρυγόνα και πυροβολισμούς, καταδιώκοντας τους διαδηλωτές μέχρι τον Άγιο Παντελεήμονα Αχαρνών. Οι διαδηλωτές συγκεντρώνονται πάλι στην πλατεία Βάθης και στην πλατεία Εξαρχείων απ' όπου όμως αναγκάζονται να φύγουν γιατί η αστυνομία συνέχιζε να ριχνει δακρυγόνα.

Ο σταθμός Α' Βοηθειών είναι γεμάτος από τραυματίες. Οι διαδηλωτές, που ανάμεσά τους είναι πολλοί μικροί μαθητές, εργάτες και οικοδόμοι ανάβουν φωτιές σε πολλούς δρόμους.

Στις 8.30 μπαίνει στη συνέλευση των εργατών ένας οικοδόμος τραυματισμένος και ανακοινώνει ότι άρχισαν οι συγκρούσεις με τη φράση: "Έξω σκοτώνουν τ' αδελφια μας". Υπάρχουν ήδη 2 νεκροί. Ψηφίζεται η τρίτη διακήρυξη της συνέλευσης των εργατών του Πολυτεχνείου.

Φτιάχνονται ομάδες που στέλνονται στα σημεία των συγκρούσεων. Άλλες ομάδες θα έχουν σαν καθήκον να προπαγανδίσουν την Γενική Απεργία στους χώρους δουλειάς την επομένη.

Στις 9, οι διαδηλωτές στήνουν οδοφράγματα σε διάφορα σημεία κοντά στο Πολυτεχνείο. Χρησιμοποιούν αυτοκίνητα, τρόλεϋ, λεωφορεία, διάφορα αντικείμενα. Διαδηλωτές επιτίθενται στη Νομαρχία Αττικής στην Αιόλυο 102 και την καταλαμβάνουν. Άλλοι διαδηλωτές πολιορκούν τα υπουργεία Παιδείας, Γεωργίας, Δικαιοσύνης, Κοινωνικών Υπηρεσιών και Δημοσίων Έργων.

Τα θέατρα και οι περισσότεροι κινηματογράφοι κάνουν από τα πράματα απεργία.

Στις 9.05, από τη γωνία Πατησίων και Πανεπιστημίου μπροστά από το κατάστημα Μαρινόπουλου, θωρακισμένο όχημα της

αστυνομίας ρίχνει δακρυγόνα και κατευθύνεται αργά προς το Πολυτεχνείο.

Στις 9.10, πάνω από 1.500 διαδηλωτές εργάτες προχωρούν στην Πειραιώς με τα συνθήματα ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ, ΚΑΤΩ ΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, ΛΑΕ ΛΑΕ Ή ΤΩΡΑ Ή ΠΟΤΕ. Επιτίθενται στο υποκατάστημα της Εμπορικής Τράπεζας στη διασταύρωση Πειραιώς και Θερμοπυλών σπάζοντας τα τζάμια και συγκρούονται με την αστυνομία.

Στις 9.15, 2.000 διαδηλωτές φωνάζοντας τα συνθήματα ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ, ΚΑΤΩ ΟΙ ΦΑΣΙΣΤΕΣ, ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΛΑΕ, φτιάχνουν οδόφραγμα σ' όλο το μήκος της Πατησίων στο ύψος της πλατείας Αμερικής. Κόβεται η κυκλοφορία.

Επεισόδια γίνονται και στην πλατεία Λαυρίου, όταν αστυνομικοί επιτίθενται για να διαλύσουν πλήθος διαδηλωτών. Οι διαδηλωτές είχαν στήσει προηγούμενα άλλα οδοφράγματα από διαφημιστικά πλαίσια και οικοδομικά υλικά στη διασταύρωση Πατησίων και Καποδιστρίου.

Τελικά μετά από επιθέσεις των αστυνομικών εγκαταλείπουν το οδόφραγμα αφού προηγούμενα του βάζουν φωτιά και υποχωρούν στο οδόφραγμα της οδού Σολωμού.

Στις 9.30, η Σταδίου και η Πανεπιστημίου αδειάζουν αφού προηγούμενα έχουν γίνει έντονες συγκρούσεις ανάμεσα σε αστυνομικούς και διαδηλωτές. Οι αστυνομικοί είχαν απωθηθεί στο ύψος της οδού Αμερικής αλλά με τη χρήση δακρυγόνων και πυροβόλων όπλων ανάγκασαν τους διαδηλωτές σε υποχώρηση. Στο κατάστρωμα του δρόμου αφήνονται τραυματισμένοι και νεκροί διαδηλωτές και στα πεζοδρόμια παπούτσια και πανωφόρια.

Την ίδια ώρα περίπου στα Χαυτεία επιτίθεται ισχυρή αστυνομική δύναμη για να διαλύσει διαδηλωτές. Ρίχνονται πυροβολισμοί από τους αστυνομικούς. Οι διαδηλωτές υποχωρούν και πέφτουν στις βιτρίνες του ζαχαροπλαστέιου Μανχάταν και του καταστήματος νεωτερισμών Μιράζ. Ύστερα από λίγο στο χώρο της επίθεσης των αστυνομικών υπάρχουν αίματα.

Στο μεταξύ ανάβονται φωτιές στη Πατησίων, έξω από το MINION. Οι αστυνομικοί επιτίθενται και εκεί, ρίχνοντας παράλληλα δακρυγόνα.

Από το ύψος της οδού Πεσματζόγλου μέχρι την Ομόνοια η ατμόσφαιρα είναι γεμάτη αέρια από τις δακρυγόνες βόμβες.

Με απόφαση της αστυνομίας απαγορεύεται η κυκλοφορία στο κέντρο της πόλης μέχρι νεωτέρας διαταγής.

Το τεράστιο οδόφραγμα που έχει στηθεί στη Σολωμού και Πατησίων δυσκολεύει την προέλαση των αστυνομικών. Οι διαδηλωτές αντιμετωπίζουν τους αστυνομικούς με πέτρες και τούβλα. Οδοφράγματα στήνονται και μέσα στη Σολωμού.

Οι διαδηλωτές μέσα σε βροχή από δακρυγόνα τραγουδούν το "Πότε θα κάνει ξα-

στεριά" και φωνάζουν το σύνθημα ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ.

Εξ άλλου στη γωνία Γ' Σεπτεμβρίου και Στουρνάρα ακινητοποιούνται δύο λεωφορεία και χρησιμοποιούνται σαν οδοφράγματα. Το πλήθος φωνάζει συνέχεια το σύνθημα ΛΑΕ ΛΑΕ Ή ΤΩΡΑ Ή ΠΟΤΕ και ΑΠΟΨΕ ΘΑ ΚΑΝΕΙ ΞΑΣΤΕΡΙΑ.

Στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας από τις 9.30 μέχρι τις 10 υπάρχει μεγάλο πλήθος διαδηλωτών κυρίως προς το πεδίο του Άρεως. Η αστυνομία χρησιμοποιεί δακρυγόνα. Το πλήθος υποχωρεί, αλλά μετά ξεκολλώντας τα στέγαστρα από τις στάσεις των λεωφορείων στήνει οδοφράγματα. Ακόμα χρησιμοποιούνται λεωφορεία και τρόλευ που τοποθετούνται κάθετα στο δρόμο.

Στο ύψος της οδού Χέυδεν ανάβουν δυο μεγάλες φωτιές. Ολόκληρη η πλατεία στην αρχή της Λεωφόρου Αλεξάνδρας έχει αποκλειστεί σ' όλη την έκταση των παρόδων και των δρόμων από σιδερένιες καρέκλες των γύρω καφετειών και εστιατορίων. Ακριβώς στη συμβολή Αλεξάνδρας και Μαυροματίνων οι διαδηλωτές ακινητοποιήσαν και τοποθέτησαν κάθετα λεωφορεία της γραμμής Σουνίου.

Στη συμβολή Αλεξάνδρας και Σπύρου Τρικούπη οι διαδηλωτές στήνουν οδοφράγματα επί της Αλεξάνδρας, με ξύλα, σύρματα, σίδερα και άλλα υλικά που παίρνουν από κοντινή οικοδομή.

Έξω από την Αυστριακή πρεσβεία οι διαδηλωτές κατέλαβαν και ακινητοποίησαν και στη συνέχεια έβαλαν κάθετα στα δυο ρεύματα της Λεωφόρου τα υπ' αριθμόν 104753 και 209825 λεωφορεία.

Επί της Λεωφόρου Αλεξάνδρας από την Σπύρου Τρικούπη μέχρι την Αυτοκρα-

τών Αγγέλων οι διαδηλωτές φτιάχνουν οδοφράγματα με τέσσερα λεωφορεία πούχουν τους αριθμούς 119826, 98360, 184767 και 25727.

Ακόμα μετατρέπουν σε οδοφράγματα 30 συνολικά λεωφορεία και τρόλευ αφού προηγούμενα τους ξεφοσκώνουν τα λάστιχα.

Στις 10 πέφτουν πυροβολισμοί στη περιοχή του Πολυτεχνείου. Τα δακρυγόνα και τα καπνογόνα πέφτουν ασταμάτητα. Οι νεκροί και οι τραυματίες πληθαίνουν. Όσοι μεταφέρονται στα νοσοκομεία και στο Α' Βοηθειών βασανίζονται και δολοφονούνται από αστυνομικούς που βρίσκονται εκεί. Μεγάλος όγκος διαδηλωτών περιβάλλει το Πολυτεχνείο. Οι διαδηλωτές εξακολουθούν να φωνάζουν τα συνθήματα: "ΛΑΕ ΤΩΡΑ ΜΠΟΡΕΙΣ", "ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ", "ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ".

Στις 10.15 τεθωρακισμένα της αστυνομίας με ορμητήριο το χώρο έξω από το Πολυτεχνείο, επιτίθενται πάλι στην πλατεία της Λεωφόρου Αλεξάνδρας ρίχνοντας δακρυγόνα στους διαδηλωτές, που στο μεταξύ είχαν ανασυντάξει τις δυνάμεις τους και έτρεχαν προς το Πολυτεχνείο. Από το σταθμό του Πολυτεχνείου ανακοινώνεται η πληροφορία ότι διαδηλωτές κατέλαβαν τη Νομαρχία του Αιγάλεω.

Εξαγρωμένοι διαδηλωτές από το φόντο ενός νεολαίου, επιτίθενται κατά κύματα στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης στο δρόμο Γ' Σεπτεμβρίου. Οι επιθέσεις συνεχίζονται μέχρι τις 11 όπου στην 3η κατά σειρά έφοδο οι διαδηλωτές φτάνουν στις εσωτερικές σκάλες του χητρίου. Πυροβολούμενοι όμως από τους πάνω ορόφους

αποχωρούν αφήνοντας πολλούς νεκρούς και τραυματίες. Στις διάφορες συγκρούσεις οι διαδηλωτές αρχίζουν να χρησιμοποιούν σποραδικά βόμβες "Μολότωφ".

Στις 10.25 σ' όλο το μήκος της Στουρνάρα οι διαδηλωτές άναβαν φωτιές. Το πλήθος ήταν συγκεντρωμένο μπροστά στη πτέρυγα του Πολυτεχνείου προς τη Στουρνάρα ψάλλοντας τον εθνικό ύμνο και φωνάζοντας τα συνθήματα: ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ, ΑΠΕΡΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗ, ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ, ΛΑΕ ΤΩΡΑ ΜΠΟΡΕΙΣ.

Στις 10.30 ρίχνονται δακρυγόνα από την αστυνομία μέσα στο Πολυτεχνείο. Νοσοκομειακά αυτοκίνητα γεμάτα αστυνομικούς περνούν τα οδοφράγματα και ρίχνουν δακρυγόνα στο Πολυτεχνείο και στους γύρω χώρους. Ο Ραδιοσταθμός εξακολουθεί να μεταδίδει κανονικά. Αστυνομικοί με αυτόματα όπλα προχωρούν προς το Πολυτεχνείο. Ρίχνονται πυροβολισμοί. Το Πολυτεχνείο δέχεται συνέχεια τραυματίες και νεκρούς. Ασθενοφόρα του Ερυθρού Σταυρού μπαίνουν στο χώρο του Πολυτεχνείου και παίρνουν τραυματίες. Μέσα στο χτίριο λειτουργεί νοσοκομείο.

Στις 11 οι πυροβολισμοί γενικεύονται. Οι διαδηλωτές ενισχύουν τα οδοφράγματα. Ο Ραδιοσταθμός καλεί το λαό σε συμπάρεση. Οι φοιτητές μέσα στο χώρο του Πολυτεχνείου ζητούν να φροντίσει ο υπουργός Προνοίας για την περίθαλψη των τραυματιών. Η αστυνομία συστήνει στον υπουργό να μην πάει γιατί η κατάσταση είναι έκρυθμη.

Στις 11.30 οι διαδηλωτές ελέγχουν όλη τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας από τη Χ. Τρικούπη ως το Πολυτεχνείο. Από την αστυ-

νομία γίνεται γνωστό ότι το μέτωπο των διαδηλωτών φτάνει ως τους δρόμους Πειραιώς και Αριστοτέλους. Οι διαδηλωτές φτιάχνουν οδοφράγματα με αυτοκίνητα και ελέγχουν έτσι όλη τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας.

Αργά τη νύχτα η αστυνομική δύναμη που βρίσκεται στην Ηπειρού στο ύψος της Πατησίων περικυκλώνεται από τους διαδηλωτές.

Οι πυροβολισμοί γύρω από το Πολυτεχνείο συνεχίζονται. Με ιδιωτικά αυτοκίνητα μεταφέρονται φαρμακευτικό υλικό και τραυματίες. Οι φοιτητές φωνάζουν το σύνθημα "όχι άλλο αίμα".

Οι διαδηλωτές ανασυντάσσονται στο λόφο του Στρέφη και ετοιμάζονται για επίθεση κατά της αστυνομίας. Στη πλ. Καράσκακη στο Μεταξουργείο οι διαδηλωτές έχουν στήσει οδοφράγματα. Γίνεται γνωστό ότι έχουν συλληφθεί πολλά άτομα ενώ υπάρχουν πληροφορίες για πολλούς τραυματίες από τις συγκρούσεις.

Από την αστυνομία ανακοινώνεται ότι γύρω στα μεσάνυχτα οι διαδηλωτές επιχειρήσαν να κάψουν τα κτίρια των Υπουργείων Δικαιοσύνης, Δημοσίας Τάξεως και Κοινωνικών Υπηρεσιών.

Αυτοκίνητα καίγονται στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας. Οι αστυνομικοί κάνουν επίθεση στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας με δακρυγόνα και πυροβολισμούς αλλά απωθούνται από πλήθος διαδηλωτών.

Στη συνέχεια στις 12 τα μεσάνυχτα, ξεκινά από την Λεωφόρο Αλεξάνδρας διαδήλωση 15 - 20.000 ατόμων. Γίνονται βίαιες συγκρούσεις με τους αστυνομικούς, που υποχωρούν αφήνοντας στο χώρο των συγκρούσεων καπέλα και γκλομπς.

Οι διαδηλωτές ελέγχουν απόλυτα την κατάσταση στην περιοχή αυτή.

Σάββατο 17 Νοέμβρη:

00.05. Από τους στρατώνες στο Γουδί και του Διόνυσου ξεκινούν οι πρώτες φάλαγγες αρμάτων με κατεύθυνση το χώρο των συγκρούσεων.

00.20. Τα πρώτα τανκς κάνουν την εμφάνισή τους στον κόμβο των Αμπελοκήπων.

Την ίδια στιγμή ολόκληρη περιοχή ακτίνας 3 χιλιομέτρων, με κέντρο το Πολυτεχνείο, βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο των διαδηλωτών, που δίνουν σκληρές μάχες με ισχυρές αστυνομικές δυνάμεις, που προσπαθούν να ελέγξουν την περιοχή.

Τα τανκς κινούνται άλλα προς τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας και άλλα προς την Βασιλίσσης Σοφίας και την Πανεπιστημίου.

Τα τανκς που κινούνται από τη Λεωφόρο Αλεξάνδρας εγκλωβίζονται στην περιοχή της "Σόνιας", που έχει αποκλειστεί από αυτοκίνητα που έχουν τοποθετηθεί κάθετα στο δρόμο.

Αποκλεισμένη με αυτοκίνητα, οικοδομικά υλικά και τρόλευ ηταν και ολόκληρη η περιοχή μεταξύ των οδών Πειραιώς, Καποδιστρίου, Ηπειρού, Μάρνη, πλατείας Βάθης, Στουρνάρα, Χαλκοκονδύλη και Πατησίων μπροστά στο Πολυτεχνείο, όπου είχαν τοποθετηθεί κάθετα λεωφορεία και τρόλευ.

Για να μπορέσουν να κινηθούν τα τανκς και να φτάσουν στο Πολυτεχνείο, χρειάστηκε να μετακινήσουν τα αχρηστευμένα λεωφορεία και τα τρόλευ, γερασμένα οχήματα της αστυνομίας.

00.55. Τα τανκς περνούν την οδό Πανεπιστημίου, στρίβουν στα Χαυτεία και μπαίνουν στην Πατησίων. Προηγούμενα στα Χαυτεία διαδηλωτές πυροβολούν με κυνηγετικό όπλο υπαστυνόμο που μεταφέρεται σε κοντινό κατάστημα.

Συγκρούσεις γίνονται στην Πειραιώς και στην πλατεία Βάθης όπου οι διαδηλωτές καίνε αυτοκίνητα.

1.00: Τεθωρακισμένα, στρατιώτες, και αστυνομικοί κάνουν κυκλωτικές κινήσεις γύρω από το Πολυτεχνείο. Στην αστυνομική διεύθυνση Αθηνών φτάνει ο προϊστάμενος της εισαγγελίας Αθηνών Φαφούτης. Νωρίτερα έχει πάει εκεί ο αρχηγός της ΥΠΕΑ στρατηγός Θωμόπουλος και ανταγματάρχης των ΛΟΚ με πολιτικά.

1.05: Με την εμφάνιση των αρμάτων οι διαδηλωτές υποχωρούν κάτω από την πίεση των αστυνομικών που πυροβολούν συνέχεια. Αρκετοί βρίσκουν καταφύγιο σε πόρτες πολυκατοικιών που έχουν αφεθεί επίτηδες ανοιχτές.

1.17: Από το ύψος της Λεωφόρου Αλεξάνδρας και την Πατησίων τανκς με αναμμένους τους προβολείς κινούνται προς το Πολυτεχνείο.

Από τα megάφωνα μεταδίδεται πως ό-

οι θέλουν να αποχωρήσουν μπορούν να φύγουν γιατί οι πόρτες θα κλείσουν οριστικά. Κανείς δεν αποχωρεί. Τα танκς εμποδίζονται από τα οδοφράγματα της Πατησίων.

1.20: Τα танκς από την Πατησίων κάνουν ελιγμούς ανεβαίνοντας την Σολωμού και κατεβαίνοντας από την Στουρνάρα.

1.21: Οι αστυνομικοί ρίχνουν δακρυγόνα και πυροβολισμούς. Οι διαδηλωτές έξω από το Πολυτεχνείο παραμένουν ακόμα. Ελεύθεροι σκοπευτές καταλαμβάνουν θέσεις στα γύρω από το Πολυτεχνείο χτίρια.

1.29: Τέσσερα άρματα μάχης και δύο περιπολικά της αστυνομίας έρχονται στη διασταύρωση Πατησίων και Αβέρωφ. Ρίχνονται δακρυγόνα και ασφυξιογόνα. Τα μεγάφωνα της Πολυτεχνείου μεταδίδουν ότι οι στρατιώτες δεν θα κτυπήσουν.

Αστυνομικοί με τεράστια γκλομπς στέκονται στη γωνία Πατησίων και Αβέρωφ. Ο χώρος έχει γεμίσει από αέρα. Τα μεγάφωνα απευθύνονται στους στρατιώτες: "Δεν μπορείτε να χτυπήσετε τ' αδελφια σας".

1.32: Από την Αβέρωφ τα άρματα με αναμμένους τους προβολείς ξεκινούν για το Πολυτεχνείο αλλά αμέσως μετά σταματούν. Οι κλεισμένοι στο χτίριο ενισχύουν την άμυνα της κεντρικής πύλης με μία Μερσεντές. Παράλληλα χτυπούν τα κάγκελα ρυθμικά με διάφορα ξύλα. Στους γύρω δρόμους οι συγκρούσεις συνεχίζονται με

ένταση.

Τέσσερα άρματα μάχης κι ένα μεταγωγικό με στρατιώτες βρίσκονται στη γωνία Πατησίων - Αβέρωφ. Τανκς και θωρακισμένα περνούν μπροστά από το Πολυτεχνείο χωρίς να σταματήσουν.

Στην Ομόνοια Ξανανάβου φωτιές και συνεχίζονται οι συγκρούσεις.

1.35: Από τους στρατιώτες των αρμάτων ρίχνονται συνέχεια πυροβολισμοί. Ο ραδιοφωνικός σταθμός του Πολυτεχνείου εξακολουθεί να μεταδίδει προς τους στρατιώτες: "Είμαστε άοπλοι. Θα σας υποδεχτούμε με χειροκροτήματα". Τα άρματα έχουν σταματήσει στις δύο γωνίες Πατησίων - Αβέρωφ και Πατησίων - Στουρνάρα. Στη γωνία Πατησίων και Στουρνάρα 200 αστυνομικοί με ρόπαλα και κράνη περιμένουν.

1.50: Ο ραδιοφωνικός σταθμός του Πολυτεχνείου διακόπτει προσωρινά. Υπάρχουν πληροφορίες ότι οι κλεισμένοι έχουν ετοιμάσει ισχυρά κοκτέιλ Μολότωφ για την αντιμετώπιση των αρμάτων. Αστυνομικοί επιχειρούν να μπου από την Μπουμπουλίνας. Τα μεγάφωνα μεταδίδουν: "Παιδιά να μην πετάξετε τίποτα εναντίον τους. Να τους υποδεχθείτε με τη φράση, Αδέλφια μας φαντάροι".

1.59: Ο σταθμός Ξαναρχίζει να λειτουργεί. Τα άρματα M48 και M113 στρέφουν τα κανόνια τους κατά των κλεισμένων στο Πολυτεχνείο ενώ με τους προβολείς φωτίζουν τα παράθυρα του κτιρίου.

Τρία άρματα προχωρούν από την Αβέρωφ και σταματούν στην πόρτα του Πολυτεχνείου επί της Πατησίων. Οι στρατιώτες γεμίζουν τα πολυβόλα.

Οι κλεισμένοι στο χτίριο φωνάζουν ΑΔΕΛΦΙΑ ΜΑΣ ΦΑΝΤΑΡΟΙ, Ο ΣΤΡΑΤΟΣ ΜΕ ΤΟ ΛΑΟ.

2.04: Ο σταθμός του Πολυτεχνείου μεταδίδει ότι 1.500 διαδηλωτές έρχονται από την οδό Ιθάκης, αφήνοντας τα танκς.

2.07: Ο χώρος απέναντι από την κεντρική είσοδο του Πολυτεχνείου γεμίζει από αστυνομικούς. Ο σταθμός εξακολουθεί να μεταδίδει συνθήματα. Στα κάγκελα φωνάζονται συνθήματα συναδέλφωσης με τους στρατιώτες.

2.13: Κάποια προσπάθεια συνεννόησης ανάμεσα στους επικεφαλής των αρμάτων και των κλεισμένων στο χτίριο αρχίζει να φαίνεται. Στα κάγκελα κρεμάται ένα πανί με το σύνθημα ΦΑΝΤΑΡΟΙ ΕΙΣΤΕ ΑΔΕΛΦΙΑ ΜΑΣ.

Πίσω από το περίπτερο της Στουρνάρα και Πατησίων ανακαλύπτονται δύο διαδηλωτές και πυροβολούνται από τον αρχηγό πληρώματος ενός άρματος.

Την ίδια στιγμή γίνονται σκληρές συγκρούσεις στη διασταύρωση Ηπείρου και Πατησίων. Οι αστυνομικοί δέχονται επιθέσεις διαδηλωτών και βρίσκονται σε τραγική κατάσταση. Ενισχύσεις αστυνομικών καταφθάνουν για να διασώσουν την κατάσταση.

Ισχυρές δυνάμεις διαδηλωτών συγκροούνται δυναμικά με αστυνομικούς στην περιοχή Μουστοξύδη και Λεωφόρου Αλεξάνδρας καθώς και στην Πατησίων και Ιθάκης όπου οι διαδηλωτές έχοντας ισχυρά οδοφράγματα φαίνονται αποφασισμένοι να προχωρήσουν μέχρι το Πολυτεχνείο.

2.30: Έξω από το Πολυτεχνείο πέφτουν πυροβολισμοί. Στρατιώτες κινούνται έξω από το Πολυτεχνείο με οπλοπολυβόλα. Πεζοναύτες πιάνουν θέσεις έξω από το χτίριο.

2.45: Οι κλεισμένοι στο Πολυτεχνείο εξακολουθούν σκαρφαλωμένοι στα κάγκελα να φωνάζουν διάφορα συνθήματα.

Στο ύψος του χτιρίου του ΟΤΕ εξακολουθεί να ανάβει μια τεράστια φωτιά. Τέσσερα άρματα κινούνται από το ύψος της Λεωφόρου Αλεξάνδρας προς το Πολυτεχνείο.

Κοντά στη Μάρνης, στα οδοφράγματα έχουν συνταχθεί δύο λόχοι στρατιωτών και δεκάδες αστυνομικοί.

2.47: Όλες οι δυνάμεις του στρατού και της αστυνομίας έχουν συνταχθεί σε θέση μάχης έξω από το Πολυτεχνείο.

Αρχίζουν οι διαπραγματεύσεις με τους κλεισμένους μέσα στο χτίριο.

Προηγούμενα στρατιώτης που είχε χαιρετίσει τους κλεισμένους μέσα στο χτίριο πυροβολείται από τον επικεφαλής.

2.50: Στρατιώτες προχωρούν προς τα κάγκελα πάνοπλοι. Οι κλεισμένοι στο χτίριο παραμένουν ψύχραμοι. Συνθήματα εξακολουθούν να φωνάζονται. Ακούγονται πυροβολισμοί από την μεριά του χτιρίου του ΟΤΕ.

Στην είσοδο του Πολυτεχνείου ένας αστυνομικός με κράνος μιλά προς τους κλεισμένους στο χτίριο. Καταφθάνουν δύο λεωφορεία με αστυνομικούς. Πάνω από 250 στρατιώτες βρίσκονται παραταγμένοι μπρος στο Πολυτεχνείο. Από μακριά εξακολουθούν να ακούγονται πυκνοί πυροβολισμοί. Ενώ ο αστυνόμος με το κράνος απευθύνεται με τηλεβόα προς τους κλεισμένους στο χτίριο, οι στρατιώτες υποχωρούν στο απέναντι πεζοδρόμιο.

2.57: Ακούγονται δύο δυνατοί πυροβολισμοί. Στην είσοδο του Πολυτεχνείου παρατάσσονται και άλλα τανκς.

Ο ραδιοσταθμός του Πολυτεχνείου έχει διακόψει την μετάδοσή του.

Μπροστά στην πύλη του Πολυτεχνείου βρίσκονται ο αστυνόμος με το κράνος και τον τηλεβόα, ένας πολίτης, ένας ανταματόρχης και μερικοί στρατιώτες. Ακόμα βρίσκεται και αντιπροσωπεία των κλεισμένων στο χτίριο.

2.59: Τρία τανκς εφορμούν προς το Πολυτεχνείο. Ενώ οι διαπραγματεύσεις συνεχίζονται, ένα AMX 30 που βρίσκεται απέναντι από την κεντρική πύλη του Πολυτεχνείου οποσχωρεί λίγο και μετά πέφτει με ορμή πάνω της.

Η πύλη γκρεμίζεται και πολλά κορμιά πλακώνονται. Το άρμα προχωρεί συντρίβοντας το οδόφραγμα που βρίσκεται από πίσω από την πύλη και που αποτελείται κύρια από αυτοκίνητα. Μετά την είσοδο του τανκς αστυνομικοί και άνδρες των ΛΟΚ μπαίνουν στο Πολυτεχνείο ενώ όσοι βρίσκονταν στην πύλη και δεν χτυπήθηκαν υποχωρούν στο εσωτερικό.

3.03: Ακούγονται ριπές πυροβόλων όπλων. Ηχούν οι σειρήνες των αρμάτων. Μέσα στο προαύλιο γίνονται συγκρούσεις ανάμεσα σε αστυνομικούς και αυτούς που βρίσκονται μέσα. Πυροβολισμοί ρίχνονται προς όλες τις κατευθύνσεις. Όσοι προσπαθούν βγαίνοντας από την κεντρική πύλη να κατευθυνθούν προς τη Στουρνάρα πυροβολούνται. Πολλοί πέφτουν. Στην είσοδο της Στουρνάρα γίνονται άγριες συμπλοκές μεταξύ αστυνομικών και εξερχομένων. Οι αστυνομικοί πυροβολούν ασταμάτητα. Πολλοί πέφτουν βαριά τραυματισμένοι ή νε-

κροί. Όσοι διαφεύγουν, συγκροτούν διαδηλώσεις στους γύρω δρόμους. Μέσα στο χτίριο οι συγκρούσεις γενικεύονται. Η κύρια μάχη γίνεται ανάμεσα στους αστυνομικούς και τους εξεγερμένους ενώ οι άνδρες των ΛΟΚ βοηθούν τους αστυνομικούς κύρια στο άδειασμα του χτιρίου.

Οι εξεγερμένοι συντάσσονται σε φάλαγγες με τα χέρια ψηλά και με την συνοδεία ανδρών των ΛΟΚ βγαίνουν έξω. Στην Κεντρική Πύλη υπάρχει πλήθος αστυνομικών που χτυπά, συλλαμβάνει ή πυροβολεί τους εξερχόμενους.

Στη συνέχεια δημιουργείται φάλαγγα των εξερχομένων που κυκλωμένοι από αστυνομικούς και στρατιώτες χτυπιούνται

αλύπητα.

Στη γωνία Μπουμπουλινάς και Τσιότσα βρίσκονται τραμπούκοι με τεράστια ξύλα που χτυπούν όσους σπάνε τον κλοιό.

Από την πλευρά του Μουσείου ακούγονται συνέχεια πολυβολισμοί. Όσοι σπάνε τον κλοιό προς εκείνη την πλευρά επιστρέφουν πίσω προς στον κίνδυνο να δολοφονηθούν από τους οχυρωμένους ακροβολιστές.

Από τις ταράτσες των γύρω χτιρίων ελεύθεροι σκοπευτές ρίχνουν σε οποιαδήποτε ομαδική κίνηση που υπάρχει.

Όσοι διαφεύγουν την σύλληψη ή τον τραυματισμό, συγκροτούν διαδηλώσεις και κατευθύνονται προς την πλατεία Βικτωρίας και τα Πατήσια.

Μέσα στο χτίριο οι νεκροί, οι τραυματίες και όσοι συλλαμβάνονται πληθαίνουν καθώς οι συγκρούσεις συνεχίζονται από χτίριο σε χτίριο. Μέσα στο πρόχειρο νοσοκομείο πολλοί τραυματισμένοι δολοφονούνται από αστυνομικούς που καταφθάνουν εκεί.

Σκληρές συγκρούσεις γίνονται στο χτίριο Γκίνη και στην αίθουσα που είχε προετοιμασθεί για να γίνει η "συναυλία του θριάμβου" στις 17/11.

Πολλοί που διαφεύγουν από τον κλοιό βρίσκουν καταφύγιο στις γύρω πολυκατοικίες που έχουν αφεθεί ανοιχτές από τον κόσμο.

3.35: Το Πολυτεχνείο έχει αδειάσει. Ασθενοφόρα αρχίζουν να κουβαλούν από το χτίριο τραυματίες και νεκρούς.

Οι πυροβολισμοί και οι συγκρούσεις συνεχίζονται στους γύρω από το Πολυτεχνείο δρόμους.

4.30: Ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Κολιάτσου σταματά να μεταδίδει. Συνεχίζονται οπαραδικές συγκρούσεις σε διάφορα σημεία της Αθήνας, κυρίως στην Πατησίων και στην Λεωφόρο Αλεξάνδρας. Πυροβολισμοί εξακολουθούν να ρίχνονται παντού. Συνεργεία του στρατού και της αστυνομίας καθαρίζουν τους δρόμους.

Ο διευθυντής της αστυνομίας Χριστολουκάς πηγαίνει στο Πολιτικό Γραφείο και ενημερώνει τον πρωθυπουργό της χούντας Μαρκεζίνη, για την εξέλιξη της κατάστασης και τα μέτρα που πάρθηκαν από τις αστυνομικές δυνάμεις.

5.00: Τα τανκς αποχωρούν από το χώρο του Πολυτεχνείου. Κατευθύνονται προς το Πεδίο του Άρεως. Είκοσι άρματα μαζί με "Τζαίμς" γεμάτα στρατιώτες κατεβαίνουν την Λεωφόρο Κηφισίας με κατεύθυνση το κέντρο της Αθήνας.

Τανκς και στρατός περικυκλώνουν το χτίριο της Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης που έχει καταληφθεί από 3.000 άτομα.

Αρχίζουν διαπραγματεύσεις για την αποχώρηση.

5.30: Ο Ραδιοσταθμός των κλεισμένων στο χτίριο της Πολυτεχνικής Θεσσαλονίκης σταματά αφού προηγουμένως ζήτησε

να μην χρησιμοποιηθούν πυροβόλα όπλα από τους στρατιώτες.

6.00: Εκκενώνεται η Πολυτεχνική Θεσσαλονίκης ενώ στους εξερχόμενους γίνονται συλλήψεις, ξυλοδαρμοί και έλεγχος στοιχείων. Συλλαμβάνεται ο δημοσιογράφος Δημ. Καϊσής που είχε μπει προηγουμένα στο χτίριο.

Στην Αθήνα, οι κλεισμένοι σε διάφορα σπίτια και πολυκατοικίες διαδηλωτές ξαναβγαίνουν στους δρόμους. Το Πολυτεχνείο είναι κυκλωμένο από ισχυρές δυνάμεις οπλισμένων αστυνομικών.

Η Αθήνα μοιάζει με βομβαρδισμένη πόλη. Στα Χαυτεία, Ομόνοια, Πανεπιστημίου, Κλαυθμώνος και σε δεκάδες δρόμους υπάρχουν ίχνη από οδοφράγματα, φωτιές, κατεστραμμένα αντικείμενα και αίματα. Όλα τα δημόσια χτίρια είναι κυκλωμένα από ισχυρές δυνάμεις αστυνομικών.

7.00: Ο κόσμος διώχεται από τα πεζοδρόμια απέναντι από το Πολυτεχνείο. Κυκλοφορούν οι εφημερίδες και ο κόσμος διαβάζει τις ειδήσεις.

7.30: Αρχίζουν διαδηλώσεις στους δρόμους. Οικοδομοί που βγαίνουν από τα καφενεία της Ομόνοιας και της Κοτζιά συγκροτούν μαχητικές διαδηλώσεις και συγκρούονται με τους αστυνομικούς που υποχωρούν.

8.00: Οι διαδηλώσεις και οι συγκρούσεις συνεχίζονται. Ρίχνονται δακρυγόνα και πυροβολισμοί κατά των διαδηλωτών.

9.00: Οι συγκρούσεις συνεχίζονται με ένταση. Νέοι νεκροί και τραυματίες. Πλήθος μαθητών και φοιτητών μαζί με τους οικοδόμους συγκροτούν διαδηλώσεις στο κέντρο της Αθήνας. Ομάδες οικοδόμων στήνουν οδοφράγματα και χτυπούν αιφνιδιαστικά συγκεντρώσεις αστυνομικών.

Κοντά στο χτίριο του ΟΤΕ στήνεται τεράστιο οδόφραγμα από διαδηλωτές εργάτες. Συγκεντρώνεται δύναμη περίπου 4.000 διαδηλωτών που επιχειρούν να καταλάβουν το χτίριο του ΟΤΕ. Γίνονται σκληρές συγκρούσεις με αστυνομικούς και τανκς και οι διαδηλωτές υποχωρούν.

Διαδηλωτές επιχειρούν να καταλάβουν το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών στην οδό Αριστοτέλους. Γίνονται συγκρούσεις με δυνάμεις αστυνομικών και τανκς που καταφθάνουν και οι διαδηλωτές υποχωρούν.

Οδοφράγματα στήνονται στον κινηματογράφο "Παναθήναια" επί της Μαυρομιχάλη και λεωφόρου Αλεξάνδρας, στην Πατησίων, Αγγελοπούλου, Αχαρνών, Φαβιέρου.

Στην οδό Βούρβαχη του ΦΙΕ διαδηλωτές ρίχνουν γλάστρες σε περιπολικά της αστυνομίας. Ο διευθυντής της αστυνομίας διατάζει να φύγουν οι γλάστρες από τα μπαλκόνια.

Στα Χαυτεία, Ομόνοια, Σύνταγμα, συνεχίζονται διαδηλώσεις και συγκρούσεις με αστυνομικούς. Μετά από επέμβαση των τανκς και πυροβολισμούς κατά

των διαδηλωτών διαλύονται.

11.00: Κηρύσσεται στρατιωτικός Νόμος. Ομάδες διαδηλωτών συνεχίζουν να συγκρούονται με τανκς και αστυνομικούς από γωνία σε γωνία. Ρίχνονται πέτρες και τούβλα εναντίον των τανκς. Πυροβολισμοί εξακολουθούν να ρίχνονται στο κέντρο της Αθήνας.

Στο Σύνταγμα γίνεται μεγάλη διαδήλωση μαθητών και μαθητριών που βρίσκονται αντιμέτωπη με τα τανκς.

Οι δρόμοι της Αθήνας γεμίζουν από τανκς και πυκνές ομάδες στρατιωτών και αστυνομικών. Γίνονται μπλόκα στους δρόμους και χιλιάδες συλλήψεις.

Οι διαδηλώσεις και οι συγκρούσεις συνεχίζονται μέχρι το βράδυ.

Κυριακή 18 Νοέμβρη:

Συνεχίζονται οι συγκρούσεις διαδηλωτών και αστυνομίας στο κέντρο της Αθήνας. Ο Ζουρνατζής επαναλαμβάνει ότι ο στρατιωτικός νόμος επιβλήθηκε με εισήγηση του Μαρκεζίνη.

Πέντε άτομα, εργάτες παραπέμπονται στο στρατοδικείο με την κατηγορία ότι παρακινούσαν τους πολίτες στη συγκρότηση διαδηλώσεων.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του Καψάσκη οι νεκροί είναι 9 και οι τραυματίες 150 από τους οποίους 38 αστυνομικοί.

Δευτέρα 19 Νοέμβρη:

Αυξάνεται ο αριθμός των νεκρών σε 11 επίσης.

Ο Μαρκεζίνης έχει δύο συνομιλίες με τον Παπαδόπουλο. Συναντιέται με τον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης και τους υπουργούς Συντονισμού, Βιομηχανίας και Γεωργίας.

Η σύγκλητος του Πολυτεχνείου ανακοινώνει:

"Εκ των συλλεγέντων μέχρι τούδε στοιχείων η Σύγκλητος διεπίστωσε ότι: α) μεγάλη πλειονότητα των συγκεντρωθέντων εντός του ιδρύματος αποτελείται από πρόσωπα διαφόρων κατηγοριών, ξένα προς το Πολυτεχνείο".

Τρίτη 20 Νοέμβρη:

Ο Μαρκεζίνης κάνει ενημερωτική επίσκεψη στο Πεντάγωνο. Τον υποδέχεται ο υπουργός Εθνικής Αμύνης Εφέσιος και η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων.

Ο Μαρκεζίνης "μεταφέρει την πλήρη και απεριόριστο ευαρέσκειά του προς τις Ενόπλους Δυνάμεις".

Κυριακή 25 Νοέμβρη:

Στρατιωτικό πραξικόπημα ανατρέπει τον Παπαδόπουλο και την κυβέρνηση Μαρκεζίνη.

Ο νέος πρόεδρος της δημοκρατίας στρατηγός Φαίδων Γκιζίκης ορκίζει κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Ανδρουτσόπουλο.

Αυτόνομη πρωτοβουλία πολιτών
NOΕΜΒΡΗΣ 1979

- ΛΕΥΤΕΡΙΑ Σ' ΟΛΟΥΣ ΤΟΥΣ ΔΕΣΜΩΤΕΣ ΤΗΣ ΧΟΥΝΤΑΣ -

ΝΑ ΑΠΟΜΟΝΩΣΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ ΨΕΥΤΟΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΤΕΣ

ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ

Επιτροπές αγώνα της Φυσικομαθηματικής και γεωγραφίας στην εφημερίδα μας τα παρακάτω:

Πέριου, μέλη τούς αγώνες μας για ελεύθερες εκλογές, όταν το φοιτητικό μας κίνημα άσυγκρατητο απλώνεται ο' όλες τις πόλεις, έκανε την εμφάνισή του στους πανικούς χώρους ένα άγνωστο μέχρι τότε ύποκειμενο όνομα: Λιοντόης Μαυρογένης. Παρουσιάστηκε σαν άγνωστης με ύπερπαναστασιακή ταχτική και δήθεν φιλογρή άποφασιστικότητα. Στη πραγματικότητα ήταν άσκις: αποδείχτηκε πράκτορας της ΚΥΠ και της ασφάλειας και η εμφάνισή του συνέταξε με την ένα μέθοδο που άγέμιστος από τότε η χούντα για να διασπάσει και να προβοκαίρει από τα μέσα το κίνημά μας.

Όπως έχει αποδειχτεί πιά πλήρως σημερα, ο Μ. στρατολογήθηκε από νεαρή ηλικία στις μυστικές υπηρεσίες της χούντας. Υπερήφανος τη στρατιχη του θηεί α στην ΕΣΑ και παράλληλα σπούδασε «Μαρξισμό-Λενινισμό» στο Κέντρο Βαλκανικών Σπουδών της Θεολογικής (που λέγεται άμεσα άπ' τη ΚΥΠ και τη CIA) καθώς και ειδικές αναρχικές μεθόδους και μεθόδους εξάρθρωσης αντίδικτων όργανων. Στάθηκε άπ' τη στή Μολωτία της Ιταλίας με έντολη να ελιχώσει στις ελληνικές φοιτηκές αντίδικτες οργανώσεις. Έχει φράσθηκε στη Φαρμακευτική σχολή και εισχώρησε στις ομάδες ΑΜΕΕ. Με τη δράση του, πολλοί άγωνιστές συνάδελφοι της Ιταλίας έργο πιστηκαν και έγρασαν το διαβατήριό τους και τη δυνατότητα να συγκεντρωθούν τις σπουδές τους. Η έκτελεστική επιτροπή του ΑΜΕΕ τον άντελήθησε, τον κατάγει υπέρι και τον κάλεσε σε άντιπροσάσταση ή άνδρωπους που ο ίδιος άρραφασε. Ο Μαυρογένης τρομοκρατήθηκε και κρυφά έφυγε άπ' τη Μολωτία. Μέσα σε πέντε μόνο μέρες και στο μέσο της χρονιας πήε μεταγραφή για τη ΦΣΜ Αθηνών. Έδω, με βάση τις έντολές της ΚΥΠ, άνε πτυξέ πλούσια προβοκατορία και δια-

σπαστική δράση. Έμφανίζόμενος σαν «άσπιβίβιστος επαναστάτης» προσπαθούσε πάντα να τορκιλίζει την ένιαία ρομήνιχ του φοιτηκού μας κινήματος. Με ιδιαίτερη μανία σφραφόνταν στις συνεπεί άντιδικταστικές φοιτηκές οργανώσεις κατα δίδοντας άνοιχτά κολλούς συναδέλφους άγωνιστές. Άνοιχτά πάλι προπαγάνδιζε τη διάλυση των φοιτ. άντιδικτων. οργανώσεων, ύποστηρίζοντας ότι οι άποφασιστές για τη πορεία του φοιτ. κινήματος, πρέπει να παίρνουνται άνοιχτά σε νόμιμους χώρους, προφανώς για να μαθαίνει από την ή ασφάλεια του κάθε μας βήμα. Η άποψη του αυτή είχε άποφραφεί άπ' όλους τούς φοιτητές. Σεις μεγαλειώδεις εκδηλώσεις μας πέριου στη Νομική και φέτος στο Πολυτεχνείο, πονήτόρους στο άδύομητο ύπερνεοφασιστικό που ύπάγει σαν τάση μέσα στο κίνημά μας, πρόβαλε με τραμπουκικό τρόπο άνεδαφικά και προβοκατορικά συνθήματα όπως «επαναστασία λαέ» κλπ καταγγέλλοντας φανερά κάθε συνεχή συνδικαλιστική σαν «μονιμιστή και βοίζοντα» χυδαία. Ύποστηρίζει πάντα κάθε ένεργεια, δυναμική ή όχι, που μακροί να φρεί τα άδύομητα στοιχεία άντιμέτωπα με τη προοραματισμένη ταχτική του οργανωμένου κινήματος μας. Οι έντολές που έχουν πάρει άπ' τη χούντα άντός και οι συνάδελφοί του είναι ξεκάθαρες: Κάνετε ότι θέλετε, βίστετε μας όσο θέλετε, φτάνει να βάλετε εμπόδια στην έπιτροπή του οργανωμένου φοιτ. άντιδικτων. μετώπου που σαν σ' ό φοιτ. κόσμο. Ο τίμιος συνάδελφος άγωνιστής που τυχόν παραπονηται άπ' τούς πενηντησιούς του χαφί Μαυρογένη άς προσέξουν. Ο όρμος για την κη περνάει άπ' την ένότητα όλων άνεξάρτητα των άντιδικτων. οργανώσεων και δυναμικών σε κάθε φάση. Έλάτε να συζητήσουμε και να χαράξουμε κοινό πρόγραμμα. Φυλαχτείτε άπ' τούς χαφίδες που πονήτουν πάνω στις πολιτικο-ιδεολογικές μας διαφορές.

Ένότητα κι αγώνας.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

(συνέντευξη άπ' τη σελίδα 2)

άπαλοτριώσεων, έργατικό είσθηόμο, αύξηση των δαπανών για τη παιδεία, 12 μηνια ήπειία κλπ συντίταν άσιν να μη θεθούν όσο έφερε με το πολιτικό μας στόχο, να μην άποχρήσουν άκόμα πιά ξεκάθαρη πολιτική και μαζική προοατική οι λαϊκοί άγώνες για τη καθημερινά προβλήματα. Έτσι αποδείχτηκε ότι τα ύδύομητα στοιχεία που τάχα κόβονταν για καθαρά πολιτικούς άγώνες» βοηθάνε με τη στάση τους την άπολιτικοποίηση των λαϊκών άγώνων και κατ' έπιζαση τη χούντα.

Από το φαινόμενο της έπαφής άύθρομητου σοιζιέτου που δεν ποίχεται η άπόλυτη στο οργανωμένο κίνημά μας ήταν και η κρία άδύνατη πλεονά των άγώνων του Νοέμβρη. Η αλεναύ αυτή δόδησε στην άντίθετη με το χαρηχτήρα της εκδήλωσης του Πολυτ. μετατροπή του αίτηματος για την άμηση άνα τροπή της χούντας σε άμηση στόχο, στην πραγματικοποίηση του όποιου άποσοποδός τάχα ή συγκεντρωμένη ένδω για τις κατάλληλες. Άμηση στόχο δηλ. που δεν έδινε στην κατάλληλη εκάθαρση άγωνιστική προοατική και στός; παραπλήρι αγώνες μας πιά όργανωμένη εξέλιξη.

ΕΡ: Ποιές είναι κατά τη γνώμη σας οι διαμορφωμένες όστερα άπ' τα γεγονότα του Νοέμβρη πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες;

ΑΠ: Πιστεύω ότι τα γεγονότα του Νοέμβρη, σαν άποκορύφωμα της λαϊκής άντιοισσης όμνησαν: 1. Το πέρασμα του άγώνα σε νέα άνώ-εση φάση με κρία χαρηχτηστικά: α) τη κάθοδο της άνα πικής τάξης και του λαού στο πιά άποφασιστικό άγώνα που δέ σταματάει ούτε με ποδός; στην ένολη βία. β) τη συνεθηποποίηση άπ' το λαό της άνάγκης για πιά βαθιά όργάνωση της πάλης του με κάθε μέσο και για ένότητα. γ) τη δημιουφγημένη στή κοινή πάλη λαϊκή ένότη

τα, άνεξάρτητα από πολιτικές διαφορές για μια πραγματική δημοκρατία χωρίς έκτακτα μέτρα και ξένους ή ντόπιους άφέντες. 2) Την όξυνση της κρίσης του άμερικανόδουλου καθεστώς; της χουντικής ένιαση της άδυναμίας του να διατηρείται στην έξουσία με τις καλές μορφές. Ιδιαίτερα τόνχαφίμο του Παπαδόπουλου είναι βαρύ πλήγμα για το νεοφασιστικό ή άποκαλλέται το άδύοδύο του. 3. Την έναοξη νέου κύκλου άγώνων προοαθειών των άμερικανών για νέες μεταμορφώσεις του καθεστώς που άποσοκοούν στην εξαπάτηση και τη διάσπαση της ένότητας του λαού. Οι προοαθειες αυτές ένδονονται ή άπ' την ύφεση στη Μ. Ανάτολή λόγω της προοατικής έπιτευξης συμφωνίας ή από την άδυναμία των άντικοεφροαίων να εκμεταλλευτούν την άνοια μεταμορφωση για να προωθήσουν τις θέσεις τους, λόγω της προοατικής δεινής οικονομικής τους κατάστασης και των διαφορών τους.

ΕΡ: Ποιά θα πρέπει να είναι ή στάση των άντιφασιστικών δυναμικών στην νέα φάση και τί νομίζετε για τη λειτουργία κυβέρνησης έθνικης ένότητας;

ΑΠ: Η Δημοκρατία δά έρθε μόνο με τον άγώνα του λαού. Οι πραγματικές άντιφασιστικές δυνάμεις πρέπει να καταπολέμουν άνοιχτά κάθε κρητοφασιστική λύση, να στερεώσουν παντού ένα ένιαίο άντιφασιστικό μέτωπο με βάση ένιμιμο προόγραμμα πζθ θα εξασφαλίσει τη λαϊκή κυριαρχία και την έθνικη άνεξάρτησία. Όσοι άδύομητες κρητοφασιστικές πού δεν θα περιλαμβάνει όλες τις άντιφασιστικές παραιτίες του λαού και δεν έχει τη θέληση και τη δύναμη να καταρρήσει όλα τα χουντικά πιά προχουντικά (ΦΟΡ, 375 κλπ.) έκτακτα μέτρα, να εκκαθαρίσει τη χώρα άπ' το φασισμό και τούς φολοδόρους και να την δόηγοί σε ελεύθερες εκλογές για συνταχτική συνέλευση δεν θα είναι κρητοφασιστική ένότητα, αλλά άμερικανοαποικιοηνη που όνι έθνικης διάσπασης.

ΕΡ: Ποιές κατά τη γνώμη σας πρέπει να είναι οι κύριες μορφές και

ΤΑ ΝΕΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΜΑΣ

ΤΙ ΕΠΙΒΑΛΛΕΤΑΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ

1. Να προχωρήσουμε άμμεσα στη συνεργασία όλων άνεξάρτητα των άντιδικταστικών φοιτ. δυναμικών όργανων όσων και ομάδων, για τη δημιουργία ενός καθολικού συντονιστικού όργάνου καθοδηγής του άγώνα μας, με βάση τις αρχές της ίσοτιμίας και της άυτονομίας και με γνώμονα ένα ένιαίο πρόγραμμα δράσης και διεκδικήσεων.

Να συμβάλουμε με κάθε τρόπο στη συντονισμένη συνεργασία όλων των άντιδικταστικών του δυναμικών λαού και της νεολαίας.

2. Να καταδυώσουμε όλες μας τις προοαθειες στη πιά γρη και σε βάθος όργάνωση του άντιδικτων. φοιτητικού και λαϊκού κινήματος.

Όλοι οι φοιτητές στις έπιτροπές άγώνα.

Όλες οι έπιτροπές άγώνα μέσα σ' ένα ένιαίο άντιδικταστικό μέτωπο.

3. Να έπιμείνουμε στη συγκροτημένη και όργανωμένη έπιστροφή μας στα μαθήματα και τούς πανεπιστημιακούς χώρους σε πρώτη φάση, για τη καλύτερη και πιά στέρεη επέκταση της όργάνωσης του φοιτητικού μας κινήματος με βάση τη καθημερινή ζύωση. Να διατηρήσουμε παράλληλα τη μαχητική έτοιμότητα των δυναμικών μας και να προοτοιμάσουμε τις νέες άμησης άποφασιστικές και μαζικές μας κινητοποιήσεις με κάθε όργανωμένο μέσο και συντονισμένα. Ιδιαίτερα ή ταχτική της άποχνης ή οι άλλες άποφασιστικές μορφές πάλης, πρέπει να προοδοιούνται με τη καλύτερη και πιά συντονισμένη έπεξεργασία στη στιγμή που το όργανωμένο κίνημά μας δά έπιλέξει. Και πάντοτε με συγκεκριμένους στόχους και τη πιά σύνθετη έναλλαγή της μιάς μορφής άγώνα με την άλλη, που θα εξασφαλίζει τη συνέχιση της όργανωμένης πάλης με άνώτερες μορφές.

4. Να καταπολεμήσουμε κάθε άδύομητη ή προμοδοτούμενη άπ' τη χούντα τάση για άπρογραμματιστές, βιαστικές και χωρίς την έπεξεργασία του όργανωμένου κινήματος μας ένεργειες. Να προχωρήσουμε συντονισμένοι και ένωμένοι σε νέες κινητοποιήσεις με παμοφωτιστική και καλλολαϊκή προοπτική.

5. Να άπομονώσουμε τούς προβοκατόρες και τούς ψευτοσυνδικαλιστές, που κυκλοφορούν άνενόχλητοι στους πανεκ. χώ

ρους, ένώ έκατοντάδες πρωτοπόροι συνδικαλιστές μας στραβώνονται, καταζητούνται ή συλλαβάνονται και βοοαίνονται στην ΕΣΑ όστερα και από τη παραμικρή τους εμφάνιση. Να ματαιώσουμε έτσι τη χουντική προοαθεία άνάδειξης των ύπαλλήλων της με τη μέθοδο του χτυπήματος των συνεπών συνδικαλιστών μέσα στο φοιτ. μας κίνημα.

6. Να συμπαρατάσουμε τη χουντική τρομοκρατία όργανωνόντος τη δική μας άντιτρομοκρατική ταχτική, καταγγέλλοντας με κάθε τρόπο, παντού σ' άματηρό όργιο της χούντας το άμει του τις λεπτομέρειες, όργανωνόντος καμπίνα ή μη και ή ήθικης ένίσχυσης στα όπλα των άγώνων, καμπίνας συμπάρτασης στους δεσμοφές και τούς έξόριστους μας, στους άναπήρους και τούς τραυματίες μας, στους κνηνημένους άγωνιστές και τούς στρατευμένους μας. Να σύντονισουμε τις ένεργειες μας με τη δραστηριότητα της Φοιτητικής Έπιτροπής Άλληλεγγύης και να βοηθήσουμε με κάθε τρόπο το έργο της. Έτσι, όργανωνόντας ένα πλατύ κίνημα άλληλεγγύης θα συσπειρώσουμε όλο το σπουδαστικό κόσμο και το λαό και θα κάνουμε συντριμια τα σχέδια των κροκατών δολοφώνων για καθήλωση της φοιτ. και της λαϊκής πάλης.

7. Να συσπειρώσουμε με βάση τη καθημερινή ζύωση, τις καμπίνας μας και τις συντονισμένες εκδηλώσεις μας όλο το φοιτ. κόσμο για τη πιά άμηση μαχητική διεκδίκηση των βασικών μας αίτημάτων, και πάντοτε με τον πιά όργανωμένο τρόπο:

- α) Άμηση σταμάτημα της φασιστικής έπιστράτευσης. Λευτεριά σ' όλοους τούς δεσμοφές και τούς έξόριστους της χούντας.
- β) Κατάργηση όλων των έκτάκτων μέτρων.
- γ) Άκαδημαϊκές και συνδικαλιστικές έλευθερίες.
- δ) Δημοκρατικοποίηση της Παιδείας.
- ε) Αύξηση των δαπανών για τη Παιδεία, μείωση των στρατιωτικών δαπανών.
- στ) Μείωση της στρατιωτικής θητείας σε 12 μήνες.
- ζ) Άπόλυτη λαϊκή κυριαρχία, έθνικη άνεξάρτησία, κοινωνική λευτεριά.

ΨΩΜΙ - ΠΑΙΔΕΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ
Όργάνωση Ένότητας
Συντονισμός Προγράμματος

- ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΟΡΑ -

Έγιναν γνωστά τα όνόματα δύο άκόμων νεκρών μας: του φοιτ. Μπότη του Πολυτ. και του Γιάννη Γκρέλου της Βιομηχανικής.

δικαιωμάτων μας, με το όργανωμένο κίνημα άλληλεγγύης στους άγωνιστές μας με την όργάνωση της λαϊκής συμπάρτασης, με τις όργανωμένες ήμεροές ή και πολυήμερες (άνάλογα με τις συνθήκες) άποργίες, με τις όργανωμένες συγκεντρώσεις μας, με κάθε μέσο, να σπάσουμε τη τρομοκρατία, να τοκίσουμε με τα άδύομητα διασπαστικά στοιχεία που ύποβάλλουν την άνοργανωσία πιά έπιδιώσει ή ασφάλεια. Να έμησης έτοιμοι με άλλα όμοια σε κάθε στιγμή ήμια μορφή άγώνα με την άλλη, εξασφαλίζοντας πάντα τη πιά όργανωμένη ένωση του έξομητου μας βήματος.

Κεντρικό μας αίτημα πρέπει να είναι το σταμάτημα της τρομοκρατίας, των έπιστρατευσεων, των συλλήψεων, των έκτοπιστων, ή λευτεριά σ' όλους τούς κρατούμενους, οι άκαδημαϊκές έλευθερίες, και πάντοτε σε συνδυασμό με όλα τα αίτημα μας από τα πιά καθημερινά μέχρι τα πλιά πολιτικά για το γρημίσμα του φασισμού και της ζένης εξάρτησης. Ά παρατήρη προοιόση ή άδερφική συνεργασία όλων των φοιτ. άντιδικτων. όργανώσεων και ομάδων.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΑΠΑΝΤΗΣΗ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ

Συντονιστική Επιτροπή

Η Συντονιστική Επιτροπή της «Π» πήρε τη παρακάτω ανακοίνωση της Συντονιστικής Επιτροπής 'Αγώνα του Πολυτεχνείου που κτλοφόρησε τη Πρωτοχρονιά και που αποτελεί απάντηση στη διαβόητη ανακοίνωση της ΕΕΑ για τα γεγονότα του Νοεμβρίου.

Η «Π» παρ' όλο που σε όρισμένα σημεία της ανακοίνωσης έχει τις κάποιες επιφυλάξεις και συμπληρώσεις της δε μπορεί παρά να δεχτεί με ένθουσιασμό το ντοκουμέντο αυτό που αποδειχίνει τη κρυσταλλινή όριμότητα του οργανωμένου κινήματός μας. Ίδιαίτερα έπισημαίνει τη τερά-

στια σημασία που έχουν για το κίνημά μας οι διαπραγματεύσεις της Συντονιστικής Επιτροπής 'Αγώνα του Πολυτεχνείου για τις έπιμονες και καλά προετοιμασμένες προβοκατόρικες προσπάθειες της χούντας για χτύπημα από τα μέσα του φοιτητικού και του λαϊκού αντιδικτατορικού κινήματος (προσπάθειες που συντρίφθηκαν στο γρανιτή της οργανωμένης ενότητάς μας), καθώς και οι προτάσεις της Συντ. Επιτροπής του Πολυτεχνείου για τη μελλοντική πορεία του αγώνα και η έγκληση της για την άμεση έναρξη των αντιδικτατορικών δυνάμεων.

Σάν υπεύθυνοι Έλληνες φοιτητές, που μιά έλαξε το τιμημένο καθήκον να εκπροσωπήσουμε ύστερα από ελεύθερες συλλεούσεις τιά άδμαστα φοιτητικά νιάτα της πατρίδας μας τιά μεγαλειώδη εκδήλωση του Πολυτεχνείου τού Νοεμβρίου τού 1973, για τιά λαϊκή κυριαρχία και τήν έθνική μας ανεξαρτησία, για ψωμί, παιδεία, έλευθερία τού λαού και τής νεολαίας, για τιά λευτερία και τιά προκοπή τής χιλιοετασιαμένης μας πατρίδας, έχουμε χρέος, παρ' όλο που ζούμε κά τω άπ' τού πιά άγριο αίμητρού διωγμού, που ξεπερνάει τις πιά μάδες όφες τής χιλιετήριας κατοχής και ή ζωή μας κινδυνεύει από μέσα σε μέσα άπ' τούς νεο γκεσταπιτες τού αρχιδημίου 'Ιωαννίδη, ν' άπαντήσουμε με περήφανα στούς σκοφανούς δολοφόνους τής ΕΣΑ και τής μεταβραμμένης ξενόδουλης χούντας. Ν' άπαν ήσουμε περήφανα πώς μάτια προσαθούν να δικαιο λογηθούν με τιά γελοία και κατώτατες άνακοινώσεις τους τιά τερατώδη έγκλημα τούς και νά διαστρεβλώσουν τού νόημα και τού περιεχόμενο τών φοιτητικών μας άγώνων, τού νόημα, τού περιεχόμενο και τής δυνατότητες τών άγώνων όλου τού λαϊκού αντιδικτατορικού μας κινήματος πώς μάτια προσαθούν νά πείσουν ένα λαό που κατρίβει σύσσωμο στόν ά γώνα να έδους τού άμα και τιά τρυφερό ζώε, τών καλύτερων παιδιών τού, ότι ήμεγαλειώδης αντιδικτατορική εκδήλωση τού φοιτητικού κινήματος στό Πολυτεχνείο, άλλα άκόμα και αυτές οι τερατώδεις σό δγκο κιάμμο και άγνοιαστικότητα αντιδικτατορικές παλλαικές κινητοποιήσεις σ' όλη τήν 'Ελλάδα, άπ' άφομή τήν εκδήλωση της τού Πολυτεχνείου, δέν ήταν παρά έ έλλες μηδενιστικές ένδρασεις άμετανόητων άναρχικών στασιαστών καταστροφών.

Σάν υπεύθυνη Συντονιστική Έπιτροπή 'Αγώνα τού ζουμε μαζί με όλο τού σπουδαστικό κόσμο τιά ή εκδήλωση της στό Πολυτεχνείο ήταν τού άποκροφώμα μιάς άδικαιωτής πορείας, σκληρών άγώνων όλου τού άντι δικτατορικού φού. μιάς ανήμιμης από τρία σπρίτ τού αντιδικτατορικού κινήματος όλου τού λαού έ νάντια στήν άκατέμιαση όλων τών κινήτων προβλήματων τής 'Εθνικής μας Παιδείας και τού σκούτα δαιμό, ενάντια στή κατωπάρση κάθε ήχνους άκαδημαϊκής έλευθερίας και δικαιοσύνης, ενάντια στόν ξενοδοκασιόμο τού επαγγελματίου μας μέλλοντος, ενάντια στή μείζονα και τιά φοιτητή σκληρία που έχει έπιβάλει στό σπουδαστικό κόσμο, στό λαό και στό έθνος 7 χρόνια τώρα ή μεταβραμμένη χούντα που δ απήρουν στήν έξουσία οι 'Αμερικανοί και τού NATO ή μεγάλη έβνη και ντόπια μονοκαλιική όλιγαρχία, οι καινούργιοι και οι καλοί ληστες και φονιάδες τής πατρίδας μας. Μιά πορεία που αρχίζοντας άπ' τιά άπλες διαμαρτυρίες για τιά κατώπάρση κάθε κερτιμένου δικαιοσύνης και έλευθερίας τού σκούτα, κούμου τιά δύο αρχαία χρόνια τής χουντικής σκληρίας, έφτασε μέζοι τις μεγαλειώδεις πορείες μαζικές μας κινητοποίησης, για έλευθερο συνδικαλισμό, για τιά κατάργηση τού αντιδικτατορικού ΚΧΠ, για τιά κατάργηση τών ξενοδόκων παννίων, για τού σταμάτημα τής ύποδομής τού κάθε άλλης φραα κινητοποίησης τής τεχνικής μας παιδείας, για τού σταμάτημα τής άτιμης έπιτοράτευσης, για τιά κατάργηση όλων τών φασιστικών διαταγμάτων που έχουν μεταφράσει τούς λερούς παγκούς χώρους σε στρατασάδα φουικής και ανειματικής έξόδοσης, για τιά κατοχύρωση τού πανκού άσούλου και τόν άκαδημαϊκό έλευθερίο, για μιά πραγματικά δημοκρατική έλευθερη κιάνεργητση 'Ελλάδα. Έφτασε μέζοι και τιά φενικές αποφασιστικές και πιά μαζικές άπ τού κάθε άλλη φραα κινητοποίησης μας, για τήν αύξηση τών δικανών για τιά παιδεία πάνω άπ' τού 15%, για τιά δημοκρατικοποίηση και τόν έκσυγχρονισμό τής μορφής και τού περιεχομένου τής, για τιά κατοχύρωση τού επαγγελματίου μας μέλλοντος και τιά μειωση τής στρατηκής θητείας σε 12 μήνες, για πραγματικά έλευθερες και άδιάρβυτες έκλογές στούς κλαδικούς σού λόγους, για τιά ακαδημαϊκές έλευθερίες, για τήν άπόλυτη λαϊκή κυριαρχία και τήν έθνική μας ανεξαρτησία, για νά φύγουν ή χούντα και οι άμερικανονατοϊκοί άφενιάδες τής άπ' τιά γλυκιά μας πατρίδα.

Ο έλλημικός λαός που άπ' τήν άρχή τού φοιτητικού κινήματος συμπασοσάθηκε όλόψυχα και όλοένα και πιά ένεργητικά σε κάθε μας εκδήλωση είναι άδιάφεν στός μάρτυρας τής όφρομότητας και τής υπευθυνότητας τών αιτημάτων, τών στόχων και τών μεθόδων τού αγώνα μας. Γιαντί, και άπ' τιά πρώτη στιγμή εί δε τιά μεγαλειώδη εκδήλωση της τού Πολυτεχνείου στίς σποσές τής δικαστικής: δηλ. σάν τιά πιά μαχητική μας κινητοποίηση, για τιά δικαίωση όλων άνεξάρτητα τών δικανών λιμνιμάτων που άδιάκοπα και άγνοιαστικά προβάλαμε σ' όλη τή πορεία τού φοιτητικού κινήματος, με κυριότερο στόχο τιά καταγγέλια τού άμετανατοδόουλου καθεστώτος τής χούντας σάν τού

κύριου έχθρου κάθε δικαίου αιτήματός μας και τιά διέκδοση τής άπόφασής μας ν' άγοιστούμε μαζί με όλο τού λαό για τήν ολοκληρωτική συντριβή τού. Γι' αυτό και ένωσε μαζί μας τιά φωνή τού ξεπερνώντας κάθε χουντική προβοκατόρική ένδραση άπομόνωσης μας. Γι' αυτό και άποσρίεται μαζί μας τιά κατώτατες σέκοφανίες τής ΕΣΑ. Γι' αυτό και καταγγέλει μαζί μας ότι όσοιαδήποτε μεμονωμένα άναρχικά πρόστατα και άν παρουσοπαροισάτησαν στή διάφραση τής κατώπάρσης τού Πολυτεχνείου, άλλα και παραπέρα στό τριήμερο τών μεγάλων λαϊκών άγώνων, δέν ήταν παρά όμοιοφρημα τών πληρωμένων όπαλλήλων τής ΚΥΠ και τών φεν τούσ αντιστάτων χαφιόδων τής, όμοιοφρημα άτεχνου που έξαρθρώθηκε και έκμηδενίστηκε άπ' τιά φοιτητική και τιά λαϊκή όψη.

Σάν υπεύθυνη Συντονιστική Έπιτροπή 'Αγώνα τού Πολυτεχνείου καταγγέλλουμε σ' όλο τού σπουδαστικό κόσμο, τιά γελοία και τιά λάτεις άφρητισμένες προσπάθειες τής χουντικής ΚΥΠ και τών πληρωμένων προχτόδων τής νά διαστρέψουν, άπ' τήν άρχή τής μεγαλειώδους εκδήλωσης της τού Πολυτεχνείου, τιά πορεία και τού περιεχόμενου τής. Καταγγέλλουμε τιά προσχεδισμένη εισβολή στό χώρο, τού Πολυτεχνείου τή Τετάρτη, 14 τού Νοεμβρίου, 350 περίπου όργανωμένον προχτόδων τής ΚΥΠ, σόφωνα με τού προβοκατόρικό σχέδιο τών Ρουφουάλη-Καραγιαννόπουλου, με βιάη τιά έντοκές τού αφάμερισμένου τώρα τώος πρωτοδικάτορα Παπαδόπουλου και τής άμερικανικής CIA, με σκοπό νά προβλήσουν με κάθε μέσο τραμπουκισμύ και προβοκατίας γελοία και άναρχικά συνθήματα και συνθήματα που δέν έκφοράνε τιά στιγμή και τιά σνυ κεχμμένες δυνάμεις. Για νά μπεδούν έτσι ν' άπομονώσουν τού κίνημά μας και τήν εκδήλωση της τού Πολυτεχνείου άπ' τού σούλο, τού λαού και τής νεολαίας. Για νά ήπρόδουν προσάφως, καταστροφώντας (και με τιά προήθεια τών χουντικών μεσων εμπήροστές) τήν εικόνα μιάς μεμονωμένης έστρεμιστικής επαναστασιαστικής ένεργείας που δέν έχει ή όμοιοφρησία τού λαού, νά έναυχοημοιοποιήσουν τού χιλιόετημο προδοχία τού έπαιλεόλιθιμου κοινωικού καθεστώτος για νά δικαιολογήσουν τήν έπαναφορά τού στραταστικού νόμου και τού δυνάμωμα τής αιματηρής τρομοκρατίας. Ένεργείες που οι άμερικανοί, ή CIA και ή χούντα ήταν από καιρό πάρε τήν άπόφραση νά έπιβάλουν, ύστερα άπ' τιά καταγούδη άπο τρυχία τής χουντομαρκεζινικής προσπάθειας καθήλωσης και έκείνωσης τής λαϊκής πάλης και τιά φοβερή έπικίνδυνη για τή τύχη τής έξουσίας τούς άνάπτυξη τών πιά στήθετες άντιδικαίμων άγώνων τού λαού έ νάντια στή προποφρηνη καθήλωση τού βιοτικού τού έπικέδου και τιά φασιστική σκληρία. Άπόφραση που ενισχύδουν σημαντικά και άπ' τήν άρχη τρώχ τού ήπτε τού Μεσανατολικού πρόβλημα για νά σνμφαρονται τού ιμπεριαλισμού και τιά εκώκωτερα τού άμερικανικού, κάτω από τιά πλήγματα τού αγώνα τών άραβικών λαών, καθός και άπ' τήν έξονη τών άμερικανικών ευροασιακών άντιθέσεων και άναγγωγιών τών οικονομικό άλλα και τού πολιτιστοκρατορικό τομέα άπ άφομή τού Μεσανατολικού και άπ' τού βάρθμα τής οι κονομικής κρίσης.

Τού σχέδιο όμο, τών Ρουφουάλη, Καραγιαννόπουλου, Παπαδόπουλου, CIA άπέτυχε καταγούδος. Τού όργανωμένο φοιτητικό και κίνημα δίνοντας τιά πιά άποφασιστική μάχη τού άπομόνωσης και σννέτριψης τούς προβοκατόρες. Η έπίθεση τού σφραετού τών χαφιόδων και τών ψευδοεπαναστατών που σάν τιά κορδαία πολιτοφών χρόνια τώρα νά διαβρώσουν τιά αντίδικτατορικές, φοιτητικές ίδιαίτερα, δυνάμεις (όχι χωρίς έπιτυχία ποδεί να όμοιογούσημε έκει όπου ή άπειρία, ό άναπόμοσο ύπερνεοεπασιασμός και ό κώλικος ύπερνεοεπασιασμός τούς άνούγιον διάκτατα τής πόττες) βώρε άντιμέτωπο τού σπουδαστικού κόσμου που κούπρε σταθρά τιά σννελή χαφιόδη πορεία τού. Έτσι τιά συνθήματα μιάς: Ψωμί—Παιδεία—Έλευθερία, 20% για τιά Παιδεία, Κάτω ή χούντα, Έξω οι άμερικοί κάνοι, Έργάτες—Άφροτες και Φοιτητές, Όλοι Ένωμένον οι Λαϊκή κυριαρχία, Έθνική Άνεξαρτησία, Έπνίαν τιά ψευδοεπαναστατικές κρυμές τής ΚΥΠ και τών χαφιόδων τής πιά ανιδιόκενική έπλην πορείας ήπ' παντώ ζή. Με τιά τραμπουκισμύ και τιά δύμ κρυφούφωφ, σννέθματα όμο: Κάτω τού Κράτος, Κάτω ή ξεροφύση, Μάη τού '68 και ήταν προποσάτρίσει σε κάποιες άγρια φιάς: έκλογές για άμεση λαϊκή επαχάτωση, μιά έ, μωση νεική άεργία.

Έτσι ή φωνή μας τού Πολυτεχνείου και τιά αίτημα τιά πιά προβάλαμε χρεσιζοντας νά σννθά τείχη τής προβοκατίας σννανήθησαν με τιά καρδιά και τιά αίτημα όλου τού λαού. Και ή εκδήλωση της τού Πολυ-

τεχνείου, εκδήλωση τού φοιτητικού κινήματος, άγκαλιάστηκε άπ' τιά άφάνιαστα πιά πλατιές και μαζικές εκδήλώσεις τού λαϊκού αντιδικτατορικού κινήματος που άποφασιστικά μπίκε πρωτοκροβία στίς μεγαλειώδεις κινητοποιήσεις τών έργατών, τών όπαλλήλων και όλου τού λαού στήν 'Αθήνα Θεσσαλονίκη Πάτρα και όλη τήν 'Ελλάδα: Κινητοποιήσεις, που άποσοκοψούν στή καταγγέλια τού ληστρικού όμπερκανονατοδόουλου φασισμού και στή κίρηση τού πανεχικού σναυχερομού για πιά άποφασιστικό άγώνα μέζοι τιά τελική συντριβή τού.

Κι έτσι οι τεθορακισμένες δυνάμεις και τιά τάνκς τών δολοφόνων δέ βώρηαν νά διαλύσουν μιά άπομωμένη έστρεμιστική ένεργεία, όμοιοφρησε τιά CIA άλλα ένα όλόκληρο λαό που για τρέις όλόκληρες μέρες άφρητώντας τιά κανόνα τών δολοφόνων τού, σνρηλατούσε μέσα στή πάλη τήν άπόφραση τού, νά ή διατίσει μπροστά σέ καμμία θύσια και σε κανένα ά γώνα προκειμένου νά κατρίβη τιά λευτερία τού. Κι έτσι ήταν σνντριμμία οι έλλημοί οι μεταφάσεις και οι όθθεν διέδοδο τής δικτατορίας. Έγινε σνντριμμία και τού προσοπικό καθεστώς τού όπαλλήλου τής CIA Παπαδόπουλου που χρόνια ή χουντική προπαγάνδα προσάφουσε νά παρουσιάσει σάν ιδιοφνή και δυναμικό νεοεπασια, ήγητ για νά δημόιοφρησει έτσι τήν άκατήλη έντύπωση τής χουντικής σταθερότητας και παντοδυναμίας. Κι έτσι ό Νοεμβρης τού '73 έγινε σταθμός τού λαϊκού μας κινήματος. Γιατί τόν σημάδεψε ή άποφασιστική καθόδος τής έργατίας σί όλου τού λαού στή άννεργητική πάλη. Γιατί τόν σημάδεψε ή σφρηλατημένη μέσα στόν άγώνα παλλαική άπόφραση για πιά βαθιά όργανωμένη και σνννοισμένη προετοιμία τής αντιδικτατορικής πάλης με όλα τιά μέσα. Γιατί τόν σημάδεψε ή σφρηλατημένη μέσα στόν άγώνα ένόδημα όλου τού λαού για μιά πραγματικά δημοκρατία χωρίς μεταφάσεις, χωρίς κανένα άπ' τιά φασιστοκρατικά δευμά, χωρίς έθνη έξόδοση.

Σάν υπεύθυνη Συντονιστική Έπιτροπή τού Πολυτεχνείου δηλόνομε ότι παρ' όλο αυτά τού φοιτητικού μας κίνημα δέν ήθελε με κανένα τρόπο ή εκδήλωση της αυτή νά σνντελέσει όστε νά σννχροηοισουν καιά μέτωπο στή συγκεκριμένη στιγμή οι λαϊκές δυνάμεις με τιά σννδραφάτση δικτατορίας. Μόνη προθήση μας ήταν νά βοηθήσουμε στήν άνάπτυξη και τήν πιά σννθετη και εύέλικτη όργάνωση και προετοιμία τού αντιδικτατορικού κινήματος και τών αντιδικτατορικών άγώνων, με προποτική τής γναικόσφες άνομοφρησεις σε χρονο πού ή αντιστοχία τών δυνάμωων δέν ήτο στή τού λαού. Άπ' αυτήν άφριφός τιά προποική όμοιοφρηση τού κινήματος ή χούντα και τ' άφρητική τής, έκμεταλεμνομοι τιά άδυναμίες τού κινήματος μας που κύριο-συστατικό τούς είναι ή ένσηνη πιαρή αύθόνη τού σιοιζιού, όργάνωση τήν έπίθεσή τους με σννέπεια τού φοβερύ ματοκώλιμα, που ώστόσο σντε έκαμψε όστε καθήλωσε τιά πάλη μας.

Μάτια οι άνακοινώσεις τού αρχιδημίου 'Ιωαννίδη που έχει ήγενητική θέση στή νέα χουντική άλλαγή φρουράς προσπαθούν με άπειρές έπαιρ τμωρίας τών ύπευθύνων και με έξαγγελίες νέων δικών να κώψουν τού άγνωστοκό φρόνημα ενός λαού που δέν τόν λύγιαν τιά τάνκς και τιά κανόνα. Μάτια ή κατάπωση άνακοίνωση τής ΕΣΑ προσάφει νά διαστρεβλώσει τιά προποτικές τού αντιδικτατορικού κινήματος τού λαού μας. Ο λαός έχει βγάλε τιά συμπέρασμα τού και όπνημετικά χιτρί γερά τού όργανωμένο κίνημα τού. Τού αντιδικτατορικό κίνημα έχει μπει στό όδρομο τής νίκης.

Σάν υπεύθυνοι Έλληνες φοιτητές που μιά έλαξε τού τιμημένο καθήκον να εκπροσωπήσουμε τ' άδέρφια μας στό Πολυτεχνείο καλούμε όλες τιά αντιδικτατορικές δυνάμεις νά ύψωθούν στίς απαιτήσεις τών καιρών και νά σφρηλατήσουν τήν ένότητά τους. Ο όρος τής νίκης είναι ό όρόμο τής άνομής πάλης. Καλούμε τιά άντιδικτα. δυνάμεις όργανώσεις και κώμματα στή δημιουργία ενός πανεχικού αντιφασιστικού μετώπου με βάση ένα μινιμουμ πρόγραμμα, που δώ όδηγώση τούς λαϊκούς άγώνες μέχρη τήν άνατροπή τής ξενοδουλης χούντας και τού σχηματισμού κυβερνήσεως άπ' όλα τιά πραγματικά άντιφασιστικά κώμματα και όργανώσεις που κατρίγαντας νάθε άνελεύθερο διάταγμα κινούργιο ή πάλι ό όδηγώση τή χώ τώ τ' άδέρφιας εκλογές για Συντακτική Συλλεούση. Για μιά πραγματικά Έλευθερη και ανεξάρτητη 'Ελλάδα.

Για μιά πραγματικά δημοκρατική παιδεία για όλο τού λαό. Για τήν λαϊκή κυριαρχία, τήν Έθνική ανεξαρτησία και τήν κοινωνική άπελευθέρωση.

ΑΝΤΙ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΥ...

I. Σ' αυτούς που θα προστρέξουν ξανά μετά από 10 χρόνια, στους δρόμους της ΑΘΗΝΑΣ για να φωνάξουν τα ίδια συνθήματα, έχοντας την ίδια "περιφρούρηση", αντικρύζοντας τα ίδια πρόσωπα, τα ίδια ποιήματα, τα ίδια στεφάνια, τους ίδιους επίσημους, τα ίδια λόγια, την ίδια μακρόσυρτη αγωνία του "χρέους", τα ίδια σουβλάκια, την ίδια ταίκινα, τα ίδια αυτοκόλλητα, τις ίδιες κονκάρδες, τις ίδιες άδειες γκρμάτσες, τα ίδια άδεια, σუსπασμένα πρόσωπα που χλωμά θα θυμούνται, θα ξεχνούν όλο το χρόνο, μα θα θυμούνται τις "ειδικές" αυτές μέρες, τις υψηλές έννοιες, το "νόημα της θυσίας", την "ηρωική αυτοθυσία", τα "υψηλά ιδανικά" και τα παρόμοια των ηρωϊκών απόντων, ρητόρων και παντοτινών ποδηγετών..., σ' αυτούς όλους πικρές αυτές οι ώρες της ανύπαρκτης ζωής τους. Αυτοί ποτέ δεν θα καταλάβουν το μέγεθος της Απάτης. Τη δύναμη του Μηχανισμού εξουδετέρωσης, αλλοτρίωσης, απομάκρυνσης από τις επικίνδυνες στιγμές και καταστάσεις. Και σίγουρα γι' αυτούς όλους μετά από τόσες χιλιάδες ακίνδυνες ομιλίες, γιορτές, παράτες, το Πολυτεχνείο ήταν Έ ν α. Το νόημά του ήταν Έ ν α. Τα συνθήματά του ήταν Έ ν α. Η μορφή της αντίστασής του ήταν Έ ν α. Τα όργανά του ήταν Έ ν α. Όλα που έγιναν εκείνες τις μέρες ήταν Έ ν α.

Όλα ήταν η πεμπουσία του Έ ν α. Είχαν όλα την ίδια τελεολογία, τον ίδιο σκοπό, είχαν όλα τόσο απλουστευθεί που όλα οδηγούσαν εκεί που Ο Λ Ο Ι προσέβλεπαν με αγωνία. Στην Αστική Δημοκρατία. Δηλαδή στην Απάτη της Συμμετοχικής Δημοκρατίας, στη Σκιά της Άμεσης Δημοκρατίας. Δηλαδή στην Αντιπροσώπευση, στο μοίρασμα των θέσεων, στα προνόμια, στη καρέκλα, στην αλαζονεία της Δύναμης, στην Εξουσία. Δηλαδή στην δημιουργία Κράτους, στη μεθόδευση ενός Κυρίαρχου στρώματος από Διευθυντές κάθε μορφής και Χώρου. Όλα αυτά που μέσα από ένα ύπουλο και καταχθόνιο σχέδιο τ' ανασύρουν κάθε φορά, κάθε χρονιά ξορκίζοντας τους πατροπαράδοτους εχθρούς. Τους προβοκάτορες και τους αναρχικούς, τονίζοντας βέβαια την εθνική λαϊκή ενότητα, δηλαδή την ενότητα των βιομηχάνων με τους εργάτες, των βασιανιστών με τους αγωνιστές, των χαφιέδων με τους καρφωμένους, των ΜΕΑτζήδων με τους προλετάριους που ζητάν το δικαίωμα στη ζωή. Ζητούν την ομοψυχία απέναντι στους "εθνικούς" κινδύνους, για να αποτρέψουν την καταστροφή της ανυπαρξίας ψυχής καθώς επίσης και την ανυπαρξία των φτιαχτών εθνικών κρίσεων. Φέτος το Πολυτεχνείο, δεν θάναι ένα τελετουργικό μνημόσυνο, όπου όλοι οι ένοχοι-κολασμένοι τούτου του τόπου, θα παρελάσουν μπροστά στους αφέντες τους. Φέτος θάναι μια γιγαντιαία επιχείρηση σπίλωσης, ατίμωσης και ψεύτικης "τιμής" στα θύματα του αγώνα "για την αποκατάσταση της δημοκρατίας". Για ποιά αποκατάσταση, και για ποιά δημοκρατία μιλάνε; Όλοι καταλαβαίνουν το μέγεθος της Απάτης. Το Μέγεθος της Αηδίας. Σ' αυτό το Ρωμαϊκό όργιο όπου το Θέαμα της Ανυποληψίας θα μπορέσει να κορέσει το παντοτινό όραμα της Κυριαρχίας και της

Μέθης της Δύναμης. Οι απατεωνίσκοι κάθε χρώματος θα βιώσουν για μια ακόμη φορά το Δράμα τους. Θα βιώσουν την συμπαίγνια, θα βιώσουν την θλιβερή μοναξιά του ψεύτη, θα βιώσουν την σαπίλα και την ανηθικότητα, τη διαφθορά και το βόρβορο μέσα στο οποίο ρίχνουν κάθε πραγματικό γεγονός, που δεν το ελέγχουν απόλυτα, κάθε κατάσταση που δεν μπορούν να την τραβήξουν μέχρι εκεί που θέλουν, μέχρι εκεί που δεν κινδυνεύουν οι ίδιοι. Θα βιώσουν πάλι όπως τότε στο Πολυτεχνείο, την αγωνία της Διαπραγμάτευσης, της Γέφυρας, του Συμβιβασμού, το να τα βρούμε με τον πιο ακίνδυνο τρόπο, με εκείνο τον τρόπο που συμφέρεει σ' όλους. Θα βιώσουν πάλι όπως τότε στο Πολυτεχνείο την αγωνία των Συντονιστικών, των επιτροπών, την αγωνία τους για το πώς θα βγούμε από δω μέσα, την αγωνία για την φόρμουλα της πιο ακίνδυνης πρότασης, την αγωνία τους για το αν θα γίνει κυβέρνηση εθνικής ενότητας!!! την αγωνία τους για να εξοριστεί και απομακρυνθεί ο κίνδυνος της σύγκρουσης με την Εξουσία, και των ηλίθιων στρατιωτικών αλλά και της δικής τους Εξουσίας που αν και ήταν αρκετά ισχυρή δεν ήταν αυτή που θα ήθελαν. Όλοι αυτοί θα βιώσουν πάλι το μέγεθος της Αηδιστικής Ατιμίας τους πάνω στα πτώματα της Κανελλοπούλου και του Κουμή και των άλλων χιλιάδων καταραμένων που αποτόλμησαν να τα βάλουν ξανά με τους φονιάδες φύλακές τους. Θα βιώσουν πάλι τί είναι τη μια να τους φωνάζεις αλήτες και ανεύθυνους τη στιγμή που αυτοί οι αλήτες και ανεύθυνοι, δίνουν και τη ζωή τους και το αίμα τους όταν το θελήσουν, και την άλλη να τους απο - Θεώνεις προσφέροντάς τους στεφάνια και λουλούδια.

II. Όμως το Πολυτεχνείο, Δεν ήταν Έ ν α. Ήταν Δ ύ ο. Κάθε τι που οι Κυρίαρχοι και τα φερέφωνά τους, οι λόγοι των φερέφωνων, τα ιδεολογικά μέσα, η προπαγάνδα, οι αφίσες, οι προκηρύξεις τους, οι φιέστες, τα πολυδάπανα μουσειακά αφιερώματα, οι χρονιάτικοι θρίαμβοι των νέων Εξουσιαστών, κάθε τι που αυτός ο συμφετός πάει να το κάνει Έ ν α, κάθε τι στο Πολυτεχνείο του '73 είναι Δ ύ ο. Μια εικόνα του Δ ύ ο, ήτανε και το Πολυτεχνείο το '80. Μια εικόνα πολύ γρήγορα παιγμένη, ίσως κακοπαιγμένη, ίσως παρατραβηγμένη, ίσως με λάθος κινητικότητα και θεατρικότητα, αρκετή όμως αυτή η χιλιο-κατηγορούμενη εικόνα να ξυπνήσει από το λήθαργο τους ενάρτετους νεο-Διευθυντές. Και να τους 3 χρόνια μετά από εκείνη την εικόνα, και 10 χρόνια μετά τον μονιμότερο επιάλτη τους, να τους λοιπόν που ετοιμάζουν τον θρίαμβο του Λόγου τους. Κάθε τι δεν θάχει το προηγούμενό του. Όλα στην εντέλεια. Όλα θα λειτουργήσουν ασφυκτικά γεμάτα. Με πλήρη ενότητα, ομοψυχία και πίστη στα "ιδανικά". Αυτό το Δ ύ ο που φοβήθηκαν και φοβούνται και θα φοβούνται οι νεο-Διευθυντές, αυτό τους οδηγεί στο να χαλάνε όλο τον εαυτό τους για την οργάνωση όλο και πιο πολυδάπανων και πιο οργανωμένων γιορτών - μνημόσυνων - μουσειακών εκδηλώσεων. Οι νεο-Διευθυντές - Εξουσιαστές το 'χουν μάθει καλά το

ΤΟ ΣΚΕΠΑΡΝΙ

μάθημά τους. Γιγάντιες εκδηλώσεις, χιλιάδες εκατομμύρια "λαού", μάζας, να παρakoλοουθεί το χάσιμο της συνείδησης, την ισοπεδοποίηση, την αλλοτρίωση, την μηχανική κίνηση, την Παρέλαση όλων των Επώνυμων - Ανώνυμων της Κυριαρχίας, της Δημοκρατίας και της "Ελευθερίας". Μα, αλήθεια τί είναι αυτό το Δύο; Τι είναι αυτό το Κρυφό νόημα, αυτό το διαβολοσταλμένο, το εξορισμένο, το αφορισμένο, το Κρίσιμο, το Ύποπτο, το Κακό που όλοι αποφεύγουν: Το Δύο είναι το Άμεσο. Το Δύο είναι τα οδοφράγματα. Είναι η Φωτιά. Είναι η Σύγκρουση. Είναι το Σπάσιμο. Είναι η Τράπεζα που λεηλατείται. Είναι η επίθεση με γυμνά χέρια απέναντι στους φύλακες, τί ειρωνεία στο υπουργείο Δημόσιας Τάξης!!!, είναι το πέρασμα από την Θέση στην φρενιασμένη Δράση, στο συναίσθημα της Οργής, στην αντίσταση, στην μανιασμένη Επίθεση απέναντι σε κάθε τι που σκοτώνει κάθε συναίσθημα. Απέναντι στον πουλημένο κόσμο της Δύναμης και του Χρήματος, στον κόσμο της Ανταλλαγής, της Ιδιοκτησίας και της ηθικής Σαπίλας. Είναι η Αυτοθυσία. Είναι το χάσιμο κάθε σκέψης για το Θάνατο τον Καθημερινό και τον Τυπικό. Είναι η Ζωή. Είναι η Αμεσότητα, το Καινούργιο, το Όμορφο, το Δυνατό. Είναι το Όνειρο. Είναι όλα εκείνα που το Κοινωνικό Συμβόλαιο έρχεται να αποδιώξει, να εξωράσει, να σκοτώσει. Είναι η αντίδραση του Θυμικού απέναντι στη στυγνή Λογική. Είναι το συναίσθημα απέναντι στην Εκμετάλλευση. Η Ελπίδα απέναντι στην Ανυπαρξία, την Ανωμμία και το Σκοτάδι. Είναι ο μηδενισμός του Συμφέροντος, κάθε τι Σάπιου, κάθε τι που από την πρώτη στιγμή ερχόταν να σκοτώσει οτιδήποτε Παιδικό. Δηλαδή το Παιγνίδι, τον Έρωτα, την Αλήθεια, την Αγάπη, την απλότητα, την μονόλογη πρόταση, το θεατρικό διάλογο. Το Δύο είναι όλα εκείνα που ανακάλυψαν όλες εκείνες οι λίγες χιλιάδες και όχι τα εκατομμύρια των μετέπειτα γιορτασμών, των οδοφραγμάτων της Παρασκευής 16 Νοέμβρη '73. Το Δύο που ανακάλυψαν κλαίγοντας από τα δακρυγόνα και τα εμετικά των σκυλιών των δυνάμεων καταστολής, νιώθοντας τις σφαίρες, το καυτό μέταλλο μέσα τους, νιώθοντας και αισθανόμενοι τον Κίνδυνο, αντικρύζοντας τους φύλακες στην πτώση, στις φυλακές. Το Δύο είναι η Σύγκρουση. Είναι η κίνηση από τον εφησυχασμό, το βόλεμα, την παθητικότητα, την άδεια γκριμάτσα όταν γυρνάς σπίτι από την άθλια θεσούλα και την ίδια άθλια ασχολία, το να γυρνάς και να βλέπεις άθλια πρόσωπα. Το Δύο είναι η Αμφιβολία, η αναζήτηση, η πορεία απέναντι σε Άβατους, δύσκολους Δρόμους, όπου το δυνατό χάνει την έννοια του, χάνει τον ειρμό του με το α-δύνατο και γίνεται μια βεβαιότητα πολύ επικίνδυνη για κάθε λογής Κρατούντα.

Το Δύο είναι εκείνο που ξανα-ανακάλυψαν για λίγες στιγμές μόνο οι νεο-προλετάριοι της 16ης Νοέμβρη του '80. Είναι η Τιμιότητα και η Εμπιστοσύνη σε κάθε γνήσιο που κουβαλάει μέσα της αυτή η επικίνδυνη γενιά της Σίγησης των Καιρών.

Το Δύο λοιπόν όσο και να προσπαθούν να το ξεχάσουν οι Κυρίαρχοι αυτό δεν φεύγει από τηθύμηση εκείνων που το αισθάνθηκαν έστω για μια στιγμή.

- Το Δύο δεν πεθαίνει για τις Φιέστες και τα Μελοδράματα.
- Το Δύο Υπάρχει σαν Λύτρωση. Σαν Έξοδος...
- Στον Αγέρα Που θα περπατάμε τις μέρες του Θριάμβου του Ένα.
- Μέσα μας Το κουβαλάμε, πιστεύοντας στο Διαφορετικό.
- Χωρίς λόγο Ούτε μανιχαϊστές, ούτε Μεταφυσικοί Ιεχωβάδες.
- Ίσως. Να είμαστε οι καλύτεροι μετά τους Πρώτους.
- Αδιόρθωτοι Γιατί δεν έχουμε τίποτε να διορθώσουμε μέσα μας.
- Αληθινοί. Όταν αυτοί βιώνουν το Ψέμα, τότε τί μένει σ' εμάς; Η Αλήθεια.
- Αναρχικοί Την Εξουσία του Καυτού Μεταλλου, την κάθε Εξουσία την φτύνουμε και την αρνιόμαστε.
- Ελεύθεροι Γιατί τα δεσμά είναι γι' αυτούς που τα αποδέχονται

Τέσσερες γενιές διασταυρώνονται στα Χαυτεία και μεσω της Πατησίων πορεύονται στο Πολυτεχνείο. Τα όρια της Αθήνας συνεχίζουν μέχρι το Μουσείο 100 μέτρα πιο κάτω κι αυτό λόγω παράδοσης. Αυτή η συρρίκνωση έχει εδώ τα οριακά της σημεία και επίπεδα. Βέβαια στην εποχή μας η κατασκευή κλειδιών γίνεται σε δευτερόλεπτα' γι' αυτό αισιοδοξούμε για το ξεκλείδωμα του ορίζοντα. Η υπεραγορά συνεχίζει εκπτάσεις. Στη Στουρνάρα αυξάνονται οι εκτρώσεις. Στην Πατησίων αναγγέλλονται εξώσεις. Στο Πολυτεχνείο ΟΜΩΣ; Συνεχίζονται αργά αλλά σταθερά οι εξαυλώσεις συν τις εξερώσεις και υπερυψώσεις. Δια γυμνού μυαλού και οφθαλμού φαίνεται σαν ένα κτριακό μανιτάρι που κάθε χρόνο στην επέτειό του παίρνει ύψος ένα μέτρο.

Έτσι τώρα που μετρώ από το κράσπεδο του πεζοδρόμιου δηλαδή από τη βάση μέχρι να το συναντήσω, αριθμώ 10 μέτρα. Η Υπερύψωση αυτή έκοψε τους εδαφικούς δεσμούς με το κράσπεδο. Αλλά δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα διέλευσης συγκοινωνιακό, ραντε-βουδικό. Όλα γίνονται όπως πρώτα.

Μόνο για να το δεις ο' όλη του την έκταση είναι ανάγκη να χρησιμοποιήσεις σκάλα. Φαντάσου μια σκάλα στην Πατησίων. Ο κόσμος το 'μαθε απ' έξω κι ανακατωτά απ' τις περιγραφές των πρωταγωνιστών στις εφημερίδες, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση. Τι να δει; Αυτό το μετέωρο πράμα εξηγήθηκε σαν ονειρώδικη οφθαλμαπάτη. Η κοπελιά πρωταγωνίστρια της υπερύψωσης αυτού του κτιρίου ήρθε και στάθηκε απέναντι στη στάση των τρόλεϋ με το συνοδό της. Η σεμνότητά της δένονταν απόλυτα με την ιερότητα του χώρου. Επειδή όμως ως λέγεται, "ο λαός δεν ξεχνά", γύρω της στριμώχτηκε ένα πλήθος που την επευφημούσε. Έγινε αδιαχώρητο. Ο συνοδός της τη σήκωσε για να τη βλέπει το πλήθος που συνέρρεε απ' όλα τα σημεία. Η κοπέλα εθνικά σοβαρή, στο ύψος των περιστάσεων απήυθνε αγωνιστικό χαίρετισμό.

Τότε μπροστά στο Πολυτεχνείο, ακούστηκε ένα γκαπ-γκουπ διαπεραστικό, σεισμογόνο. Σταμάτησαν οι επευφημίες' ο λαός έκανε διάδρομο. Φάνηκε στην άλλη άκρη ένας άντρας να στριφογυρνάει πάνω απ' τα κεφάλια ένα σκερπάνι και να συνθλίβει τη βάση. Η κοπέλα ούρλιαξε. Τσακίστε τώρα τα τσογλάνια!

Επακολούθησε μεγάλη υστερία. Η μάζα συσπειρώθηκε, έφτιαξε αλυσίδες και όρμησε σε διάταξη λοξής φάλαγγας. Μπορείτε να συλλάβετε την έκβαση αυτής της επίθεσης. Η πρωταγωνίστρια περήφανη για το λού άρχισε τον εθνικό ύμνο. Αντήχησε η Πατησίων, η Αθήνα, το Μουσείο.

Οι μικροπωλητές μυρίστηκαν μάσα και μοσχοπούλησαν τα γαρύφαλλα, τα σουβλάκια, το μαλλί της γριας και της παρθένας. Τότε το Πολυτεχνείο υπερυψώθηκε άλλο μισό μέτρο. Θεωρώ απαραίτητο να σας πληροφορήσω ότι η υπερύψωση δεν σημαίνει και μετακίνηση. Θα παραμείνει στον ίδιο χώρο που του ανήκει. Δεν υπάρχει λόγος ν' ανησυχείτε για την τύχη της Πατησίων, της Αθήνας και γενικότερα της Ελλάδας. Το Πολυτεχνείο Ζει!!!!.....

Ζει, υπερυψώνεται και διογκώνεται. Μη σπρώχνεστε, όλοι θα στεγαστείτε. Υπάρχει μέριμνα και προγραμματισμός. Όσο για σένα φίλε μου με το σκεπάρνι μάθε ότι οι πληγές σου είναι μελίρρυτες και οι μύγες θα πέφτουν πάνω σου μαζικά, υστερικά και παθιασμένα. Και μην ξεχνάμε: Το κτριακό μανιτάρι συνεχώς αλαφραίνει και κερδίζει ύψος.

Η ανάληψή του δίνει μάχη και την κερδίζει πόντο τον πόντο, μέτρο το μέτρο.

Κολιός Κώστας

R O M A N N

S P R I N G

ΡΟΜΗ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1977: ΤΑ ΠΑΝΕΛΙΘΗΜΙΑ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ ΓΝΩΣΤΑ ΩΣ "ΑΠΟΡΟΗΤΑ ΟΧΥΡΑ", ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΕΡΓΟΥΣ ΝΕΟΥΣ, ΕΧΟΥΝ ΚΑΤΑΛΗΦΕΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΟΥΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΘΙΣΑΚΤΕΩΝ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΕΡΙΚΟΠΕΣ ΤΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ. ΟΠΛΙΣΜΕΝΟΙ ΦΑΣΙΣΤΕΣ ΕΙΣΒΑΛΛΟΥΝ ΣΤΟ ΠΑΝΕΛΙΣΤΗΜΙΟ. ΔΥΟ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΡΑΥΜΑΤΙΖΟΝΤΑΙ.
Ο ΣΚΑΕ ΣΟΒΑΡΑ.

© SPAIN 21

Ο ΣΑΛΒΑΤΟΡΕ ΑΒΟΛΙΟ ΕΡΓΑΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥ, ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΤΑΙ ΤΗΝ ΚΟΡΗ ΤΟΥ ΣΥΛΒΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΦΑΓΗΤΟ.

ΧΑΙΡΟΜΑΙ ΡΟΥ ΣΕ ΒΛΕΠΩ ΠΑΤΕΡΑ. ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ ΕΙΝΑΙ ΑΡΚΕΤΟΣ ΚΑΙΡΟΣ!

ΣΥΛΒΙΑ ΜΟΙΑΖΕΙ ΟΠΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΠΟΛΥ ΜΕ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΣΟΥ ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ ΡΟΥ ΣΕ ΒΛΕΠΩ.

ΩΡΑΙΟ ΤΟ ΕΠΙΤΑΚΙ ΣΟΥ. ΕΥ! ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΥΤΟ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑ;

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΜΟΥ ΚΑΣΕΤΟΦΩΝΟ. ΓΙΑ ΝΑ ΑΚΟΥΣ ΤΟ "ΡΑΔΙΟ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ" *RADIO CITTÀ FUTURA* ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΟΛΛΟΥΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

*ΡΩΜΑΤΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ

ΚΑΛΑ, ΚΑΙ ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΣ ΜΙΑ ΦΤΕΧΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ ΣΑΝ ΚΙ ΕΞΕΝΑ Ν' ΑΓΟΡΑΞΕΙ ΤΕΤΟΙΟ ΠΡΑΓΜΑ;

ΔΕΝ ΤΟ ΑΓΟΡΑΞΑΙ! ΕΓΩ ΚΑΙ ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΜΟΥ ΚΑΝΑΜΕ ΛΙΓΑ "ΠΡΟΛΕΤΑΡΙΑΚΑ ΨΩΝΙΑ"

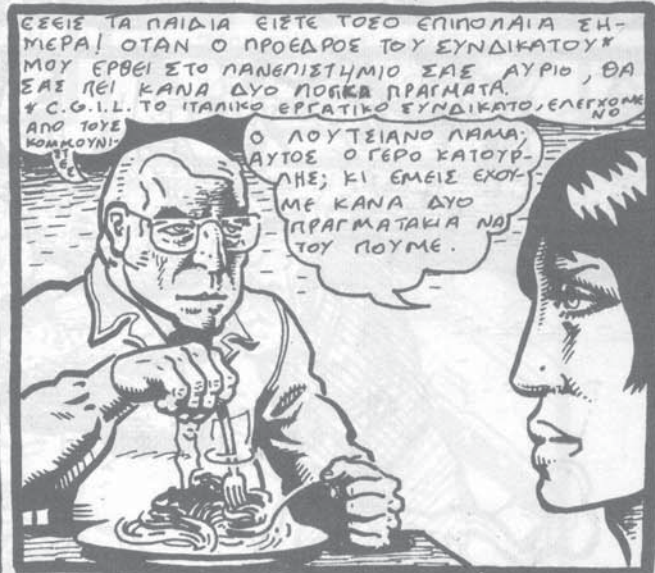
ΚΟΙΤΑ... ΑΝ ΗΚΟΥΜΕ ΟΛΟΙ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΣΗ, ΕΜΕΙΣ ΚΑΤΑΧΕΥΑΖΟΥΜΕ ΤΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ, ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΜΗΝ ΠΑΡΟΥΜΕ ΚΑΙ ΜΕΡΙΚΑ ΑΠ' ΑΥΤΑ ΠΙΣ;

ΤΙ;

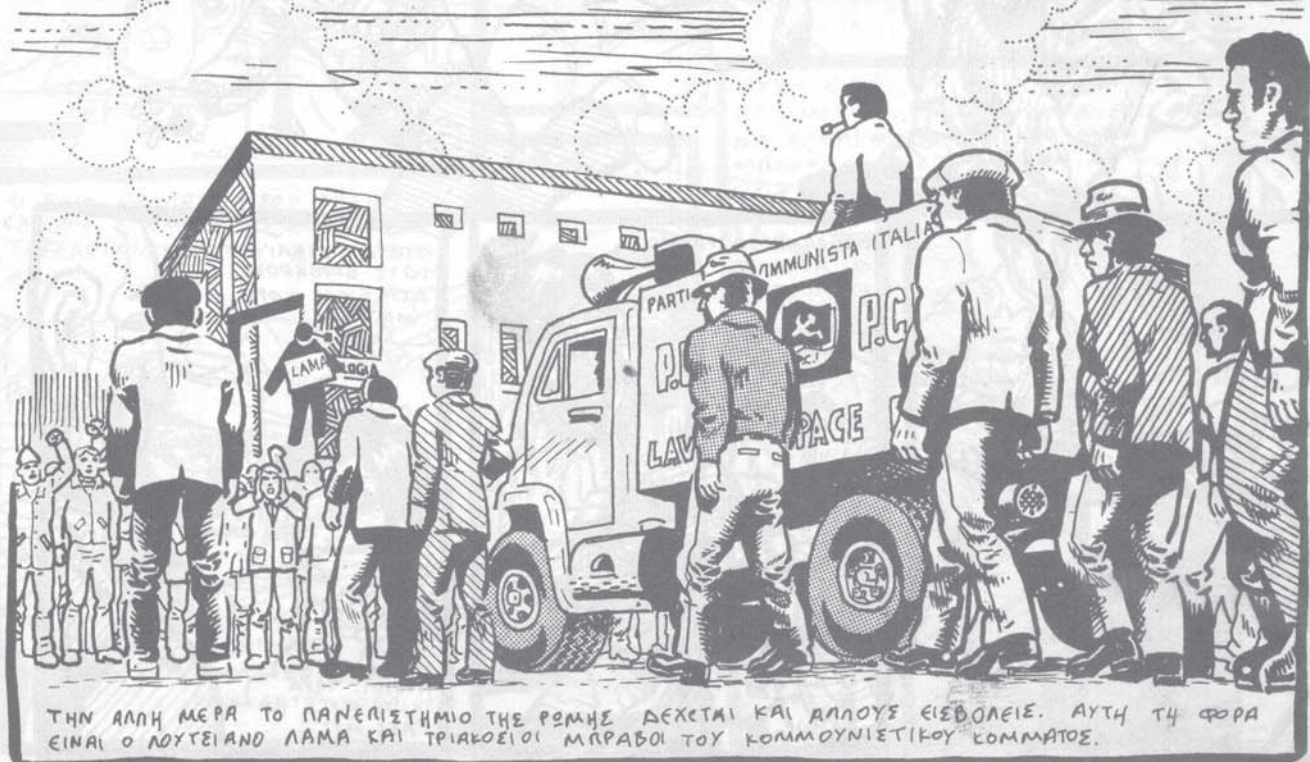
ΕΓΩ ΑΥΤΟ ΤΟ ΛΕΩ ΚΛΕΨΙΑ, ΤΕΤΟΙΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΔΙΝΟΥΝ ΑΦΟΡΜΗ ΣΤΟΥΣ ΦΑΣΙΣΤΕΣ.

Α! ΑΥΤΟ ΗΤΑΝ ΠΟΥ ΤΟΥΣ ΕΚΑΝΕ ΝΑ ΕΡΘΟΥΝ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΧΕΣΕ ΚΑΙ ΝΑ ΠΥΡΟΒΟΛΗΣΟΥΝ ΔΥΟ ΦΙΛΟΥΣ ΜΟΥ;

ΕΞΕΙΣ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΕΙΣΤΕ ΤΟΣΟ ΕΠΙΠΟΛΑΙΑ ΣΗΜΕΡΑ! ΟΤΑΝ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΙΚΑΤΟΥ ΜΟΥ ΕΡΘΕΙ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΣΑΣ ΑΥΡΙΟ, ΘΑ ΣΑΣ ΠΕΙ ΚΑΝΑ ΔΥΟ ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ, Ψ.Ο.Ι.Ι. ΤΟ ΙΤΑΛΙΚΟ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΥΝΔΙΚΑΤΟ, ΕΛΕΓΧΟΥΜΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΕΣ.

Ο ΛΟΥΤΕΙΑΝΟ ΛΑΜΑ, ΑΥΤΟΣ Ο ΓΕΡΟ ΚΑΤΟΥΡΛΗΣ; ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΕΧΟΥΜΕ ΚΑΝΑ ΔΥΟ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΝΑ ΤΟΥ ΠΟΥΜΕ.

ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΜΕΡΑ ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥΣ ΕΙΣΒΟΛΕΙΣ. ΑΥΤΗ ΤΗ ΦΟΡΑ ΕΙΝΑΙ Ο ΛΟΥΤΕΙΑΝΟ ΛΑΜΑ ΚΑΙ ΤΡΙΑΚΟΣΙΟΙ ΜΑΡΑΒΟΙ ΤΟΥ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ.

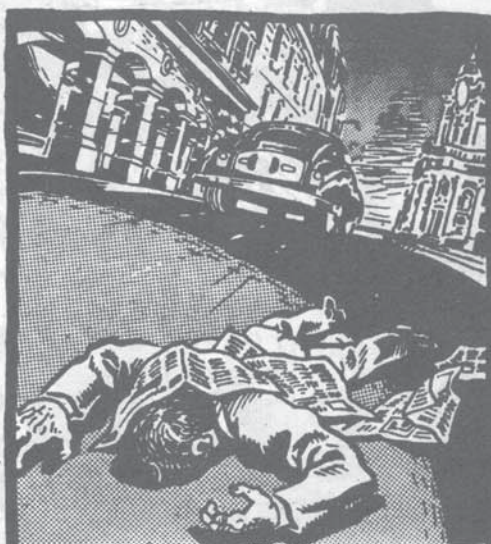

11. ΜΑΡΤΙΟΥ: ΜΠΟΛΣΕΒΙΑ. ΕΝΑΣ ΑΟΠΛΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ ΠΥΡΟΒΟΛΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΣΚΟΤΕΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΕΤΥΝΟΜΙΑ

ΜΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΜΑΪΗΣ: ΣΟΛΗ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ. ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΠΕΡΝΑΕΙ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΠΟΘΕΣ, ΠΥΡΟΒΟΛΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΛΕΗΛΑΤΟΝΤΑΙ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 1977: ΚΑΘΩΣ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΚΑΤΑΡΕΕΙ, ΟΙ ΕΡΥΘΡΕΣ ΤΑΞΙΑΡΧΙΕΣ ΑΡΧΙΖΟΥΝ ΤΙΣ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΔΕΦΕΝΤΙΚΑ...

ΕΞΙ ΜΗΝΕΣ ΑΡΓΟΤΕΡΑ, Ο ΣΑΛΒΑΤΟΡΕ ΣΥΝΑΝΤΑΕΙ ΤΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΤΟΥ ΤΟΜΑ ΤΟΥ Κ.Κ.Ι. ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ.

ΣΤΟΝ ΟΥΡΑΝΟ Ε'ΕΨΑΧΝΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΓΗ ΣΕ ΒΡΗΚΑ. ΤΙ ΚΑΝΕΙΣ; ΤΙ ΚΑΝΕΙ Η ΣΥΛΒΙΑ;

ΕΓΩ ΕΙΜΑΙ ΚΑΛΑ ΥΠΟΘΕΤΩ, ΑΛΛΗ Η ΣΥΛΒΙΑ ΕΧΕΙ ΜΠΛΕΞΕΙ ΜΕ ΕΚΕΙΝΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΡΕΛΛΟΥΣ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥΣ. ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΤΗ ΒΓΑΛΟΥΝ ΣΑΝΑ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΤΗΝ ΠΕΡΑΞΜΕΝΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΑΥΤΟΙ ΕΙΝΑΙ, ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΒΡΟΥΜΕ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΟΥΣ ΕΤΕΙ ΟΣΤΕ ΝΑ ΑΠΟΛΥΘΟΥΝ ΚΑΙ ΝΑ ΜΗΝ ΜΠΛΕΦΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΠΟΔΙΑ ΜΑΣ.

ΓΙ ΑΥΤΟ ΗΘΕΛΑ ΝΑ ΣΟΥ ΜΙΛΗΣΩ... ΞΕΡΕΙΣ ΕΧΟΥΜΕ ΚΙ ΕΜΕΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΤΑΡΑΧΟΠΟΙΟΥΣ ΠΟΥ ΔΟΥΛΕΥΟΥΝ ΕΔΩ!

ΝΑΙ! ΕΙΔΑ ΜΙΑ ΠΡΟΚΥΡΗΞΗ ΠΟΥ ΜΑΣ ΚΑΛΟΥΣΕ ΝΑ ΣΑΜΠΟΤΑΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΝΤΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1978: ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΗΓΕΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΥΘΡΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΣΤΗ ΡΩΜΗ, ΟΙ ΑΥΤΟΝΟΜΟΙ ΕΥΚΕΝΤΡΟΝΟΜΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΗΘΟΥΝ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ.

ΚΑΤΩ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ!
ΚΑΤΩ ΟΙ ΕΡΥΘΡΕΣ
ΤΑΞΙΑΡΧΙΕΣ!

ΤΕΛΟΣ!

ΜΙΛΙΤΑΡΙΣΜΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΑΝΩ Σ' ΕΝΑΝ ΕΦΙΑΛΤΗ¹

Του Γιάννη Θαλασσινού

"... μερικές φορές, το να κάνεις μια ορθολογική και συνεπή ανάλυση μπορεί να σημαίνει να βάλεις τον ορθολογισμό πάνω από το αντικείμενο της ίδιας της ανάλυσης. Κι αν, τελικά, αυτό το αντικείμενο ήταν ανορθολογικό;"

E.P. THOMSON(2)

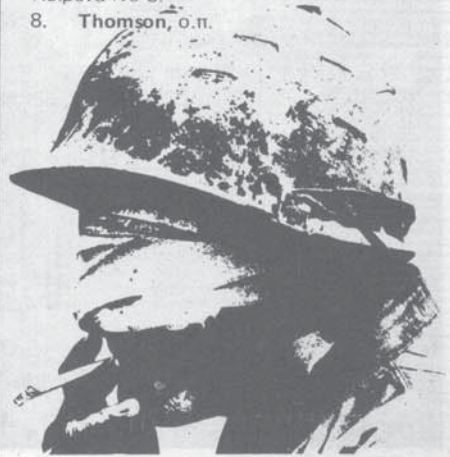
Αν η γλώσσα είναι το επιχείρημα, τότε αυτό πρέπει να εκφραστεί μέσα από την ίδια την γλώσσα. Εάν το αντικείμενο του επιχειρήματος είναι ανορθολογικό ή ακόμα και παράλογο, τότε τούτο οφείλει να εκφραστεί είτε μέσα από μη-ορθολογικές ή ακόμα και αντι-ορθολογικές μεθόδους. Αυτό αποτελεί και το λόγο που το αντιμιλιταριστικό κίνημα, όποτε υπήρξε ιστορικά, είχε κύτταρα αλλά δεν είχε σώμα. Από την ένωση της Διεθνούς Αντιμιλιταριστικής Ένωσης(3) στις αρχές του αιώνα, και με το θάνατο του νεογέννητου, όλες οι κινήσεις, έστω και σε επίπεδο σκέψης, στάθηκαν μεμονωμένες, αποσπασματικές, και φυσικά απομονώνονται όσο ζουν, και το χειρότερο, αυτό συχνά γίνεται με τη θέληση αυτών που το ζουν. Είναι ένα ακόμα ιστορικό δυστύχημα το ότι η αντίσταση ενάντια στον μιλιταρισμό κατέληγε πάντα να είναι η ατομική άρνηση της σύνθεσης ακόμα και αυτής της απλής ατομικής αντίστασης. Είμαστε ανεπαρκείς. Και σαν κοινωνικό κίνημα αποδειχθήκαμε ακόμα πιο ανεπαρκείς, γιατί η ιστορική μας αδράνεια ήταν αυτή που ανεχτικά υποβόηθησε την δυναμική του μιλιταρισμού στον μετασχηματισμό του από μέσο στήριξης της εξουσίας σε αναπαραγόμενη εξουσία. Γιατί το λάθος βρίσκεται στο να πιστεύουμε σήμερα στα τέλη του αιώνα ότι ο μιλιταρισμός είναι μόνο η στολή, η πειθαρχία και ο πόλεμος. Η ανικανότητά μας να χαμογελάσουμε με κατανόηση ο ένας στον άλλον, και η νεύρωση της ατομικής ομαδοποίησης και διαχωριστικής προσωπικότητας, μας αφήνει μονάχους και μίζερους να "αντισταθούμε" στο τέρας, κύτταρο του οποίου αποτελούμε. Μια κριτική στον μιλιταρισμό δεν μπορεί να είναι τίποτα άλλο παρά αυτοκριτική.

Ο μιλιταρισμός δεν γεννήθηκε βέβαια με τον καπιταλισμό αν και "είναι ένα φαινόμενο βαθιά ριζωμένο στη δομή των διαφερόμενων ταξικά κοινωνιών, και που μπορεί να έχει, μέσα στον ίδιο τύπο κοινωνικής τάξης πραγμάτων, ανάλογα με τις ειδικές φυσικές, πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές περιστάσεις κάθε κράτους και επικράτειας, μια τεράστια ποικιλία μορφών"(4). Ο καπιταλισμός παράβλεψε τον στρατιωτικό μηχανισμό από τα φεουδαρχικά σχήματα χρησιμοποιώντας αυτόν τον ίδιο εναντίον τους, ενώ ταυτόχρονα τον εκουχρόνιζε και στην πράξη. Μέσα σ' αυτή όμως την ιστορική διαδικασία, ο στρατιωτικός μηχανισμός, από αμύγδα μεσοστήριξης της εξουσίας άρχισε να μετασχηματίζεται σε σ υ ν ε ξ ο υ σ ι ά ζ ο ν τ α παίρνοντας ταυτόχρονα μέρος και στην παραγωγή αλλά και τη διάθεσή της. Από τη στιγμή που ο στρατιωτικός μηχανισμός άρ-

χισε να παίρνει μέρος ή και να επηρεάζει την πολιτικο-ιδεολογική εξέλιξη, ο μηχανισμός αυτός γινόταν μ ι λ ι τ α ρ ι σ μ ο ς. Μ' άλλα λόγια ο μιλιταρισμός που μελετάει ο Λήμπεχτ αποτελεί την ιστορικά παιδική ηλικία του σημερινού μιλιταρισμού, και εκεί βέβαια έγκειται και η αξία του βιβλίου. Ο μιλιταρισμός είναι κατ' αυτόν τον τρόπο χαρακτηριστικό του καπιταλισμού (αντίθετα μ' αυτό που υποστήριζε(5) ο Λήμπεχτ) στο βαθμό που αυτός αποτελεί το ιερό της πολιτικής εξουσίας και παράλληλα αντανάκλαει συμπυκνωμένες τις δομικές εξουσίες της κοινωνίας. Ένας από τους ρόλους του μιλιταρισμού, πέρα από τους γνωστούς και μερικούς που θα αναφέρουμε πιο κάτω, είναι να διατηρεί τα χωρικά και χρονικά σύνορα εξουσίας - εξουσιαζόμενων. Ο υπέρτατος αυτός διαχωρισμός είναι το αποτέλεσμα μιας (δαρβινικής, πιθανότατα) κληρονομικότητας κουλτούρας(6) που την κουβαλάμε όπως τα χρωμοσώματα. Η στρατιωτικοποιημένη σύλληψή μας, γέννησή μας, η στρατιωτικοποιημένη οικογένεια, σχολείο, πτυχίο, ο στρατιωτικοποιημένος στρατός, δουλειά, σύνταξη, μέχρι και τον μελετημένο στρατιωτικοποιημένο θάνατό μας, καταμαρτυρούν το μέγεθος και τις διάστάσεις του τέρατος. Όσο εμείς κοιμόμασταν ψηφίζοντας ή "βρίσκοντάς την", ο ιμπεριαλισμός του τέρατος αναπτύχθηκε μέσα μας σαν καρκίνος. Αυτό που προσπαθεί να μας πει σήμερα είναι ότι για να το σκοτώσουμε πρέπει να πεθάνουμε. Είναι όμως αυτό αναγκαίο; Μπορεί αυτή η ορμή για την τάση προς τον αφανισμό(7) να σταματήσει; Για να την ανακόψουμε ίσως πρώτα πρέπει να την κατανοήσουμε. Και επειδή παίρνουμε μέρος στο "φαινόμενο" της διαδικασίας προς τον δικό μας αφανισμό, οι κλασικές θεωρίες αποκτούν ιστορική-μυσειακή αξία. Γιατί "ο ιμπεριαλισμός" είναι μια κατηγορία, μια έννοια, που δεν μπορεί να εκφράσει όλες τις αντιθέσεις και συγκρούσεις σε παγκόσμιο επίπεδο. Η σημερινή κατάσταση δεν έχει προηγουμένως, κι αν προσαθήσουμε να την περιγράψουμε με ανακριβείς όρους, διατρέχουμε τον κίνδυνο να μην μπορέσουμε να την πιάσουμε. Είναι μια κατάσταση ανταγωνισμού και αμοιβαιότητας, γιατί η αύξηση των εξοπλισμών και από τις δυο μεριές πραγματοποιείται σε μεγάλο μέρος σύμφωνα με μια αμοιβαία λογική και ρυθμίζεται, ακόμα, ως ένα βαθμό από κανόνες που είναι αποδεχτοί κι από τους δύο"(8). Στο πολιτικό λοιπόν πεδίο ο παραλογισμός έχει αποκτήσει την δική του λογική και, βέβαια, αυτό δεν θα μας πείραζε μια κι ο καθένας έχει τα βίτσια του, αλλά εδώ δεν μιλάμε για κά-

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Αυτή η παρουσίαση αποτελεί σημειώσεις κάποιας μελέτης που πιθανόν να δημοσιευτεί στα ΚΕΙΜΕΝΑ Νο 10, αν είναι έτοιμη μέχρι τότε.
2. Από το θαυμάσιο άρθρο του E. P. Thomson, σε μετάφραση, στα ΚΕΙΜΕΝΑ Νο 8.
3. Καρλ Λήμπεχτ "Μιλιταρισμός και Αντιμιλιταρισμός", εκδόσεις Παρουσία, 1983. Στη διορατική αυτή μελέτη του θέματος, που έγινε βέβαια το 1907, ο Λήμπεχτ αναλύει τα πράγματα στο σοσιαλιστικό πνεύμα της εποχής του παρουσιάζοντας παράλληλα σπουδαία ιστορικά στοιχεία. Δεν υπάρχει άλλη εμπειριστατωμένη μελέτη του είδους, αν και μπορεί κανείς να βρει άρθρα ή ειδικευμένες δημοσιεύσεις. Το βιβλίο αυτό αποτελεί ένα "πρέπει" για όσους ενδιαφέρονται για το θέμα.
4. Λήμπεχτ, ο.π. σελ. 23.
5. Λήμπεχτ, ο.π. σελ. 35.
6. Αφιερωμένο ειδικά στην **Heidrun Hartmann**: είμαστε, τα ανθρώπινα όντα, τελικά, φορείς κουλτούρας. Κουβαλάμε τη διαχωριστική μας κουλτούρα σαν τα επιπλέον λευκά αιμοσφαίρια στη λευχαιμία, σαν άντρες, γυναίκες, ομοφυλόφιλοι, επαναστάτες, παιδιά, θείοι, μαμάδες, μπαμπάδες, ιταλοί, νότιοι, βόρειοι, ορθόδοξοι, καμάκια, γκόμενες, κλπ. κλπ. Άλλο όμως να το γνωρίζουμε και να το πολεμάμε, κι άλλο να το θεωρητικοποιούμε και να το εκμεταλλευόμαστε σαν εμπόρευμα μοντέρνα εθνικιστικά (βλ. Σαββόπουλοι κ.ά.) στο όνομα του εφήμερου "νεωτερισμού" και παλμπαδισμού μας. Καιρός να κηρύξουμε τον πόλεμο ενάντια στην παιδική μας ηλικία (Τάσος Ζώγκος), με την ψυχολογική έννοια του όρου βέβαια, κι όχι αυτήν του παιχνιδιού.
7. Φράση που χρησιμοποίησε ο Thomson, Κείμενα Νο 8.
8. Thomson, ο.π.

ποιον πόλεμο απέναντι στον οποίο καλούμαστε να πάρουμε θέση: εδώ πρόκειται για την ύπαρξη του ανθρώπινου είδους στον πλανήτη. Βρισκόμαστε στην παράλογη θέση να χρειάζεται να πάρουμε μια λογική θέση απέναντι στην δική μας δολοφονία. Ίσως, εάν επρόκειτο για αυτοκτονία, τα πράγματα να ήταν πιο απλά, μια και ο καθένας θα αποφάσιζε για τον εαυτό του. Εδώ όμως ίσως είναι ανάγκη να αποφασίσουμε όλοι οι εξουσιαζόμενοι για το αν επιθυμούμε να γίνουμε θύματα μαζικής δολοφονίας(9). Γιατί, αν ο милитарισμός αναπτύχθηκε σαν πρακτική, ιδεολογία και συνείδηση προκειμένου να λειτουργήσει σα μέσο για την διατήρηση ή και εξάπλωση κάποιας μορφής εξουσίας, σήμερα ο ίδιος αποτελεί και το σκοπό της ύπαρξής του. Και αυτή η ύπαρξη αναπαράγεται μέσα από τις διαδικασίες της βιομηχανικής παραγωγής (εργατικό, επιστημονικό, τεχνολογικό

υπόβαθρο)(10), τις χρήσεις και μεθόδους αναπαραγωγής του κεφαλαίου, συν την συμπύκνωση μιας ιεραρχικής κοινωνίας (με την μυστικότητα και την παραδοχή της). Και μην ξεχνάμε, σε εποχές κρίσης, ότι είμαστε έλληνες, κινέζοι ή γερμανοί, μ' άλλα λόγια οφείλουμε να ξαναγίνουμε εθνικιστές για να σωθεί ο Μηχανισμός: εμείς έτσι κι αλλιώς θα είμαστε πάντα τα πρώτα θύματα στον αγώνα για την επιβίωσή του.

Δεν νομίζω ότι εδώ είναι ο χώρος όπου θα ήταν αναγκαίο να αναπτύξω την οικονομία του милитарισμού. Αυτά εξάλλου αποτελούν γνωστές καταστάσεις, υπόθεση αριθμών, ισοζυγίων και πολιτικών τοποθετήσεων, που μπορεί κανείς να βρει εύκολα άμα ψάξει. Πρέπει όμως να έχουμε το νου μας: η πολιτική οικονομία του милитарισμού είναι περισσότερο περιγραφική παρά αναλυτική(11). Ταλαιπωριόμαστε απέναντι

9. Μιλώ βέβαια για την πυρηνική βόμβα. Δεν έχει καμιά σημασία τίνος είναι, αν είναι καπιταλιστική ή σοσιαλιστική. Σημασία έχει ότι έχουμε μπλεχτεί σε μια ατέρμονη συζήτηση κωδικών, π.χ. Κρούζ, SS-20 κλπ., κι έχουμε χάσει την ουσία.

10. Περίπου οι μισοί επιστήμονες σήμερα στον κόσμο δουλεύουν σε αντικείμενο που έχει σχέση με την πολεμική βιομηχανία. βλ. και Καστοριάδη "Μπροστά στον πόλεμο" σχετικά με τη Ρωσία: "... δεν αποσπά ο Στρατός δεκαπέντε μηχανικούς στους εκατό αλλά τους δεκαπέντε καλύτερους". (Σελ. 25).

Επίσης σημειώστε και κάτι από το ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ (9/10/83), σ' ένα άρθρο σχετικά με την εγκατάσταση των Κρούζ στο Κομίζο της Νότιας Σικελίας: "... Τα τοπικά συνδικάτα αντίθετα, που είχαν αποτρέψει τους εργάτες από το να δουλέψουν στη "βάση του θανάτου", βρέθηκαν σε κρίση: όχι μόνο οι οικοδομοί έτρεξαν να δουλέψουν αλλά ήδη έχουν υποβληθεί 6.500 αιτήσεις ενδιαφερομένων να προσληφθούν σε θέσεις βοηθητικού προσωπικού στη βάση που θα στεγάσει τους πυραύλους Κρούζ."

11. Πρόσφατα έπεσε στα χέρια μου ένα βιβλίο με τίτλο "The Economics of Militarism", των D. Smith και R. Smith, εκδόσεις Pluto Press, 1983. Οι ερίτιμοι αυτοί επιστήμονες (γιατί για τέτοιους πρόκειται, που μάλιστα είχαν και υποτροφίες για τη δουλειά τους) σημειώνουν: Για μας ο όρος "μилитарισμός" είναι περισσότερο περιγραφικός παρά αναλυτικός... Κατονομάζει τις επιπτώσεις των διαφόρων αιτιών — όχι την αιτία των διαφόρων επιπτώσεων". Περιττό να προσθέσω ότι είναι μάπα το καρπούζι, ακόμα και σε επιστημονικούς "όρους" που θα έλεγε ο Feyerabend. Είμαστε μόνοι ακόμα και απέναντι στο εμπορικό δαιμόνιο των εκδοτών, αφήστε πια τα περιοδικά (και αυτού συμπεριλαμβανομένου) και του κάθε, μα κάθε λογής "τύπου", δηλαδή εφημερίδων. Αυτές αποτελούν μια ολόκληρη ιστορία.

στην αδυναμία μας να χαμογελάσουμε με κατανόηση στον πολιτικό μας αντίπαλο. Ίσως ακόμα και να πάρουμε μια μη-μιλιταριστική θέση απέναντι στον ίδιο μας τον εαυτό.

Ο πόλεμος είναι η πιο άμση και θεατή πλευρά του μιλιταρισμού(12). Για τους ανθρώπους που τον έχουν υποστεί, αποτελεί το υπέρτατο κακό, ακόμα κι αν τον προκάλεσαν ή πήραν ενεργό μέρος, π.χ. σ' έναν εμφύλιο. Ένας εμφύλιος πόλεμος πιθανόν να είναι ταξικός, αλλά και ένας επεκτατικός ή αμυντικός πόλεμος δεν παύει να είναι ταξικός, στο μέτρο που γίνεται προς όφελος κάποιων τάξεων που κατέχουν ή θα ήθελαν να κατέχουν την εξουσία. Τα ανώνυμα θύματα είναι εξουσιαζόμενοι, οι επώνυμοι ανήκουν πάντα σ' αυτούς που έχουν ή θα ήθελαν να έχουν την εξουσία. Αυτοί αλληλοεκτιμούνται.

Η φιλοσοφία του πολέμου σαν ηθεματική φιλοσοφία της υποταγής: "Ο πόλεμος είναι ενέργεια, δι' ης επιζητούμεν να εξαναγκάσωμεν τον αντίπαλον να υποταχθῆ εις την θέλησίν μας. Προς τον σκοπόν δε τούτον χρησιμοποιούμεν όλα τα μέσα, άτινα θέτουν εις την διάθεσιν ημών αι επιστήμαι και αι τέχναι, εξαιρέσει περιορισμών τινων, ους επιβάλλει ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Εν τω πολέμω άμεσος αντικειμενικός σκοπός είναι να καταστήσωμεν τον αντίπαλον ανίκανον προς άμυναν. Η λογική, όθεν, επιβάλλει ίνα ο πόλεμος διεξάγεται με άκραν δραστηριότητα. Αι αισθηματολογικαί πλάναι αποτελούν τον μεγαλύτερον κίνδυνον. Η παρεμβολή αρχών ανθρωπιστικής μετριότητας εις την φιλοσοφίαν του πολέμου αποτελεί καθαρόν παραλογισμόν. Δύο αίτια υπεισερχονται, δυνάμενα να αγάθουν τα έθνη εις πόλεμον: η ένστικτος μεταξύ των εχθρότης και η εσκεμμένη τοιαύτη. Η πρώτη τούτων επικρατεί παρά τοις βαρβάρους λαοίς, η δευτέρα παρά τοις πεπολιτισμένους. Η πείρα όμως αποδεικνύει ότι και η δευτέρα δεν αποκλείει την συνύπαρξιν του μάλλον εμπαθούς μίσους."(13).

Το αρχικό πρόβλημα των κρατούντων (λέω "αρχικό" γιατί ήδη έχει λυθεί) ήταν δηλαδή πως "παρά τοις πεπολιτισμένους" να διατηρήσει την "εσκεμμένην" εχθρότητα. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας του μιλι-

ταρισμού, σαν παραγωγική, κοινωνική και συνειδησιακή δραστηριότητα, είχε ήδη αρχίσει.

Ο πόλεμος, σαν συγκεκριμένος ιστορικός χώρος και χρόνος, είναι η διάθεση των προϊόντων αυτής της βιομηχανίας, της εμπορίας τεχνολογικών κατασκευασμάτων, κοινωνικών εντάσεων, και φορτισμένων εθνικιστικών (σ' αντιπαράθεση με το "εθνικών", βλ. του Ρόκερ το μεγάλο έργο "Εθνικισμός και Πολιτισμός", εκδόσεις "Ελεύθερος Τύπος" υπό έκδοση) συνειδησεων. Ο πόλεμος, από την άλλη μεριά, υπενθυμίζει στον εξουσιαζόμενο τις καθημερινές του ήττες, βουλιάζοντάς τον στην ανυπαρξία, όχι τόσο αυτήν των πολλών νεκρών επιθυμίων του, όσο του απόγειου της βιολογικής του μηδαμινότητας από τη μεριά της εξουσίας. Στα κατάστιχα των επιτελείων είμαστε όλοι αριθμοί, ακόμα και αυτοί που τους καταγράφουν.

Στη βιομηχανία του πολέμου είμαστε παραγωγοί και καταναλωτές, και, πάνω απ' όλα, "αναλώσιμα είδη".

Στη βιομηχανία της ειρήνης είμαστε παραγωγοί και καταναλωτές, και, πάνω απ' όλα, είδη προς επεξεργασίαν που πρέπει να προετοιμαστούν και να αποδεχτούν την ταμπέλα του "αναλώσιμου". Δεν είναι παραξενιά της γλώσσας που δεν μπορούμε να μιλήσουμε για ειρήνη χωρίς να μιλάμε για πόλεμο. Ο λόγος είναι ότι ενώ γνωρίζουμε πολύ καλά, και από όλες τις θεωρητικές και πραχτικές πλευρές, τι είναι πόλεμος, εντούτοις έχουμε πλήρη άγνοια για το τι είναι ειρήνη.

Οι θεωρητικοί και πραχτικοί της διάδοσης της πολιτικής άγνοιας και του παράλογου της πολιτικής, έχουν καταφέρει και πάλι να θαυματουργήσουν: Αιώνες τώρα καλλιέργησαν και καλλιεργούν με τρομακτική επιτυχία την εξίσωση

ειρήνη ίσον όχι πόλεμος.

Και αυτό έχει γίνει πολιτικό και κοινωνικό βίωμα των περισσότερων ανθρώπων του πλανήτη.

Γύρω από αυτή την εξίσωση παίζεται όλο το πολιτικό, δεξιάς και αριστεράς(14), αλλά και το έντεχνα συναισθηματικό (κι αυτό είναι το επικίνδυνο) παιχνίδι στον και-

12. Πολλά δοκίμια, προσούρες και βιβλία έχουν γραφτεί στα τελευταία εκατόν-τόσα χρόνια, και στην πραγματικότητα δύο χιλιάδες-τόσα, από τον Αριστοφάνη και τους τραγικούς, με θέμα τον πόλεμο. Βέβαια, η μεταπολεμική Ελλάδα ίσως να μην είχε καιρό, κυνηγημένη όπως ήταν, να ασχοληθεί με την ίδια την ιδεολογία του πολέμου άμεσα, και πολύ περισσότερο με το μιλιταρισμό - μ' άλλα λόγια με την ίδια τη ζωή της. Η μεταδικτατορική Ελλάδα λειτουργήσε αποασματικά στο "χώρο" με την παρουσία δημοσιεύσεων (π.χ. ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΟ Διεθνούς Βιβλιοθήκης), προσούρας (π.χ. Νταλιάνης), ή αναμνήσεων απογοητευμένων από την τετάρτη διεθνή (π.χ. Στίνας, αξιολογώτατος σαν ζωή και ντοκουμέντο). Κάπου "βγήκαν" ή έστω, "προϋπήρξαν" όλα αυτά στις εκ-δια-δηλώσεις ενάντια στον πόλεμο στο Σύνταγμα και τα Προπύλαια, όπου "βγήκε" και το μοναδικό εντόπιο σλόγκαν αντάξιο μέχρι και πρόσφατα ενός ρεαλισμού που ακόμα μπορεί να είναι δυνατός (με την έννοια της πιθανότητας): ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΑ ΨΑΡΙΑ ΤΟΥ. Από τότε δ εν ακούστηκε τίποτα ουσιαστικά πιο πρωτότυπο. Τί κρίμα να στερεώνει η φαντασία αυτών ακόμα που έχουν κάποια ελπίδα να έχουν.

13. Στρατηγού Palat "Η φιλοσοφία του πολέμου κατά τον Κλαούζεβιτς", Στρατιωτική Εγκυκλοπαίδεια, Α-Β, Αθήνα, 1935.

14. Θέλω εδώ να κάνω μίαν αναφορά στην εμπειριστατωμένη μελέτη του Καστοριάδη "Μπροστά στον πόλεμο", ελληνική έκδοση, IMAGO, Αθήνα, που εμπεριέχει το ομώνυμο άρθρο του στο TELOS Νο 46. Εκεί γίνεται και μια καταπληκτική ανάλυση του μιλιταρισμού στην Ρωσία. Ο προσφιλής μου και σίγουρα μεγάλος σκεπτικιστής του καιρού μου Καστοριάδης, θεωρεί τον επερχόμενο μεγάλο πόλεμο σαν αναμέτρηση, ποιοτική και ποσοτική δ ύ ο (άμεσα) στρατοπέδων. Και όμως, δεν είναι έτσι Πωλ...

Επίσης θα ήθελα να σημειώσω ότι έχουμε συνθίσει να θεωρούμε "αριστερά" και την σταλινικής μορφής διακυβέρνηση και είδος εξουσίας, πράγμα που μας έχει επιβληθεί περισσότερο από την Δυτικοκαπιταλιστική εξουσιαστική διάνοηση. Δυστυχώς, ελλείπει ικανών λέξεων και όρων, και εγώ χρησιμοποιώ εδώ τον όρο "αριστερά" με την συμβατική του έννοια.

ρὸ μας. Ο μιλιταρισμὸς ΖΕΙ (ὄχι επιβιώνει απλὰ) στη διάρκεια της "ειρήνης" για να ΘΡΙΑΜΒΕΥΣΕΙ στη διάρκεια του πολέμου. Η "ειρήνη" για τον μιλιταρισμὸ δεν είναι απλὰ η συνέχιση της πολιτικής χωρίς ὄπλα (σε γενική αντιτροφή της περιφημης φράσης του Κλαούζεβιτς), ἀλλὰ η συνέχεια του πολέμου χωρίς την ἄμεση χρησιμοποίηση των ὄπλων.

Η βιομηχανία της "ειρήνης" παράγει υλικὸ και συνειδήσεις που προετοιμάζουν για πόλεμο.

Η βιομηχανία της "ειρήνης" τροφοδοτεῖται ἀπὸ την ηθικὰ καλουπωμένη συνείδηση του διαχωρισμοῦ των μέσων καταστροφῆς του ἀνθρώπινου εἶδους σε "καλά" και "κακά"(15).

Με αὐτὴν την ἔννοια οἱ τρεῖς βασικὲς εἰρηνιστικὲς οργανώσεις στην Ελλάδα πιθανόν να εἶναι ἀντιπολεμικὲς (το "πιθανόν" ἀντανακλάει την ἀντίθεσή τους ἐναντία σε κάποιον συγκεκριμένον πόλεμο), ἀλλὰ βέβαια δεν εἶναι ἀντιμιλιταριστικὲς. Και δεν θα μπορούσαν να εἶναι. "Ἀφήνοντας στην ἄκρη τις ταξικὲς διαιρέσεις, η ἀνάπτυξη των σχέσεων ἐξουσίας εἶναι στην πραγματικὸτητα στενὰ δεμένη με την ἀνάπτυξη της τεχνικῆς των ὄπλων"(16). Ἐτσι οργανώσεις ἐξαρτώμενες ἀπὸ μηχανισμοὺς ἐξουσίας ἀναπόφευκτα τις ἀντανακλούν, και θα ἦταν κουτὸς ἀυτὸς που θα περιμένε ὅτι αὐτὲς θα στρέφονταν ἐναντία σ' ἕνα μηχανισμὸ που σε κατὰλληλο καιρὸ θα στήριζε την ἐξουσία τους. Παράλληλα η διαδικασία της ἀνάπτυξης των σχέσεων ἐξουσίας, σαν κοινωνικὸ ἄνυσμα, ἔχει θετικὴ φορά και ἐπιτάχυνση, και αὐτὸ φαίνεται στην ἀνάπτυξη και χρήση των πυρηνικῶν ὄπλων. Η σύγχρονη χρήση των πυρηνικῶν ὄπλων σαν τελικὸ μέσο συνολικῆς καταστροφῆς και, μέχρι τότε, σα μέσο κοινωνικῆς καθήλωσης και ἐπιβολῆς της ἐγκεφαλικῆς ἀσπῆρας ἀπὸ τη μεριά της ἐξουσίας.

Εἴμαστε γυμνοὶ ἀνάμεσα στην ἐπιβολὴ του φόβου δύο εἰδῶν πολέμου: αὐτοῦ με τα συμβατικὰ ὄπλα και του "ἄλλου" με τα πυρηνικὰ. Οἱ φιλελεύθερες κυβερνήσεις ἔχουν ἤδη διαλέξει το πρῶτο εἶδος. Οἱ προοδευτικοὶ ἄνθρωποι ὄλων των λαῶν υποστηρίζουν τις φιλελεύθερες κυβερνήσεις στην ἐπιλογὴ του συμβατικῆς πολέμου. Και ἐνῶ ὅλοι, και πολὺ σωστά, φωνάζουμε ἐναντία στα πυρηνικὰ, βλέπουμε με ἰκανοποίηση να περνάνε πᾶνω ἀπὸ τα κεφάλια μας δισεκατομμύρια (σ' ὅ,τι νόμισμα διαλέξετε) για το ἐμπόριο συμβατικῶν ὄπλων. Τα χρήματα που χρειάζονται για να δοθοῦν ἰκανοποιητικὴ τροφή, νερό, ἐκπαίδευση, υγεία και κατοικία για κάθε ἄτομο στον πλανήτη, ἔχουν υπολογιστεῖ σε δεκαεφτά δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο. Αὐτὰ τα λεφτὰ τα ξεοδεῖ ο κόσμος (ἀνατολή και δύση) σε ὄπλα κάθε δυο βδομάδες(17). Η ἀνάπηρη συνείδησή μας ἀντανακλάει την ἀνάπηρη ἐλευθερία μας(18).

Η βιομηχανία της "ειρήνης" μας ἔχει πείσει ὅτι εἴμαστε πρόβατα σ' ἕνα μαντρί να ζούμε με το φόβο των λύκων που μας ἔχει υποδείξει.

Και εἴμαστε ἀκόμα πιο γυμνοὶ μπροστὰ στην προοπτικὴ ἀντιμετώπιση της συνδιαλλαγῆς μας με το Μηχανισμὸ. Γιατί εἴμαστε φαντάροι ἀκόμα κι ὅταν δεν φοράμε στολή. Ἀκόμα κι ὅταν με το φύλλο πορείας στην τσέπη γυρίζουμε σπίτια μας, για να λέμε ἀργότερα στους "ἄλλους" ὅτι ἀφοῦ πήγαμε εμεῖς θα πᾶνε κι αὐτοί. Τώρα μάλιστα που "οἱ συνθήκες εἶναι καλύτερες". Ἀπὸ την οἰκογένεια του "να πας ἐπιτέλους στον στρατὸ να γίνεις ἀντρας" ἢ του "να ξεμπλέκεις", μέχρι του να διαβάζουμε στις ἐφημερίδες και τα περιοδικὰ το "γιατί αυτοκτονοῦν οἱ φαντάροι" δηλαδή εμεῖς, και να μην καταλαβαίνουμε (ὄντως!), σ' ὅλη αὐτὴν γραμμὴ παραγωγῆς των συνειδησῶν μας (που ξεκινάει ἀπὸ πολὺ πιο παλιὰ βέβαια ὅπως ἐπώθησε πιο πᾶνω) θριαμβεύει ο μιλιταρισμὸς σαν ἰδεολογία και πραχτική.

Το ἴδιο συμβαίνει και στην ἐπέμβαση της διαχωριστικῆς πολιτικῆς σαν κύρια πολιτικὴ πραχτικὴ στο "χώρο" των φαντάρων. Ἐπαναλαμβάνονται ἐδῶ οἱ διαχωριστικὲς διαδικασίες που ἐπιβλήθηκαν στο εἰρηνιστικὸ κίνημα, ὅπως ἐπώθησε πιο πᾶνω. Το προαιώνιο τέχνασμα της ἐξουσίας, το "διαίρει και βασιλεύει", που ἔχει ἐπιβληθεῖ και σε προσωπικοὺς χώρους καθιστώντας τους ἀκίνδυνους, ἔχει μεγάλη ἐπιτυχία. Σαν παράδοξο ὅμως ἱστορικὸ, ο χώρος των φαντάρων "αὐτοπροστατεύεται" ἀπὸ την ἴδια του την θέση: δηλαδή ἀπὸ την μυστικὸτητα που του ἐπιβάλλεται. Ἐτσι η αὐτο-οργάνωσή του, σαν γεγονός, και παρά τις ἀντιξοότητες που προέρχονται ἀπὸ την ἴδια του την ἱστορικὴ θέση και τις ἐξωτερικὲς διαχωριστικὲς ἐπεμβάσεις που εἴπαμε, ἐμπεριέχει τις ἀπαραίτητες δυνατότητες. Οἱ ἐπιλογὲς ἐνὸς χώρου που αὐτο-οργανώνεται ἀπὸ ἀνάγκη διέπονται ἀπὸ την ἴδια την ἀνάγκη. Θεωρῶ λοιπὸν περιττὲς ως μεμφίμοιρες και μίζερες τις μουρμούρες που προβάλλονται σαν κριτικὴ των ἐπιλογῶν(19).

Συμπερασματικὰ, δεν "κομίζω γλαῦκαν" ἐάν σημειώσω ὅτι μια κοινωνία που ἀναπτύσσει και ἐκουχρονίζει τον καπιταλισμὸ "της" (και μην νομίσετε ὅτι αὐτὸ δεν το ἐπιδιώκει τουλάχιστον και η λενινιστικὴ σημερινὴ ἀντιπολίτευση) ἀναπόφευκτα δίνει προτεραιότητα στο Μηχανισμὸ που θα τον διαφυλάξει σε ἐποχὲς κρίσης. Ἀς μη γελιόμαστε λοιπὸν (για να πρωτοτυπήσουμε): Δεν μπορεί να εἶναι κανεὶς εἰρηνιστῆς χωρίς να εἶναι ἀντιμιλιταριστῆς, γιατί ο μιλιταρισμὸς δεν μπορεί να εἶναι τίποτα ἄλλο παρά ἔνθερμος πολέμιος της ειρήνης.

Ο ἀντιμιλιταριστῆς εἶναι, ἀπὸ τη φύση του ὅρου που ἐνστερνίζεται, εἰρηνιστῆς. Καιρὸς, ἰσως εἶναι, να πᾶψει να το λέει μὸς(20).

15. Βλ. ΚΕΙΜΕΝΑ Νο 9, "Για την εἰρήνη, την πολιτικὴ της και την... πικρὴ της πραγματικὸτητα".

16. Λήμνηστ, ο.π. σελ. 26.

17. Ἀπὸ σκίτσο που πρωτοπαρουσιάστηκε στο Νέο Διεθμιστὴ Λονδίνο, Γενάρης 1980.

18. "Ἐλευθερία ἀνάπηρη πάλι σου τάζουν". Στίχος στο ποίημα "Ἡ Διαθήκη μου" του Μιχάλη Κατσαρού. Το ποίημα αὐτὸ εἶναι κάτι ἀνάλογο με το σημάδι της ἀρβύλας του πρῶτου ἀστροναῦτη που πάτησε στο φεγγάρι. Σημάδι ΠΟΙΗΣΗΣ που μπορεί να ἔχει και παρελθόν, ἀλλὰ θα ἀποτελεῖ (σε μια ἀπαισιόδοξη στιγμή μου) πάντα ΜΕΛΛΟΝ. Στα 1970 πολυγραφημένα ἀντίτυπα της "Διαθήκης" κυκλοφοροῦν χέρι με χέρι στις Σχολές. Στα 80 οἱ ψυχολόγοι ἔχουν το λόγο να ἐξηγήσουν την ἐνοχί των δεκαεφτά (17) ημερῶν ἐορτῶν ἀρχαιοθῆτης πλέον του μύθου. Ἀναρωτιέμαι ἀν ἀνάμεσα στους προσκυνητὲς (γιατί για τέτοιους πρόκειται) θα ὑπάρχει κανεὶς ἀπὸ ὅσους πραγματικὰ πήραν μέρος ἐκεῖνη τη βδομάδα του Νοέμβρη μέσα ἢ ἔξω ἀπὸ το Πολυτεχνεῖο της Ἀθήνας.

19. ... των ἐπιτροπῶν των φαντάρων βέβαια, κι ὄχι αὐτῶν για τους φαντάρους.

Σημειῶνω ἐδῶ και το ἐξῆς, ἀπὸ κύριο ἄρθρο της "Ἐλευθεροτυπίας" (11/10/83), σελ. 4.: "Το ἀνατριχιαστικὸ ὅμως της ὑπόθεσης, δεν βρίσκεται τόσο στην ἐμμονὴ του νέου αὐτοῦ, να πεθάνει με κάθε τρόπο παρά να υπηρετήσει τη θητεία του, ὅσο στην ἐπιμονὴ ἄρνηση των υπευθύνων να καταλάβουν, ὅτι στην περίπτωσή του ὑπῆρχε κάποιον πρόβλημα που ἔπρεπε να αντιμετωπιστεῖ με ἄλλους χειρισμοὺς". Οἱ συντάκτες της "Ε" ἀδυνατοῦν ἀκόμα και να ἀναρωτηθοῦν ΤΙ εἶναι αὐτὸ που κάνει κάποιον νέο να ἀποφασίσει να πεθάνει παρά να υπηρετήσει. Δεν ἔχουν ὅλα τα προβλήματα τεχνοκρατικὲς λύσεις, κύριοι.

20. "Μην το κοιτάτε ἄλλο το ζωντανό, εἶπε ο συνταγματάρχης. Οἱ πετεινοὶ χαλάνε ἀπὸ το πολὺ κοίταγμα" (Μαρκές, "Ο συνταγματάρχης δεν ἔχει κανένα να του γράψει", Νέα Σύνορα, 1983).

Η ΕΠΟΧΗ ΤΩΝ ΚΕΡΑΣΙΩΝ*

Πάρτε το χαμπάρι γέροι
πάρτε το χαμπάρι αρχηγοί της οικογένειας
η εποχή που δίνετε τα παιδιά σας στην πατρίδα
όπως δίνουν ψωμί στα περιστερία
η εποχή αυτή δε θα ξανάρθει πια
πάρτε το απόφαση
τέλειωσε
η εποχή των κερασιών δε θα ξανάρθει πια
το ίδιο και ο καιρός των κουκουτσιών
δε χρειάζεται να αναστενάζετε
πηγαίνετε καλύτερα να κοιμηθείτε
πέφτετε από τη νύστα
το σάβανό σας είναι φρεσκοσιδερωμένο
ο ύπνος που παίρνει τα παιδιά θα περάσει
ετοιμάστε τις σάλιαρες σας
κλείστε τα βλέφαρά σας
ο σκατατζής θα σας πάρει
τέρμα οι τρεις σωματοφύλακες
να ο καιρός των βοθροκαθριστών.

Όταν μ' ένα συμπιεστικό χαμόγελο στο μετρό
μας ρωτούσατε ευγενικά
δυσ τελείες ανοίξετε βισαγωγικά
θα κατεβείτε στον επόμενο νεαρό
ενοούσατε τον πόλεμο
μα δεν μπορείτε να μας τυλίξετε πια
όχι τώρα λοχαγέ, όχι κύριε τάδε,
όχι μπαμπά, όχι μαμά
δε θα κατεβούμε στο επόμενο
ή θα σας κατεβάσουμε πριν από μας
θα φάτε πέταμα απ' το παράθυρο
είναι πιο πρακτικό απ' το νεκροταφείο
είναι πιο ευχάριστο, πιο γρήγορο
είναι λιγότερο ακριβό.

Όταν τραβούσατε τον κλήρο
πάντα το μούτσο καταβρόχιζαν
μα ο καιρός των χαρούμενων ναυαγίων πέρασε
όταν οι ναύαρχοι θα πέσουν στη θάλασσα
εμείς μην υπολογίζετε να τους ριξουμε το σωσίβιο
εκτός κι αν είναι από πέτρα
ή σίδηρο σιδερώματος
Πρέπει να το πάρετε απόφαση
η εποχή των γέρομπισπιρίκιδων τέλειωσε.

Όταν γυρνούσατε από την παρέλαση
με τα παιδιά σας στον ώμο
ήσασταν μεθυσμένοι χωρίς να έχετε πει τίποτα
και το μεδούλι της ραχοκοκυλιάς σας
παλάβωνε από τρέλα και περηφάνια
μπρος απ' το στρατόνα Πεπινιέρ
σας την έδινε
όταν περνούσαν οι θωρακοφόροι καβαλάρηδες
και η στρατιωτική μουσική
σας γαργάλαγε από την κορφή ως τα νύχια
και τα παιδιά που βαστούσατε στους ώμους σας
τ' αφήνατε να γλιστρήσουν στην τρίχρωμη λάσπη
στον πηλό των νεκρών

και οι ώμοι σας καμπούριαζαν
όχι μόνο δεν αφήσατε τα νιάτα μας να περάσουν
μα τα παρατήσατε να χαθούν.

Άνθρωποι αξιότιμοι και αξιοσέβαστοι
στη γειτονιά σας συναντάτε ο ένας τον άλλον
συγγαίρετε ο ένας τον άλλον
πήξετε στην κουβέντα ο ένας τον άλλον
αλίμονο, αλίμονο αγαπητέ κύριε Μπαμπιλά
είχα 3 γιούς και τους έδωσα στην πατρίδα
αλίμονο, αλίμονο αγαπητέ κύριε Αρχίδη
εγώ δεν έδωσα παρά μόνο δυο
κάνει ό,τι μπορεί κανείς, τι είμαστε εμείς!...

Βουλώσατε το γέροι
πάψτε να τρεμουλιάζετε την πεθαμένη σας γλώσσα
ανάμεσα στα δόντια σας από ψεύτικο φίλντισι
η εποχή των αμαξιών με τα μαλλιά
η εποχή με τις καρφίτσες για τ' άλογα
αυτές οι εποχές δεν θα ξανάρθουν πια
στα δεξιά σε τετράδες
μαζέψτε τα γέρικα κόκαλά σας
η κλούβα, η νεκροφόρα των πλουσίων σας περιμένει
γιού τον αγίου Λουδοβίκου ανεβείτε στον ουρανό
η συνεδρίαση τέλειωσε
όλος αυτός ο χαφιτωμένος κοσμάκης θα ξαναβρεθεί
εκεί ψηλά
πλάι στο θεούλη των μπασκινιών
μες στην αυλή του κρατητήριου.

Πίσω παππού
πίσω πατέρα και μάνα
πίσω γεροκαρβανάδες
πίσω οι γεροπαππούδες
πίσω τα γέρικα πουγγιά που δίνουν ελεημοσύνη
η συνεδρίαση τέλειωσε
τώρα για τα παιδιά
θ' αρχίσει το θέαμα.

ΖΑΚ ΠΡΕΒΕΡ

* "Η εποχή των κερασιών": ρομαντικό αστικό τραγουδάκι που βγήκε μετά την κατάλυση της Παρισινής Κομμουνας συνδέοντας το κόκκινο των κερασιών μαζί της.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΠΕΖΟΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΗ
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗ

I

Ο Φριντλινς είχε πελαγώσει κυριολεκτικά. Πρώτη φορά κατέβαινε στην πρωτεύουσα και νόμιζε ότι θα πνιγεί από την πολυκοσμία. Πριν ξεκινήσει για τη δουλειά που είχε στην πρωτεύουσα, ήταν ενθουσιασμένος που θ' αντίκριζε τη μεγαλύτερη πόλη του κόσμου, ενώ τώρα βιαζόταν να ξεμπερδεύει γρήγορα για να γυρίσει πίσω στο ήσυχο χωριό του των πεντακοσίων χιλιάδων κατοίκων!... Δεν τον ενθουσίαζαν πια οι τεράστιες ουρανοκατοικίες που υψώνονταν μέχρι χίλια μέτρα ψηλά στον ουρανό, ούτε τα εναέρια επίπεδα κυκλοφορίας, ούτε το ειδικό δίκτυο αεροκυκλοφορίας των οχημάτων της πρωτεύουσας.

Όταν έβλεπε τις ειδήσεις στο χωριό του, δεν έδινε καμιά σημασία στον εκφωνητή που έλεγε στο τέλος του προγράμματος, "... Ο πληθυσμός στην πρωτεύουσα αύριο, θα κυμανθεί από 460 μέχρι 490 εκατομμύρια...". Τώρα η είδηση αυτή έπαιρνε σάρκα και οστά μπροστά στα μάτια του. Μια μυρμηγκιά, ένας χείμαρρος από ανθρώπους κινιόταν πυρετώδεις στις χιλιάδες των αρτηριών και των 100 περίπου επιπέδων, δίνοντας μαζί μ' ένα σταθερό βόμβο πολλών ντεσιμπέλ, την εικόνα γιγάντιου εξαγριωμένου μελισσιού. Πήρε γεύση από τους τεράστιους πεζοδρόμους με τα κινητά, κυρίως, τμήματα διαφόρων ταχυτήτων, τα σήματα κυκλοφορίας για πεζούς και την αυστηρότητα στην τήρηση του Κώδικα Πεζοδρομιακής Κυκλοφορίας από τα εκατομμύρια κόσμο που συνοστίζονταν όλο το εικοσιτετράωρο στην ατέλειωτη αυτή πόλη-θηρίο, κι ένας παράξενος φόβος του ανακάτευε τ' άντερα.

Η Τηλεοπτική Επικοινωνία έδωσε το χαρακτηριστικό σήμα. Άνοιξε τη συσκευή κι ένα χαμόγελο άστραψε στην οθόνη.

—Αλό Φριν, δεν περίμενες πολύ!

—Γειά σου Ρανκότ. Δεν άργησες καθόλου.

—Επειδή δεν υπάρχει πολύς χρόνος στη διάθεσή μας, κυρίως για σένα το λέω, θα σου τα πω στα γρήγορα και μόλις τελειώσουμε επικοινωνία, ξεκίνα. Λοιπόν, μόλις βγεις από το ξενοδοχείο σου θα πάρεις τον πρώτο κινητό πεζοδρόμο και θα μετρήσεις τρεις διασταυρώσεις...

—Περίμενε μη βιάζεσαι. Ένα λεπτό να σημειώσω αυτά που μου λες γιατί θα τα ξεχάσω.

—Έλα βρε αδελφέ δεν είναι δύσκολα.

—Για σένα μπορεί να μην είναι όμως για μένα που είμαι από χωριό είναι.

Πήρε το ηλεκτρονικό σημειωματάριο, το σύνδεσε σε μια υποδοχή της συσκευής της Τ.Ε. και πάτησε το κουμπί εγγραφής.

—Έλα συνέχισε.

—Είπαμε, κινητό πεζοδρόμιο, στην τέταρτη διασταύρωση κάνεις δεξιά. Θα προχωρήσεις τρία τετράγωνα κι ύστερα...

Του μιλούσε ενώ το ηλεκτρονικό σημειωματάριο κατέγραφε.

—..... και παίρνεις το όχημα αεροκυκλοφορίας από τον Κ-21-82-Β σταθμό...

—Μου φαίνονται πολύ δύσκολα Ρανκότ.

—Έλα μη κάνεις σαν παιδί. Ακολουθα κατά γράμμα τις οδηγίες. Κι εξάλλου θα κινήσαι σε πεζοδρόμους αργής κίνησης. Λοιπόν μόλις ανέβεις στο 83 επίπεδο και στρίψεις από το σταθμό, στη γωνιά δεξιά υπάρχει ένα υπόστεγο ανάπαυσης. Θα σε περιμένω εκεί.

—Καλύτερα νάπαφνα ένα συνοδό.

—Έλα βρε αδελφέ μην πανικοβάλλεσαι. Είναι εύκολα σου λέω. Αν είχα χρόνο θα ερχόμουν να σε πάρω εγώ, αλλά όπως ξέρεις εδώ στην πρωτεύουσα οι αποστάσεις είναι πολύ μεγάλες και ο χρόνος πολύτιμος.

—Καλά, καλά...

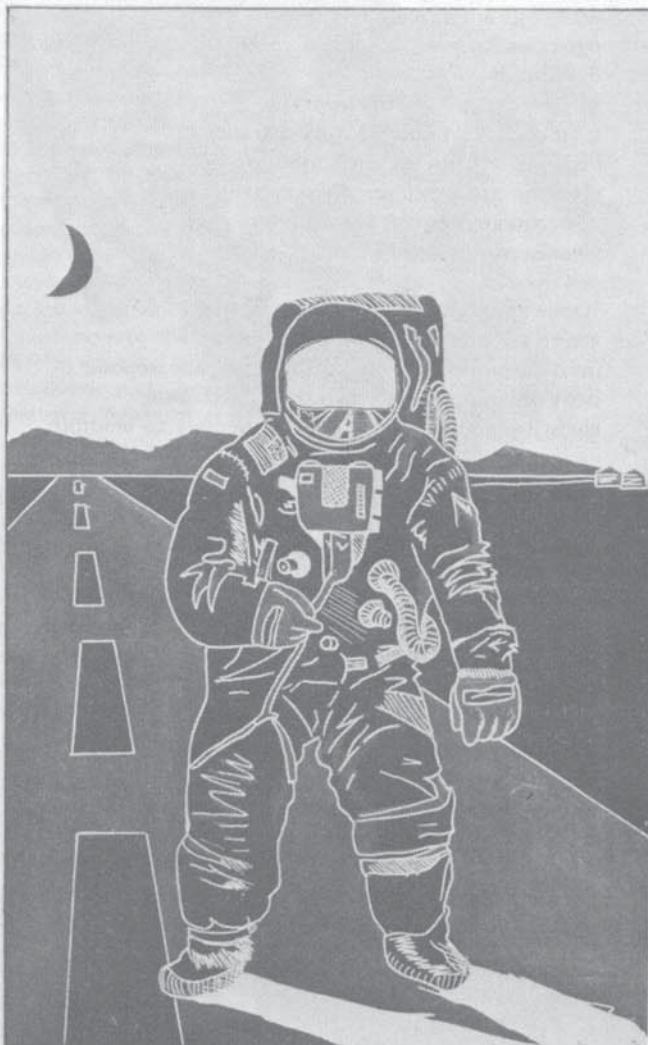
—Άντε γειά σου και σε περιμένω.

II

Έβαλε τις μικρές φωσφορικές κονκάρδες με τους Κωδικούς Αριθμούς Κυκλοφορίας, που του έδωσαν από την υπηρεσία Πεζοδρομίας, στις ειδικές θήκες του διαφανούς χιτωνίου κυκλοφορίας. Τη μια μπροστά στο ύψος της καρδιάς και την άλλη στην πλάτη. Βέβαια δεν είχε σκοπό να βγει να σουλατσάρει, με τέτοια κίνηση στους δρόμους, αν δεν ήταν η Παράσταση Καλλιτεχνικού Συνόλου, όπου σχεδίαζε από χρόνια να πάει και ακόμη ο πρωτευουσιάνος συνάδελφός του που τον παρότρυνε. Δηλαδή όπως και να το κάνουμε ήταν ντροπή να κατέβεις στην πρωτεύουσα και να μην πας στην Παράσταση Καλλιτεχνικού Συνόλου.

Πριν κάνει την εκκίνηση ξανακοίταξε το χάρτη της περιοχής του θεάτρου και μελέτησε το σχεδιάγραμμα για να ξέρει ποιές αρτηρίες και οχήματα θα χρησιμοποιούσε για να φτάσει εκεί.

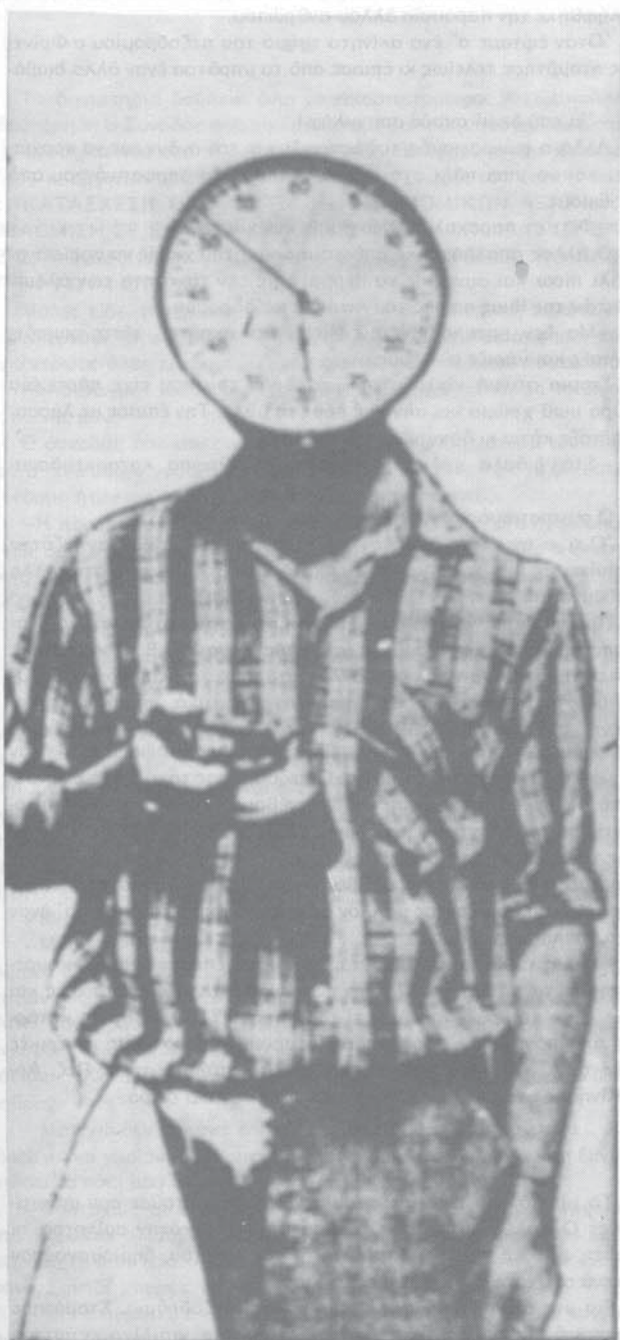
Τώρα που τάβλεπε όλ' αυτά τα σχέδια, τα ονόματα και τους αριθμούς αισθανόταν λίγο χαμένος. Στις δουλειές του βέβαια όλα είχαν πάει ρολόι, γιατί πήγαινε με συνοδεία πάντα και δεν αντιμετώπιζε κανένα πρόβλημα. Εδώ όμως που θα πήγαινε μόνος κι αναγκάστηκε να προγραμματίσει διαδρομή, του φαινόταν πολύ δύσκολα τα πράγματα και σκεφτόταν πως θάταν καλύτερα νάπαιρνε συνοδό κι

ας στοιχίζε ακριβά. Όμως η σκέψη για την Παράσταση Καλλιτεχνικού Συνόλου τούδωσε την ώθηση να ξεχυθεί στους πεζοδρόμους σαν έμπειρος πρωτευουσιάνος.

Πίστωσε την κάρτα του με την αξία διαδρομής στα πρώτα δίοδια που συνάντησε και μέχρι να βγει σε κεντρική αρτηρία πρόλαβε κι έκανε μερικές επαναλήψεις του Κώδικα Πεζοκυκλοφορίας κι ανακεφαλαίωσε με το μυαλό του τη διαδρομή, επαναλαμβάνοντας τις αρτηρίες και τα οχήματα που θα χρησιμοποιούσε και συμβουλευόταν τα σχεδιαγράμματα και τους χάρτες από το Ηλ. Σημ. για να είναι σίγουρος ότι τάχει σωστά στο μυαλό του.

Ήταν σε δευτερεύουσα αρτηρία τύπου "Δ" όπου ο κόσμος περπατούσε σε έξι παράλληλες σειρές κι έπρεπε να στρίψει δεξιά σε μια μεγαλύτερη τύπου "Γ", με οχτώ παράλληλες σειρές πεζών. Ανέβασε το δεξιά του αγκώνα σ' ένδειξη προετοιμασίας για στροφή δεξιά. Γεμάτος αγωνία εφάρμοζε κατά γράμμα τις οδηγίες για την σωστή Πεζοκυκλοφορία. Έφτασε στο ύψος της "Γ" αρτηρίας κι ήταν ήδη ανοιγμένο το σήμα. Έστριψε κανονικά στην δεξιά κατεύθυνση κι ενθουσιασμένος από την πετυχημένη στροφή του προχώρησε με σιγουριά στην πρώτη από δεξιά σειρά. Έβγαλε το Σημ. και κοίταξε το σχεδιάγραμμα της διαδρομής καθώς προχωρούσε με σταθερό βήμα. Αισθανόταν δυνατός ανάμεσα σ' αυτά τα εκατομμύρια των πεζών.

Έπρεπε να πάρει το τρίτο αριστερό κανάλι κι όταν θάφτανε στην 5.672-B αρτηρία με τις 12 σειρές θάστριβε αριστερά, θα ευθυγραμμίζοταν στην 7η σειρά όπου μετά το δεύτερο σταυροδρόμι υπήρχε κινητό πεζοδρόμιο ανόδου και θ' ανέβαινε στο 82 επίπεδο στον Κ-21-82-B σταθμό απ' όπου θάπαιρνε το Κ-21-Z.2988 όχημα αεροκυκλοφορίας. Από εκεί ήταν εύκολο. Ήξερε απ' έξω τον αριθμό της στάσης του Λαϊκού θεάτρου. Το θέατρο ήταν ένα επίπεδο ακριβώς πάνω από τη στάση, κι εξάλλου θα τον περίμενε κι ο Ρανκός.

Ανέβασε τον αριστερό του αγκώνα γιατί έπρεπε να ευθυγραμμιστεί στην τρίτη από αριστερά σειρά για να είναι στη σωστή θέση όταν θάφτανε στο σταυροδρόμι της 5.672-B ώστε να πάρει την 7η σειρά αριστερά. Μάλιστα τώρα έμαθε να σηκώνει τον αγκώνα στο κανονικό ύψος και με μια χάρη όπως έβλεπε να κάνουν οι πρωτευουσιάνοι.

Όταν ήταν στην τέταρτη αριστερή σειρά κι έκανε αλλαγή πηγαίνοντας στην τρίτη χωρίς να σηκώσει αγκώνα, άκουσε ένα ελαφρό σύριγμα από την κονκάρδα του και είδε να γράφονται κάτι νόμερα κάτω από τον Κωδικό Αριθμό Κυκλοφορίας. Έχοντας την προσοχή του στην κονκάρδα, χτύπησε με τον ώμο του έναν άλλο πεζό και τότε ο αριθμός στην κονκάρδα του μεγάλωσε. "Συγνώμη κύριε" είπε στον άλλο που δεν του έδωσε καμιά σημασία και συνέχισε να προχωρά σταθερά με το ρεύμα της Πεζοκυκλοφορίας, ενώ η κονκάρδα του Φρίντλιχη ξαναχτύπησε.

Στη διασταύρωση με την 5.672-B αρτηρία είχε στάση αναμονής. Σ' ένα επίπεδο πάνω από τη "B" υπήρχε σε παράλληλη κατεύθυνση ένα κινητό πεζοδρόμιο ταχύτητας όπου έβλεπε τους πεζούς συγκρατημένους γερά από τις χειρολαβές να περνάνε με γρήγορη ταχύτητα ενώ τα μαλλιά τους ανέμιζαν από τη μεγάλη αντίσταση στον αέρα. Ο Φρίντλιχη σκέφτηκε πως αν ήξερε να ισορροπεί στα κινητά πεζοδρόμια ταχύτητας θάταν προτιμότερο να τα χρησιμοποιήσει κι ας στοιχίζε ακριβότερα η διαδρομή. Τουλάχιστον δεν θάχε αυτό το μπέρδεμα μέσα σ' αυτό το τρελό μελίσσι.

Είχε ανοίξει το σήμα στη δικιά του σειρά κι είχαν περάσει τέσσερα άτομα ήδη όταν το αντιλήφθηκε. Άνοιξε αμέσως το βήμα του για να προλάβει τη σειρά του. Την ίδια στιγμή η κονκάρδα του κτυπούσε σαν αριθμομηχανή και μεγάλωσε τον αριθμό.

Έφτασε σαστισμένος στο κέντρο της "B" αρτηρίας, έστριψε αριστερά κι ευθυγραμμίστηκε στη σειρά του. Ήθελε ν' ανοίξει τον Κώδ. Πεζοκ. για να δει τί ακριβώς ήταν οι αριθμοί στην κονκάρδα του. Βέβαια φανταζόταν ότι ήταν οι παραβάσεις που έκανε αλλά δεν ήξερε το μέγεθος και τις επιπτώσεις που θα μπορούσαν να έχουν. Τώρα όμως είχε φτάσει στο δεύτερο σταυροδρόμι και δεν είχε καιρό για τέτοια.

Ήδη το σήμα της σειράς του ήταν ανοιχτό κι έτσι πέρασε γρήγορα αλλά αμέσως κατάλαβε ότι κάτι δεν πήγαινε καλά γιατί το κινητό πεζοδρόμιο ανόδου ήταν στη διπλανή σειρά, δεξιά του. Άρα, αυτός αντί για την 7η είχε πάρει την 6η σειρά. Σήκωσε το δεξιά του αγκώνα αλλά ήταν ήδη αργά. Υπήρχε συνωστισμός σ' εκείνο το σημείο και φοβούμενος την παράβαση που θάκανε σπρώχνοντας δυνατά για να μπει στην 7η σειρά, περιορίστηκε σε μια μέτρια προσπάθεια που κατέληξε σε αποτυχία, ενώ η κονκάρδα του χτυπούσε τους αριθμούς σαν τρελή.

-Η θεωρία εδώ στην περίπτωση μου, απέχει πολύ από την πράξη, μονολόγησε κι απελπισμένος κοίταξε τη σκάλα ανόδου της 7ης σειράς ενώ απομακρυνόταν ακολουθώντας το ρεύμα.

Τώρα ήταν πελαγωμένος. Δεν ήξερε τί να κάνει. Κοίταξε την κονκάρδα του που από κίτρινη άλλαξε χρώμα κι είχε γίνει πορτοκαλί, αλλά δεν έδωσε καμιά σημασία. Καθώς προχωρούσε έβγαλε από την τσέπη του το Ηλεκτρονικό Σημειωματάριο κι έψαξε στους χάρτες. Μια ελπίδα γεννήθηκε μέσα του όταν βρήκε τη σελίδα με την 5.672-B αρτηρία. Θα προσπαθούσε να ξαναβρεί τον πεζόδρομο ανόδου της 7ης σειράς. Υπολόγισε πως αν έφτανε στην πρώτη δεξιά σειρά θα μπορούσε να πάρει μια πάροδο που υπήρχε πριν από τη μεγάλη διασταύρωση με την 185-A αρτηρία, κι από εκεί κάνοντας τον κύκλο δυο τετραγώνων όλο στη δεξιά σειρά κάθε αρτηρίας θάφτανε εύκολα στη διασταύρωση, πριν από τον πεζόδρομο ανόδου της 7ης σειράς.

Σχεδόν ενθουσιασμένος σήκωνε αγκώνα κι άλλαζε σειρά πηγαίνοντας δεξιότερα. Μάλιστα οι κινήσεις του ήταν ψύχραμες και κάθε τόσο που παρατηρούσε την κονκάρδα του, ο αριθμός των παραπτώμων δεν μεταβαλλόταν.

IV

Πλησίαζε στην πάροδο όταν στην αριστερή πλευρά, σχεδόν δίπλα του, ένας γεράκος εκεί που περπατούσε, σταμάτησε, ξαφνικά έπιασε την καρδιά του, γονάτισε και μετά έπεσε κάτω σαν ξερός ενώ το κινητό πεζοδρόμιο τον παρέσυρε για λίγο μέχρι ένα ακίνητο τμήμα. Ο Φρίντλινγκ έτρεξε αμέσως να τον βοηθήσει και καθώς γονάτιζε, αντιλήφθηκε την κονκάρδα του να ενεργοποιείται. Παραξενεύτηκε που δεν έτρεξε να βοηθήσει κανείς άλλος και σήκωσε το κεφάλι του να δει. Όλοι είχαν αλλάξει θέση, μα συνέχιζαν να περπατούν και με μια μικρή παράλληλη συμπίκνωση μεταξύ των σειρών στο σημείο που ήταν πεσμένος ο γέρος, σχημάτισαν ένα μικρό ξέφωτο γύρω του. Την ίδια στιγμή μια μονοθέσια πτητική σταμάτησε δυο μέτρα πάνω από το ξέφωτο και μια φωτεινή επιγραφή γραμμένη κυκλικά που έγραφε "ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ" αναβόσβηνε ρυθμικά τη μια με πορτοκαλί και την άλλη με γαλάζιο φως. Την ίδια στιγμή ένας δυνατός προβολέας αναβόσβηνε χτυπώντας με συγκεντρωμένο το φως του το κεφάλι του Φρίντλινγκ. Ήταν σαν νάβαλε το κεφάλι του σε φούρνο. Σηκώθηκε και βγήκε από το ξέφωτο μπαίνοντας στη σειρά και καθώς προχωρούσε γύρισε το κεφάλι του και πρόλαβε να δει την πτητική μηχανή να ξανασηκώνεται με το γέρο ξαπλωμένο επάνω σε ειδικές λαβές που σχημάτιζαν επίπεδο, σαν φορείο, και να χάνεται στο βάθος.

Το κεφάλι του ήταν ιδρωμένο από τον προβολέα. Συγκέντρωσε την προσοχή του για να δει πού βρίσκεται. Ήταν στην αναμονή για την κεντρική αρτηρία 185—Α και η σωτήρια πάροδος βρισκόταν λίγα μέτρα προς τα πίσω και δεξιά του. Όσο κρατούσε η αναμονή για ν' ανοίξει το σήμα κατεύθυνσης ζύγισε τα πράγματα. Η κονκάρδα του είχε γίνει σχεδόν κόκκινη. Βρισκόταν στην τρίτη από δεξιά σειρά κι η πάροδος απήχε τρία-τέσσερα μέτρα. Έπρεπε να ενεργήσει γρήγορα πριν ανοίξει το σήμα. Κινήθηκε απότομα προς τα δεξιά και πίσω, και σπρώχνοντας άνοιξε δρόμο ανάμεσα στους πεζούς και πλησίαζε την πάροδο. Δεν έμεινε ένα μέτρο, μια μικρή δρασκελιά για να μπει στην πάροδο, όταν άρχισαν οι σειρές να προχωρούν. Έβαλε δύναμη κι έσπρωξε. Στην αρχή η σειρά σχεδόν σταμάτησε κι αυτός πρόλαβε κι έκανε μερικά βηματάκια, αλλά πριν πρόλαβε να κάνει την εκτίναξη, η αντίσταση έγινε απότομα μεγάλη και τον παρέσυρε όπως η ατμομηχανή που παρασέρνει ότι βρει μπροστά της. Με το ζόρι κράτησε την ισορροπία του. Στην 185—Α κεντρική αρτηρία με τις δεκάξι σειρές πεζών, μπήκε με την "όπισθεν", και βρέθηκε αναγκαστικά στην 4η δεξιά σειρά.

Του φαινόταν όλα σαν όνειρο, σαν ένας εφιάλτης. Δεν έδειξε ενδιαφέρον που η κονκάρδα του άλλαζε χρώμα κι έπερνε τη βυσσινί απόχρωση, ούτε αντιλήφθηκε πώς βρέθηκε στη σκάλα καθόδου και κατέβηκε πέντε ή έξι επίπεδα — κι αυτός δεν ήξερε — μέχρι να καταλάβει πώς θάκανε επιλογή επιπέδου. Τώρα πια είχε απελπιστεί. Δεν ήξερε πού βρισκόταν. Οι πινακίδες και οι φωτεινές επιγραφές

με τα σήματα δεν τούλεγαν τίποτε. Ούτε που ήξερε τι μπορούσαν να σημαίνουν.

Κοίταζε την ώρα. Αν κι είχε ξεκινήσει δυο ώρες σχεδόν πριν από τη διάρκεια διαδρομής για το θέατρο, τώρα πια με τίποτε δεν προλάβαινε την παράσταση. Αισθανόταν πολύ κουρασμένος και σκέφτηκε πως το καλύτερο που είχε να κάνει ήταν να επιστρέψει πίσω και την άλλη μέρα πρωί-πρωί θα γύριζε στο χωριό του.

Τώρα δε βιαζόταν. Θα κοίταζε χωρίς άγχος χάρτες και σχεδιαγράμματα. Πρώτα έπρεπε να ηρεμήσει.

V

Η επιστροφή δεν ήταν εύκολη. Δεν μπορούσε να προσανατολιστεί και οι προσπάθειές του να βρει έναν Σταθμό Πεζοκυκλοφοριακής Βοήθειας ήταν άκαρπες. Σε μια στιγμή ένας Παρατηρητής πετούσε χαμηλά λίγο πιο πέρα από τη σειρά του.

— Έιω!.. Παρατηρητή... εδώω!.. φώναξε, αλλά η μονοθέσια πτητική πέρασε και χάθηκε πίσω του.

— Στο διάολο!.. έβρισε κι ύστερα γύρισε στους διαβάτες.

— Σας παρακαλώ κύριοι!.. Εσύ εκεί κύριε, σε παρακαλώ μια στιγμή να αλλά ο κύριος πέρασε χωρίς να του απαντήσει, ενώ στο πρόσωπό του δεν εμφανίστηκε κανένα ίχνος που να δείχνει ότι αντιλήφθηκε την παρουσία άλλου ανθρώπου.

Όταν έφτασε σ' ένα ακίνητο τμήμα του πεζοδρομίου ο Φρίντλινγκ σταμάτησε τελείως κι έπιασε από τα μπράτσα έναν άλλο διαβάτη.

— Έι εσύ δε μ' ακούς σου μιλάω!..

Αλλά ο συνωστισμός τον έσπρωξε και τον ανάγκασε να προχωρήσει και να μπει πάλι στο ρεύμα. Έπιασε το μπροστινό του από τους ώμους.

— Φίλε σε παρακαλώ θέλω βοήθεια, έχω χαθεί!..

Ο άλλος απαλλάχτηκε από το πιάσιμό του χωρίς να γυρίσει το κεφάλι πίσω και συνέχισε να περπατά με την ταχύτητα των άλλων διαβατών της ίδιας σειράς του κινητού πεζοδρόμου.

— Μα δεν καταλαβαίνετε εσείς!... δεν ακούτε... είστε ρομπότ; Ούρλιαξε και γύριζε σ' όλους.

Σε μια στιγμή κοίταζε την κονκάρδα του που είχε πάρει ένα σκούρο μωβ χρώμα και πήγαινε προς το μπλε. Την έπιασε με λύσσα, την πέταξε κάτω κι άρχισε να την ποδοπατά.

— Στο διάολο παλιομηχανήματα, απάνθρωπα κατασκευάσματα!..

Ο συνωστισμός τον παρέσυρε πάλι σε μια σειρά.

Ό,τι κι αν έκανε πάλι τον παρέσερνε το ρεύμα κι αναγκαζόταν να μπαίνει σε μια σειρά και να περπατά είτε στη μια είτε στην άλλη κατεύθυνση.

Προσπάθησε να ηρεμήσει για να βρει έστω ένα υπόστεγο ανάπαυσης απ' όπου θα μπορούσε να καλέσει ένα Σ.Π.Β. Προσπάθησε με το μάτι να προσανατολιστεί αλλά κατάλαβε ότι ήταν αδύνατο. Ήταν μάλιστα διάβασε, καθώς έμπαινε αναγκαστικά, σε μια πύλη κεκλιμένης ανόδου "ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ" έχασε κάθε ίχνος αυτοπεποίθησης που είχε προσπαθήσει να συγκεντρώσει. Εκεί ήταν που είδε το ... Χάρο με τα μάτια. Ο πεζοδρόμος ταχύτητας ξεκινούσε από μια μικρή επιτάχυνση καθώς ανέβαινε κι όταν έφτανε στην οριζοντίωση η επιτάχυνση μεγάλωνε. Έφτασε ο Φρίντλινγκ να κινείται με την υπερταχύτητα των Πεζ. Ταχ. και να προσπαθεί απελπισμένα να κρατηθεί από τις χειρολαβές ασφαλείας για να διατηρήσει την ισορροπία του μοιάζοντας μάλλον με κωμικό ακροβάτη παρά μ' έναν άτυχο απελπισμένο χωριάτη.

Η τύχη του χαμογέλασε, παρ' όλο που έπεσε κάτω και κουρελιάστηκαν τα ρούχα του. Με το πέσιμό του άλλαξε δυο σειρές και μπήκε στην επιβράδυνση μιας εξόδου πράγμα που δε θα το κατόρθωνε από μόνος του παρά θα ταξίδευε επ' άπειρον στις κεντρικές σειρές των Π.Τ. όπου βρισκόταν. Τελικά κατόληξε στους Πεζ. Αργής Κίνησης στριμωγμένος και χαμένος σε κάποια σειρά.

VI

Το μυαλό του είχε μπλοκαριστεί και περπατούσε σαν υπνωτισμένος. Ο πολύς αυτός κόσμος που πηγαινοερχόταν αμίλητος, οι χιλιάδες φάτσες που βομβάρδιζαν την όρασή του, δημιουργούσαν ένα κενό στο στομάχι και το κεφάλι του.

Για μια στιγμή βρέθηκε σε μη κινητό πεζοδρόμιο. Σταμάτησε να περπατά. Το ρεύμα από πίσω του σταμάτησε για λίγο κι ύστερα

τον έσπρωξε πάλι. Έβαλε δύναμη και ξανασταμάτησε κι ύστερα κάθισε οκλαδόν κάτω. Ένα ξέφωτο σχηματίστηκε γύρω του και οι διαβάτες συνέχισαν να περπατούν χωρίς να του δίνουν καμιά σημασία.

Τα νεύρα του είχαν σμπαραλιάσει κι άρχισε να μισοκλαίει όταν σταμάτησε από πάνω του μια διθέσια πτητική και τα δυνατά χέρια του Παρατηρητή τον έβαλαν να καθίσει στην πίσω θέση.

—Θέλω να φύγω... να πάω στο χωριό μου... θέλω να γυρίσω στο χωριό μου.

Ο Παρατηρητής χωρίς να του δίνει σημασία έκανε επικοινωνία με το κέντρο ελέγχου.

—Έχω έναν "χαμένο", "Παραβάτη 1Α" αυτόφορος σύλληψη σε Μ-52-3212-ΑΗ στίγμα.

Άκουσε για λίγο κι ύστερα απάντησε.

—Ωκέυ, πάω εκεί. Κι ύστερα πάλι βουβάθηκε χωρίς να δίνει σημασία στους απελπισμένους μονόλογους του Φρίντλινχ.

Σε λίγο η πτητική ελάττωσε ταχύτητα κι ευθυγραμμίστηκε στο πεδίο προαγωγέως ενός μεγάλου κτιρίου που ο Φρίντλινχ διάβασε: "ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ", "ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΕΖΟΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΩΝ".

—Τι με φέρνεις εδώ άνθρωπέ μου!.. Θέλω να φύγω, να γυρίσω στο χωριό μου!...

VII

Το δικαστήριο δούλευε όλο το εικοσιτετράωρο. Χωρίς πολλή καθυστέρηση ο Συνοδός που τον παρέλαβε τον οδήγησε στ' αυτόματα ελεγκτήρια που του πήραν τα στοιχεία, κατέγραψαν την κατάθεσή του κι έβγαλαν αμέσως την απόφαση της ενοχής του και την ποινή: "ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΞΙΩΝ. ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΠΙ 16/ΩΡΟΥ ΒΑΣΕΩΣ. ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ ΑΠΟ ΑΛΛΑ ΑΤΟΜΑ. ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΙΝΗΣ: Α Π Ε Ρ Ι Ο Ρ Ι Σ Τ Ο Σ".

Μόλις είδε την ποινή, ένωσε κάτι σαν ηλεκτρική εκκένωση να διαπερνάει το σώμα του. Προσπάθησε να αυτοπειθαρχήσει και συγκέντρωσε όλες τις δυνάμεις από τον σμπαραλιασμένο εαυτό του.

—Μια στιγμή! Θέλω να δω έναν επιτηρητή σχετικά με το θέμα της ποινής μου.

Ο συνοδός του επικοινωνήσε μ' ένα κέντρο κι ύστερα τον οδήγησε σ' ένα μικρό γραφείο, όπου ένας σαβαρδός τύπος με το δικαστικό ένδυμα ήταν καθισμένος πίσω από ένα ψηλό τραπέζι.

—Η ποινή σου είναι λίαν επεικής απ' ότι βλέπω στα πρακτικά, αν και σου άξιζε η εσχάτη των ποινών!.. Τον βομβάρδισε ο επιτηρητής πριν καλά-καλά καθίσει στη θέση του κατηγορούμενου, ...κακώς ζήτησες να δεις επιτηρητή γιατί επιβαρύνεται η θέση σου.

—Κύριε επιτηρητά ήθελα να σας πω ότι δεν ξέρω πώς βρέθηκα σ' αυτή τη θέση. Εγώ στο θέατρο ήθελα να πάω... είχα ραντεβού με το φίλο μου το Ρανκότ...

—Και οι ζημιές ανυπολογίστου αξίας που προκάλεσες δεν υπολογίζονται; Η κονκάρδα σου που κατατέθηκε είχε χρώμα Μ Ε Λ Α Ν Ο !... Ξέρεις τί σημαίνει Μ Ε Λ Α Ν Η κονκάρδαα!... Καθυστερήση εκατομμυρίων πεζών και ως εκ τούτου χάσιμο εκατομμυρίων χρονομόνων εργασιών καθώς και χάσιμο κοινωνικής ενέργειας. Απορώ πώς κατάφερες και κυκλοφόρησες τόσο πολύ με υπερκρίσιμη κονκάρδα χωρίς να σε συλλάβουν!... Θα τιμωρηθούν κι οι τομάρχες κι όλοι οι υπεύθυνοι...

—Μα ... δεν ήξερα!

—Μπάσα!... Μπορείς, νομίζεις, μ' ένα "δεν ήξερα" να γλιτώσεις; Αλίμονο αγαπητέ μου αν ο καθένας από τις εκατοντάδες εκατομμύρια των πεζών της πρωτεύουσας έλεγε "δεν ήξερα" κι εμφανίζε ΜΕΛΑΝΗ κονκάρδα... Αλλά τί λέω!... Με ποσοστό 40% σε πορτοκαλί κονκάρδες θα σήμαινε αναστολή στο κυκλοφοριακό επί εικοσιτετράωρο!... Καταλαβαίνεις το μέγεθος της ζημιάς; Μπορείς να το διανοηθείς;

—Μα εγώ δεν τόκανα επίτηδες. Έτσι ήρθαν τα πράγματα... Αφήστε με να γυρίσω στο χωριό μου και σας υπόσχομαι να μη ξαναπατήσω το πόδι μου στην πρωτεύουσα.

—Δυστυχώς οι αποφάσεις είναι αμετάκλητες όταν υπάρχουν καταγεγραμμένα αδιάσειστα στοιχεία ενοχής. Η κονκάρδα σου έχει μπει ήδη στο αρχείο... Και... τώρα δεν έχω να σου διαθέσω άλλο χρόνο. Συνοδέ μπορείς να τον πάρεις!...

—Μια στιγμή!... Είπε ο Φρίντλινχ και σταμάτησαν να τον ακούσουν. Ο Φρίντλινχ περίμενε έτσι χωρίς να μιλά ώσπου ο επιτη-

ρητής τον διέκοψε από τους συλλογισμούς του.

—Λοιπόν; Τί ήθελες;

Ο Φρίντλινχ σήκωσε αργά το κεφάλι του. Το πρόσωπό του αν κι ήταν ήρεμο, η φωνή του, είχε μια δύναμη.

—Είναι παράλογο... είναι απάνθρωπο!... Θα μπορούσα να πληρώσω υλικά αλλά όχι και με στέρηση της ελευθερίας μου για απερίοριστο χρόνο.

—Η ποινή σου είναι μαθηματικώς υπολογισμένη και δε σου φτάνουν τα υπόλοιπα χρόνια της ζωής σου για να ξεπληρώσεις τη ζημιά.

—Και περιμένετε από έναν άνθρωπο να σηκώσει ένα τέτοιο βάρος!... Δεν είμαστε μηχανές! Είμαστε άνθρωποι. Κι εξάλλου γιατί ζούμε κοινωνικά; Για να βοηθιέται ο άνθρωπος απ' αυτή τη συμβίωση κι όχι να υποφέρει και να τιμωρείται.

Ο επιτηρητής φάνηκε να κουνιέται στη θέση του φανερά εκνευρισμένος.

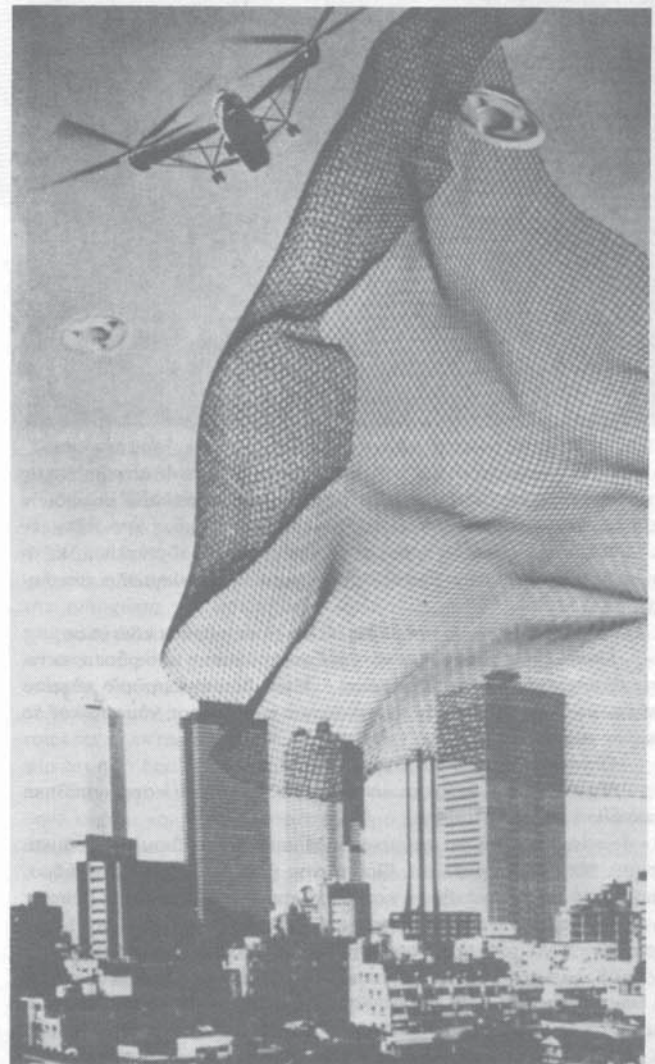
—Εδώ υπάρχουν νόμοι κι είναι απαράβατοι. Αλίμονο αν ο καθένας έκανε του κεφαλιού του. Ολόκληρη πρωτεύουσα με μισό δισεκατομμύριο πληθυσμό δουλεύει ρολόι χάρη στους νόμους.

—Ναι τους νόμους που αντί να σε προστατεύουν, караδοκούν σαν βρυκόλακες να σου πιούν το αίμα. Θάπρεπε ν' αφιερώσεις μια ζωή για να μάθεις να προστατεύεσαι από τους νόμους, ή να τους ανέχεσαι και να τους υποφέρεις, όπως αυτοί όλοι οι πρωτεύουσάνοι στριμωγμένοι σε μια παράλογη πόλη-θηρίο κι αναγκασμένοι από το σύστημα πολεμούν την καθημερινότητα μοιάζοντας πιο πολύ με ρομπότ, ηλίθιες μηχανές κι όχι με λογικούς ανθρώπους.

Ο επιτηρητής σηκώθηκε όρθιος. Ξαφνικά, ακούγοντας τα τελευταία λόγια, εκνευρίστηκε υπερβολικά.

—Η εσχάτη των ποινών στον κατηγόρου μενο!...

Ούρλιαξε τρέμοντας σύγκορμος. Πάτησε κάτι κουμπιά που είχε

μπροστά του κι ύστερα από λίγο συνέχισε με την ίδια έξαψη.

—Επικυρώθηκε η ποινή από τον Κεντρικό!... Συνοδέ, πάρε τον κατηγορούμενο κάτω στους διαλυτές!... Και γυρνώντας στον Φρίντλιν με μια ηδονή στη φωνή του συνέχισε... Για να γίνει λευκάματα, αίμα και χημικά στοιχεία που θα προστεθούν στις κοινωνικές αποθήκες!

—Είστε δολοφόνοι!... Φώναξε ο Φρίντλιν. Όσους σας τα λένε χύμα δεν τους ανέχεστε και τους εξουδετερώνετε. Καταδική σε θάνατο σε χρόνο ρεκόρ!... Ο Κεντρικός έδωσε αμέσως τη συγκατάθεσή του! Μήπως είναι καμιά από τις μηχανές σας που τις θεοποιήσατε; Μιά μηχανή που αποφασίζει αν θα ζήσω ή θα πεθάνω!... Και καθώς ο Συνοδός πήγε να τον τραβήξει από το μπράτσο, έκανε απότομη στροφή και τούδωσε μια δυνατή γροθιά στο κεφάλι, βγάζοντας ένα αχ από τον πόνο στο χέρι του. Το κεφάλι του Συνοδού πετάχτηκε και χτύπησε στον τοίχο του γραφείου μ' ένα μεταλλικό ή-

χο, ενώ το ακέφαλο σώμα ταλαντεύτηκε για λίγο κι ύστερα έπεσε κάτω σπινθηροβολώντας από τα βραχυκυκλώματα των καλωδίων που κρέμονταν σαν μπουκέτο από τον κομμένο λαιμό.

—Ρομπότ!... Είναι Ρομπότ!... Μονολόγησε ο Φρίντλινς κι ύστερα γυρίζοντας στον Επιτηρητή άρχισε να τον πλησιάζει απειλητικά.

—Μήπως είσαι κι εσύ ρομπότ; Όλοι είστε ρομπότ εδώ μέσα;

—Μόνο εμείς μπορούμε να βγάζουμε δίκαιες αποφάσεις εκτελώντας κατά γράμμα τους νόμους!... Μισό δισεκατομμύριο κόσμου κινείται με τάξη μέσα στην πρωτεύουσα χάρη στους νόμους και σε μας που τους εκτελούμε.

—Οι νόμοι είναι για τις μηχανές παλιοτενεκέ!...

—Μην πλησιάζεις, είσαι καταδικασμένος αφού καταχρησθήκη η απόφασή σου.

Την ίδια στιγμή το κτίριο γέμισε από το τιτίβισμα του συναγερμού. Με μια δρασικιά ο Φρίντλινς βρέθηκε επάνω στην έδρα, άρπαξε μια μεταλλική βάση και χρησιμοποιώντας την σαν ρόπαλο με τα δυο του χέρια άρχισε να χτυπά με μανία τον επιτηρητή που προσπάθησε να το σκάσει από την πλαϊνή έξοδο. Το πρώτο χτύπημα τον βρήκε στο χέρι που έσπασε και κρεμάστηκε από τον ώμο με τα εσωτερικά καλώδια. Ακολούθησε το σπάσιμο του κεφαλιού και του σώματος μέχρι που διαλύθηκε σε διάφορα εξαρτήματα.

Χτυπούσε με μανία ακόμη τα απομεινάρια του επιτηρητή όταν

πήγαν στο γραφείο οι πρώτοι οπλισμένοι Συνοδοί.

—Ακίνητος!... Του φώναξαν προτείνοντας τα όπλα τους.

Σταμάτησε και γύρισε αργά προς το μέρος τους.

—Πέταξε αυτό που κρατάς, του είπαν.

Ο Φρίντλινς αντέδρασε ξαφνικά. Εκσφενδόνησε το "ρόπαλό" του που βρήκε στα γεμάτα τους δυο πρώτους. Ύστερα όρμησε προς την πλάγια έξοδο, απ' εκεί που ήθελε να το σκάσει ο επιτηρητής, και βρέθηκε σ' ένα παράξενο ασανσέρ όπου οι τέσσερις πλευρές του αποτελούσαν ένα τεράστιο φωτεινό πίνακα με επιλογές των διαδρομών καθέτως και οριζοντίως σ' όλα τα επίπεδα και ορόφους του διοικητικού κτιρίου. Προς τα υπόγεια επίπεδα μια επιλογή έγραφε: "Κ.Σ.Π." (Κεντρικός Συντονιστής Πεζοκυκλοφορίας). Πάτησε την επιλογή κι αμέσως το "ασανσέρ" άρχισε με λιγγωδή επιτάχυνση να κατεβαίνει κι ύστερα μπήκε στην οριζόντια κίνηση. Ήταν μισοζαλισμένος όταν άνοιξε η πόρτα. Απέναντι υπήρχε η αίθουσα του "Κ.Σ.Π.", ενώ τα τιτίβισμα του συναγερμού ακούγονταν από παντού. Την ίδια στιγμή είδε να καταφθάνουν απ' όλες τις μεριές μπουλούκια από φρουρούς ασφαλείας. Έτρεξε μέσα στην αίθουσα και πριν προλάβουν οι εκπληκτοι συντηρητές να τον σταματήσουν έπεσε επάνω στην κονσόλα ελέγχου αλλοιώνοντας τα προγράμματα κυκλοφορίας και καθώς κλωτσούσε με δύναμη τα κιβώτια μνήμης, δημιουργώντας βραχυκυκλώματα, δέχτηκε τις πρώτες ριπές από τ' ακτινοπίστολα των φρουρών ασφαλείας, ενώ αυτόματα ήχησαν οι σειρήνες του Απόλυτου Συναγερμού σ' όλη την πρωτεύουσα.

VIII

Το γεγονός της δολοφονίας του Φρίντλινς κουκουλώθηκε μαζι με την κρίση του 45% στην κόκκινη κλίμακα που δημιουργήθηκε με την καταστροφή των πρωτεύοντων κυκλωμάτων του "Κ.Σ.Π." από τον Φρίντλινς και είχε σαν αποτέλεσμα ένα πολιτικό μπλοκάρισμα άνευ προηγουμένου με επακόλουθο μια εσωτερική ανακατάταξη μέσα στην κυβέρνηση που ο κίνδυνος για τη σύντομη πτώση της ήταν μεγάλος. Και χρειάστηκαν όλα τα σώματα ασφαλείας να τεθούν σε συναγερμό επί οκτώ ημέρες για να επαναφέρουν την "ομαλότητα", καθώς και συνεργεία απ' όλες σχεδόν τις υπηρεσίες για να καλύψουν το μέγεθος της ζημιάς.

Μόνο την άλλη μέρα στις ειδήσεις ο εκφωνητής μεταξύ των άλλων ανέφερε: "... Η κρίση στην πρωτεύουσα που δημιουργήθηκε από βλάβη σε δευτερεύον κύκλωμα και δεν ξεπέρασε το 20% στην πορτοκαλί κλίμακα, ξεπεράστηκε και μέσα σε τρεις ώρες αποκαταστάθηκε η ομαλή λειτουργία του Συστήματος."

"Η κυβέρνηση ύστερα από μακρόχρονη μελέτη αποφάσισε να προβεί σε αναθεώρηση του Κώδικα Πεζοκυκλοφορίας, και ειδικά μελετά την κατάργηση ορισμένων πολύ αυστηρών νόμων."

... και τελειώνοντας τις υπόλοιπες ειδήσεις συμπλήρωσε:

"... Αύριο ο πληθυσμός στην πρωτεύουσα θα κυμανθεί από 475 έως 498 εκατομμύρια..."

DIRECT ACTION

Στις 20 Ιανουαρίου 1983, στις 10 το πρωί, έξω από το Βανκούβερ του Καναδά, ειδικές μονάδες της Καναδικής αστυνομίας (SWAT) σε μια πρωτοφανή επιχείρηση, συνέλαβαν 5 Καναδούς αναρχικούς, τους: Τζούλυ Μπελμάς, 20 χρονών, Ανν Χάνσεν, 29, Τζέρρυ Χάννα, 26, Νταγκ Στιούαρτ, 25 και Μπρεντ Τέυλορ, 26. Κατηγορούνταν ότι συμμετείχαν σε δυο "τρομοκρατικές" ομάδες, την "Direct Action" και την "Wimmin's Fire Brigade". Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή.

Στις 31 Μαΐου του 1982 έσκασαν βόμβες στον Υποσταθμό Ενέργειας της εταιρείας "Υδρο" Β.Κ. στο νησί του Βανκούβερ. Όταν η "Υδρο" ανακοίνωσε τα σχέδιά της το 1979 να κατασκευάσει μια γραμμή ηλεκτρικού ρεύματος 500000 βολτ, μήκους 112 χλμ., από την ενδοχώρα της Βρετανικής Κολομβίας ως το νησί, η αντίδραση του κόσμου ήταν άμεση. Κι αυτό όχι μόνο γιατί η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, συνδυασμένη και με τη χρήση επικίνδυνων ζιζανιοκτόνων, θα επέφερε διαταραχή του οικοσυστήματος της περιοχής, αλλά κι επειδή το γεγονός ότι η γραμμή ήταν σχεδιασμένη για να μεταφέρει ηλεκτρισμό κι απ' το νησί στην ενδοχώρα, ενίσχυε την υποψία ότι η "Υδρο" σχεδίαζε να κατασκευάσει πυρηνικούς αντιδραστήρες στο νησί. Παρόλη τη δημόσια κατακραυγή, η κυβέρνηση αρνήθηκε ακόμα και να συζητήσει το θέμα, κι έτσι οι πολίτες προχώρησαν σε δυναμικές διαδηλώσεις, αποκλεισμούς του υποσταθμού κλπ.

Τεσσερεσήμισι μήνες μετά απ' αυτό το σαμποτάζ, 220 κιλά δυναμίτιδας κρυμμένα σ' ένα φορτηγό, εξερράγησαν έξω από το Εργοστάσιο Κυκλωμάτων Λίττον, όπου κατασκευάζονται τα ηλεκτρονικά τμήματα των πυραύλων Κρουζ, προκαλώντας ζημιές 5 εκατομμυρίων δολαρίων και τραυματίζοντας όμως και 7 ανθρώπους. Η ομάδα "Άμεση Δράση" ανέλαβε την ευθύνη για το σαμποτάζ, ζητώντας συγγνώμη για τους τραυματισμούς, υποστηρίζοντας ωστόσο, ότι δεν θα είχαν συμβεί αν η αστυνομία είχε λάβει υπόψη της τις πολλαπλές

προειδοποιήσεις. Η "Α.Δ." αρνήθηκε ότι είχε οποιαδήποτε σχέση με την "Ομάδα Εξουδετέρωσης των Πυραύλων Κρουζ" (**C.M.C.P.**), μια ειρηνιστική, μη-ιεραρχική ομάδα που προσπαθεί να στρέψει την παραγωγή στη Λίττον σε ειρηνικούς σκοπούς. Να ένα απόσπασμα της προκήρυξης της "Άμεσης Δράσης":

"Πιστεύουμε ότι οι άνθρωποι πρέπει να αγωνιστούν δραστήρια ενάντια στην απειλή πυρηνικού πολέμου, όπου και με οποιαδήποτε μορφή και αν εμφανίζεται. Αν και, γενικά, η πυρηνική στρατιωτικοποίηση του κόσμου είναι ένα τεράστιο και, φαινομενικά, πολύπλοκο και παντοδύναμο δίκτυο, μπορεί να κατανοηθεί και ν' αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά όταν αντιληφθούμε ότι αυτό είναι σχεδιασμένο, κατασκευασμένο και λειτουργεί, με βάση χιλιάδες ξεχωριστές εγκαταστάσεις και βιομηχανίες σκορπισμένες σ' ολόκληρο τον κόσμο.

Αναλύοντας τα συμφέροντα και τους θεσμούς στην περιοχή μας, που συντελούν σ' αυτό το πυρηνικό δίκτυο, θεωρούμε ότι τα μικρότερα συστατικά στοιχεία αυτού του δικτύου, αποτελούν πραγματικούς στόχους για άμεση αντιμετώπιση και σαμποτάζ.

Η αντίθεσή μας στην παράνοια ενός πυρηνικού πολέμου πρέπει να μετασχηματισθεί σε αγωνιστική αντίσταση κι άμεση δράση σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Πρέπει να αναλάβουμε την ευθύνη όσων συμβαίνουν γύρω μας!"

Στο μεταξύ είχε αναπτυχθεί ένα δραστήριο γυναικείο κίνημα ενάντια στις εταιρίες και στα καταστήματα που κατασκευάζουν βιτεοκασέτες σκληρού πορνό, στον Καναδά και στις ΗΠΑ. Η καταρράκωση της γυναικείας προσωπικότητας πετυχαίνονταν με τις σκηνές βιασμών και άλλων μορφών βίας ενάντια στις γυναίκες, στις οποίες μάλιστα οι γυναίκες εκλιπαρούσαν για περισσότερη βία(!) ενώ δεν διστάζαν να χρησιμοποιήσουν μικρά παιδιά στο γύρισμα των βίντεο. Οι εταιρίες, και κυρίως η μεγάλη αλυσίδα πορνοκαταστημάτων **Red Hot Video**, είχαν εκμεταλλευτεί ένα παραθύρι του νόμου, και με το πρόσχημα της "ελευθερίας στην επιλογή" (!!) συνέχιζαν την δραστηριότητά τους, ανενόχλητες απ' τις αρχές.

Έτσι, κατά τη διάρκεια μιας από τις πολλές δυναμικές διαδηλώσεις ενάντια στα πορνόμαγαζα, στις 22 Νοεμβρίου του 1982, κήκλαν από βόμβες μολότωφ αρκετά, εγκαινιάζοντας έτσι την έναρξη μιας εκστρατείας ενάντια σ' αυτά τα μαγαζιά, εκστρατεία που είχε, σημειωτέον, την υποστήριξη του πληθυσμού. Την ευθύνη των επιθέσεων ανέλαβε η "**Wimmin's Fire Brigade**". Αυτές οι επιθέσεις ταρακούνησαν λίγο τις αρχές οι οποίες έκλεισαν κάμποσα πορνόμαγαζα, χωρίς όμως να αλλάξουν τον νόμο.

Οι πέντε, ενεργά στελέχη του αναρχικού και αυτόνομου κινήματος στον Καναδά, αντιμετωπίζουν, ο καθένας γύρω στις 12 κατηγορίες, από κλοπή αυτοκινήτου μέχρι το σαμποτάζ της Λίττον, που θα εκδικαστούν σε πέντε δίκες. Όπως το έθεσε ο δικηγόρος τους, Σταν Γκόντερ, "φαίνεται σαν να ξέθαψαν κάθε άλυτη υπόθεση, για να ξεκαθαρίσουν τα αρχεία τους". Η κατανομή των κατηγοριών σε 5 δίκες, αποτελεί μια μέθοδο δυσφήμισης ενάντια στους πολιτικούς κρατούμενους διεθνώς. Αποβλέπει στο να αφαιρέσει τελείως τον πολιτικό χαρακτήρα από τη δίκη και να την ποινικοποιήσει όσο γίνεται. Η πρώτη δίκη αφορά κλοπή αυτοκινήτου, διάρρηξη, κατοχή όπλων κι εκρηκτικών και θα είναι μια προσπάθεια όσο το δυνατό μεγαλύτερης ποινικοποίησης. Όταν θα δικαστούν για τον εμπρησμό των πορνόμαγαζων οι πέντε, οι ένοχοι θα έχουν κι όλας διαβάσει στις εφημερίδες για κλοπές, εκρηκτικά κλπ. Ας σημειωθεί εδώ κάτι σημαντικό, οι κατηγορούμενοι έχουν διακηρύξει την αθωότητά τους για ΟΛΕΣ τις κατηγορίες που τους προσάπτονται.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε την αμέριστη... συμπαράσταση του τύπου και της ραδιοτηλεόρασης στην αστυνομία, συμπαράσταση που οδήγησε σε συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Η αστυνομία δεν χρειαζόταν να κάνει δηλώσεις, η δια-παρα-μόρφωση της κοινής γνώμης επιτεύχθηκε από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Έτσι, την ημέρα της σύλληψης των πέντε, οι εφημερίδες, θριαμβολογούσαν με πηχιαίους τίτλους την "Εξάρθρωση Αναρχικού Δικτύου" ενώ ένας ραδιοφωνικός σταθμός, προφανώς... ανακουφισμένος, πληροφορούσε τους ακροατές του ότι "μία οχτάμηνη βομβιστική εκστρατεία σ' όλο τον Καναδά, τερματίστηκε σήμερα με τη σύλληψη 5 προσώπων". Ένας δημοσιογράφος της **CBC** έψαξε μέσα στα σκουπίδια για να βρει προσωπικά ποιήματα των 5 και να τα διαβάσει στην τηλεόραση, ενώ μια άλλη φορά... ντύθηκε "τρομοκράτης" και μπήκε στα ναυπηγεία του Βανκούβερ με τρεις ράβδους δυναμίτη, για να... δοκιμάσει τα μέτρα ασφαλείας. Άλλοι δημοσιογράφοι βούτηξαν με τα μούτρα

στην αυτόνομη πολιτική σκηνή του Βανκούβερ, ενόχλησαν τους φίλους των 5' όλοι θέλανε να "ψάξουν για το "σκηνικό" της ιστορίας", όλοι ψάχνανε για κουτσομπολιά που αφορούσαν την προσωπική ζωή των πέντε, αλλά ούτε ένας δεν ενδιαφέρθηκε να ρωτήσει ούτε τί σημαίνει η λέξη "αναρχία". Ευτυχώς, το προβάκισμα του τύπου δεν πείσωσε, και μάλλον ένωσε παρά διάσπασε το αναρχικό κίνημα. Η επίδραση όμως στην κοινή γνώμη ήταν πολύ μεγάλη. Όπως το έθεσε ο δικηγόρος των 5, "... θα έχουμε δυσκολίες στο να βρούμε αντικειμενικούς ενόρκους".

Από τη μεριά της η αστυνομία, σε μια συνέντευξη τύπου, παρουσίασε ένα ολόκληρο οπλοστάσιο, αφήνοντας την εντύπωση ότι όλα αυτά βρέθηκαν στο φορτηγάκι των πέντε τη στιγμή της σύλληψης ή, τουλάχιστον, στα σπίτια τους. Στην πραγματικότητα, δεν παρουσιάστηκε καμιά απόδειξη για το πού βρέθηκαν και οι ίδιοι οι αστυνομικοί δεν είπαν ποτέ ξεκάθαρα πού τα βρήκαν. Ας σημειωθεί ότι οι 5 αρνούνται και αυτή την κατηγορία. Ακόμη, η αστυνομία, με το πρόσχημα των ανακρίσεων και της έρευνας για την υπόθεση, μπήκε σχεδόν σε κάθε σπίτι αναρχικού, κατέστρεψε αρχεία, βιβλιοθήκες, προσωπική αλληλογραφία, βρίσκοντας έτσι ευκαιρία να ανανεώσει τους φακέλους της, ενώ άρχισε να παρακολουθεί τηλέφωνα και να βάζει μικρόφωνα σε σπίτια και αναρχικά στέκια, να καλεί και να κρατάει αναρχικούς για αρκετές μέρες στο τμήμα, εφαρμόζοντας μια πρώτου μεγέθους καταστολή ενάντια στο αναρχικό και αυτόνομο κίνημα, που στο Βανκούβερ αλλά και σε όλο τον Καναδά είναι ιδιαίτερα ισχυρό. Βέβαια, οι αναρχικοί δεν ποτήθηκαν και συνεχίζουν τη δράση τους. Σύμφωνα με τα λόγια ενός από τους πέντε:

"Στ' αλήθεια ελπίζω πως ό,τι κι αν βγει απ' αυτή την υπόθεση θα είναι θετικό, δημιουργικό και μια εμπειρία μάθησης και συνεργασίας για όλους όσους αναμίχθηκαν. Κατά τη γνώμη μου, αυτή η υπόθεση δεν αφορά αποκλειστικά την αναρχία, ή τα ανθρώπινα δικαιώματα, ή τις μεθόδους αγώνα. Είναι μόνο ένα μέρος της πάλης, και το σημαντικό είναι να διατηρήσουμε την προτεραιότητα της πάλης για την προστασία της γης και του αγώνα για την ελευθερία."

ΟΙ 5 ΜΙΛΑΝΕ ΠΩΣ ΤΟ ΒΛΕΠΟΥΜΕ ΕΜΕΙΣ

"Κατηγορούμαστε από το Καναδικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης για εγκλήματα που κυμαίνονται απ' την κλοπή αυτοκινήτου ως τη συνωμοσία για το σαμποτάζ της Αεροπορικής Βάσης Κολντ Λέικ στην Αλμπέρτα. Θα θέλαμε να κατηγορηθούμε κι εμείς με τη σειρά μας της Καναδικής κυβέρνησης και τα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα των πολυεθνικών στον Καναδά για εγκλήματα ενάντια στη γη, για απόπειρα γενοκτονίας των ιθαγενών λαών και ως υπεύθυνες για τον ακρωτηριασμό της ζωής της τεράστιας πλειοψηφίας του λαού.

Εδώ κι αιώνες, το Ευρωπαϊκό ιμπεριαλιστικό οικονομικό σύστημα εξεπλώνεται, επεκτείνοντας την κυριαρχία του σ' όλο τον Δυτικό κόσμο, ώσπου το βλέπουμε σήμερα να κυριεύει κάθε γωνιά της υδρογείου. Σήμερα ο ιμπεριαλισμός έχει σαν οικονομική του βάση πολυεθνικές επιχειρήσεις, με τα γραφεία τους, τα εργοστάσιά τους και τις βιομηχανίες ενεργείας τους που βρίσκονται εγκατεστημένες σε κάθε χώρα του δυτικού κόσμου. Λόγω του ότι αυτά τα μονολιθικά δίκτυα δημιουργούν τις περισσότερες θέσεις εργασίας και συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέρος του κεφάλαιου σε κάθε δεδομένη περιοχή, ασκούν και μεγάλη επιρροή στην κυβερνητική πολιτική σ' αυτήν την περιοχή, μέσω της οικονομικής ισχύος που απολαμβάνουν.

Το τραγικό είναι πως αυτό το οικονομικό σύστημα δεν περιορίζεται μόνο στην επιρροή που ασκεί στην οικονομική ζωή των ανθρώπων αλλά επεκτείνεται και εμφυτεύει τις αξίες και τις αρχές του σε κάθε πτυχή της ζωής μας. Μέσω της ιδιοκτησίας και του ελέγχου των εργοστασίων, των επιχειρήσεων, των ορυχείων, της βιομηχανίας της ψυχαγωγίας, των μέσων μαζικής επικοινωνίας και των εγκαταστάσεων για την έρευνα και την ανάπτυξη, οι αξίες των πολυεθνικών διαποτίζουν την κοινωνία μας τόσο ολοκληρωτικά που, αυτές και ο τρόπος ζωής που ευαγγελίζονται, γίνονται δεκτές από τον κόσμο αναντίρρητα.

Οι σχέσεις της αγοράς, που χαρακτηρίζονται από οργιώδη ανταγωνισμό και ιεραρχία, αντανακλώνται και στις προσωπικές μας σχέσεις, όπου οι άντρες κυριαρχούν και ασκούν έλεγχο πάνω στις γυναίκες και τα παιδιά. Οι άνθρωποι γενικά καθορίζονται ανάλογα με τις σχέσεις τους με την αγορά και όχι ανάλογα μ' αυτό που είναι στην πραγματικότητα. Ο πλούτος και το βάθος των ανθρώπινων δυ-

νατοτήτων περιορίζονται από τα όρια που βάζουν στον άνθρωπο καθώς μεγαλώνει, το σχολείο, η δουλειά και οι θεσμοί της κοινότητας. Οι πιθανότητες να γίνει μια πολύπλευρη προσωπικότητα στην πραγματικότητα είναι μηδαμινές.

Στην βιομηχανική κοινωνία, η αξία όλων των ζωντανών πλασμάτων καθορίζεται από την αξία του κέρδους σε σχέση με την απασχόληση. Η αξία και η ταυτότητα ενός ατόμου καθορίζονται από τη δουλειά του, από το ρόλο του στην παραγωγή, κι έτσι, αν κανείς μείνει άνεργος, θεωρείται από το σύστημα άχρηστος και βάρος.

Φ τ η ν ό ε ρ γ α τ ι κ ό δ υ ν α μ ι κ ό : Οι κάτοικοι του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου υπολογίζονται μόνο σαν πηγή φτηνού εργατικού δυναμικού. Οι ιθαγενείς λαοί δεν υπολογίζονται μόνο σαν "χωρίς αξία" στην αγορά επειδή αρνούνται να "ολοκληρωθούν πολιτισμικά", αλλά θεωρούνται και σοβαρή απειλή για το σύστημα μια και αντιστέκονται στην οικειοποίηση της εκβιομηχάνισης της χώρας τους. Οι ντόπιοι λαοί του Τρίτου Κόσμου που αντιστέκονται στην αφομοίωση τους απ' τη βιομηχανική κοινωνία γίνονται στόχοι ύπουλων προγραμμάτων γενοκτονίας μέσω της αναγκαστικής στέρωσης, της βίαιης μετατόπισης των πληθυσμών, της πείνας, της τρομοκρατίας και των βασανιστηρίων.

Όλα τα όντα αντικειμενοποιούνται σαν να ήταν καταναλωτικά προϊόντα που βγήκαν από το εργοστάσιο του θεού στον ουρανό. Οι γυναίκες είναι σεξουαλικά αντικείμενα που χρησιμοποιούνται είτε για να πουλήσουν άλλα καταναλωτικά προϊόντα μέσω της σεξουαλικότητας τους, είτε για να προμηθεύσουν σεξ στους άντρες. Αν προκύψει... ένα παιδί από το ρόλο της γυναίκας σαν σεξουαλικού αντικειμένου, τότε αυτή χρησιμοποιείται σαν νοικοκυρά, ένας σκλάβος εργαζόμενος στο σπίτι.

Σ' όλη την πορεία της ιστορίας, οι άντρες κυβερνάνε πάντα τις κοινωνίες. Υπάρχει ένας άμεσος συσχετισμός ανάμεσα στην ωμή πραγματικότητα της κυριαρχίας των γυναικών από τους άντρες και στη διαμόρφωση των εκμεταλλευτικών αξιών και δομών που είναι τόσο έντονες και καθοριστικές στον σημερινό κόσμο. Η σημασία του αγώνα ενάντια στην πατριαρχία είναι αποφασιστική, γιατί αυτός είναι η μόνη ελπίδα για την απελευθέρωση του μισού πληθυσμού. Πρέπει να αγκαλιάσουμε το όραμα της φεμινιστικής θεωρίας και να κατανοήσουμε την ανεπάρκεια των άλλων θεωριών για την κοινωνική αλλαγή, αν δεν βασίζονται σε μια ριζοσπαστική κριτική της πατριαρχίας.

Η ε μ π ο ρ ε υ μ α τ ο π ο ί η σ η : Στη δυτική τεχνο-πατριαρχία, τα ζωντανά πλάσματα δεν τα σεβονται και δεν τα εκτιμούν για την ύπαρξή τους, αλλά τα μεταχειρίζονται σαν εμπορεύματα. Οι φώκιες είναι δέρματα, οι αγελάδες είναι κρέας, τα ελάφια είναι παιχνίδια, τα σκυλιά είναι κατοικίδια και τα άχρηστα κατοικίδια είναι πειραματόζωα.

Για τον βιομηχανικό άνθρωπο, ο φυσικός κόσμος είναι μια βασική πηγή για την βιομηχανική ανάπτυξη. Για παράδειγμα, τα δάση που δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν απ' τη δασική βιομηχανία, θεωρούνται "άγονες εκτάσεις". Η αξία των δένδρων σαν φυσικών χώρων για μυριάδες ζωντανά πλάσματα, σαν παράγοντα συνοχής του εδάφους και σαν αισθητικής ομορφιάς, δεν αναγνωρίζεται από τον βιομηχανικό άνθρωπο.

Αυτή η μονοδιάστατη, απλοϊκή αντίληψη για τη ζωή εμφανίζεται μέσα μας από τη γέννησή μας έτσι που όταν ενηλικιωθούμε δεν εξετάζουμε πια τις ιδέες της βιομηχανικής ανάπτυξης, της αύξησης, της προόδου και του κέρδους. Έχουμε γίνει βιομηχανικοί καταναλωτές, ανίκανοι να σεβαστούμε τη γη ή να αντιληφθούμε τις πλούσιες δυνατότητες που κρύβουμε μέσα μας. Μας έχουν στερήσει την ικανότητα να σκεφτόμαστε βαθιά και ανεξάρτητα και μας έχουν κλέψει το πνεύμα της εξέγερσης!

Έχουμε χάσει την επαφή και το σεβασμό μας για την οικολογία της ζωής. Είμαστε ανίκανοι να αντιληφθούμε πως η διαίωσιση της ζωής απειλείται ολοφάνερα από το τεχνολογικό δρόμο. Πρέπει να αντισταθούμε σθεναρά στο μοντέρνο τεχνολογικό κράτος, ν' αντιταχθούμε στην εκβιομηχάνιση και να πολεμήσουμε τη μεγάλη κλίμακα απομύζηση των φυσικών πηγών. Η κλίμακα και ο χαρακτήρας της ανθρώπινης εργασιακής δραστηριότητας πρέπει να καθορίζονται από τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες και από ένα βαθύ σεβασμό για όλα τα ζωντανά πλάσματα και όχι από την απληστία, τον καταναλωτισμό και την ανωτερότητα του είδους.

Η ικανότητα και η δύναμη του μοντέρνου Κράτους να επηρεάζει, να ελέγχει και να κάνει πλύση εγκεφάλου στους ανθρώπους

έχει αυξηθεί φοβερά μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας. Ο κυριαρχικός χαρακτήρας του Κράτους διακατέχει όλες τις σφαίρες της ανθρώπινης δραστηριότητας, ακόμη και την ίδια τη ψυχολογία των ανθρώπων. Όλο και πιο πολύ, οι κάτοικοι των περιοχών όπου επεκτάθηκε το τεχνολογικό Κράτος, δεν αισθάνονται τόσο υποταγμένοι, όσο εξαρτημένοι από τον τεχνητό κόσμο που το μοντέρνο Κράτος δημιουργεί.

Σ' όλο τον κόσμο, ο ιμπεριαλισμός και η Κρατική εξουσία προστατεύονται από τα πυρηνικά όπλα, τα τέρατα του στρατιωτικοβιομηχανικού συμπλέγματος. Το τεράστιο πλέγμα επιχειρήσεων έρευνας κι ανάπτυξης, οι βιομηχανίες και οι βάσεις των ενόπλων δυνάμεων, που συνιστούν το στρατιωτικοβιομηχανικό σύμπλεγμα είναι μια αυτοδιατηρούμενη και ισχυρή δύναμη μέσα στο βιομηχανικό Κράτος που είναι ικανή να επηρεάζει την κυβερνητική πολιτική για χάρη των αυξανόμενων δαπανών για τους εξοπλισμούς. Η ανάπτυξη των πυρηνικών όπλων δεν είναι μόνο ένα προϊόν της συνεχούς τάσης του μιλιταριστικού συμπλέγματος να επεκτείνεται και να κατασκευάζει νέα συστήματα όπλων, αλλά και η τελική λύση στην απειλή που αποτελούν τα απελευθερωτικά κινήματα του Τρίτου Κόσμου για τον αμερικάνικο και τον σοβιετικό ιμπεριαλισμό.

Η π υ ρ η ν ι κ ή α π ε ι λ ή : Το ειρηνιστικό κίνημα αποδίδει τον ανταγωνισμό των πυρηνικών όπλων σε μια αλόγιστη ιδεολογική διαμάχη ανάμεσα στις ΗΠΑ και την ΕΣΣΔ. Όπως και νάχει το πράγμα, από τότε που έπεσε η πρώτη ατομική βόμβα στη Χιροσίμα το 1945, η απειλή ενός πυρηνικού πολέμου στρέφεται σχεδόν αποκλειστικά ενάντια στις χώρες του Τρίτου Κόσμου όπου γίνονται απελευθερωτικοί αγώνες, όπως το Βιετνάμ, η Κούβα, η Κορέα... Μια αποφασιστική πυρηνική σύγκρουση ανάμεσα στην Σοβιετική Ένωση και τις ΗΠΑ θα έρθει σαν αναπόφευκτο αποτέλεσμα μιας κλιμάκωσης που θα προέλθει από την ανάμειξη μιας υπερδύναμης σε μια χώρα όπου ένας καταπιεσμένος λαός παλεύει για να απελευθερωθεί.

Για πόσο ακόμα θα παραμεινουμε θεατές του βιασμού της γης που προκαλεί η απομύζηση του υπεδάφους, η απομίμηση του εδάφους κι η αχαλίνωτη βιομηχανική ανάπτυξη; Για πόσο ακόμη θα ανεχόμαστε την κυριαρχία και την ωμότητα των αντρών πάνω στις γυναίκες; Για πόσο ακόμη θα επιτρέπουμε στις κυβερνήσεις να συνεχίσουν να παίρνουν μέρος στην κλιμάκωση της πυρηνικής τρομοκρατίας; Για πόσο ακόμη θα επιτρέπουμε στους παράλογους θεσμούς της βιομηχανικής κοινωνίας, να στραγγίζουν το μυαλό, το σώμα, και το πνεύμα μας; Για πόσο ακόμη θα συνεχίσουμε να έχουμε τυφλή εμπιστοσύνη στους καπιταλιστικούς/υλιστικούς θεούς της βιομηχανικής ανάπτυξης, του κέρδους με οποιοδήποτε τίμημα και της υψηλής τεχνολογίας;

Οι βασικοί προσανατολισμοί του αναρχισμού, του φεμινισμού και της οικολογίας είναι εξίσου απαραίτητοι στην επιδίωξη της ελευθεριακής κοινωνίας. Πρέπει στ' αλήθεια να συμπληρώσουμε αυτήν την αλυσίδα ριζοσπαστικής κριτικής και πρακτικής, έτσι ώστε όλες οι εκδηλώσεις, συμπεριλαμβανόμενων και των φιλοσοφικών αντιλήψεων της ιμπεριαλιστικής τεχνο-πατριαρχίας, να μπορέσουν να ξεριζωθούν.

Είναι καιρός να κρατήσουμε το πνεύμα μας άγρυπνο για την εξέγερση και να ελευθερώσουμε το μυαλό μας απ' τα δεσμά του έτσι ώστε να γίνουμε ικανοί για το θαυμάσιο καθήκον της δημιουργίας ενός ισχυρού, μαχητικού κινήματος αντίστασης που θα ελευθερώσει τους ανθρώπους και θα προστατεύσει τη γη!"

Φυλακή Οακάλλα,
Φεβρουάριος 1983

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ

(Αποσπάσματα συνέντευξης που πήρε το περιοδικό *Kick it Over* απ' την Αν Χάνσεν και τον Μπρεντ Τέυλορ που κρατούνται μαζί με τα υπόλοιπα 3 άτομα στις φυλακές Οακάλλα).

ΚΙΟ: Πιστεύετε ότι ο πατσιφισμός θα επιφέρει μελλοντικά μια σημαντική κοινωνική αλλαγή σε αντίθεση με το ρεφορμισμό; Θεωρείτε τον πατσιφισμό σα μια τακτική σε σχέση με μια προοπτική επαναστατικής αντίστασης;

Απ: Πρώτα απ' όλα ο πατσιφισμός δεν είναι απλά ένα μέσο ή μια

τακτική. Ο πατσιφισμός είναι στην πραγματικότητα ένα σύνολο βασικών ηθικών δοξασιών, που καθορίζει τον τρόπο ζωής κάποιου και συνακόλουθα, τον τρόπο που δρα πολιτικά. Ο πατσιφισμός θα πρέπει να γίνεται σεβαστός σαν ατομική επιλογή. Ωστόσο, ο πατσιφισμός έχει αναχθεί σε θεωρία της επαναστατικής κοινωνικής αλλαγής και κηρύσσεται σαν η διαδικασία και το μέσο που πρέπει να υιοθετήσουμε. Όταν υποστηρίζεται ότι μόνο ένα πατσιφιστικό κίνημα θα μας προσφέρει τη δυνατότητα να δημιουργήσουμε έναν καλύτερο κόσμο, η κατανόησή μας της ιστορικής και της σημερινής πραγματικότητας μας υποχρεώνει να διαφωνήσουμε.

Στο "Κίνημα Ειρήνης" της Β. Αμερικής, τα ιδανικά του πατσιφισμού εφαρμόζονται πολύ δογματικά σε μια μαζική κοινωνική πάλη κι έχουν εδραιωθεί σαν "ιδεολογία της μη-βίας". Συχνά, η προσκόλληση σε μια ιδεολογία, φαίνεται, πραγματικά, να προηγείται της υλοποίησης των στόχων που επιδιώκουμε...

Δέχομαι ότι θα ήταν πολύ πιο ωραίο αν η επαναστατική αλλαγή μπορούσε να γίνει σύμφωνα με την πατσιφιστική πρακτική. Δυστυχώς, όμως, είναι αμφίβολο κάτι τέτοιο κι έτσι είναι λάθος να στηρίζουμε το μέλλον μας σε τέτοιες υποθέσεις.

Μολοντούτο, υπάρχουν πολλές δυνατότητες αποτελεσματικής χρήσης μη-βίαιων τακτικών στην απελευθερωτική διαδικασία. Είναι όντως παράλογο να φανταζόμαστε ότι ένα επαναστατικό κίνημα θα μπορούσε ποτέ να υπάρξει δίχως μαζική συμμετοχή σε μη-βιαιες κινητοποιήσεις...

Ωστόσο, δεν μπορεί να ειπωθεί το ίδιο και για τον πατσιφισμό. Αν εμείς, σαν κίνημα, περιοριζόμαστε μόνο σε μη-βιαιες τακτικές — με άλλα λόγια, αν είμαστε ένα αυστηρά πατσιφιστικό κίνημα — θα συνεχίσουμε να έχουμε σίγουρα πρόοδο, αλλά τελικά, δε θα μπορούμε να προχωρήσουμε παραπέρα γιατί θα μας εμποδίσουν οι δυνάμεις καταστολής του Κράτους...

Αυτό δε σημαίνει ότι ο σκοπός αγιάζει οποιοδήποτε μέσο. Η διαδικασία που ακολουθούμε είναι εξαιρετικά σημαντική κι οπωσδήποτε θα πρέπει να μας καθοδηγούν πάντα υγιείς ηθικές αρχές κι ένας σεβασμός για τη ζωή, ωστόσο μερικές φορές η πραγματικότητα απαιτεί ορισμένα μέσα. Ζούμε σ' έναν κόσμο βίας αλλά είναι ζωτικό το ότι αναγνωρίζουμε πάντα ότι μια τέτοια βία δεν τη διαλέξαμε εμείς. Μ' αυτή την έννοια, η πραγματικότητα δικαιώνει επίσης τη χρήση ορισμένων μέσων, ακόμα κι εκείνων που υπερβαίνουν τα όρια του πατσιφισμού.

Είναι υπερβολικά απλουστευτικό ν' απορρίπτουμε την επαναστατική βία, παράλληλα με τη φοβερή, αδιάκριτη, αντιδραστική βία, μόνο και μόνο επειδή αποτελούν κι οι δυο βία. Η απλουστευτική ταύτιση τους τις εκτοπίζει απ' τη σφαίρα της κοινωνικής πραγματικότητας και κάνοντάς το αυτό παραγνωρίζει την ουσία της κάθε μιας — το νόημα και το σκοπό για τον οποίο χρησιμοποιούνται. Ακόλουθα, το να καθορίζουμε τα όρια της πρακτικής μας στη βάση μιας τέτοιας τεχνητής εξίσωσης, είναι κάτι κατάφωρα λαθεμένο...

Ο τρόπος που ελπίζουμε να ζήσουμε σ' εκείνο το μέλλον δεν είναι αναγκαστικά ένας ρεαλιστικός τρόπος για να ζούμε τώρα...

Είναι αλήθεια ότι κάθε επαναστατικό κίνημα που πήρε την εξουσία μεταμορφώθηκε σε κρατιστικό καθεστώς, αλλά είναι λάθος να συμπεραίνουμε ότι αυτό συνέβηκε επειδή χρησιμοποιήθηκαν βιαιες τακτικές στη διάρκεια της απελευθερωτικής διαδικασίας. Αντίθετα, αυτό θα πρέπει ν' αποδοθεί στο γεγονός ότι τέτοια κινήματα λειτουργούσαν σύμφωνα με μian εξουσιαστική Κρατιστική ιδεολογία.

KIO: Όταν μιλάτε για την ανάγκη απόρριψης του βιομηχανικού πολιτισμού θεωρείτε ότι δεν είναι δυνατό ν' αξιοποιηθούν τέτοιες τεχνολογικές πρόοδοι για το καλό των κατοίκων της Γης και της ίδιας της Γης; Αν πιστεύετε κάτι τέτοιο, εξηγείστε σας παρακαλώ τη θέση σας.

Απ: Νέες τεχνολογικές πρόοδοι δεν είναι αναγκαίες για το καλό των κατοίκων της Γης ή της ίδιας της Γης, στην πραγματικότητα, στη σημερινή παγκόσμια τάξη, κάθε νέα πρόοδος δε θα ωφελήσει παρά μόνο τις εταιρίες και τους ανθρώπους που τις διευθύνουν.

Για πολλούς, πολλούς αιώνες ανθρώπινα όντα διατήρησαν κι ανέπτυξαν, πάνω σ' αυτή τη γη, πολιτισμούς που ήταν πλούσιοι θρησκευτικά, πνευματικά, και πολιτιστικά, δίχως βιομηχανοποίηση ή αναπτυγμένη τεχνολογία. Επίσης, η διατήρησή τους δεν γινόταν σε βάρος εκατοντάδων ζωικών ειδών και του περιβάλλοντος.

Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο οι άνθρωποι κατάφεραν να κυνηγάνε, να ψαρεύουν και να καλλιεργούν τη γη δίχως την "Τζένεραλ Φουντς" ή το Σέιφγουαϊν. Οι χοροί, η μουσική ανθούσαν δίχως την "Ερ Σε Α", τον ντισκ - τζόκευ Σαμ και τα αισθηματικά μυθιστορήματα "Άρλεκιν..."

Η μηχανοποιημένη εργασία, που πρόσφερε η βιομηχανοποίηση, αλλοτρίωνε τους ανθρώπους μεταξύ τους κι απ' τις φυσικές λειτουργίες της Γης. Είτε η βιομηχανοποίηση υπάρχει στο σοσιαλιστικό είτε στο καπιταλιστικό στρατόπεδο, η εργασία παραμένει αλλοτριωτική κι η Γη πρέπει να ξεκοιλιάζεται συνεχώς για να μπόρέσουν να γίνουν μηχανές καύσιμα και προϊόντα. Η μόνη πραγματική διαφορά βρίσκεται στο ότι τα κέρδη στις σοσιαλιστικές χώρες είναι πιο ίσα διανεμημένα απ' ότι στα καπιταλιστικά καθεστώτα...

KIO: Αναφέρεστε στην ανάγκη ανάπτυξης μιας ενεργητικής αντίστασης, μπορείτε να προσδιορίσετε με ποιό τρόπο πρέπει να εμφανιστεί;

Απ: Δεν προσβλέπουμε σε κάποια συγκεκριμένη μορφή με την οποία πρέπει να εμφανιστεί ένα κίνημα ενεργητικής αντίστασης, αλλά πιστεύουμε πως εκείνο που πρέπει να συμβεί είναι να ριζώσει ανάμεσα στους ακτιβιστές του Καναδά μια αντιστασιακή νοοτροπία. Απ' αυτή τη ριζοσπαστική συνείδηση θα εμφανιστεί τότε με διάφορες μορφές και με διάφορους αγώνες η ενεργητική αντίσταση.

Το κίνημα λειτουργεί, τώρα, σ' ένα μεγάλο βαθμό, στη βάση μιας νοοτροπίας διαμαρτυρίας, που δυστυχώς ενισχύει πλατιά διαδομένες ρεφορμιστικές ψευδαισθήσεις αναφορικά με το είδος της πάλης που χρειάζεται για την υλοποίηση των στόχων που επιδιώκουμε. (Η διαμαρτυρία επιχειρεί να επηρεάσει τις αποφάσεις εκείνων που βρίσκονται στην εξουσία, δείχνοντάς τους ότι ο κόσμος δε συμφωνεί με την πολιτική τους). Επειδή φανταζόμαστε ότι διαμέσου της διαμαρτυρίας οι ισχυροί θα πιεστούν τελικά ν' αλλάξουν, έχουμε λαθεμένα, αφοσιωθεί ολοκληρωτικά σε μια μορφή πάλης που η έκβασή της αφήνεται σε τελική ανάλυση στα χέρια εκείνων τους οποίους αντιμαχόμαστε...

Μια αντιστασιακή νοοτροπία στηρίζεται στο συλλογισμό ότι οι ισχυροί θ' αγνοήσουν τις διαμαρτυρίες μας κι ότι, συνακόλουθα, θα πρέπει να οικοδομήσουμε ένα κίνημα, αποφασισμένοι να αξιοποιήσουμε μέσα πάλης με τα οποία μπορούμε να σταματήσουμε οι ίδιοι τα σχέδια εκείνων που αντιμαχόμαστε...

Ένα αντιστασιακό κίνημα δεν θα πρέπει να περιορίζεται απ' τη νομιμότητα, όταν υπάρχει ανάγκη για άμεση σύγκρουση: μια τέτοια αγωνιστική προσέγγιση είναι σίγουρα αναγκαία όταν βρισκόμαστε αντιμέτωποι με καταστάσεις που απειλούν τη ζωή, όπως είναι ιδιαίτερα, η συνεχιζόμενη καταστροφή και ρύπανση του περιβάλλοντος ή η δημιουργία πυρηνικού οπλοστάσιου κι η πολεμική μηχανή.

KIO: Σε τί αποβλέπει το Κράτος, κάνοντας 4 ξεχωριστές δίκες αντί για μία πολύκροτη δίκη;

Απ: Ο διαχωρισμός των δικών είναι μια αντι-εξεγερσιακή τεχνική που χρησιμοποιείται πολύ συχνά ενάντια στους πολιτικούς κρατούμενους σε διεθνές επίπεδο.

Η τεχνική αυτή αποβλέπει στην αφαίρεση του πολιτικού περιεχόμενου της δίκης και στην όσο το δυνατό μεγαλύτερη ποινικοποίησή της. Στην περίπτωσή μας θ' αντιμετωπίσουμε κατηγορίες για συνωμοσία με σκοπό τη ληστεία ενός φύλακα του Μπρινκς, κλοπή αυτοκινήτου, κατοχή όπλων και κλεμμένα περιουσιακά στοιχεία, στην πρώτη δίκη. Στη δεύτερη δίκη θα έχουμε τις κατηγορίες για το Red Hot Video στην τρίτη δίκη, θα έχουμε την ανατίναξη του υποσταθμού του Dunsmuir, συνωμοσία και σαμποτάζ κατά της αεροπορικής βάσης Κολντ Λεικ, του παγοθραυστικού Terry Fox και συνωμοσία με σκοπό τη διενέργεια σαμποτάζ στο ChaeKeye - Dunsmuir κι η τέταρτη δίκη θα είναι για τη ληστεία της ICA.

Η πρώτη δίκη θα είναι μια απόπειρα να μας εμφανίσουν σαν εγκληματίες, ν' αφαιρέσουν κάθε πολιτικό κίνητρο απ' τις κατηγορίες. Η δίκη θα δει το φως της δημοσιότητας και διαμέσου των μέσων επικοινωνίας θα στηθεί το σκηνικό για τις υπόλοιπες δίκες. Προτού δικαστούμε για τις κατηγορίες του Red Hot Video, οι ένοχοι θα έχουν ήδη διαβάσει στις εφημερίδες για την υποτιθέμενη ληστεία του φύλακα του Μπρινκς, για όπλα και κλεμμένα αυτοκίνητα, χωρίς καμιά σύνδεση μ' οποιοδήποτε πολιτικό πλαίσιο...

Αργεντινός εργάτης κρατώντας την σημαία του CNT

ESPAÑA

ΜΙΑ ΑΝΕΠΑΙΣΘΗΤΗ ΑΛΛΑΓΗ

Περαστικός απ' το Παρίσι, ένας σύντροφος αγωνιστής εργάτης απ' τη Βαρκελώνη, που τριγυρούσε εδώ και πολύ καιρό στα πεδία του αγώνα, απ' το εργοστάσιο ως τη γειτονιά, μας έδωσε με λίγα λόγια μια περιγραφή της κοινωνικής κατάστασης και του επιπέδου των ταξικών αγώνων στην Ισπανία, στη διάρκεια μιας ανεπίσημης συζήτησης. Ακολουθούν τα πιο ουσιαστικά σημεία των όσων μας είπε.

Μπορούμε να πούμε πως οι τελευταίες εκλογικές περιπέτειες σηματοδοτούν το τέλος μιας περιόδου στην Ισπανία. Κυτώντας τες απ' την σκοπιά του εργατικού κόσμου, οι περιπέτειες αυτές συμβαίνουν ενώ παρακολουθούμε το τέλος μιας φάσης αγώνων που χαρακτηρίζεται απ' την άνθηση του κινήματος των συνελεύσεων, που κορυφώθηκε στην περίοδο 1970 - 1977. Η ανανέωση της CNT γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1970 αντικατοπτρίζει ξεκάθαρα τις αντιφάσεις αυτού του κινήματος, τις τάσεις του που ασκούσαν κριτική στην παραδοσιακή πολιτική και τον παραδοσιακό συνδικαλισμό, μέσα στα εργοστάσια και τις λαϊκές συνοικίες. Απ' την αρχή, η καινούργια CNT συσπειρώνε γύρω της διάφορες τάσεις. Η επίσημη γραμμή του ορθόδοξου αναρχισμού, μ' εκπρόσωπο την ομάδα της FAI στην Τουλούζη, μειοψήφισε. Ωστόσο, είχαμε να κάνουμε μ' ένα ελευθεριακό κίνημα μάλλον, παρά μ' ένα συνδικάτο. Η CNT συσπειρώνε τάσεις με διάφορες ευαισθησίες: τους οικολόγους, τις γυναικείες ομάδες, τις τάσεις των συνελεύσεων που προέρχονταν απ' τον εργατικό χώρο. Όλα αυτά δεν κράτησαν πολύ. Η πιο ορθόδοξη άποψη των αναρχοσυνδικαλιστών, που μειοψηφούσαν, επιβλήθηκε αιγά-αιγά σ'

αυτό το συνοθύλευμα, κι αυτό έγινε με την αποπομπή, αρχικά των αποκαλούμενων μαρξιστικών τάσεων και στη συνέχεια κάθε πυρήνα με αυτόνομες και κριτικές βλέψεις. Είναι αλήθεια το ότι πολλοί απ' αυτούς τους ανθρώπους, απ' αυτές τις τάσεις, είχαν κι οι ίδιοι σα σκοπό να πάρουν την εξουσία μέσα στους κόλπους της CNT. Τη μάχη αυτή, όμως, οι ορθόδοξοι αναρχικοί την κέρδισαν επειδή είχαν περισσότερες γνώσεις πάνω στο παιχνίδι της εξουσίας στο εσωτερικό της οργάνωσης. Αποκορύφωμα αυτής της διαδικασίας στάθηκε το 5ο Συνέδριο, στα 1980, στη διάρκεια του οποίου πραγματοποιήθηκε το τελευταίο μεγάλο σχίσμα ανάμεσα σε δυο πυρήνες, που σήμερα ο καθένας τους αυτοαποκαλείται η "πραγματική" CNT. Απ' τη μια μεριά η CNT - 5ο Συνέδριο όπου κυριαρχούν οι FAIστές κι η ομάδα της Τουλούζης, απ' την άλλη η CNT - Βαλένθια, που συσπειρώνει γύρω της ένα πλατύτερο φάσμα απ' τους οικολόγους ως τους μαρξιστές της αριστεράς. Οι δυο οργανώσεις δοκιμάζονται σήμερα απ' το πρόβλημα της συμμετοχής στις συνδικαλιστικές εκλογές. Οι έντονες συζητήσεις που μόλις έγιναν στη διάρκεια του 6ου Συνεδρίου (Βαρκελώνη, Γενάρης 1983) φαίνονται να επιβεβαιώνουν το ότι εκείνη η τάση που αρνιέται τη συμμετοχή, διατηρεί την πλειοψηφία. Οι δυο CNT ασκούν σήμερα μια πολύ μειωμένη επιρροή στην κοινωνία και στα εργοστάσια κι ο αριθμός των αγωνιστών τους μάλλον μικραίνει χωρίς να μπορεί κανείς ούτε καν να τον συγκρίνει μ' εκείνον του πρόσφατου παρελθόντος. Θα μπορούσε κανείς να σκεφτεί ότι όλοι αυτοί οι εσωτερικοί αγώνες ήταν εκείνοι που οδήγησαν στην αποσύνθεση της καινούργιας CNT. Ο πιο αποφασιστικός, ωστόσο, παράγοντας υπήρξε, αντίθετα, το ίδιο το καπιταλιστικό

σύστημα, που, στην ουσία, απόδειξε ότι σήμερα, σε μια αναπτυσσόμενη καπιταλιστική χώρα, δεν υπάρχει θέση για μια οργάνωση αναρχοσυνδικαλιστικού τύπου.

Τι είναι εκείνο που χαρακτηρίζει, από καπιταλιστική σκοπιά, τη διαδικασία της αναδιάρθρωσης και της ορθολογικοποίησης στην οποία υπόκειται εδώ και μερικά χρόνια η ισπανική οικονομία και που άρχισε στη διάρκεια του φρανκισμού; Στο επίπεδο της παραγωγής, ο αντικειμενικός στόχος ήταν, στην ουσία, η βελτίωση της κοινωνικής παραγωγικότητας της εργασίας. Οι απαραίτητοι κοινωνικοί, πολιτικοί, μετασχηματισμοί στην Ισπανία δεν έγιναν πολύ γρήγορα, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα και με κάπως βίαιο τρόπο. Στο πολιτικό επίπεδο, το πρόβλημα ήταν η προσαρμογή της πολιτικής μορφής, του Κράτους, στην οικονομική μορφή. Πρόκειται για μια διαδικασία που δεν έχει τελειώσει και που προχωρεί με πολλές δυσκολίες, εξαιτίας του βάρους των παλιών φρανκικών τομέων. Στο επίπεδο της παραγωγής, ήταν επίσης αναγκαία για τον καπιταλισμό η εγκαθίδρυση κι η λειτουργία ενός σύγχρονου καπιταλισμού. Όπως είναι φανερό, δεν υπήρχε θέση ούτε για ένα συνδικαλισμό αναρχοσυνδικαλιστικού τύπου ούτε ακόμα και για αντιλήψεις που υπότασαν το σύνολο της δράσης στις αποφάσεις των συνελεύσεων της βάσης. Μέσα στα νομοθετικά πλαίσια, ο νέος νόμος για τα δικαιώματα των εργαζομένων (που ψηφίστηκε απ' την κυβέρνηση Σουάρεθ) είναι εκείνος που εισήγαγε τα πιο σημαντικά μέτρα που θα μεταβάλλουν την κατάσταση των εργατών σε σχέση με την φρανκική περίοδο. Η οποιασδήποτε είναι ξεκάθαρη, ιδιαίτερα σ' ό,τι αφορά τις απολύσεις, που στην ουσία ήταν αδύνατο να γίνουν στο καθεστώς του Φράνκο. Πρέπει, ακόμα, να πάρει κανείς υπόψη του το ότι, στην προηγούμενη περίοδο, οι συλλογικές συμβάσεις εξαρτιόνταν συχνά απ' το σοσχετισμό δυνάμεων που υπήρχε στο εσωτερικό της κάθε επιχείρησης. Έτσι, στα μεγάλα εργοστάσια, η ανάγκη των διαπραγματεύσεων με την εργοδοσία επιτόπου, οδήγησε στη γέννηση των εργατικών επιτροπών (**Comisiones Obreras**). Αυτή ήταν η περίοδος που οι εργαζόμενοι πολέμουσαν εύκολα, που απεργούσε κανείς για την όποια διεκδίκηση. Σήμερα, η κατάσταση έχει αλλάξει εντελώς. Παρακάτω θα επανέρθουμε σ' αυτό το θέμα.

Έτσι, όλη αυτή η διαδικασία μεταφράζεται με μια γοργή συσσώρευση και συγκεντροποίηση του ισπανικού κεφαλαίου, μια διαδικασία η οποία συνεχίζεται και που τις συνέπειές της παρατηρούμε στο ψηλό ποσοστό των πτωχεύσεων, που, άλλωστε, εξακολουθεί ν' ανεβαίνει.

Με τη νίκη και την άνοδο των σοσιαλιστών στην εξουσία, αυτή η τάση εκμοντερνισμού και προσαρμογής του Κράτους στις ανάγκες του καπιταλισμού, συνεχίζεται. Μια απ' τις δυσκολίες, που θα συναντήσουν οι σοσιαλιστές, στην επίτευξη αυτού του στόχου, είναι οι δεσμοί που δημιουργούνται με τα χρόνια ανάμεσα στην παλιά φρανκική γραφειοκρατία — όπου

ανήκει κι η στρατιωτική κάστα — και στο σώμα των ιδιωνόντων των εθνικοποιημένων επιχειρήσεων. Η μεταρρύθμιση του Κράτους δε θάνα εύκολη. Η αντίθεση των στρατιωτικών θα εκδηλωθεί μέσα στα πλαίσια του κρατικού μηχανισμού, αν και όχι με πραξικοπηματικές απόπειρες σαν εκείνες του παρελθόντος που με την πάροδο του χρόνου φαίνονται όλο και πιο ξεκομμένες απ' την κατάσταση.

Τι αντιπροσώπευε λοιπόν το κίνημα των συνελεύσεων στην πρόσφατη πρακτική των Ισπανών εργαζομένων;

Αρχικά, το κίνημα των συνελεύσεων αποτελούσε κι αυτό μια απάντηση της βάσης στην ορθολογικοποίηση. Ο ρόλος του **P.C. (K.K.)** και του **P.S.O.E. (Partido Socialista Obrero Español — Εργατικό Σοσιαλιστικό Ισπανικό Κόμμα)** — μέσα απ' τα νομιμοποιημένα αντίστοιχα εργατικά τους συνδικάτα — ήταν, αφού δεν υπήρχε καμιά δύναμη να τους αντιταχτεί, να εμποδίζουν συνεχώς τις παρεκκλίσεις. Ένα κατάλληλο παράδειγμα της αντίθεσης των εργατών στα μέτρα της ορθολογικοποίησης, αποτέλεσε η απεργία των λιμενεργατών της Βαρκελώνης στην οποία θ' αναφερθούμε παρακάτω.

Στη συγκεκριμένη αυτή περίπτωση υπήρξε μια παρέκκλιση από τα επίσημα συνδικάτα που κατάληξε σ' ένα νέο τύπο συνδικαλιστικής οργάνωσης. Σήμερα, αυτό το κίνημα των συνελεύσεων χάνει, σ' αλήθεια, την ορμή του. Οι πιο ριζοσπάστες εργάτες αναφέρονται σ' αυτό λες και πρόκειται για ένα μακρινό παρελθόν, πριν κυριαρχήσουν τα συνδικάτα στους τόπους δουλειάς. Με την επικράτησή του, το συνδικάτο ανέκοψε και κατάργησε ταυτόχρονα το κίνημα των συνελεύσεων. Το τελευταίο δεν ήταν ένα συνδικαλιστικό κίνημα, αλλά τρεφόταν απ' το συνδικαλιστικό πνεύμα που επιζούσε χάρη στην καθημερινή αντίδραση ενάντια στην καπιταλιστική εκμετάλλευση, χάρη στον αγώνα ενά-

ντια στις συνθήκες εργασίας, στην ένταση της εκμετάλλευσης. Μ' αυτή την έννοια, το συνδικάτο σαν θεσμός, έστω κι αν αρνιόταν τις οργανωτικές αρχές αυτού του θεσμού,

θα μπορούσε ν' αποτρέψει την ανάθεση της εξουσίας σε τρίτους, τη γραφειοκρατία. Οι ριζοσπάστες εργάτες διατηρούν ζωντανή την ανάμνηση αυτών των αρχών. Μια διαδικασία, δηλαδή, που έμοιαζε κάπως μ' εκείνη των επιτροπών βάσης στα ιταλικά εργοστάσια κατά τη δεκαετία του '70 και η οποία, στη συνέχεια, επέτρεψε στο συνδικάτο να κάνει πιο αισθητή την παρουσία του στις μεγάλες επιχειρήσεις. Στη Βαρκελώνη υπάρχουν ακόμα και σήμερα καμιά δεκαριά μεγάλα εργοστάσια, όπου οι συνελεύσεις είναι ισχυρότερες απ' τα συνδικάτα. Το συντονιστικό τους όργανο, μάλιστα, εκδίδει και μια επιθεώρηση. Οι πυρήνες που το επανδρώνουν έχουν εγκαταλείψει σε μεγάλο βαθμό τις αυθορμητιστικές θέσεις τους κι ασχολούνται με το ζήτημα της συμμετοχής τους στις συνδικαλιστικές εκλογές. Η πλειοψηφία είναι υπέρ της συμμετοχής σ' αυτό το παιχνίδι. Όπως και νάναί, οι πυρήνες αυτοί τείνουν να εξαφανιστούν μέσα στα πλαίσια της σημερινής φάσης του ταξικού αγώνα.

Τι πνεύμα επικρατεί σήμερα στον εργατικό κόσμο, στις επιχειρήσεις;

Οι επιδράσεις της οικονομικής πραγματικότητας παίζουν τον κύριο ρόλο: η ανεργία, η πτώση της αγοραστικής δύναμης, ο φόβος για ένα μέλλον ακόμα πιο ζοφερό, όλα αυτά βαραίνουν πολύ στην καθημερινή ζωή. Η προοδευτική ιδεολογία δεν παίζει πια κανένα ρόλο, απουσιάζει τελείως απ' τη σημερινή κατάσταση. Ακόμα κι η νίκη των σοσιαλιστών είναι περισσότερο μια άρνηση του παρελθόντος παρά μια πίστη σ' ένα οποιοδήποτε πρόγραμμα. Άλλωστε οι σοσιαλιστές δεν έχουν παρουσιάσει κανένα πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων — δεν έχουν υποσχεθεί απολύτως τίποτα. Ο Φελίπε Γκονσάλεθ έφτασε στο σημείο να βεβαιώσει — χωρίς να γελάει — το ότι το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό της αλλαγής θα είναι πως δεν θα γίνει καν αντιληπτή! Για ν' αντικαταστήσουν την προοδευτική ιδεολογία, σήμερα, καλλιεργούν στους εργαζομένους την ιδεολογία του μικρότερου κακού! Τα πάντα έχουν προσαρμοστεί στις ανάγκες που η κρίση δημιουργεί στους καπιταλιστές. Η πιθανότητα μιας χειρότερης αναγκάζει τον κόσμο να δέχεται αυτό που έχει. Απ' την άμεση πείρα μας κι από κείνη άλλων συντρόφων, μπορεί κανείς να πει ότι σπάνια ήταν τόσο σκληρή και δύσκολη η ανάπτυξη δεσμών μεταξύ των ανθρώπων στους τόπους δουλειάς. Ακόμα κι οι (περιορισμένες) ικανοποιήσεις που αντλούσε κανείς στο πρόσφατο παρελθόν απ' την κοινότητα της εργασίας: πνεύμα αγωνιστικότητας κι αλληλεγγύης, κριτική της τάσης για αύξηση της παραγωγικότητας κλπ., έχουν εξαφανιστεί. Ο φόβος κι η ανάγκη διατήρησης της αγοραστικής δύ-

ναμης ωθούν στην επιστροφή σε μια εργασιακή ηθική, στην αποδοχή των υπερωριών (όταν υπάρχουν), στη μείωση των απολαύσεων, στην εξατομίκευση, στη συντριβή. Όχι μόνον αγωνίζεται κανείς όσο το δυνατόν λιγότερο, αλλά επικρίνει το συνδικάτο (αν φτάσει στο σημείο να δράσει) φοβούμενος τον ερχομό ακόμα χειρότερων ημερών. Εν πάση περιπτώσει, υπάρχει μια γενική πτώση του επιπέδου του συνδικαλισμού.

Δυο πρόσφατα γεγονότα, στη Βαρκελώνη, ξεφεύγουν, ως ένα σημείο και σε διαφορετικούς βαθμούς, απ' αυτό το τοπίο της γενικευμένης ηρεμίας κι ομαλοποίησης. Απ' τη μια, η περίεργη νίκη του ψηφοδέλιου της (FAI)στικής CNT στις συνδικαλιστικές εκλογές του μετρό της Βαρκελώνης — περίπου 6.000 εργαζόμενοι. Ύστερα από διάφορες κομπίνες της δημαρχίας (ελεγχόμενης απ' το PSOE) και του συνδικάτου που πλειοψηφούσε στην UGT (Union General de Trabajo — Γενική Ένωση Εργασίας) (ελεγχόμενο πάλι απ' το PSOE) για να ματαιώσουν μια απεργία, φαίνεται πως οι εργάτες εκδήλωσαν τη διαφωνία τους ψηφίζοντας υπέρ μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης που μειοψηφούσε. Φυσικά, η διοίκηση έσπευσε ν' ακυρώσει τα αποτελέσματα, αλλά παρόλ' αυτά το γεγονός έχει ιδιαίτερη σημασία. Αυτό σημαίνει — το επαναλαμβάνουμε — ότι αφού η UGT και οι Επιτροπές (Comisiones Obreras) μοιράζονται λίγο-πολύ εξίσου τη συνδικαλιστική εκπροσώπηση στις επιχειρήσεις, η επιρροή της CNT είναι σχεδόν μηδαμινή και μάλιστα στο μέρος που αποτελούσε το παραδοσιακό της προπύργιο, στην Καταλωνία. Τέλος, ακόμα πιο σημαντικό από πλευράς μαζικής κινητοποίησης — μιλώντας πάντοτε για την Καταλωνία — ήταν ο αγώνας των λιμενεργατών της Βαρκελώνης που κράτησε πάνω από ενάμιση χρόνο και κατέληξε σε νίκη.

Όλα άρχισαν όταν τα κομμουνιστικά και σοσιαλιστικά συνδικάτα αποφάσισαν — ήταν ακόμα η περίοδος της "μετάβασης" στη δημοκρατία — την κήρυξη μιας γενικής πολιτικής απεργίας με σκοπό να προωθήσουν τη νομιμοποίηση των "δυνάμεων της αριστεράς". Η καταστολή είναι άμεση και 7 εργάτες απολούνται. Τα συνδικάτα αρνούνται να τους υποστηρίξουν, αλλά σε μια συνέλευση κάποιος προτείνει απεργία διαρκείας, που γίνεται δεκτή και κρατάει ένα μήνα. Το κίνημα διευθύνεται από καθημερινές συνελεύσεις, τα συνδικάτα παραμερίζονται εντελώς κι οι απεργιοί πετυχαίνουν την επαναπρόσληψη των απολυμένων. Ενθαρρυνμένοι απ' τη νίκη οι λιμενεργάτες αποφασίζουν να μετατρέψουν την οργάνωση της απεργίας, βασισμένη στην πρακτική των συνελεύσεων, σε μια Αυτόνομη Κολλεκτίβα του λιμανιού που θα καθοδηγείται απ' τον πιο δραστήριο πυρήνα κι απ' τις ίδιες τις συνελεύσεις όπου η παρουσία ελευθεριακών συντρόφων, που δεν ανήκουν σ' οργανώσεις, είναι πολύ αισθητή. Αυτό το πέρασμα από ένα κίνημα συνελεύσεων σ' ένα ανώτερο επίπεδο οργάνωσης αποτελεί μοναδική περίπτωση στα πρόσφατα βιώματα των ισπανών εργαζόμενων, πράγμα που

δεν σημαίνει πως δεν μπορούσε ν' αποφευχθεί το να καταντήσει ένας μηχανισμός συνδικαλιστικού τύπου, όπως θα δούμε παρακάτω. Οι Επιτροπές και η UGT σαρώνονται απ' το λιμάνι με τη μαζική προσχώρηση των εργατών σ' αυτή τη νέα οργάνωση. Οι αγωνιστές της CNT προσχωρούν σαν άτομα. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η CNT κράτησε πάντα μια στάση αντίθετη με το κίνημα των συνελεύσεων, συμμετέχοντας ενώ ταυτόχρονα προωθούσε την οργάνωση συνδικαλιστικών τμημάτων της CNT στις επιχειρήσεις.

Μέσα σ' αυτό ακριβώς το κλίμα της αναταραχής παρεμβαίνουν τα καπιταλιστικά μέτρα της ορθολογικοποίησης του λιμανιού, της εισαγωγής νέων τρόπων δουλειάς προσαρμοσμένων στα ευρωπαϊκά κριτήρια αποδοτικότητας. Ακόλουθα, ήταν αναπόφευκτη η αντίθεση της νέας Αυτόνομης Κολλεκτίβας στα νέα μέτρα αφού τα τελευταία καθόριζαν την τιμή της εργατικής δύναμης και τον αριθμό των λιμενεργατών που θ' απασχολούσε κάθε εργοδότης σε κάθε δουλειά (πριν την απεργία, αυτή η διαχείριση της εργασιακής δύναμης ήταν δουλειά ενός οργανισμού που χρονολογούνταν απ' τα χρόνια του φρανκικού καθεστώτος). Η αντίσταση στην καθιέρωση αυτών των μέτρων κράτησε πάνω από ενάμιση χρόνο. Δείχνοντας εξαιρετικές οργανωτικές ικανότητες, γενικεύοντας το κίνημα στα υπόλοιπα λιμάνια της Ισπανίας, αντιμετώπισαν βία τις δυνάμεις της αστυνομίας και τις συμμορίες των απεργοσπαστών που έστελναν οι εργοδότες. Στρατολογημένοι απ' τους λούμπεν κι απ' τις νεοφασιστικές ομάδες, πολλοί απ' αυτούς τους απεργοσπαστές δούλευαν οπλισμένοι! Για να καταλάβουμε σ' αλήθεια τον εξαιρετικά ιδιόμορφο χαρακτήρα αυτού του κινήματος πρέπει να γνωρίζουμε ότι υπάρχουν ισχυροί κοινωνικοί δεσμοί ανάμεσα στους λιμενεργάτες της Βαρκελώνης, που μένουν συγκεντρωμένοι σε μια παλιά λαϊκή συνοικία, όπου η αστυνομία δε μπόρεσε να μπει στη διάρκεια της απεργίας. Απ' αυτή την αναμέτρηση δυνά-

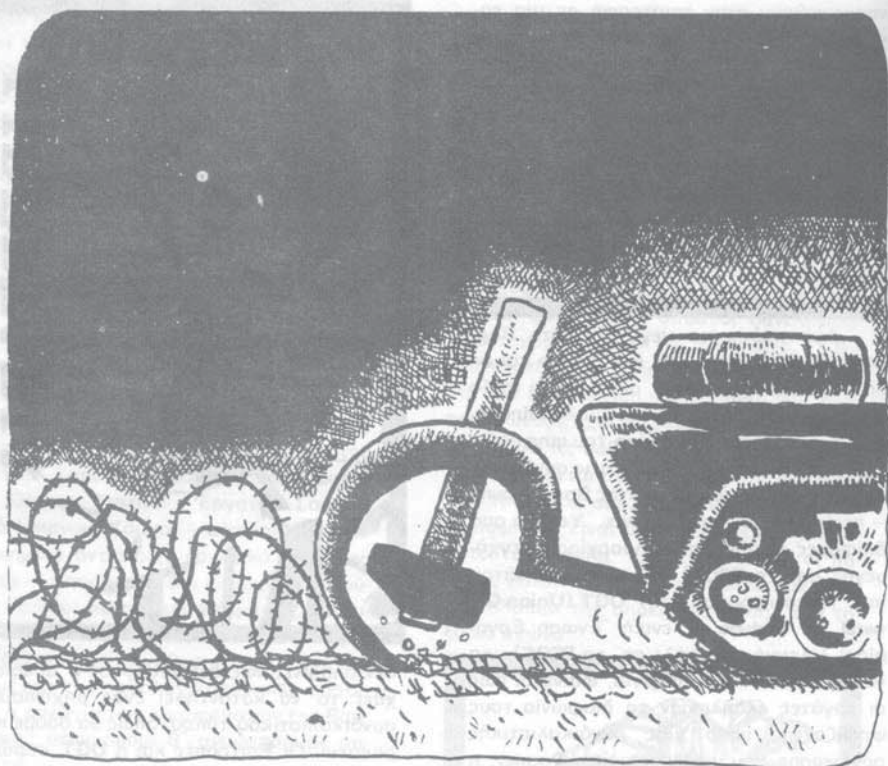
μεων η εργοδοσία βγαίνει νικημένη κι υποχωρεί δεχόμενη την εξουσία του αυτόνομου συνδικάτου στο λιμάνι και στον καθορισμό των μισθών. Πολλοί επιχειρηματίες καταστράφηκαν στη διάρκεια αυτής της σύγκρουσης και έτσι είδαμε να πραγματοποιείται μια συγκέντρωση των επιχειρήσεων. Οπωσδήποτε, πρόκειται για μια εντελώς εξαιρετική κατάσταση σε μια περίοδο σοβαρής υποχώρησης των κοινωνικών κινήματων — άλλωστε η απεργία δεν βρήκε καμιά υποστήριξη από μέρους άλλων εργαζόμενων — η οποία δεν μπορεί να διαιωνίζεται. Η εργοδοσία περιμένει τη στιγμή της εκδίκησης και γι' αυτό υπολογίζει στη βοήθεια και των παραδοσιακών συνδικάτων και της σημερινής σοσιαλιστικής κυβέρνησης.

Αν αναλύσει κανείς σφαιρικά αυτό το κίνημα, είναι υποχρεωμένος να του αναγνωρίσει έναν κορπορατίστικο χαρακτήρα, την υπεράσπιση μιας ιδιαίτερης κατάστασης, ενός εντελώς συγκεκριμένου στρώματος της εργατικής τάξης. Όσο κι αν καθοδηγείται από διαφορετικές λειτουργικές αρχές, η Αυτόνομη Κολλεκτίβα του λιμανιού επιτελεί μια συνδικαλιστική λειτουργία και διαχειρίζεται ανοιχτά την τιμή της εργασιακής δύναμης.

Παρατηρούμε, σήμερα, στην Ισπανία, μια τάση κοινωνικού κομφορμισμού μέσα στη μάζα των πολιτικών αγωνιστών. Πρόκειται για το κλείσιμο στον εαυτό τους, την επιστροφή στις οικογενειακές σχέσεις, την τάση για κάθε είδους οπισθοδρόμηση, για μυστικιστικές, θρησκευτικές πρακτικές γι' την αναζήτηση τεχνητών μορφών συμβίωσης, έξω απ' την πραγματική κοινότητα του καπιταλισμού (κομμούνες, περιθώριο κλπ.). Ο αντιπυρηνικός κι ο οικολογικός χώρος βρίσκονται κι αυτοί σε κρίση. Στη Βαρκελώνη, όπου οι δραστήριες ομάδες κι ο χώρος συγκέντρωναν πολύ κόσμο πριν λίγα μόλις χρόνια, δεν απομένουν παρά ελάχιστες δραστηριότητες έξω από εκείνες των παραδοσιακών οργανώσεων, που κι αυτές περνούν κρίση. Αυτή την κρίση, καθώς κι εκείνη των συνδικάτων, δεν τη βιώνουμε μ' έναν τρόπο συνειδητό ή κριτική του κοινοβουλευτισμού και του συνδικαλισμού γίνεται σ' έναν πολύ περιορισμένο χώρο. Σε κάθε περίπτωση — μιλάμε πάντα για τη Βαρκελώνη — φαίνεται ότι η έκκληση για τη "χρήση σοσιαλιστική ψήφο" δεν έπαιξε οπουδήποτε στους πιο ριζοσπάστες εργάτες. Αντίθετα, η μεγάλη πλειοψηφία των γνωστών διανοούμενων — συμπεριλαμβανόμενων κι εκείνων που αυτοαποκαλούνται αναρχικοί — κάλεσε τον κόσμο να ψηφίσει τους σοσιαλιστές. Διάφορες περιστασιακές ομάδες επιβιώνουν κι αναζητούν νέες μορφές σχέσεων και παρέμβασης. Λογουχάρη, μια πρόσφατη συγκέντρωση - συζήτηση για τους αγώνες των Πολωνών εργατών, που οργανώθηκε απ' την Αυτόνομη Κολλεκτίβα του λιμανιού, συγκέντρωσε καμιά εκατοστή άτομα.

Παρίσι, Γενάρης 1983.

Η ΑΝΑΡΧΙΑ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Την άνοιξη του 1981 ένα μέλος της συλλοκτιβίας **Black Flag** (Αγγλικό αναρχικό περιοδικό) πήγε στη Ρωσία σε αναζήτηση αναρχικών. Ένας κομμουνιστής αξιωματούχος του είπε ότι υπήρχαν Ρώσοι αναρχικοί αλλά δεν μπόρεσε να βρει κανέναν ανάμεσα στους ντόπιους φοιτητές, μια ελιτίστικη τάξη. Συνάντησε πάντως κάποιους φοιτητές απ' τη Νότια Αμερική και την Αφρική που ήταν οικείοι με τον αναρχισμό, συμπεριλαμβανομένων μερικών που αυτοσαποκαλούνταν αναρχικοί. Με τη βοήθεια ενός απ' αυτούς τους φοιτητές, πλησίασε κάποιους εργάτες στις μεταφορές λέγοντάς τους πως ήταν αναρχικός. Ένας εργάτης τον αγκάλιασε λέγοντας: "Ντουρούτι, Ούλρικε!".

Μετά απ' αυτό το συμβάν μάθαμε ότι υπάρχουν τουλάχιστον 7 αναρχικοί που κρατούνται σε Σοβιετικές φυλακές και στρατόπεδα συγκέντρωσης για τις πολιτικές τους πεποιθήσεις. Κάποιος απ' αυτούς — τον οποίον αναφέρανε απλά σαν Ε — είναι βασικά ένας υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Γεννημένος στα 1930 στην Ουκρανία, φυλακίστηκε για πρώτη φορά στις αρχές της δεκαετίας του '60 για "αντισοβιετική προπαγάνδα". Αφού αφέθηκε ελεύθερος στα 1971, συνελήφθη ξανά για τον ίδιο λόγο στα 1974 και καταδικάστηκε σε δεκαετή κάθειρξη σε στρατόπεδο εργασίας.

Οι άλλοι 6 φυλακισμένοι είναι απ' το Λένινγκραντ που, απ' τη δεκαετία του '60, υπήρξε το κέντρο της ακροαριστερής αντιπολίτευσης στην ΕΣΣΔ. Στο Λένινγκραντ υπάρχουν δυο γνωστά ομάδες που ορισμένα μέλη τους είναι αναρχικοί: η "Αριστερή Αντιπολίτευση" κι οι "Επαναστάτες Κομμουνάριοι". Συγκροτημένες στη δεκαετία του '60, προήλθαν ίσως κι οι δυο απ' το κίνημα των "Νεαρών Κομμουνάρων" που συμπεριλάμβανε Μαρξιστές,

Τροτσκιστές και, πάνω απ' όλα, αναρχικούς που δημιούργησαν κομμούνες στο Λένινγκραντ και ζούσαν σ' αυτές.

Τρεις απ' τους αναρχικούς που είναι τώρα φυλακισμένοι, είναι μέλη των Επαναστατών Κομμουνάρων. Λίγα είναι γνωστά γι' αυτή την παράνομη ομάδα πέρα απ' το ότι τα μέλη της έχουν οργανώσει διαδηλώσεις κι έχουν εκδώσει και κυκλοφορήσει πολλές πολιτικές μπροσούρες "ριζοσπαστικού αναρχικού" χαρακτήρα. Στα 1978, μαζί με την "Αριστερή Αντιπολίτευση", οργάνωσαν αντι-μαθήματα πάνω στο Νταϊμάτ. Νταϊμάτ είναι τα υποχρεωτικά μαθήματα περί διαλεκτικού υλισμού που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο του Λένινγκραντ. Μπροστά σ' ένα ακροατήριο 300 ανθρώπων μίλησαν για το Μπακούιν, τον Τρότσκι κι άλλους που δεν κάλυπταν τα επίσημα μαθήματα.

Τον Οκτώβρη του 1979, 3 μέλη της ομάδας συελλήφθηκαν για την αναγραφή συνθημάτων στους τοίχους και τη διανομή προκηρύξεων. Τα συνθήματα ήταν: "Δημοκρατία όχι Δημαγωγία" και "Κάτω ο Κρατικός Καπιταλισμός". Οι προκηρύξεις ζητούσαν μίαν "Αντιεξουσιαστική τάξη" και απόρριπταν "την οικογένεια, την ατομική ιδιοκτησία και το κράτος".

Δυο απ' αυτούς τους αναρχικούς, ο Βλαντιμίρ Μιχαήλωφ, ψυκτικός, κι Αλεξέι Στάσεβιτς, ποιητής και ζωγράφος, ζούσαν μαζί σε μια κομμούνα του Λένινγκραντ απ' τα 1975. Αυτή η κομμούνα έπαιξε ενεργητικό ρόλο στην οργάνωση διαδηλώσεων. Στη διάρκεια μιας επιδρομής στο σπίτι, κατασχέθηκε "παράνομο" επαναστατικό και φιλοσοφικό υλικό, συμπεριλαμβανομένων έργων του Μαρκούζε και του Φρομ.

Ο Βλαντιμίρ κι ο Αλεξέι προσήχθηκαν με την κατηγορία του βανδαλισμού. Αρνήθηκαν την ενοχή τους αλλά στις 25 Δεκεμ-

βρη 1979 καταδικάστηκαν σε κάθειρξη 3 μηνών σ' ένα σκληρό στρατόπεδο εργασίας. Οι 3 έκαναν έφεση στις 15 Φλεβάρη 1980, αλλά δεν έγινε δεκτή.

Φυλακισμένοι, επίσης, στην ΕΣΣΔ είναι 3 μέλη της "Αριστερής Αντιπολίτευσης" που ζούσαν μαζί σε μια κομμούνα που ονομαζόταν "Η κομμούνα του Λένινγκραντ". Ο Αλεξάντρο Σκομπώφ, γεννημένος στα 1958, ήταν ένας απ' τους κύριους οργανωτές τόσο της "Αντιπολίτευσης" όσο και της κομμούνας. Φοιτητής ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Λένινγκραντ, αποκαλεί τον εαυτό του αναρχοσοσιαλιστή κι εχθρό κάθε μορφής βίας. Συνελήφθη στις 14 Οκτώβρη 1978 και καταδικάστηκε γι' αντισοβιετική προπαγάνδα. Στις 16 Απρίλη 1979 καταδικάστηκε σε εγκλεισμό σε ψυχιατρείο για μίαν απροσδιόριστη χρονική περίοδο. Την άνοιξη του 1980 ανακοίνωσε απ' την ψυχιατρική κλινική ότι είναι υποστηρικτής του **SMOT**, ενός ελεύθερου συνδικάτου (όπως η "Αλληλεγγύη") στην ΕΣΣΔ.

Ο Αλέξις Χαβίν, γεννημένος στα 1959, είναι μέλος της αναρχικής πτέρυγας της "Αντιπολίτευσης" και ζούσε επίσης στην κομμούνα του Λένινγκραντ. Στα 1977 τον έκλεισαν για ένα διάστημα σε μια ψυχιατρική κλινική γιατί μοίραζε τα έργα του Κροπότκιν (που, απ' ότι φαίνεται, ήταν ακόμα νόμιμα εκείνη την περίοδο). Στα 1979 συνελήφθη γιατί αρνήθηκε να καταθέσει στη δική του Σκομπώφ. Δεν υπήρχε κανένα στοιχείο εναντίον του, αλλά στο αστυνομικό τμήμα τον έγδυσαν, του πήραν τα ρούχα κι ενώ δεν ήταν παρόν υποτίθεται ότι βρήκαν στα ρούχα του ναρκωτικά. Παραπέμφτηκε με την κατηγορία της παρασκευής και πώλησης ναρκωτικών και καταδικάστηκε σε 6 χρόνια καταναγκαστική εργασία.

Ο Αλκάντου Τσερκώφ, το τρίτο μέλος

της ομάδας που είναι τώρα φυλακισμένο, είναι ίσως περισσότερο μαρξιστής παρά αναρχικός, παρόλο που δούλεψε μαζί με τους Σκομπώφ και Χαβίν. Συνελήφθη στις 31 Οκτώβρη 1978 και καταδικάστηκε τον Απρίλη του 1979 σε πενταετή κάθειρξη σε σκληρό στρατόπεδο εργασίας και σε τριετή εσωτερική εξορία. Αυτό που ακολουθεί είναι ένα μέρος μιας συνέντευξης που έδωσε ένα πρώην μέλος της "Αριστερής Αντιπολίτευσης", το οποίο αναγκάστηκε να διαφύγει στο εξωτερικό. Αναδημοσιεύεται απ' το Ιταλικό περιοδικό **Rivista Anarchica**.

Ε: Μερικά μέλη της "Αντιπολίτευσης" ήταν ενεργά απ' το Φλεβάρη του 1976. Τι συνέβαινε εκείνη την εποχή;

Α: Μερικοί νέοι και φοιτητές μοίρασαν προκηρύξεις τη μέρα που γινόταν το 25ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ υποστηρίζοντας ένα σοσιαλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο. Μια προκήρυξη κατέληγε: "Ζήτω ο Κομμουνισμός" και "Ζήτω η νέα επανάσταση!". Η ομάδα αυτή ήταν φιλοκομμουνιστική, φιλομαρξιστική, αλλά περιείχε στους κόλπους της και μερικούς αναρχικούς και σοσιαλιστές.

Η Κα-Γκε-Μπε συνέλαβε τους Αντρέι Ράζνικωφ και Αλεξέι Σκομπώφ, μεταξύ άλλων. Ο Ράζνικωφ ήταν μόνο 17 χρονών και, σύμφωνα με το νόμο, δεν μπορούσαν να τον στείλουν σε στρατόπεδο εργασίας. Μετά από 2μηνο εγκλεισμό σε μια φυλακή της Κα-Γκε-Μπε, παραδόθηκε σε μια επιτροπή για την εγκληματικότητα των ανηλίκων, διώχτηκε απ' το πανεπιστήμιο και στάλθηκε στο στρατό για 2 χρόνια.

Μετά την απόπειρα του '76, ο Σκομπώφ οργάνωσε μια κομμούνα στο Λένινγκραντ. Είναι πολύ διαδομένο ανάμεσα στους νέους να ταξιδεύουν με ύτο-στοπ κι έχουμε ένα ορισμένο σύστημα για να το κάνουμε. Λογουχάρη, αν θέλεις να πας απ' το Λένινγκραντ στην Οδυσσό ή τη Μόσχα, θα μπορούσαμε να σου δώσουμε μερικές διευθύνσεις ανθρώπων για να μείνεις, να φας και να κοιμηθείς. Μ' αυτό τον τρόπο ανακαλύπτεις εδώ κι εκεί μερικές κομμούνες, έτσι δημιουργήθηκε ένα νεολαιίστικο δίκτυο. Στην κομμούνα του Σκομπώφ υπήρχαν όχι μόνο νέοι απ' το Λένινγκραντ αλλά κι απ' τη Μόσχα, τις δημοκρατίες της Βαλτικής και τη Σιβηρία. Ο Αλκάντυ Τσερκώφ, που ήταν τότε φοιτητής στο πανεπιστήμιο του Ταρτού, κι ο Ράζνικωφ βρίσκονταν εκεί. Μαζί με τον Σκομπώφ σχημάτισαν τον πυρήνα της ομάδας του Λένινγκραντ.

Ε: Και σύ, πώς μπήκες στην κομμούνα;

Α: Είχα πολλούς φίλους στην Ακαδημία Καλών Τεχνών' συχνά συναντιόντουσαν σε καφενεία όπως η "Σφίγγα" ή το "Κόκκινο Κάστρο" στο Λένινγκραντ. Μ' αυτό τον τρόπο έτυχε να γνωρίσω πολλούς ανθρώπους που ήξεραν τον Σκομπώφ. Με συστήσανε σ' αυτόν και γίναμε φίλοι.

Η κομμούνα μας βρισκόταν στις παρυφές της πόλης, στο Πριμόρσκι Προ-

σπέκτκ. Ήταν εγκατεστημένη στο πρώτο πάτωμα ενός διόροφου ξύλινου σπιτιού. Ο Σκομπώφ διατύπωσε το καταστατικό της κομμούνας: καθόριζε την κομμούνα σε μια μικρή κομμουνιστική κοινωνία: όλα για όλους. Δεν αναγνωρίζαμε την ατομική ιδιοκτησία κι αρνιόμαστε τη βία. Υπήρχε ένα κουτί (για χρήματα) για ότι χρειαζόμαστε κι ήταν πάντα ανοιχτό. Υπήρχαν 5 άνθρωποι που ζούσαν εδώ, μερικές φορές ακόμα και 10, και πολλοί έρχονταν από άλλες πόλεις.

Ε: Με ποιό τρόπο η κομμούνα έγινε το κέντρο του πολιτικού κινήματος;

Α: Συνηθίζαμε να συζητάμε πολύ για την εσωτερική κατάσταση, την εξωτερική πολιτική, τα τελευταία νέα για την κουλτούρα, τη φιλοσοφία κλπ. Καταλαβαίναμε πόσο μεγάλη υποκρισία υπήρχε στο σύστημα. Τόσα ψέματα. Απεχθανόμαστε το σύστημα των διαβατηρίων, το οικονομικό σύστημα, γιατί όλες οι αποφάσεις προέρχονταν απ' την κορυφή. Το εκπαιδευτικό σύστημα ήταν λαθεμένο. Ότι μελετούσαμε ήταν η επίσημη εκδοχή, το βιβλίο του Μπρέζνιεφ κλπ. Δεν μπορούσαμε να μελετήσουμε ιστορία ή φιλολογία εκτός κι αν εκφράζαμε την επίσημη εκδοχή.

Στην κομμούνα μας είχαμε μια γραφομηχανή. Συνηθίζαμε να τυπώνουμε προκηρύξεις πάνω στην κομματική πολιτική και το κράτος και το τι έπρεπε να κάνουμε αντίθετα. Κάναμε εκκλήσεις για διαδηλώσεις και δημόσιες ομιλίες. Συνήθως περιγράφαμε την ΕΣΣΔ σε μη-μαρξιστική και μη-κομμουνιστική' το κομμουνιστικό κόμμα δεν μπορούσε να 'ναι Μαρξιστικό αφού όλη η εξουσία βρίσκεται στα χέρια του κράτους. Μόνο μια ελεύθερη κοινωνία μπορούσε να 'ναι κομμουνιστική. Στην ΕΣΣΔ το κράτος υπηρετεί μόνο τα συμφέροντα των κυριάρχων.

Ε: Ποιές ήταν οι κύριες τάσεις στην ομάδα;

Α: Μπορώ να θυμηθώ τις 3 βασικές. Οι μαρξιστές, όπως ο Τσερκώφ, ο Ράζνικωφ κι η Φεντόροβα' οι αναρχικοί όπως ο Χαβίν κι εγώ' ο Σκομπώφ ήταν μισο-μαρξιστής και μισο-αναρχικός και 3 άλλοι αριστεροί δημοκράτες, όπως ο Βίκτωρ Παβλένκωφ, που ήρθε απ' το Γκόρκυ. Οι αριστεροί δημοκράτες δεν ήταν ούτε μαρξιστές ούτε αναρχικοί' ανήκαν απλώς στο δημοκρατικό κίνημα για τα ανθρώπινα δικαιώματα, και θα μπορούσαν να θεωρηθούν η αριστερή του τάση. Δεν υπήρχε ομοφωνία, είχαμε διαφορές πάνω στη στρατηγική και την τακτική.

Ε: Η ομάδα της "Αντιπολίτευσης" οργάνωσε ένα γενικό συνέδριο της Αριστερής Αντιπολίτευσης. Πώς έγινε αυτό;

Α: Ο Σκομπώφ, ο Τσερκώφ, η Φεντόροβα, ο Ράζνικωφ κι άλλοι πήγαν στη Μόσχα για μια συγκέντρωση. Στη διάρκεια της συγκέντρωσης, αυτοί που ήρθαν απ' τη Μόσχα και το Λένινγκραντ πρότειναν τη σύγκληση ενός σημαντικού συνεδρίου στο Λένινγκραντ. Ταυτόχρονα, χρησιμοποιώντας τη γραφομηχανή της κομμούνας μας, βγάλαμε το περιοδικό μας, την "Προοπτική". Συνηθίζαμε να φτιάχνουμε 10 ή 15 αντίτυπα κάθε τεύχους, που περνούσαν από φίλο σε φίλο. Στόχος μας ήταν να διανέμονται στα σχολεία και τα πανεπιστήμια για να παρουσιάσουμε τις απόψεις μας και να βρισκόμαστε υποστηρίξη. Τυπώσαμε μια ποικιλία άρθρων, αποασμάτων από βιβλία και ποιημάτων. Το δεύτερο τεύχος περιλάμβανε μια ανάλυση της τωρινής κατάστασης στην ΕΣΣΔ και τα συνακόλουθα συμπεράσματα: λογουχάρη, ότι το πιο αναγκαίο πράγμα ήταν να γίνει μια επανάσταση.

Ε: Έγινε τελικά αυτό το συνέδριο;

Α: Όχι. Στις 12 Αυγούστου 1978 πλάκωσε η πολιτοφυλακή και κατέστρεψε το διαμέρισμα. Από τότε η κομμούνα έπαψε να υπάρχει. Ακόμα κι αν κάποιος ερχόταν, αυτή ελεγχόταν απ' την πολιτοφυλακή. Στις 14 Οκτώβρη συνελήφθη ο Σκομπώφ. Δικάστηκε στις 16 Απρίλη και καταδικάστηκε σε ψυχιατρική θεραπεία για απροσδιόριστο χρόνο. Ο Αλκάντυ Τσερκώφ συνελήφθη στις 31 Οκτώβρη. Ο Χαβίν συνελήφθη στις 16 Απρίλη και καταδικάστηκε σε 6 χρόνια φυλάκιση. Ο Ράζνικωφ κι η Φεντόροβα εκποτίστηκαν στο Αλτάι. Ο Βίκτωρ Παβλένκωφ κι εγώ αναγκαστήκαμε να το σκάσουμε. Ένας φίλος απ' το Λένινγκραντ μου είπε ότι το σχολείο μου μετασχηματίστηκε. Μετά τη διαδήλωση του Δεκέμβρη στην οποία πήραν μέρος η τάξη μου και μια άλλη, η Κα-Γκε-Μπε κατάρχησε απλώς τα τμήματά μας. Οι περισσότεροι απ' τους δασκάλους απολύθηκαν.

Ε: Τι μπορούμε να κάνουμε για να βοηθήσουμε το κίνημα των σοβιετικών νέων;

Α: Πιστεύω ότι το κίνημα εξακολουθεί να 'ναι ζωντανό στην ΕΣΣΔ. Χρειάζεται ν' αρχίσουμε μια εκστρατεία για την απελευθέρωση των Σκομπώφ, Τσερκώφ και Χαβίν. Μιλήστε γι' αυτούς, δημιουργήστε επιτροπές, οργανώστε διαδηλώσεις κι άλλες πρωτοβουλιακές ενέργειες.

(Το άρθρο αυτό είναι παρμένο απ' το περιοδικό **Open Road**).

ΠΟΛΩΝΙΑ

ανακοινωθέν
της ομάδας

EMMANΟΥΗΛ
ΓΚΟΛΝΤΣΤΑΙΝ

"Για να υλοποιήσουμε, τα σχέδιά μας και να διαδώσουμε τις ελευθεριακές ιδέες σ' ένα πλατύτερο κοινό στην Πολωνία, χρειαζόμαστε επειγόντως την πολιτική αλλά και την έμπρακτη αλληλεγγύη σας".

Έτσι κατέληγε μια "Έκκληση προς

το Ελευθεριακό Κίνημα της Δύσης" των Πολωνών Ελευθεριακών, που από τότε που πρωτοδημοσιεύτηκε το Δεκέμβρη του 1982, δημιούργησε πολύ θόρυβο στο διεθνή αναρχικό τύπο. Πρόσφατα πήραμε κάποιες νέες πληροφορίες απ' τους συντρόφους μας στη Βαρσοβία, που δημιούργησαν τον Ιούνη την ΟΜΑΔΑ EMMANΟΥΗΛ ΓΚΟΛΝΤΣΤΑΙΝ και μας έχουν στείλει ένα πρώτο μαγνητοφωνημένο ανακοινωθέν όπου εξηγούν τη σημερινή κατάσταση και τα σχέδιά τους για το άμεσο μέλλον.

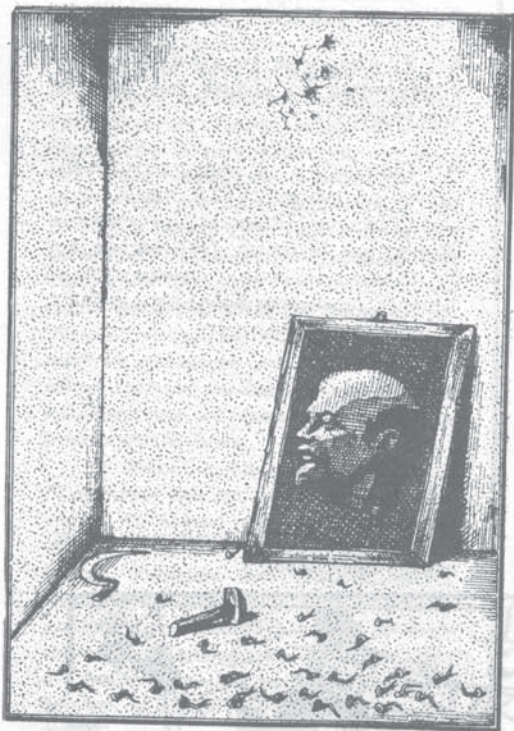
Πρώτα λίγα λόγια για τ' αποτελέσματα της εκστρατείας αλληλεγγύης για την υποστήριξη των πολωνών συντρόφων. Η οικονομική εκστρατεία τέλειωσε τον Ιούνη και το διεθνές ελευθεριακό κίνημα συγκέντρωσε το ποσό των 96.000 δρχ. Τα χρήματα αυτά δόθηκαν στους Πολωνούς ελευθεριακούς στα μέσα του Ιούνη. Με τη βοήθεια αυτών των χρημάτων θα είναι τώρα σε θέση να επιλύσουν τουλάχιστον τα βασικά οικονομικά και τεχνικά προβλήματα που συνδέονται με την έκδοση ελευθεριακών κειμένων στην Πολωνία σήμερα.

Απ' τον περασμένο χρόνο η κατάσταση των Πολωνών συντρόφων κι οι συνθήκες της δράσης τους έχουν χειροτερεύσει. Εξαιτίας της απόλυτης έλλειψης τεχνικού εξοπλισμού κι οικονομικών προβλημάτων, η ομάδα δεν μπόρεσε ως τώρα να εκδώσει τη δική της παράνομη εφημερίδα και διάφορες προσούρες, όπως σχεδίαζε. Αντί αυτού, προσπάθησαν να διαδώσουν τις ιδέες τους γράφοντας άρθρα σε μη-δογματικές αριστεριστικές εφημερίδες όπως η *Rownosc*, η *Mis* και στην παράνομη εφημερίδα της "Αλληλεγγύης", που έχει αριστερές τάσεις. Μετά τη διακοπή της έκδοσης των *Rownosc* και *Mis* εξαιτίας προβλημά-

των διανομής, που δημιούργησαν οι δεξιοί ηγέτες της "Αλληλεγγύης", η ομάδα μπορούσε να δημοσιεύει μόνον περιστασιακά κάποιο άρθρο στην παράνομη εφημερίδα της "Αλληλεγγύης". Πέρα απ' τις δυσκολίες τους αναφορικά με τη δημοσίευση αναρχικής φιλολογίας, οι σύντροφοι της Βαρσοβίας δεν μπόρεσαν να έρθουν σ' επαφή με παρόμοιες ομάδες στην Πολωνία, που δουλεύουν όλες κάτω από συνθήκες απόλυτου συνωμοτισμού. Εξαιτίας αυτών των προβλημάτων συγκέντρωσαν τις δραστηριότητές τους βασικά στη μετάφραση ελευθεριακών κειμένων που σκοπεύουν να δημοσιεύσουν φέτος.

Μερικές παρανοήσεις δημιουργήθηκαν απ' το γεγονός ότι χρησιμοποίησαν τ' όνομα *Sigma* στην πρώτη τους "Έκκληση προς το Ελευθεριακό Κίνημα της Δύσης" (βλέπε ΙΖΤΟΚ - Ανακοινωθέν Νο 5 1983 και *Die Aktion*, αναρχικό περιοδικό Νο 2 1983, σ. 18. Η απόφαση να χρησιμοποιηθεί αυτό το όνομα είχε παρθεί για λόγους ασφαλείας κι η σύγχυση που προκλήθηκε απ' αυτό δεν ήταν σκόπιμη. Σήμερα η *Sigma* εξακολουθεί να υπάρχει στη Βαρσοβία σα νόμιμη φοιτητική οργάνωση κι ελέγχεται βασικά από μια τροσκιστική φράξια. Απ' την άλλη μεριά, βέβαια, η μυστική αστυνομία παρακολουθεί, πολύ προσεχτικά τη *Sigma* και προσπαθεί να τη χρησιμοποιήσει για να καναλιζάρει το αντιπολιτευτικό φοιτητικό κίνημα μέσα σ' ένα νόμιμο πλαίσιο, που να μπορεί να ελεγχεται εύκολα.

Εξαιτίας των κινδύνων που συνεπάγονται οι επαφές με τη *Sigma*, οι περισσότεροι ελευθεριακοί έχουν, αυτό το χρόνο, διακόψει σχέσεις μ' αυτό το φοιτητικό κύκλο και σχημάτισαν τον Ιούνη τις ανεξάρτητες παράνομες εκδόσεις ΟΜΑΔΑ

EMMANΟΥΗΛ ΓΚΟΛΝΤΣΤΑΙΝ. Το όνομα αυτό είναι ένας φόρος τιμής στον Τζωρτζ Όργουελ, του οποίου το μυθιστόρημα "1984" είναι ένα μπεστ σέλλερ της παράνομης λογοτεχνίας, ιδιαίτερα ανάμεσα στην Πολωνική νεολαία.

Στο πρώτο της ανακοινωθέν η ομάδα δίνει μερικές γενικές πληροφορίες για τη σημερινή κατάσταση της παράνομης "Αλληλεγγύης" και της πολωνικής αριστερής αντιπολίτευσης, που συνοδεύονται από μια περιγραφή των δικών της ειδικών προβλημάτων, σχεδίων και προοπτικών.

Ν. Μπ. Αμβούργο

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

(Στην αρχή ακούγεται μουσική από ένα πολύ δημοφιλές πολωνικό **new wave** συγκρότημα όπου το ρεφραίν που λέει "θέλουμε να είμαστε οι εαυτοί μας!" ηχεί στα πολωνικά σαν το "θέλουμε να δείρουμε τους ΖΟΜΟ", που είναι μια ειδική αστυνομική μονάδα που χρησιμοποιείται για την καταστολή των διαδηλώσεων).

Αυτό είναι το πρώτο ανακοινωθέν της ΟΜΑΔΑΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΚΟΛΝΤΣΤΑΙΝ. Ακούστε αγαπητοί σύντροφοι της Δύσης! Στις 16 Ιούνη δημιουργήσαμε την Ομάδα Εμμανουήλ Γκολντστάιν. Είμαστε πολωνοί ελευθεριακοί κι εδώ έχουμε μερικές πληροφορίες για τους δυτικούς φίλους μας.

Αρχικά μερικά λόγια γύρω απ' όλη αυτή τη σύγχυση για τη **Sigma**. Η **Sigma** εξακολουθεί να είναι μια ομάδα αριστεριστών αλλά δρα μόνο μέσα στα νόμιμα πλαίσια που επιτρέπει το Κομμουνιστικό Κόμμα. Δε θέλουμε να έχουμε πια σχέσεις μ' εκείνους τους ανθρώπους. Πριν απ' τις 13 Δεκέμβρη η κατάσταση ήταν διαφορετική. Μερικές δυνατότητες γραπτής έκφρασης ελευθεριακών ιδεών υπήρχαν ακόμα. (στο περιοδικό **Nowa Gazeta Mazowiecka** και στη σειρά μπρσοουρών **Archiw in Lewicy**). Τώρα η **Sigma** είναι ένα είδος ασφαλιστικής δικλείδας. Θα μπορούσε να αποτελεί μεγάλη βοήθεια για τη μυστική υπηρεσία το να συγκεντρώνονται σ' ένα μέρος οι αριστεροί: μπορεί ευκολότερα να τους

ελέγχει. Παρεπιπτόντως, ο συνολικός αριθμός των μελών της **Sigma** είναι τώρα μόνο 7. Πριν απ' το στρατιωτικό νόμο όμως αριθμούσε 50 μέλη.

Και τώρα κάτι σχετικό με την κατάσταση της Πολωνικής ριζοσπαστικής αριστερής αντιπολίτευσης. Τους τελευταίους μήνες η κατάσταση εδώ έχει χειροτερευσει. Οι επαφές με άλλες ομάδες κόπηκαν, ιδιαίτερα με καλά εξοπλισμένους παράνομους εκδοτικούς οίκους και τυπογραφεία. Ήθελαν τα διπλά χρήματα για να τυπώσουν αριστεριστική παράνομη φιλολογία. Οι ηγέτες της Αλληλεγγύης διατάχθηκαν να μην μοιράζουν παρόμοιες εκδόσεις.

Για να δώσουμε ένα παράδειγμα: οι ηγέτες της Αλληλεγγύης σταμάτησαν αρκετές φορές τη διανομή ενός αριστεριστικού περιοδικού που λεγόταν **Mis** (Αρκουδίτσα) εξαιτίας της επαναστατικής κι αντικκλησιαστικής τοποθέτησής του. Έτσι μπορεί να εκδώσεις κάτι χωρίς να ξέρεις αν θα σου δοθεί η ευκαιρία να το μοιράσεις διαμέσου των διανεμητών του δικτύου της "Αλληλεγγύης". Ένα άλλο παράδειγμα είναι το **Rownosc** (Ισότητα). Οι παράνομοι τυπογράφοι πήραν χρήματα απ' το **Rownosc** κι υποσχέθηκαν να τυπώσουν 2000 αντίτυπα, ενώ στην πραγματικότητα, τύπωσαν (με τα ίδια χρήματα) μόνο 500.

Δεξιά στοιχεία της "Αλληλεγγύης" — μπορούμε ακόμα ν' αποκαλέσουμε έτσι όλα τ' ανώτατα κλιμάκια της ηγεσίας της — εγκαινίασαν μian εκστρατεία ενάντια σ' αυτές τις εκδόσεις κατηγορώντας τες για εθνική προδοσία και πολιτική προβοκάτσια. Οι πιο ενεργητικοί σ' αυτή την εκστρατεία ήταν άνθρωποι που συνδέονται με την παράνομη καθολική εφημερίδα **Victoria**, που έχει την Παναγία δίπλα στον τίτλο της. Σε μια άλλη εφημερίδα με τίτλο **Niepodleglosc** (Ανεξαρτησία) — στο 8ο φύλλο της του 1982 — δημοσίευσαν ένα άρθρο όπου κατηγορούσαν το **Rownosc** ότι είναι έντυπο της μυστικής υπηρεσίας.

Ξέχωρα απ' αυτό, οι ελευθεριακές εκδόσεις είναι πολύ δημοφιλείς ανάμεσα στους Πολωνούς εργάτες, ακόμα κι αν είναι ρωμαιοκαθολικοί. Ενδιαφέρονται πραγματικά για τις αναρχικές ιδέες, ιδιαίτερα επειδή η επίσημη προπαγάνδα χρησιμοποιεί

τη λέξη **α ν α ρ χ ι α** με μια αρνητική έννοια, σαν κάτι αντικομμουνιστικό.

Και τώρα λίγα λόγια για το κίνημα της παράνομης "Αλληλεγγύης". Η τελευταία δεν είναι μια ομοιογενής οργάνωση. Μόνο ένα μέρος των πρώην μελών της — γύρω στα 100.000 — είναι ακόμα ενεργά, λογουχάρη, στον τομέα της διανομής παράνομης φιλολογίας, ιδιαίτερα περιοδικών. Θα μπορούσαμε ίσως να πούμε ότι ο συνολικός μηνιαίος αριθμός αντιτύπων τους είναι περίπου 3 - 8 εκατομμύρια. Σύμφωνα με το Κέντρο Κοινωνικής Έρευνας της περιοχής Μασούριαν (μια οργάνωση της "Αλληλεγγύης") υπάρχουν περισσότερες από 1200 διαφορετικές παράνομες εφημερίδες που εκδίδονται σ' όλη τη χώρα, ακόμα και σε χωριά.

Τα πιο δραστήρια μέλη της παράνομης "Αλληλεγγύης" είναι εργάτες, κυρίως εργάτες απ' τα μεγάλα εργοστάσια των βασικών βιομηχανικών κέντρων, φοιτητές και διανοούμενοι. Γενικά, οι εργάτες δεν ενδιαφέρονται τώρα για σύντομες, μικρές απεργίες. Φυσικά, μερικές απεργίες συμβαίνουν από καιρό σε καιρό, αλλά έχουν πρωταρχικά οικονομικό χαρακτήρα. Η κυρίαρχη τάση είναι να προετοιμάζονται για μια γενική απεργία μελλοντικά, όταν οι συνθήκες θα είναι καλύτερες.

Υπάρχουν δυο απόψεις πάνω στο σκοπό της γενικής απεργίας μεταξύ της ανώτατης ηγεσίας της παράνομης "Αλληλεγγύης". Πρώτη είναι η τάση που στοχεύει στην επισύναψη μιας εθνικής συμφωνίας (με τη στρατιωτική χούντα του στρατηγού Γιαρουζέλσκι) που θα συμπεριλάμβανε την αποκατάσταση της "Αλληλεγγύης" σε νόμιμο συνδικάτο, δίχως να γίνουν σημαντικές αλλαγές στο πολιτικό σύστημα της Πολωνίας. Αυτή η τάση δεν έχει μεγάλη συμπαράσταση απ' τον κόσμο, αλλά μερικοί ηγέτες, λογουχάρη, ο Β. Χάρντεκ απ' την Κρακοβία, την υποστηρίζουν. Είναι ένα είδος ρεφορμιστικής στρατηγικής με πολύ αμφίβολα αποτελέσματα.

Η δεύτερη τάση, η ισχυρότερη, που συμμετέχει στην ηγεσία της "Αλληλεγγύης", λογουχάρη, στο Βρόκλαβ, την περιοχή Μασούριαν καθώς επίσης και στη Νόβα Χούτα, στοχεύει στην ανατροπή του

πολιτικού συστήματος με επαναστατικά μέσα και προοπτικές.

Τώρα τις μεγαλύτερες πιθανότητες έχουν ίσως οι άνθρωποι, που αντιπροσωπεύουν το σοσιαλεπαναστατικό κόμμα, σύμφωνα με τη Ρώσικη σοσιαλδημοκρατική παράδοση, οι οποίοι χρησιμοποιούν επαναστατικές μεθόδους για να καταλάβουν μελλοντικά την εξουσία. Εθνικιστικές - εκκλησιαστικές δυνάμεις μπορεί επίσης να έχουν μεγάλη επιρροή στο μέλλον.

Και τώρα ακούστε τις απόψεις μας για την κατάσταση. Πρώτα απ' όλα χρειάζεται να πούμε ότι ολόκληρη η αριστερή κι ελευθεριακή παράδοση έχει καταστραφεί απ' τους κομμουνιστές. Έτσι πρέπει να υποστηρίξουμε εκείνες τις ελευθεριακές τάσεις που υπάρχουν μέσα στην "Αλληλεγγύη" σήμερα τη σοσιαλεπαναστατική τάση — κι αύριο μετά την ενδεχόμενη διάσπασή της τάσεις που βρίσκονται κοντά στον αναρχισμό και τον αναρχοσυνδικαλισμό. Αυτές οι θέσεις είναι, λογουχάρη, η επιδίωξη της εργατικής αυτονομίας, ο εργατικός έλεγχος κι η πολύ δημοφιλής ιδέα μιας αυτοκυβερνώμενης κοινωνίας. Οι αντιδραστικοί θέλουν να ελέγξουν απόλυτα αυτές τις τάσεις και συνακόλουθα, ο στόχος μας είναι να υποστηρίξουμε τα ελευθεριακά στοιχεία και να χτυπήσουμε τους κληρικο-εθνικιστές. Σε περίπτωση γενικής σύγκρουσης, λογουχάρη, μιας γενικής απεργίας, η θέση μας θα είναι φυσικά μέσα στην "Αλληλεγγύη".

Θα διαδώσουμε τις ελευθεριακές ιδέες με εκδόσεις και θα προσπαθήσουμε να πετύχουμε μεγαλύτερη υποστήριξη για τον αναρχισμό, ανάμεσα στους φοιτητές, εργάτες και διανοούμενους. Αυτή τη χρονιά θα προσπαθήσουμε να επιλύσουμε τεχνικά εκδοτικά προβλήματα και προβλήματα διανομής. Πρώτα απ' όλα πρόκειται ν' αγοράσουμε μια εκτυπωτική μηχανή που θα μας ανεξαρτοποιήσει απ' την "Αλληλεγγύη" και τους ιδιώτες τυπογράφους. Οι επαφές με τέτοιους ανθρώπους (κυρίως με ιδιώτες τυπογράφους) αποτελούν πάντα πηγή μεγάλου κινδύνου. Φυσικά, αντιμετωπίζουμε κάποια προβλήματα με το χαρτί, τη μελάνη κι άλλο εκτυπωτικό υλικό. Ελπίζουμε ότι θα επιλύσουμε όλα αυτά τα

προβλήματα. Το άλλο βασικό πρόβλημα είναι η διανομή. Προσπαθούμε να βρούμε διαφορετικά δίκτυα. Αρχικά όμως θα χρησιμοποιήσουμε το δίκτυο της "Αλληλεγγύης" και σε μια μακρόχρονη προοπτική, θα οικοδομήσουμε το δικό μας δίκτυο. Τα σχέδια μας περιλαμβάνουν μια σειρά από προσούρες. Στην πρώτη φάση μεταφράσεις βασικών δυτικών και ρώσικων αναρχικών κειμένων καθώς επίσης και τις δικές μας αναλύσεις. Λογουχάρη, μεταφράσεις του "Σχετικά με τον Αναρχισμό" του Νικόλας Ουώλτερ, του "Άκου Μαρξιστή", του Μάρραιη Μπούκταιν, μερικά σύντομα κείμενα του Πέτρου Κροπότκιν, μια ανθολογία Πολωνικών αναρχικών ποιημάτων, μερικά παλιά πολωνικά ελευθεριακά κείμενα των (Έντουαρτ) Αμπραμόφσκι και (Ζόζε) Ζιελίνσκι και φυσικά μερικά σατυρικά κομμάτια που αφορούν τη σημερινή κατάσταση. Θα βγάλουμε επίσης προκηρύξεις σε διάφορες περιπτώσεις, λογουχάρη, την Πρωτομαγιά. Σε μια πιο μακρόχρονη προοπτική θα προσπαθήσουμε να εκδώσουμε ένα περιοδικό είτε μηνιαίο είτε τρίμηνο σαν προγραμματική διακήρυξη των ελευθεριακών ιδεών.

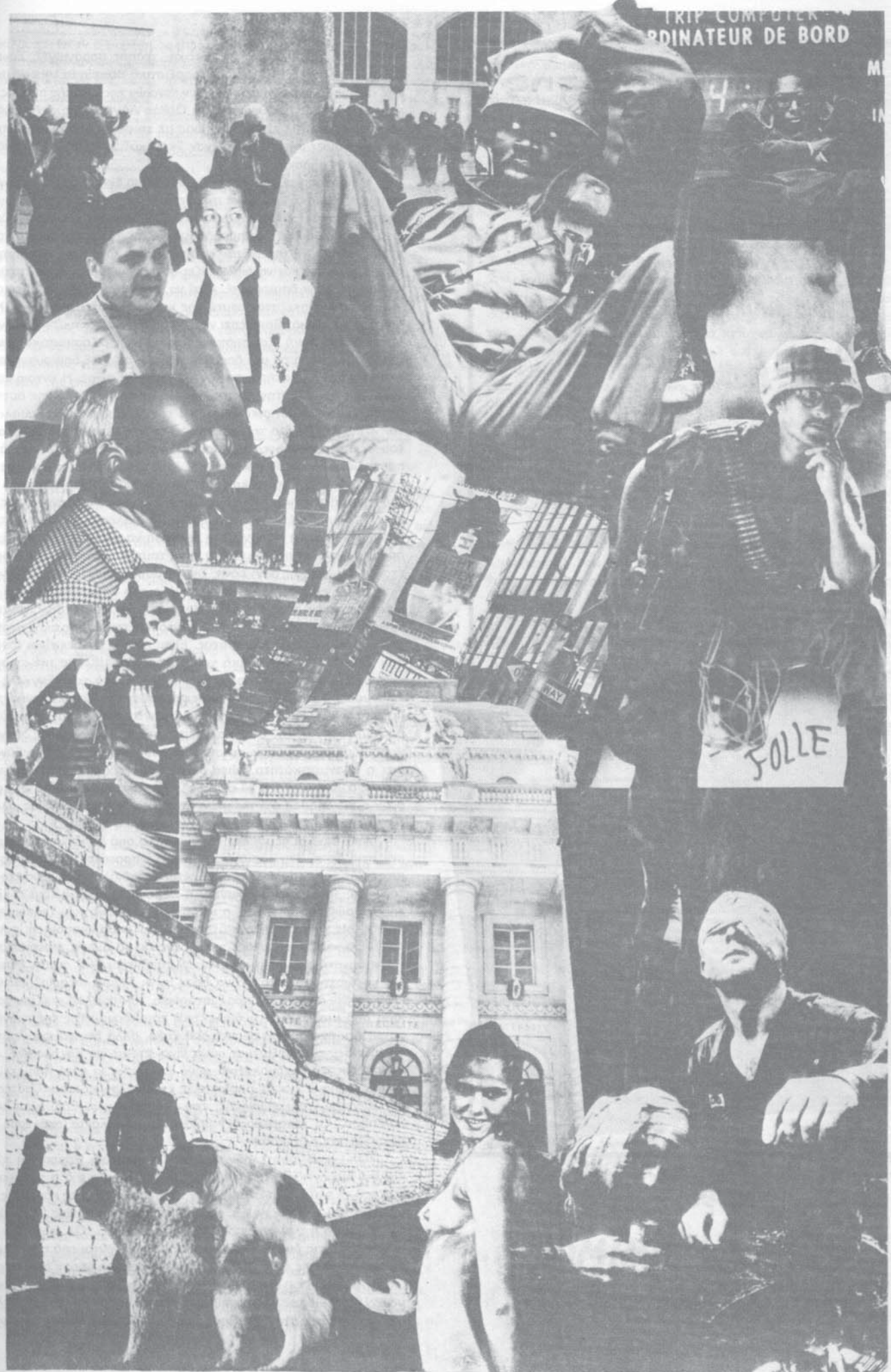
Και τελευταία, χωρίς όμως αυτό να έχει λιγότερη σημασία, θα θέλαμε να εκφράσουμε τη μεγάλη, μεγάλη μας ευγνωμοσύνη σε όλους τους συντρόφους απ' τα ελευθεριακά κινήματα της δύσης — ιδιαίτερα της Ιταλίας, Ολλανδίας, ΕΠΑ κι άλλων χωρών — σας ευχαριστούμε, σας ευχαριστούμε πολύ. Η βοήθεια κι η έμπρακτη αλληλεγγύη σας είναι πολύ σημαντικές για μας. Δε θα τις ξεχάσουμε ποτέ.

Για να επιδώσουμε τους ελευθεριακούς στόχους μας έχουμε έρθει σ' επαφή για να καταλάβουμε ο ένας τον άλλο, ν' ανταλλάξουμε πληροφορίες για την κατάσταση κι απ' τις δυο πλευρές.

Η βοήθειά σας είναι ένα απ' τα πρώτα πλήγματα ενάντια στον τοίχο του κρατισμού που μας χωρίζει. Μαζί θα τον γκρεμίσουμε!

Βαρσοβία, 16 Ιούνη 1983

(Το κείμενο αυτό μεταφράστηκε απ' το αγγλικό περιοδικό **Black Flag**).

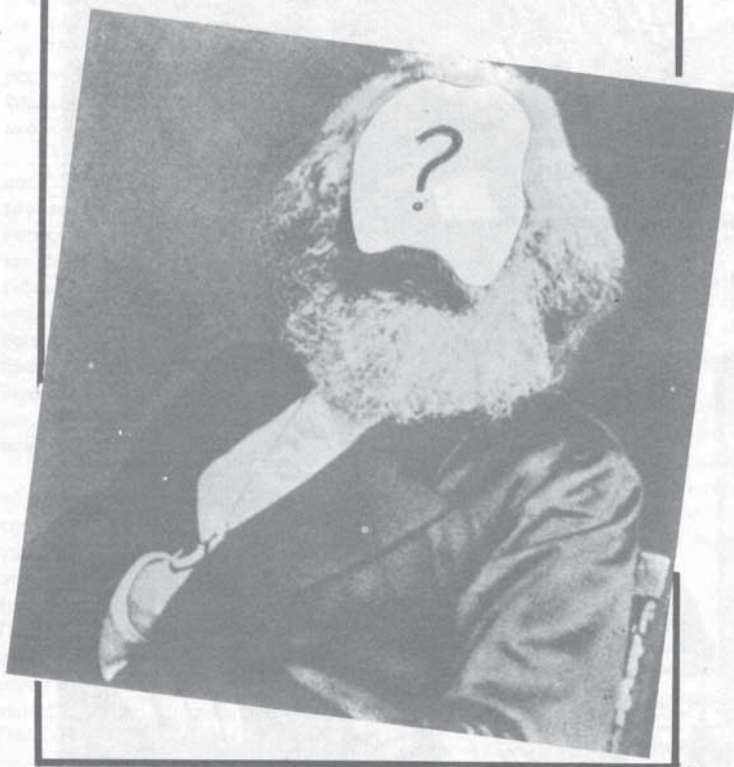

TRIP COMPUTER
ORDINATEUR DE BORD

FOLLE

ο καθρεπτής της παραγωγής

ΤΟΥ ΖΑΝ ΜΠΟΝΤΡΙΓΙΑΡ

Α΄
ΣΤΗ ΣΚΙΑ ΤΩΝ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

Ιστορικός υλισμός, διαλεκτική, τρόπος παραγωγής, εργατική δύναμη: μ' αυτές τις έννοιες η μαρξιστική θεωρία θέλησε να σπάσει την αφηρημένη καθολικότητα των εννοιών της αστικής σκέψης (Φύση και Πρόοδος, Άνθρωπος και Ορθός Λόγος, Τυπική Λογική, Εργασία, Ανταλλαγή κλπ.), και τώρα με τη σειρά της τείνει να τις καθολικοποιήσει σύμφωνα μ' έναν "κριτικό" ιμπεριαλισμό το ίδιο άγριο με τον άλλον.

Η πρόταση σύμφωνα με την οποία μια έννοια δεν είναι μόνο μια ερμηνευτική υπόθεση αλλά η ερμηνεία της ίδιας της παγκόσμιας κίνησης, αποπνέει καθαρή μεταφυσική. Οι μαρξιστικές έννοιες δεν ξεφεύγουν απ' αυτήν την παραδρομή. Έτσι η έννοια της ιστορίας θάπρεπε λογικά να θεωρείται κι αυτή η ίδια ιστορική, να επιστρέφει στον εαυτό της και να διαφωτίζει αυτοανααιρούμενη μόνο το συμπεριέχον που την δημιουργεί. Αντί να συμβεί αυτό, έγινε υπερϊστορική, αναδιπλώθηκε στον εαυτό της κι έτσι καθολικοποιήθηκε. Η διαλεκτική κανονικά, θα πρέπει να ξεπεραστεί διαλεκτικά και να καταργηθεί. Παραγωγή και τρόπος παραγωγής: ριζοσπαστικοποιώντας αυτήν την έννοια σε μια δοσμένη στιγμή, ο Μαρξ δημιουργεί ρήγμα στο κοινωνικό μυστήριο της ανταλλακτικής αξίας. Η έννοια αποκτά τότε όλη την στρατηγική της δύναμη με την εισβολή της αυτή που στερεί την πολιτική οικονομία από την φανταστική της καθολικότητα. Όμως αργότερα την χάνει, ήδη από την εποχή του Μαρξ αφ' ότου θεωρείται ερμηνευτική αρχή. Αρνείται τότε την "διαφορά" της προκειμένου να καθολικοποιηθεί, επιστρέφοντας ταυτόχρονα στην μορφή του κυρίαρχου κώδικα: την καθολικότητα, και, μέσα στην στρατηγική της πολιτικής οικονομίας. Το να είναι η έννοια της ιστορικής ιστορική, η έννοια της διαλεκτικής διαλεκτική, η έννοια της παραγωγής κι αυτή παραγόμενη (δηλαδή να κριτικάρεται από ένα είδος αυτο-ανάλυσης), αυτό δεν είναι ταυτολογία: απλά διαγράφεται έτσι η εκρηκτική, σύγχρονη, θνητή μορφή των κριτικών εννοιών. Από τη στιγμή που συντελούνται μέσα στο καθολικό, παύουν να είναι αναλυτικές, τότε αρχίζει η θρησκεία του νοήματος. Γίνονται κανονιστικές και μπαίνουν μέσα στον τρόπο της θεωρητικής αναπαραγωγής του γενικού συστήματος. Είναι τότε — και δεν είναι τυχαίο — που ξεκινά η επιστημονική τους απογείωση (βλέπε την επιστημονική αγιοποίηση των μαρξιστικών εννοιών από τον Ένγκελς στον Άλτουσερ). Καταπιάνονται να εκφράσουν μια "αντικειμενική πραγματικότητα". Γίνονται σημαίνοντα ενός "πραγματικού" σημειόμενου. Και αν, στις καλύτερες στιγμές τους, αυτές οι έννοιες χρησιμοποιήθηκαν σαν τέτοιες, δηλαδή δίχως να εκλαμβάνονται σαν η πραγματικότητα, τώρα πια έχουν πέσει μέσα στο φανταστικό του σημείου, δηλαδή στην σφαίρα του αληθινού, δηλαδή όχι πια μέσα στην σφαίρα της ερμηνείας, αλλά σ' αυτήν της κατ'αστυλατικής προσποίησης.

Από δω και πέρα, δεν κάνουν άλλο από το να αναφέρονται οι μεν στις δε σ' ένα αόριστο μετωυμικό προτσές: ο άνθρωπος είναι ιστορικός' η ιστορία είναι διαλεκτική' η διαλεκτική, είναι το προτσές της (υλικής) παραγωγής' η παραγωγή είναι η ίδια η κίνηση της ανθρώπινης ύπαρξης' η ιστορία είναι εκείνη των τρόπων παραγωγής. Με την επιστημονικότητα και την καθολικότητα, ο λόγος αυτός (ο κώδικας αυτός) μετατρέπεται σε άμεσα ιμπεριαλιστικό. Κάθε δυνατή κοινωνία καλείται ν' "απαντήσει" σ' αυτόν. Ρωτείστε την μαρξιστική σκέψη για να δείτε αν οι "χωρίς ιστορία" κοινωνίες είναι τίποτε άλλο από "προ" ιστορικές, τίποτε άλλο από μια χρυσολίδα από μια κάμπια: η διαλεκτική του κόσμου της παραγωγής σ' αυτές δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί καλά, αλλά δεν χάνετε τίποτε να περιμένετε, το μαρξιστικό αυγό είναι έτοιμο να εκκολαφθεί. Άλλωστε και το ψυχαναλυτικό αυγό βρίσκεται κι αυτό ήδη εκεί, μια που ό τι είπαμε για τις μαρξιστικές έννοιες ισχύει και γι' αυτές του ασυνείδητου, της απώθησης, του Οιδίποδα κλπ. Εδώ είναι ακόμη καλύτερα. Οι Μπορόρος(1) βρίσκονται πιο κοντά από εμάς στις πρωταρχικές διαδικασίες.

Όλ' αυτά αποτελούν την πιο εκπληκτική θεωρητική πλάνη και την πιο αντιδραστική επίσης. Δεν υπάρχει τρόπος παραγωγής ούτε παραγωγή στις πρωτόγονες κοινωνίες, δεν υπάρχει διαλεκτική στις πρωτόγονες κοινωνίες, δεν υπάρχει ασυνείδητο στις πρωτόγονες κοινωνίες. Όλ' αυτά δεν αναλύουν παρά τις δικές μας κοινωνίες που διέπονται από την πολιτική οικονομία. Αυτές οι έννοιες κατά κάποιο τρόπο έχουν αξία σαν του μπουμέραγκ. Αν η ψυχανάλυση μιλάει για ασυνείδητο στις πρωτόγονες κοινωνίες αν αναρωτηθούμε πάνω σ' αυτό που η ψυχανάλυση απωθεί, ή πάνω στην απώθηση που δημιούργησε την ίδια την ψυχα-

νάυση. Όταν ο μαρξισμός μιλάει για τρόπο παραγωγής στις πρωτόγονες κοινωνίες ως αναρωτηθούμε σε ποιο βαθμό αυτή η έννοια αποτυχαίνει να μας κάνει να καταλάβουμε κι αυτές ακόμη τις δικές μας ιστορικές κοινωνίες - γι' αυτό και την εξαγάγουμε. Και εκεί που όλοι οι ιδεολόγοι μας προσπαθούν να δώσουν μια σκοπιμότητα να ορθολογικοποιήσουν τις πρωτόγονες κοινωνίες σύμφωνα με τις δικές τους αντιλήψεις, να κωδικοποιήσουν τους πρωτόγονους, ως αναρωτηθούμε τι είναι αυτό που τους αγχώνει για να βρουν αυτήν την σκοπιμότητα, αυτόν τον ορθολογισμό, αυτόν τον κώδικα για να τους τον πετάξουν κατάμουτρα. Αντί να εξαγάγουμε τον μαρξισμό και την ψυχανάλυση (για να μην μιλήσουμε για την αστική ιδεολογία, πάντως σ' αυτό το επίπεδο δεν υπάρχει διαφορά), ως φέρουμε ό,τι αποκαλύπτουν, ό,τι ερωτήματα βάζουν οι πρωτόγονες κοινωνίες πάνω στον μαρξισμό και την ψυχανάλυση. Ίσως τότε να σπάσουμε αυτήν την γοητεία αυτή την αυτοφετιχοποίηση της δυτικής σκέψης, ίσως να ξεφύγουμε από ένα μαρξισμό που έχει γίνει περισσότερο σπασιαλιστάς των αδιεξόδων του καπιταλισμού παρά των δρόμων της επανάστασης, από μια ψυχανάλυση που έχει γίνει περισσότερο σπασιαλιστάς των αδιεξόδων της οικονομίας της λίμπιντο παρά των δρόμων της επιθυμίας.

Β Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΧΕΙ ΤΕΛΕΙΩΣΕΙ

Θεωρώντας μια λογική της παραγωγής ανώτερη από αυτήν της αστικής πολιτικής οικονομίας, τα όπλα που ο Μαρξ νόμισε πως απέκτησε στρέφονται εναντίον του και μετατρέπουν την θεωρία του σε διαλεκτική αποθέωση της πολιτικής οικονομίας. Σε ένα ανώτερο επίπεδο, η κριτική του σκοντάφτει στην αντίρρηση που και ο ίδιος είχε διατυπώσει για τον Φόουερμπαχ, πως κάνει μια ριζοσπαστική κριτική των περιεχομένων της θρησκείας, αλλά την κάνει κάτω από μια μορφή που εξακολουθεί να είναι θρησκευτική. Ο Μαρξ κάνει μια ριζοσπαστική κριτική της πολιτικής οικονομίας, αλλά εξακολουθεί να την κάνει με την μορφή της πολιτικής οικονομίας. Εδώ βρίσκονται τα παιχνίδια της διαλεκτικής. Αναμφίβολα εδώ βρίσκεται το όριο κάθε "κριτικής", αυτής της έννοιας που γεννήθηκε στη Δύση ταυτόχρονα με την πολιτική οικονομία και που ίσως είναι, σαν πεμπτούσια του ορθολογισμού του Διαφωτισμού, η ραφιναρισμένη και μακρόπνοη έκφραση της διευρυμένης αναπαραγωγής του συστήματος. Η διαλεκτική δεν ξεφεύγει από αυτήν την μοίρα της κριτικής. Θα γίνει ίσως αντιληπτό πως η μεταστροφή της ιδεαλιστικής διαλεκτικής σε διαλεκτικό υλισμό δεν ήταν παρά μια μεταμόρφωση, πως είναι η ίδια η λογική της πολιτικής οικονομίας, του κεφάλαιου και του εμπορεύματος που είναι διαλεκτική και πως, με το πρόσημα πως έχει βρει την εσωτερική και θανάσιμη αντίθεση, ο Μαρξ κατά βάθος δεν έδωσε παρά την περιγραφική θεωρία. Η λογική της αναπαράστασης, δηλαδή της αντιγραφής του αντικειμένου της, διαπερνάει κάθε ορθολογιστικό στοχασμό. Κάθε κριτική θεωρία διακατέχεται απ' αυτήν την παράνομη θρησκεία, υπολογισμένη επιθυμία πάνω στην κατασκευή του αντικειμένου της, αρνητικότητα με πανουργία κυριευμένη από την ίδια την μορφή αυτού που αρνείται. Να γιατί, μετά τον Φόουερμπαχ, ο Μαρξ υποστήριζε πως η κριτική της θρησκείας ουσιαστικά είχε τελειώσει (Κριτική της φιλοσοφίας του δικαίου, του Χέγκελ) και πως για να ξεπεράσει αυτό το διαφορούμενο όριο πέρα από το οποίο δεν μπορεί να πάει (δηλαδή την επανεμπλοκή της θρησκευτικής μορφής μέσα απ' την ίδια την κριτική), θάπρεπε αποφασιστικά να περάσει σ' ένα άλλο επίπεδο, συγκριμένα στην κριτική της πολιτικής οικονομίας, τη μόνη ριζοσπαστική κριτική που είναι σε θέση, με το να φέρνει στην επιφάνεια τις αληθινές αντιθέσεις, να λύσει καθοριστικά το πρόβλημα της θρησκείας.

Σήμερα βρίσκόμαστε στο σημείο όπου αυτό ακριβώς ισχύει για τον Μαρξ. Για μας, η κριτική της πολιτικής οικονομίας, ουσιαστικά έχει τελειώσει. Ο διαλεκτικός υλισμός, εξάντλησε το περιεχόμενό της, με το να αναπαράγει την μορφή της. Στο επίπεδο αυτό, η κατάσταση παύει να είναι κριτική, γίνεται σύγχυση. Και σύμφωνα με μια ίδια αναστατική πορεία όπως εκείνη του Μαρξ, υποστηρίζουμε πως θα πρέπει να περάσουμε σ' ένα ριζοσπαστικά διαφορετικό επίπεδο που θα επιτρέπει, πέρα απ' την κριτική της, να φτάσουμε σε μια οριστική κατάργηση της πολιτικής οικονομίας. Το επίπεδο τούτο, είναι εκείνο της συμβολικής ανταλλαγής(2) και της θεωρίας της.

Κι όπως ο Μαρξ σκεφτόταν πως για να ανοίξει ο δρόμος, στην κριτική της πολιτικής οικονομίας, θάπρεπε να ξεκινήσει μια κριτική της φιλοσοφίας του δικαίου, έτσι και μεις σκεφτόμαστε πως το προκαταρκτικό στάδιο σ' αυτή την ριζοσπαστική αλλαγή πεδίου ξεκινάει με μια κριτική της μεταφυσικής του σημαίνοντος και του κώδικα, σ' όλη την έκταση του σύγχρονου ιδεολογικού τους εύρους - πράγμα που ελλείπει καλύτερου, ονομάσαμε, κριτική της πολιτικής οικονομίας του σημείου(3).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1. Μπορόρος: Κοινωνία ιθαγενών της Νότιας Αμερικής, που μελετήθηκε απ' τον Κλωντ Λέβι Στρουας, βλέπε το βιβλίο του "Θλιβεροί Τροπικοί", εκδόσεις Χατζηνικολή.
2. Συμβολική ανταλλαγή: Θεμελιακή έννοια στη φιλοσοφία του Μποντριγιάρ' στη συμβολική ανταλλαγή το αντικείμενο δεν έχει ούτε αξία χρήσης ούτε οικονομική ανταλλαχτική αξία' η αξία του που την χαρακτηρίζει η αμφισημία, αποχτιέται μέσα και μόνο μέσα στη συγκεκριμένη σχέση όπου ανταλλάσσεται, σχέση συμβολική' παράδειγμα συμβολικής ανταλλαγής είναι ένα δώρο που ανταλλάσσεται ή ένα ερωτικό χαμόγελο... Περισσότερα πάνω σ' αυτό, βλέπε το άρθρο: "Η ιδεολογική γένεση των αναγκών", στο Cahiers internationaux de sociologie, Paris 1969. (Πρόκειται να εκδοθεί στα ελληνικά απ' τις εκδόσεις "Ελεύθερος Τύπος").
3. Κριτική της πολιτικής οικονομίας του σημείου: Βλ. Πρόλογος στο: Ζαν Μποντριγιάρ "Ρέκβεμ για τα μέσα επικοινωνίας", εκδ. "Ελεύθερος Τύπος".

(Απόσπασμα απ' το βιβλίο του Ζαν Μποντριγιάρ "Ο καθρέφτης της παραγωγής", που μεταφράστηκε απ' τον Άρη Μαραγκόπουλο και θα κυκλοφορήσει προσεχώς απ' τις εκδόσεις "Ελεύθερος Τύπος").

Μη με σταματάς. Ονειρεύομαι.
Ζήσαμε σκυμμένοι αιώνες αδικίας.
Αιώνες μοναξιάς.
Τώρα μη. Μη με σταματάς.
Τώρα κι εδώ για πάντα και παντού.
Ονειρεύομαι Ελευθερία.
Μέσα απ' του καθένα
την πανέμορφη ιδιαιτερότητα
ν' αποκαταστήσουμε
του Σύμπαντος την Αρμονία.
Ας παίξουμε. Η γνώση είναι χαρά.
Δεν είναι επιστράτευση απ' τα σχολεία.
Ονειρεύομαι γιατί αγαπώ.
Μεγάλα όνειρα στον ουρανό.
Εργάτες με δικά τους εργοστάσια
συμβάλλον στην παγκόσμια σοκολατοποιία
Ονειρεύομαι γιατί ΞΕΡΩ και ΜΠΟΡΩ.
Οι τράπεζες γεννάνε τους "ληστές".
Οι φυλακές τους "τρομοκράτες".
Η μοναξιά τους "απροσάρμοστους".
Το προϊόν την "ανάγκη".
Τα σύνορα τους στρατούς.
Όλα η ιδιοχτησία.
Βία γεννάει Βία.
Μη τώρα. Μη με σταματάς.
Είναι τώρα ν' αποκαταστήσουμε
του ηθικού δικαίου την υπέρτατη πράξη.
Να κάνουμε ποιήμα τη Ζωή.
Και τη Ζωή πράξη.
Είναι ένα όνειρο που μπορώ μπορώ μπορώ
Σ' ΑΓΑΠΩ
και δεν με σταματάς δεν ονειρεύομαι. Ζω.
Απλώνω τα χέρια
στον Έρωτα στην αλληλεγγύη
στην Ελευθερία.
Όσες φορές χρειαστεί κι απ' την αρχή.
Υπερασπιζομαι την ANAPXIA.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΩΓΟΥ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

"Η Προπαγάνδα και η Αστυνομία, οι φυλακές και τα σχολεία οι παραδοσιακές αξίες και η παραδοσιακή ηθική, όλα ενισχύουν την εξουσία των λίγων και πείθουν ή εξαναγκάζουν τους πολλούς ν' αποδεχτούν ένα βάρβαρο εξευτελιστικό και παράλογο σύστημα".

"SOLIDARITY"

Το σχολείο υπάρχει για να εξυπηρετεί τις ανάγκες της εξουσιαστικής κοινωνίας. Ετοιμάζει ανθρώπους "ρομπότ" που εύκολα θα δεχτούν τους κοινωνικούς διαχωρισμούς και την ανισότητα και θα τα αναπαράγουν, πράγμα που χρειάζεται το σύστημα για να επιζήσει.

Αυτό γίνεται με τη "νεκρή γνώση" που παρέχει.

Η "νεκρή γνώση" διδάσκεται από ανθρώπους ανάξιους, δούλους του συστήματος που "παπαγαλίζουν" την ύλη που το σύστημα τους διέταξε. Αυτοί, δάσκαλοι και καθηγητές, είναι υπεύθυνοι να επιβάλουν "σιγή νεκροταφείου" στο σχολικό χώρο μέσα από απαγορεύσεις και κανονισμούς ώστε η "πλύση εγκεφάλου" να γίνεται ήσυχα. Την κοινωνική "σιγή νεκροταφείου" τη χρειάζεται ιδιαίτερα σήμερα το φιάσκο του "σοσιαλιστικού μετασχηματισμού" για να πραγματοποιήσει τη χειραγώγηση των νέων. Αυτό το "πατρικό" και γεμάτο "κατανόηση" πλησίασμα γίνεται από υφυπουργεία - υπουργεία και τους κομματικούς οργανισμούς. Το σχολείο μοιράζει ρόλους, του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου, έτσι προετοιμάζει τους μαθητές να αποδεχτούν τους αυριανούς κοινωνικούς ρόλους, όπως του αφεντικού και του δούλου, του διευθυντή και του εργάτη, του επιστήμονα κάτοχου της γνώσης και του απλού ανθρώπου που τη δέχεται υποταγμένος κλπ. Έτσι κάνει τη γνώση θρησκευτικό δόγμα και γίνεται υποχρεωτική η αφομοίωσή της. Το αποτέλεσμα είναι να δημιουργούνται καταπιεσμένα όντα, υποταγμένα με εξουσιαστική συνείδηση, όπως ήταν δηλαδή και αυτοί που τους διδάξαν. Έτσι διατηρείται η κοινωνική σαπίλα. Η εξουσία περνάει τη λογική της και την οργάνωσή της στα σχολεία. Μέσα από τις μαθητικές κοινότητες και την απάτη των δεκαπενταμελών χειραγωγεί τους μαθητές, βάζοντάς τους στα δικά της "μέτρα" ώστε να εκτονώνεται η αντίδρασή τους.

Ο μαθητικός συνδικαλισμός όμοιος με τον συνδικαλισμό σ' άλλους κοινωνικούς χώρους, με τα αιτήματα για μερική βελτίωση της καταπίεσης, αντικατέστησε την ωμή καταπίεση του κράτους με την αυτοκαταστολή και την αυτοπειθαρχία των μαθητών για να βελτιώσουν την σκλαβιά τους και όχι να την ανατρέψουν. Μεγάλες υπηρεσίες στα σχέδια της εξουσίας και του συστήματος δίνουν τα κομματικά τους όργανα που τείνουν να ελέγξουν πλήρως το μαθητικό κίνημα και να το κατευθύνουν στον ρεφορμισμό και την "άκακη" συμπεριφορά. Σε νεκρόφιλες πορείουλες τύπου Νοέμβρη και σε γιορτούλες, φεστιβάλ που οι νέοι μάθαιναν να γιορτάζουν και να χορεύουν στο ρυθμό της εξουσίας. Αυτό που μάταια πάνε να κρύψουν και να το κάνουν μουσειακό αξιοθέατο είναι το αίτημα για κοινωνική ανατροπή το Νοέμβρη του '73 και όχι στροφή από το φασισμό στη "δημοκρατία" των νευρωτικών, όπως και η καθημερινή άρνηση του σχολείου και της σχολικής μιζέριας μέσα από κοπάνες, αντιγραφές, φασαρίες κλπ.

Μπροστά στο ταξικό σχολείο που θέλουμε να ανατρέψουμε για να γίνει η γνώση παιχνίδι με την απόλαυση της ζωής και όχι αποστήθιση θανάτου, οι αντιεξουσιαστές, μαθητές και μη θα δράσουμε καταλυτικά μέσα του και θα σαμποτάρουμε τους θεσμούς του όπως και σ' όλους τους κοινωνικούς χώρους. Προτείνουμε αυτόνομη δράση έξω από τα πλαίσια που ο μαθητικός συνδικαλισμός βάζει, προεδρεία, δεκαπενταμελή κλπ. για πιο άνετη χειραγώγηση του μαθητή. Γι' αυτό πρέπει να απαιτήσουμε συνελεύσεις και εκδηλώσεις ελευθεριακές στα σχολεία χωρίς την παρουσία ή επίβλεψη καθηγητή με όποιο περιεχόμενο θα κρίνουμε, καθορίζοντας εμείς το πότε και το γιατί. Ταμπλώ με ανακοινώσεις οποιουδήποτε περιεχομένου χωρίς λογοκρισία ή απαγόρευση. Κατάληψη αιθουσών για τους σκοπούς μας. Κατ' αυτό το τρόπο θα γίνει η αυτοοργάνωση του μαθητικού κινήματος, παίρνοντας περιεχόμενο αντιεξουσιαστικό, προωθώντας την ελευθερία, την φαντασία, την απόλαυση του έρωτα και της ζωής.

Ας απαιτήσουμε την κατάργηση των βαθμών και των εξετάσεων εισαγωγικών και μη, των διαταγμάτων που επιβάλλουν την "κόσμια συμπεριφορά" την ηθική της εξουσίας και τον τρόπο ζωής που το σχολείο θέλει.

Την κατάργηση των πειθαρχικών διώξεων, αποβολών, των απουσιών και της υποχρεωτικής παρακολούθησης των μαθημάτων.

Προτρέποντας σε αποχή από παρελάσεις και άλλες τέτοιες απάτες που προωθούν τον σωβινισμό και τον πατριωτισμό, άθλιες αξίες στα μυαλά των νέων.

Έτσι το σχολείο θα γίνει το ίδιο ο χώρος της αμφισβήτησής του.

Γιατί προετοιμάζοντας ανθρώπους "ρομπότ" που θα αποδεχτούν τους ρόλους που η εξουσία θα δώσει, στην αρχή με κάποιους βαθμολογικούς καταλόγους ή απολυτήρια, μετά με το ρόλο του εφρουρασμένου φοιτητή, του κολασμένου οικογενειάρχη, του αυτοκτονημένου φαντάρου, του νευρωτικού οικογενειάρχη, του φιλήσυχου πολίτη, που θάχει "δικαιώματα" και "υποχρεώσεις" και μηδανιό ελεγχό της ζωής του, προετοιμάζει και την ανατροπή του.

Ας προωθήσουμε τη ρήξη με την "αυθεντία" της ιεραρχίας και της εξουσίας του καθηγητή.

Ας γίνει το σχολείο ο χώρος που θα ανατραπεί, με την προοπτική της ολικής ανατροπής της κοινωνίας.

Ας προχωρήσουμε σε καταλήψεις και αποχές σαμποτάροντας τη λειτουργία του σχολείου.

Για μια αντιεξουσιαστική κοινωνία όπου η γνώση θάναυ χαρά και η χαρά γνώση. Χωρίς διαχωρισμούς και μισθωτούς σκλάβους, δούλους του εμπορεύματος και του κεφάλαιου.

ΚΑΤΩ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΚΑΙ ΦΥΛΑΚΗ
ΓΙΑ ΝΑ ΓΚΡΕΜΙΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ ΑΣ ΞΕΣΚΕΠΑΣΟΥΜΕ
ΤΗΝ ΑΠΑΤΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΚΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΜΜΑΤΙΚΗΣ ΧΕΙΡΑΓΩ-
ΓΗΣΗΣ
ΑΥΤΟΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑ-
ΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ.

ΑΝΤΙΕΞΟΥΣΙΑΣΤΕΣ

"Μας δώσανε πολλές υποσχέσεις, περισσότερες από όσες μπορώ να θυμηθώ. Αλλά δεν κράτησαν παρά μόνο μία: Υποσχέθηκαν να πάρουν τη γη μας και τη γήραν."

ΜΑΧΠΙΟΥΑ ΛΟΥΤΑ (Κόκκινο Σύννεφο)

ΣΚΟΤΩΝΟΥΝ ΑΚΟΜΑ ΤΟΥΣ ΙΝΔΙΑΝΟΥΣ:

Στην Γουατεμάλα

Στη Νικαράγουα

Στο Περού

Στις ζούγκλες του Αμαζονίου

και στις ίδιες τις Η.Π.Α.

Εδώ και 500 σχεδόν χρόνια η σφαγή συνεχίζεται πάντα.

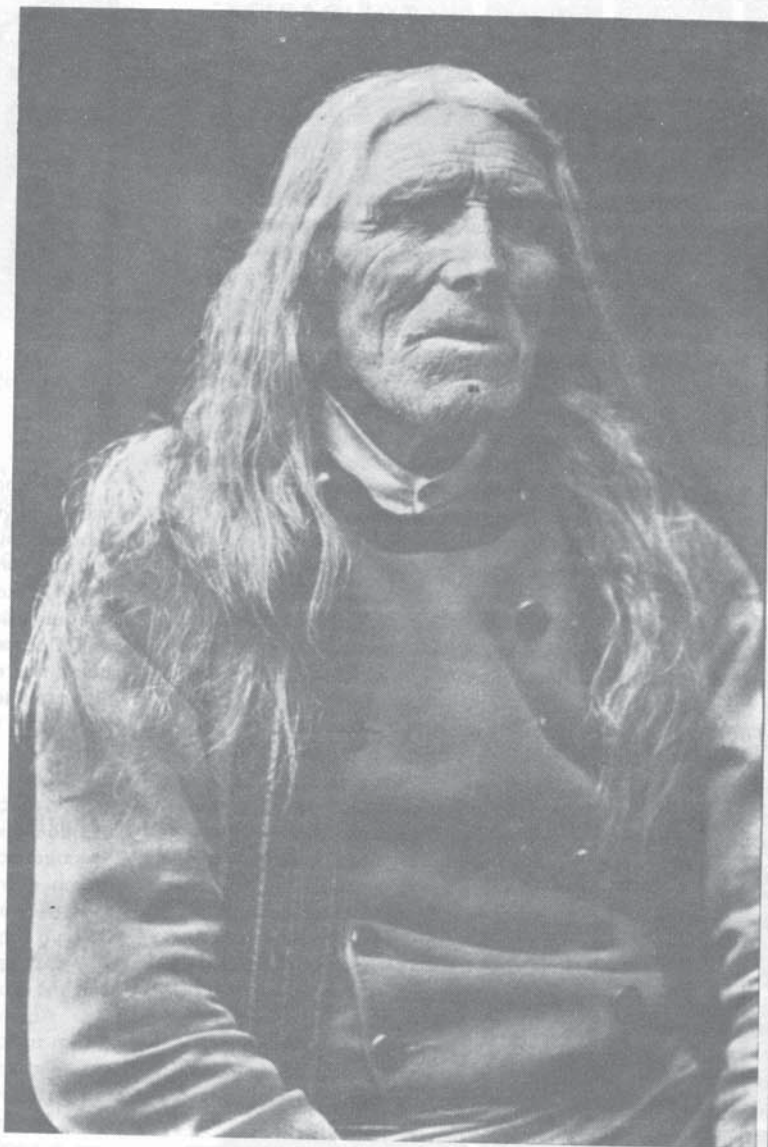
Τους βρήκαν περήφανους, ελεύθερους, απλούς και άγριους. Τους κυνήγησαν και τους δολοφόνησαν: μέσα στα δάση του Καναδά και των ΗΠΑ. Στις ερήμους της Αριζόνα και των Μεξικάνικων Συνόρων. Στις μεγάλες πεδιάδες της Μοντάνα, του Κολοράντο και της Ντακότα. Στις ηφαιστιογενείς περιοχές του Όρεγκον και της Β. Καλιφόρνια. Στα υψίπεδα των Άνδεων και στην πόλη του Μεξικού. Στα νησιά της Καραϊβικής και στις ζούγκλες της Ν. Αμερικής.

Εκατομμύρια νεκροί. Φυλές εξαφανισμένες για πάντα.

Το Μοναδικό Σφάλμα τους: Ήταν πολύ "άγριοι" (βλέπε ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ) για τα γούστα των λευκών και είχαν διαφορετικές αντιλήψεις σχετικά με την εκμετάλλευση της φύσης απ' τον άνθρωπο.

Τους έκαναν να χάσουν την περηφάνια τους και τους μάντρωσαν σε ειδικά στρατόπεδα. Τους "εκπολίτισαν".

Όμως δεν ικανοποιήθηκαν απ' αυτό. Συνεχίζουν να τους σκοτώνουν, έστω κι "εκπολιτισμένους". Ίσως γιατί κάτι έχει απομείνει μέσα τους απ' τον παλιό τρόπο ζωής τους κι αυτό φυσικά είναι κάτι πολύ επικίνδυνο. Είναι ένας απαγορευμένος καρπός για τον λευκό παράδεισο που μέσα του ζούμε όλοι, κι ένα κακό παράδειγμα για όλους εμάς είτε λευκοί είμαστε είτε μαύροι, ινδιάνοι ή κίτρινοι.

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΛΑΝΗΤΗ ΓΚΟΥΛΑΓΚ..... ΝΕΑ ΑΠΟ

Στις 18 Ιούνη 1982 κυκλοφόρησε στη Μόσχα το πρώτο αναρχικό σαμιζνάντ με τίτλο "Ο Μάχνο και το Εβραϊκό Ζήτημα", που έγραψε ο Β. Λιντβίνωφ. Πρόκειται για ντοκουμέντο εξαιρετικής σημασίας που δείχνει ανάγλυφα τον αντιπροσωπευτικό χαρακτήρα του αναρχισμού μέσα στο ρώσικο επαναστατικό κίνημα της εποχής.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Σε μια πρόσφατη εθνική ολομέλεια των περιφερειακών κλάδων της CNT, εκλέχτηκε γενικός γραμματέας ο Φερντάντο Μοντέρο. Η εκλογή αυτή πιθανόν να σημαίνει μια στροφή στην πολιτική των δυο τελευταίων γραμματέων, των Χοσέ Μποντία και Αντόνιο Περέθ Κανάλες, που υποστήριξαν μια ρεφορμιστική γραμμή συνεργασίας με άλλα συνδικάτα.

Σ.τ.Σ.: Του ευχόμαστε καλή σταδιοδρομία...

RADIO LIBERTAIRE

Το "Radio Libertaire" ο ελευθεριακός ραδιοσταθμός, η περίφημη "Φωνή χωρίς Κύριο" μετά από ένα χρόνο τακτικών εκπομπών, αώπησε ξαφνικά στις 28 Αυγούστου. Μπάτσοι και C.R.S. μπήκαν χωρίς προειδοποίηση και χωρίς συγκεκριμένη αφορμή στο κτίριο που στεγαζόταν ο ραδιοσταθμός, έριξαν την πόρτα, κατάστρεψαν τα μηχανήματα, άρπαξαν ότι μπορούσαν και ξυλοκόπησαν άγρια τα μέλη του ραδιοσταθμού που βρίσκονταν εκεί την στιγμή της εφόδου.

Η κυβέρνηση Μιττεράν από καιρό είχε απαιτήσει με ανεπίσημο τρόπο την προσχώρηση του σταθμού σε άλλες ραδιοφωνικές ομάδες όπως εκείνης των ομοφυλόφιλων ή του Καναλιού 89 χωρίς να δίνει ποτέ εξηγήσεις γι' αυτή την ανεπίσημη απαίτηση.

Φυσικά ο αληθινός λόγος είναι ότι ο

σταθμός αυτός ξέφυγε κατά πολύ απ' τα πλαίσια που μπορούσε να ανεχτεί η σοσιαλιστική κυβέρνηση Μιττεράν.

Για κάθε ζήτημα μικρό ή μεγάλο κι όχι μόνο για στενά πολιτικά ζητήματα ο σταθμός πρόβαλλε μια σειρά εναλλακτικές θέσεις, υπεράσπιζε τις μειονότητες, χτυπούσε το ρατσισμό, πρόβαλλε όλες τις αντιεξουσιαστικές εκδηλώσεις, εκείνες της τέχνης και της κουλτούρας που διαφορετικά έμεναν μακριά απ' τις μεγάλες μάζες.

Εντάσσοντας τον σταθμό μέσα σε άλλες ομάδες ουσιαστικά η κυβέρνηση επιζητούσε να αφαιρέσει τα ιδιαίτερα του χαρακτηριστικά, να το μετατρέψει σε μια φωνή σαν "όλες" καταργώντας αυτή τη φωνή που ήθελε και κατάφερε μέσα σ' ένα χρόνο να γίνει "Η Φωνή χωρίς Κύριο".

Η κυβέρνηση Μιττεράν ανέβηκε στην

εξουσία με συνθήματα "ελευθερία, ισότητα, κοινωνική δικαιοσύνη". Αλλά μόλις κατέλαβε αυτή την εξουσία του Κράτους, τα συνθήματα αυτά άρχισαν να γίνονται επικίνδυνα για την ίδια. Εκεί που οι προηγούμενοι έκαigan βιβλία, απαγόρευαν ταινίες ή έκλειναν εφημερίδες, οι σοσιαλιστές φιλμούν την έκφραση απ' το ράδιο.

Η ελευθερία της έκφρασης σύμφωνα με τους σοσιαλιστές σταματάει εκεί που αρχίζει η ελευθερία των άλλων, δηλαδή η ελευθερία της σιωπηλής πλειοψηφίας... Για μια ακόμη φορά η διεκδίκηση της ελευθερίας γίνεται επικίνδυνη, για μια ακόμη φορά η φωνή των αναρχικών δεν περιλαμβάνεται στην ελευθερία της έκφρασης.

Πολύ πρόσφατα, το "Radio Libertaire" άρχισε να εκπέμπει ξανά παράνομα στους 89,5 MHz.

Όσοι προσπαθούσαν να μαντέψουν την επόμενη εμφάνιση των νεκροζώντανων, σίγουρα, δεν έπεσαν έξω στην ημερομηνία. Ήταν στις 17 του Οκτώβρη, το απόγευμα, που οι νεκροζώντανοι, κρατώντας μαύρες σημαίες, συντάχθηκαν πίσω από το μπλοκ της Επιτροπής για το στρατό. Εγκατέλειψαν, για λίγο, το σχεδιάγραμμα της επόμενης επανάστασης στο τραπεζάκι της αγαπημένης τους καφετέριας κι έτρεξαν να διαδηλώσουν την αντίθεσή τους στο στρατό. Αν υπάρχει κάτι το επαναστατικό σ' αυτό, δεν ήταν η συμμετοχή τους στην πορεία της 17ης του Οκτώβρη, αλλά η εγκατάλειψη, έστω και για λίγο, των επαναστατικών τους σχεδίων. Δεν θίχτηκε η ευαισθησία τους τόσο πολύ από την αυτοκτονία του Μιλτιάδη Κολλιού (κι αυτό το αποδεικνύει η μη συμμετοχή τους στην πορεία των αριστεριστών της 14ης του Οκτώβρη) όσο από την καταστολή αυτής της πορείας (14/10) από την αστυνομία και τα Μ.Ε.Α. Αδυνατώντας, εδώ και χρόνια, να δημιουργήσουν οι ίδιοι γεγονότα στην καθημερινή τους ζωή, εναποθέτουν τις ελπίδες τους για μια νέα εμφάνιση, στις αυτοκτονίες των στρατιωτών, στην επέτειο του Πολυτεχνείου και στην Πρωτομαγιά. Η αδυναμία τους αυτή, προέρχεται από το γεγονός ότι, στην πραγματικότητα, αδυνατούν να καταλάβουν τη διαφορά που έχει μια ομάδα - συγγένειας π.χ. από την παρέα με την οποία απολαμβάνουν το καφεδάκι τους. Όπως επίσης αδυνατούν να καταλάβουν ότι χωρίς οργάνωση, οι αναρχικοί - μια και έτσι αποκαλούν τους εαυτούς τους οι νεκροζώντανοι - δεν δημιουργούν και γεγονότα. Έτσι, βγαίνει στην επιφάνεια, και το κωμικοτραγικό αυτής της κατάστασης. Ενώ το γεγονός, έχει προλάβει, στην πραγματικότητα, τους νεκροζώντανους, αυτοί τρέχουν να προλάβουν το γεγονός. Αυτό ακριβώς έγινε και στις πορείες της 14ης και 17ης του Οκτώβρη, που οργάνωσε η Επιτροπή για το στρατό, μ' αφορμή την αυτοκτονία του στρατιώτη Μιλτιάδη Κολλιού. Μια Επιτροπή, που αποτελούμενη από αριστεριστές, όπως αριστεριστές ήταν κι οι συμμετέχοντες στην συγκέντρωση, διαδήλωνε στις 14/10 στα Προπύλαια την αντίθεσή της στις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης των στρατιωτών, απαιτώντας συγχρόνως την καλύτερη αυτήν των συνθηκών, περισσότερα δικαιώματα κι ελευθερίες στους στρατιώτες και μείωση της θητείας, δηλαδή, τις γνωστές μεταρρυθμίσεις που δεν είναι καν αριστεριστικές. Αυτό που διέχασε την Επιτροπή για το στρατό, το απόγευμα της 14ης του Οκτώβρη, ήταν το αί-

τημα της Ο.Σ.Ε. για "άρνηση θητείας για λόγους συνείδησης" και της Ο.Π.Α. για "ενολλακτική θητεία". Να δοθεί δηλαδή, η ευκαιρία στο άτομο που δεν θέλει να πάει στο στρατό να περάσει τον χρόνο της θητείας του απασχολούμενος σε διάφορα κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς.

Η αστυνομία, παρουσία και του Εισαγγελέα, δηλώνει στους διαδηλωτές ότι απαγορεύει την πορεία. Οι διαδηλωτές απαιτούν να πραγματοποιηθεί οπωσδήποτε η πορεία, και μπροστά σ' αυτήν την απαίτηση των διαδηλωτών η αστυνομία και τα Μ.Ε.Α. απαντούν με μια δίχως προηγούμενο τρομοκρατική δραστηριότητα, συλλαμβάνοντας και κακοποιώντας δεκάδες άτομα στο χώρο των Προπυλαίων. Στη συνέχεια, παραπέμπονται σε δίκη 11 διαδηλωτές, που καταγγέλλουν Ξυλοδαρμούς από τους ασφαλίτες και τους άνδρες των Μ.Ε.Α., τόσο στην διάρκεια της διαδήλωσης, όσο και μέσα στην κλούβα, κατά την μεταφορά τους στο αστυνομικό τμήμα. Το όργιο της αστυνομοκρατίας, συνεχίζεται και την επόμενη μέρα 15/10, με την εισβολή της ασφάλειας στο μαθητικό στέκι του Πειραιά, χωρίς την παρουσία και το ένταλμα του Εισαγγελέα και με την "ύποπτη" παρουσία, στην διάρκεια όλης της αστυνομικής επεξεύρησης, του γνωστού Κνίτη και υποψήφιου στο ψηφοδέλτιο του Σαλπέα, περιβόητου Βερνίκου.

Στις 17/10, η Επιτροπή συμπάρασταση στους συλληφθέντες διαδηλωτές, οργανώνει συγκέντρωση και πορεία, στην οποία συμμετέχουν κι οι νεκροζώντανοι, διαμαρτυρόμενοι για τις συλλήψεις των διαδηλωτών της 14ης του Οκτώβρη.

Την επομένη, στις 18/10, η δίκη των 11 διαδηλωτών αναβάλλεται για τις 26/10. Απ' αυτούς, αφήνονται ελεύθεροι 9 και κρατούνται 2 μέχρι την ημέρα της δίκης.

Στις 20/10, η Επιτροπή οργανώνει νέα συγκέντρωση και πορεία συμπάραστασης για τους συλληφθέντες διαδηλωτές. Αριστεριστές και νεκροζώντανοι θα σχηματίσουν διαφορετικά μπλοκ. Σ' αυτήν την διαδήλωση, παραβρέθηκαν περίπου 1.000 άτομα, εκ των οποίων τα 200 - 250 αποτελούσαν το μπλοκ των αριστεριστών και τα 700 - 800 το μπλοκ των νεκροζώντανων.

Στις 25/10, η Επιτροπή διοργανώνει συναυλία στα Προπύλαια και πορεία μέσω της Βουλής μέχρι την Ομόνοια. Στο μεταξύ, οι κατηγορούμενοι γίνονται κατηγοροί. Πέντε φοιτητές του Πολυτεχνείου, οι Βεργράκης, Χαριτωϊδής, Κοτσιώνης, Μεγαλιός και Γιαννόπουλος, μηνύουν 8 άνδρες της Αστυνομίας για παραβίαση του Πανεπιστημιακού ασύλου και Ξυλοδαρμούς δια-

δηλωτών. Οι αστυνομικοί αυτοί περιλαμβάνονται στους μάρτυρες κατηγορίας, ενώ γίνεται αναφορά για δυο αστυνομικούς που γνωστοποιούνται τα διακριτικά τους στοιχεία καθώς και κατά παντός υπευθύνου, για την παραβίαση του Πανεπ. ασύλου και τους Ξυλοδαρμούς. Οι άνδρες της ασφάλειας είναι Κλαβαδότης, Κωνσταντίνου, Δούκας, Βουτινιάς, Μελίδης, Οικονόμου, Αλεσιάκ και Σωτήρχος.

Φθάνουμε έτσι στις 26 του Οκτώβρη, μέρα της δίκης των 11 διαδηλωτών. Οι μηνυθέντες απ' τους φοιτητές αστυνομικοί και μάρτυρες κατηγορίας, δεν εμφανίστηκαν καθόλου στα δικαστήρια, με αποτέλεσμα η δίκη ν' αναβληθεί επ' αόριστον. Αξίζει όμως, να προσέξουμε την δράση της Επιτροπής μέσα στο δικαστήριο. Τα μέλη της, έφθασαν στο σημείο να επιβάλλουν τα ίδια την τάξη μέσα στην αίθουσα, επιτηρώντας τον κόσμο που συγκεντρώθηκε για να συμπαρασταθεί στους δικαζόμενους διαδηλωτές. Κι όπως πάντα, τα κατάφεραν καλύτερα κι από την αστυνομία. Στο μόνο πράγμα που ναι ασεπέραστοι οι αριστεριστές είναι στην επιβολή της τάξης. Κι εκτός από αυτό, είχε και το θράσος, η Επιτροπή να ρίξει το σύνθημα "οι δίκες θα γίνουν του κράτους καταδίκες", την ίδια στιγμή που μέσα στην αίθουσα του δικαστηρίου υπεράσπιζε τους δικαζόμενους διαδηλωτές χέρι-χέρι με τον Πρύτανη του Πολυτεχνείου Βουδούρη, με τον Λ. Κύρκο του Κ.Κ. εσωτερ., με τον Μ. Γλέζο, με εκπροσώπους συνδικαλιστικών ενώσεων, μέχρι κι αυτόν ακόμα τον γενικό γραμματέα της Ν. ΠΑΣΟΚ Στέφανο Μανίκα.

"Οι δίκες θα γίνουν του κράτους καταδίκες" λοιπόν. Μόνο που τα μέλη της Επιτροπής δεν θα πρέπει να μας θεωρούν τόσο ηλίθιους ώστε να 'χουν την απαίτηση να πιστέψουμε στην καταδίκη του κράτους απ' τους ίδιους τους φορείς της κρατικής εξουσίας.

Όσον αφορά τους νεκροζώντανους, θα πρέπει κάποτε να καταλάβουν ότι το αναρχικό κίνημα δεν έχει την ανάγκη μιας ξεχωριστής αναρχικής οργάνωσης που ν' ασχολείται με τον στρατό. Επίσης, όταν κρίνουν αναγκαίο να συμμετάσχουν σε μια πορεία που διοργανώνει κάποια Επιτροπή για το στρατό, τότε θα πρέπει να συμμετέχουν οργανωμένοι, γιατί αλλιώς η συμπάραστασή τους δεν θα 'χει καμιά αξία. Η πορεία θα διαλύεται απ' τις δυνάμεις καταστολής σε δευτερόλεπτα, θα επακολουθούν συλλήψεις, δίκες διαδηλωτών και ξανά απ' την αρχή. Κάτι που επαναλαμβάνεται συνέχεια απ' το '74 και μετά.

ΑΝΑΡΧΟΣ

Μια γεύση απ' τα επόμενα

* Ο Όργουελ και οι Αναρχικοί

* ΘΕΛΟΥΜΕ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΟΧΙ ΔΟΥΛΕΙΑ
Οι εξεγέρσεις στην Αγγλία

* ΤΟ ΑΝΑΡΧΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΣΤΗ ΧΙΛΗ

* ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΡΜΟΔΥΝΑΜΙΚΗ

* Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΣΑ ΜΕΡΙΚΗ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ή
αν το κεφάλι σου είναι μολυσμένο κόφτο!

Και βέβαια, πεζά, ποίηση, κόμικς, κλπ.κλπ.

ΕΧΕΤΕ ΔΟΚΙΜΑΣΕΙ ΟΛΑ Τ' ΑΛΛΑ

ΔΟΚΙΜΑΣΤΕ ΤΩΡΑ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ: ΑΝΑΡΧΙΑ